

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**СЛУЖБОВА-БОЙОВА ПІДГОТОВКА ЯК ОСНОВА
ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ**

МАТЕРІАЛИ КРУГЛОГО СТОЛУ
15 листопада 2019 року

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ, ВОГНЕВОЇ ТА
ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

СЛУЖБОВА-БОЙОВА ПІДГОТОВКА ЯК ОСНОВА
ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

МАТЕРІАЛИ КРУГЛОГО СТОЛУ

15 листопада 2019 року

ОДЕСА – 2019

Матеріали викладені у авторській редакції з незначними коректорськими правками.

Службова-бойова підготовка як основа професійної діяльності поліцейських: матеріали круглого столу (м. Одеса, 15 листопада 2019 року). Одеса: ОДУВС, 2019. 246 с.

У цьому збірнику тез наукових доповідей представлені дослідження науково-педагогічних працівників, практичних працівників правоохоронних органів, ад'юнктів, слухачів, курсантів, студентів. Всіх їх об'єднує спільне бажання – удосконалити систему службово-бойової підготовки поліцейських різних підрозділів Національної поліції України.

Взаємний обмін думками буде плідним і сприятиме удосконаленню службово-бойової підготовки поліцейських, досягнення високого рівня професіоналізму у всіх сферах практичної діяльності.

(С) ОДУВС, 2019

ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Прийміть мої щирі привітання з нагоди проведення в Одеському державному університеті внутрішніх справ круглого столу на тему: «Службова-бойова підготовка як основа професійної діяльності поліцейських».

Рівень загальнокримінальної злочинності, криміногенна та оперативна обстановка вимагають від поліцейського бути підготовленим до будь-якої ситуації. Військова та терористична загроза, що нині нависла над Україною, є викликом правоохоронній системі України. Як ми знаємо, Національна поліція України є одним із головних та боєздатних правоохоронних органів нашої держави, тому плідне науково-теоретичне забезпечення та нормативно-правове регулювання правоохоронної діяльності Національної поліції України в питаннях тактико-спеціальної підготовки, тактичної медицини, застосування заходів примусу та вогнепальної зброї може відіграти важливу роль у забезпеченні публічної безпеки на всій території України та оптимізувати проведення операції об'єднаних сил в Донецькій та Луганській областях. Успіх у зазначеній протидії значною мірою залежить від професіоналізму, майстерності, досвіду та рівня службово-бойової підготовки кожного поліцейського Національної поліції України.

Впевнений, що діалог у форматі круглого столу, залучення до спілкування поряд із науково-педагогічними працівниками також і практичних працівників, надасть змогу щодо створення та систематизації спільних поглядів на низку найважливіших проблем, серед яких особливо актуальними є наукове забезпечення потреб практики та запровадження результатів науково-дослідної роботи в практичну діяльність підрозділів Національної поліції України.

Висловлюю щиру вдячність всім, хто взяв участь у нашому круглому столі. Бажаю учасникам плідного спілкування і вдалої співпраці!

З повагою

**Ректор Одеського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук**

В.В. Аброськін

ОХОРОНА ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ В УМОВАХ МІСТА ЯК ОДНА ІЗ ПЕРШОЧЕРГОВИХ ЗАДАЧ ОРГАНІВ ТА ПІДРОЗДІЛІВ МВС УКРАЇНИ

Баськов Віталій Васильович

викладач кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

Забезпечення конституційних прав і свобод людини і громадянина є основним обов'язком держави, відповідно життя людини, її здоров'я, честь, гідність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Однак проведений аналіз публікацій фахівців у сфері охорони громадського порядку та результати криміногенної обстановки за останні роки свідчать про серйозні проблеми у діяльності органів та підрозділів МВС України у сфері забезпечення громадської безпеки та охорони громадського порядку, особливо в умовах міста.

Останнім часом спостерігається стійка тенденція до збільшення кількості виявлених злочинів у громадських місцях, скоєних саме у містах. При цьому, на жаль, спостерігається зростання тяжких та особливо тяжких злочинів. Відповідно до виявлених тенденцій останнім часом перед органами і підрозділами МВС України постають все більш складні завдання щодо забезпечення громадської безпеки та охорони громадського порядку. Найчастіше ці завдання виконуються в умовах надзвичайних ситуацій соціального техногенного або природного характеру, наслідки яких є небезпечними для життя і здоров'я і поліцейських, і громадян. У зв'язку із цим діяльність органів та підрозділів МВС України потребує високого рівня спеціальної фізичної та бойової підготовки серед особового складу.

Спеціальні операції по ліквідації масових заворушень в системі заходів з охорони громадського порядку займають особливе місце. Відповідно необхідність належного нормативно-правового забезпечення службово-бойової діяльності органів і підрозділів МВС України обумовлена вивченням практики попередження та реагування на групові порушення громадського порядку. Разом з тим

проведені дослідження свідчать про те, що під час протистояння масовим заворушенням в умовах міста головним недоліком в діяльності поліцейських є їх низька поінформованість у сфері тактики і методики виявлення та документування припинення порушень громадського порядку. Наразі стає актуальним подальше дослідження нормативних, організаційних і тактичних основ діяльності органів і підрозділів МВС України щодо ліквідації порушень громадського порядку.

Відповідно до чинного законодавства України Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [1].

Основними завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [1].

Слід відзначити, що діяльність Національної поліції України носить публічний характер, тобто вона інформує органи влади і управління, трудові колективи, громадські організації, населення і засоби масової інформації про свою діяльність, про стан громадського порядку та заходи щодо його зміцнення.

Безумовно, провідну роль у заходах з охорони громадського порядку відіграють патрульна поліція, підрозділи превентивної діяльності, спеціальна поліція та у деяких випадках поліція особливого призначення.

Водночас до виконання завдань з охорони громадського порядку і забезпечення громадської безпеки та боротьби зі злочинністю, у порядку, встановленому законодавством України, можуть залучатися й інші органи та підрозділи МВС України, а також курсанти вищих навчальних закладів зі специфічними умовами навчання, на яких поширюються права і обов'язки гарантії правового і соціального захисту та відповідальності поліцейських.

Згідно з чинним законодавством України під громадською безпекою розуміється стан захищеності інтересів людини, суспільства і держави від суспільно небезпечних дій і негативного

впливу надзвичайних обставин, викликаних криміногенною ситуацією, стихійним лихом, катастрофами, аваріями, пожежами, епідеміями та іншими надзвичайними подіями. У свою чергу, громадський порядок – це система суспільних відносин, які складаються і розвиваються в громадських місцях під впливом правових і соціальних норм, спрямованих на забезпечення нормального функціонування установ, організацій, громадських об'єднань та на захист прав і свобод громадян [2].

Із зазначеного можемо зробити висновок, що поняття «громадський порядок» і поняття «громадська безпека» мають багато спільного, але не є тотожними.

Так поняття «громадський порядок» можна визначити як налагоджений стан життєдіяльності суспільства і його послідовний розвиток, впорядкований усіма видами соціальних норм. У свою чергу, громадська безпека – це стан громадського порядку (порядку діяльності держави і громадських організацій, охорони прав і свобод громадян), захищеності від внутрішніх і зовнішніх загроз. Відзначимо, що будь-яке порушення громадського порядку містить певну суспільну небезпеку, а наявна суспільна небезпека порушує громадський порядок. Отже, зазначені соціально-правові категорії є взаємопов'язаними і взаємодоповнюючими [3, с. 74].

За загальним правилом масові заворушення посягають одночасно і на громадську безпеку, і на громадський порядок. Відповідно, до масових заворушень відносяться порушення громадського порядку, скоєні невизначеною кількістю людей – натовпом. Вони можуть виникнути одночасно або послідовно, в одному або декількох містах, у районах, у населених пунктах, на території держави, області, в окремій місцевості, на промислових об'єктах, на об'єктах залізничного, повітряного і водного транспорту та ін.

У контексті розглянутої проблематики слід відзначити, що актуальність і значимість питань охорони громадського порядку і забезпечення громадської безпеки визначаються стрімким зростанням криміногенного потенціалу у всіх сферах суспільного життя та обумовлені, перш за все, негативними процесами пов'язаними із переходом до нових суспільних відносин.

Відповідно регулювання суспільних відносин у сфері громадської безпеки у більшості своїй здійснюється здебільшого на

адміністративних засадах шляхом видання підзаконних нормативно-правових актів.

Таким чином, охорона громадського порядку є першочерговим конституційним завданням Національної поліції України, яке впливає із основоположних принципів побудови демократичної правової держави. Виконання завдань, які стоять перед органами та підрозділами МВС України, передбачає реалізацію принципів, заснованих на визнанні загальнолюдських цінностей у взаємовідносинах з державою. Професійна діяльність органів і підрозділів МВС України свідчить про те, що найважливіші фактори для належної охорони громадського порядку на певній території – це облік регіональних особливостей, чітка організація управління силами і засобами, можливість отримання своєчасної та достовірної інформації про правопорушення та відповідне оперативне реагування на нього.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).
2. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ міністерства внутрішніх справ від 28.07.2017. № 650. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17>. (дата звернення 10.10.2019).
3. Ольховський Є. Б. Громадська безпека – об'єкт адміністративно-правової охорони, її соціально-правова характеристика // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. Зб. наук. ст. Донецьк. ін. внутр. справ при Донецьк. нац. ун. Донецьк, 2002. № 1. С. 72-78.

КОМУНІКАЦІЯ, ЯК ОСОБИСТИЙ ЗАХИСТ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Бойко Олена Іванівна

викладач кафедри тактико-спеціальної
підготовки Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ

Дембицька Тетяна Павлівна

курсант 3 курсу факультету економіко-
правової безпеки Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ

В кожній державі поліцейські стоять на сторожі закону, бо є чимало людей, охочих його порушити. Поліцейські є запорукою безпечного суспільства, і на них покладено відповідальність за життя громадян та порядок в Україні. Тому саме людський фактор, особиста культура, освіченість, здатність до самовдосконалення, уміння застосовувати свої знання в різних сферах правоохоронної діяльності визначають ступінь успіху працівників поліції.

Навчання – важлива, але, у жодному разі, не єдина форма професійної підготовки, якої потребують співробітники поліції для ефективного виконання своєї роботи в багатонаціональному суспільстві. Метою такого навчання повинно бути набуття співробітниками поліції конкретних компетенцій (тобто, поінформованості, знань та навичок), необхідних для роботи в такому середовищі [1, с. 55].

Безпека суспільства багато в чому залежить від співпраці поліції з населенням. На якість співпраці впливає вміння вести розмову, професійно спілкуватися з людьми.

Спілкування – це складний процес встановлення та розвитку контактів, необхідних для ефективною діяльності поліції. Поліцейський має володіти технікою спілкування, знати як встановлювати психологічний контакт і визначати правильну лінію поведінки.

Спілкування працівника поліції носить, як правило, офіційний характер і досить чітко регламентоване законами, а саме тому є часто примусовим. Виконуючи оперативно-службові завдання поліцейський не має змоги вибирати спілкуватися чи не спілкуватися, залежно від того приємне чи неприємне йому це спілкування. Спілкування є діловим з метою отримання необхідної для справи інформації. Оскільки ділове спілкування регулює офіційні стосунки людей, працівникам поліції слід навчитися контролювати свої емоції та інтонації, які породжують міміку і жести [2].

Можна стверджувати, що якість комунікативного процесу залежить від рівня мовленнєвої компетенції поліцейського. Мовленнєва професійна компетенція означає володіння способами формування і формулювання думок за допомогою мови під час фахового спілкування. Ґрунтуючись на мовній компетенції, вона проявляється у здатності послуговуватися професійною мовою в усній та письмовій формах. Мовна компетенція передбачає засвоєння та усвідомлення мовних норм, насамперед в фонетиці, лексиці та граматиці, для адекватного їх застосування в процесі використання мови. Мовна компетенція – це шлях до можливості якісно та ефективно спілкуватися іноземною мовою [3, с. 229].

Отже, ефективна правоохоронна діяльність у багатонаціональному суспільстві залежить від встановлення відносин довіри, побудованих на основі регулярних контактів і практичного співробітництва між поліцією та меншинами. Зиск від такого співробітництва отримують всі сторони. Меншини – від того, що поліція стає більш сприйнятливою до їхніх проблем і більш дієвою до вимог щодо забезпечення особистого захисту і доступу до правосуддя. Покращуються результати діяльності самої поліції, оскільки налагоджене спілкування та співробітництво з населенням є ключовими факторами ефективної правоохоронної діяльності в будь-якій громаді. Інтеграція меншин, як і покращення ефективності поліції приносять користь державі.

Література

1. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / науковий редактор українського видання д-р пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.

2. Методика формування іншомовної лексичної компетенції.
URL: <http://inozemnimovu.org/Ukrain/journal/410/Smolina.pdf>. (дата звернення 10.10.2019).

3. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: курс лекцій: навч.-метод. посіб. [для студ. мовних спец. осв.-кваліф. рівня «магістр»] / [О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін.]; за ред. С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2011. 344 с.

ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ЧАСТИНИ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ДЛЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Бойко Олена Степанівна

курсант Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Крук Олександр Миколайович

доцент кафедри вогневої підготовки
Національної академії внутрішніх
справ

Метою застосування поліцейськими примусових заходів є забезпечення подолання спротиву проведенню превентивного поліцейського заходу, відновлення публічного порядку та безпеки, локалізація негативних наслідків, у тому числі збереження місця події у первинному, незміненому стані, забезпечення фіксації та збирання речових доказів на місці події у передбачений у законі спосіб, а також затримання особи правопорушника, його доставляння до органу поліції [1, с. 10].

Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу. За місцем служби навчальні стрільби поліцейських має організовувати керівник органу поліції, який наказом має визначити керівника стрільб, місце та час їх проведення. Вправи для навчання стрільбі з вогнепальної зброї для поліцейських мають складатися з урахуванням професійного спрямування їх службової діяльності та

бути визначені наказом Міністра внутрішніх справ України (Закон України «Про Національну поліцію», ст. 16, ч.1, п.2, 7). [2].

Вогнева підготовка – це комплекс заходів, спрямований на вивчення поліцейським основ стрільби з вогнепальної зброї, правомірного її застосування (використання) та вдосконалення навичок безпечного поводження з нею, швидкісної та влучної стрільби по нерухомих і рухомих цілях, з різних положень, в обмежений час, в русі тощо [3]. Предметом вивчення вогневої підготовки є зброя, що знаходиться на озброєнні в органах та підрозділах Національної поліції України, прийоми й правила безпечного поводження з нею, а також правомірного та ефективного її застосування.

Програма навчальної дисципліни «Вогнева підготовка» складається з таких розділів:

1. Теоретичні основи вогневої підготовки.
2. Матеріальна частина зброї, що є на озброєнні в органах та підрозділах Національної поліції України.
3. Прийоми та правила стрільби зі стрілецької зброї (практичне виконання вправ Курсу стрільб).

Одним з провідних розділів бойової підготовки особового складу органів внутрішніх справ. Основним завданням вогневої підготовки особового складу органів внутрішніх справ є: вивчення правових підстав та порядку застосування зброї; вивчення матеріальної частини зброї та заходів безпеки при користуванні нею; навчитися швидко готуватися до стрільби, вести влучний вогонь по нерухомих цілях та тих, які раптово з'являються та пересуваються, одиночних та групових цілях з різних положень; навчитися правильно застосовувати зброю в реальних умовах оперативно-службової діяльності [4, с. 3].

Вивчення основ та правил стрільби бажано проводити у такій послідовності – Вибухові речовини. Основні положення внутрішньої балістики. Формула тисячної. Визначення відстані цілі. Основні положення зовнішньої балістики. Повідомлення з теорії помилок та теорії розсіювання.

Матеріал, що вивчається, потрібен правоохоронцям для правильного засвоєння матеріальної частини зброї, правил її збереження, огляду, обслуговування, навчання прийомам і правилам

стрільби, умілого використання зброї в різноманітних умовах під час виконання службово-бойових завдань.

Література

1. Вогнева підготовка: навчально-методичний посібник / Жбанчик А. В., Комісаров О. Г., Тимофєєв В. П., Сіротченков Д. Ю., Кузнецов О. І. Дніпро: ДДУВС, 2017. 149 с.

2. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).

3. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16>. (дата звернення 10.10.2019).

4. Вогнева підготовка. Програма навчальної дисципліни для підготовки фахівців ступеня вищої освіти бакалавра за спеціальністю «Право» (081). Луцака Д. О., Запорожанов О. В., Мазур І. М., Безпалый С. М., Арутюнов С. О.. Національна академія внутрішніх справ, 2017. 12 с.

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ І ПІДРОЗДІЛІВ МВС УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Бурангулов Андрій Вікторович

викладач кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки
Одеського державного університету
внутрішніх справ

Управління спеціальною операцією, яку проводять органи і підрозділи МВС України неможливе без їх чіткої взаємодії. Водночас особливого значення питання взаємодії органів і підрозділів МВС України під час проведення спеціальної операції набуває у зв'язку з радикальним удосконаленням законодавства, а також

реформуванням системи правоохоронних органів. Кардинально новий етап у цьому напрямі розпочався після прийняття у 2015 р. Закону України «Про Національну поліцію», а також низки інших відомчих нормативно-правових актів, які регламентують зазначені питання. Це обумовлено наступними чинниками: по-перше, необхідністю досягнення злагодженої роботи працівників правоохоронних органів при вирішенні конкретних практичних питань, що виникають під час проведення спеціальної операції; по-друге, надзвичайними умовами та екстремальною обстановкою, в яких доводиться діяти органам та підрозділам МВС України.

Слід відзначити, що за допомогою налагодженої співпраці працівників різних органів та підрозділів МВС України їх діяльність під час проведення спеціальної операції буде здійснена своєчасно та ефективно. Вважаємо, що проблема взаємодії органів та підрозділам МВС України є першочерговою, оскільки є об'єктивно необхідним чинником упорядкування і узгодження спільних дій сил, які приймають участь у проведенні спеціальної операції. Під час проведення спеціальної операції часто виникають ситуації, які потребують взаємної підтримки та співпраці від всіх її учасників.

Ураховуючи викладене вище, варто звернути увагу на те, що нині спостерігається активізація багатосторонньої взаємодії (співробітництва) осіб, що приймають участь у проведенні спеціальної операції, яка здійснюється у різних формах. У свою чергу, якість організації взаємодії органів та підрозділів МВС України під час проведення спеціальної операції значною мірою залежить від прийняття управлінських рішень керівників зазначеної операції та від професійної підготовки правоохоронців бути готовими у будь-який момент підтримати один одного.

У юридичній літературі різні проблемні аспекти правового регулювання взаємодії носять міждисциплінарний характер, з огляду на що їм приділяється увага фахівцями з теорії управління, адміністративного права і діяльності, кримінального процесу, тактики та спеціальної підготовки, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності. Доречним буде додати, що кожна спроба вчених розкрити поняття взаємодії здійснювалася із урахуванням специфіки кожної із наведених галузей права.

Загалом на сьогодні поняття взаємодії досить широко використовується у теорії та практичній діяльності, оскільки

відображає характер колективних зусиль різних органів і підрозділів щодо вирішення конкретно поставлених завдань при проведенні спеціальної операції. Однак на законодавчому рівні воно не визначено, відповідно вважаємо за необхідне звернутися до теоретичного його тлумачення.

Перш за все вважаємо зробити акцент на тому, що поняття «взаємодія» слід відрізняти від таких близьких до нього за змістом понять, як «координація», «взаємозв'язок», «співробітництво», «узгоджені дії», «сприяння», «надання допомоги» та ін. [1].

Так у філософії поняття «взаємодія» розглядається як особливий тип відношення між об'єктами, при якому кожний з об'єктів впливає на інші об'єкти, приводячи до їх зміни і, у свою чергу, зазнаючи впливу з боку інших об'єктів [2, с. 322]. Ми погоджуємося з думкою тих авторів, які вважають, що таке загальне тлумачення вказаної категорії у різних галузях науки та соціального життя набуває специфічного наповнення, у тому числі у такій особливій сфері, якою є протидія злочинності. Очевидним є те, що взаємодія різних уповноважених державних органів є різновидом соціальної взаємодії, під якою розуміється реалізація соціальних функцій кожного з партнерів, заснованих на спільності в розумінні ситуації, змісту дій, визначених взаємоузгодженістю [3, с. 15].

У теорії управління взаємодію розуміють як узгоджену за місцем і часом сумісну діяльність, спрямовану на досягнення загальної мети [4, с. 564]. Поряд із взаємодією йдеться і про координацію, яка відрізняється від взаємодії тією рисою, що охоплює відносини підпорядкування учасників сумісної діяльності волі координуючого суб'єкта. По відношенню до взаємодії координація частіше за все виступає її організаційною основою або відповідною передумовою. Деякі науковці вважають взаємодію як прояв координації, а функцію координації діяльності організації трактують як налагодження зв'язку і фактичної взаємодії між структурними підрозділами [5, с. 43].

Власне розуміння щодо сутності змісту взаємодії спостерігається у представників теорії оперативно-розшукової діяльності.

Так, з позиції О.М. Бандурки, взаємодія – це комплекс спільних або узгоджених за часом і місцем дій кількох оперативних підрозділів щодо вирішення певних завдань у протидії злочинності

спільними зусиллями [6, с. 140]. Взаємодія – це своєрідна модель комплексного здійснення оперативно-розшукових та інших правоохоронних заходів, які здійснюються з урахуванням відповідних умов оперативної ситуації (обстановки) [7, с. 180]. Інший науковець В.П. Захаров формулює поняття взаємодії як заснованої на законах, узгодженої за метою, місцем і часом сумісної діяльності, спрямованої на інтеграцію зусиль, ефективне та комплексне використання сил, засобів і методів оперативних підрозділів [8, с. 130].

У військовій науці поняття «взаємодія» зазвичай розглядається як узгодження зусиль за метою, місцем, часом, напрямом дій та ін. [9, с. 192]. Ми погоджуємося з тим, що зазначене поняття доцільне у застосуванні до галузі спеціальної тактики, але не охоплює всієї сукупності відносин взаємодії, які виникають між різними елементами системи управління в особливих умовах.

Деякі науковці вважають, що ведення спеціальних операцій і спеціальних бойових дій підпорядковується об'єктивним законам збройної боротьби. І в цьому випадку взаємодія являє собою узгоджені за завданнями (об'єктами), напрямами, рубежами (районами) і часом дії органів Національної поліції, Національна гвардія України, вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання, а в деяких випадках й інших військових формувань (Збройних сил, Прикордонної служби України, підрозділів СБУ та ін.) в інтересах досягнення спільної мети спеціальних бойових дій і спеціальної операції. Взаємодія найбільш повно відбиває зміст спеціальних бойових дій і операцій, успіху в яких можна досягти тільки об'єднавши зусилля всіх сил і засобів [9, с. 193].

Однак спільні цілі дій органів Національної поліції в особливих умовах не зводяться тільки до бойових дій. Вважаємо, що уникненню ведення бойових дій під час проведення спеціальної операції сприятимуть відносини чіткої взаємодії між різними суб'єктами, які можуть включати в себе раціональний розподіл завдань відповідно до специфіки діяльності учасників спеціальної операції, обмін оперативною та розвідувальною інформацією між ними, координацію зусиль не підпорядкованих один одному підрозділів тощо. У цьому випадку всі дії спрямовуються на досягнення

спільних цілей, але не обов'язково узгоджуються за напрямками, рубежами тощо.

Таким чином, поняття «взаємодія» як військовий термін є категорією спеціальної тактики, однак як категорія науки управління органами та підрозділами МВС України в умовах проведення спеціальної операції поняття «взаємодія» ширше. Воно включає в себе як оперативно-тактичну взаємодію підрозділів, так і весь комплекс спільних або узгоджених дій множинності суб'єктів, спрямованих на досягнення спільної мети.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і доповн.) / [уклад. В. Т. Бусел]. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.

2. Горлач М. І., Кремень В. Г., Ніколаєнко С. М., Требін М. П. та ін. Коментар до конституційних змін: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 1028 с.

3. Взаємодія при розслідуванні економічних злочинів: монографія / кол. авт.: А. Ф. Волобуєв, І. М. Осика, Р. Л. Степанюк та ін.; за аг. ред. д-ра юрид. наук, проф. А. Ф. Волобуєва. Харків: «Курсор», 2009. 320 с.

4. Бандурка О. М. Теорія і практика управління органами внутрішніх справ України : монографія. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. 780 с.

5. Управління органами Національної поліції України: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурєнка; [О. М. Бандурка, О. І. Безпалова, О. В. Джафарова та ін.; передм. В. В. Сокурєнка]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Стильна типографія, 2017. 580 с.

6. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність: підручник. Ч. 1. Харків: Вид-во НУВС, 2002. 336 с.

7. Некрасов В. А., Мацюк В. Я., Філіпенко Н. Є., Родинюк Л. В. Оперативне розпізнавання: монографія. Київ: КНТ, 2007. С. 180–181.

8. Захаров В. П. Проблеми діяльності оперативних підрозділів кримінально-виконавчої системи щодо боротьби зі злочинністю: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2001. 26 с.

9. Тактико-спеціальна підготовка: навч. посіб. / [О. Г. Комісаров, А. О. Собакаръ, Е. Ю. Соболю, О. С. Юнін та ін.];

КОМПЛЕКСНЕ ЗАНЯТТЯ З ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ: ЯК ОСНОВНА ФОРМА НАВЧАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Бутенко Вадим Станіславович

викладач кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки
Одеського державного університету
внутрішніх справ

Сьогодення вимагає від поліцейського прийняття правомірного, швидкого, зваженого рішення та психологічної готовності до дій у ситуаціях різних ступенів ризику. Практика свідчить, що поліцейський не завжди буває достатньо підготовленим до дій у сучасних та в екстремальних ситуаціях несення служби, у його діях спостерігається відсутність чіткості, згуртованості, оперативності та послаблюється контроль щодо самострахування. Допускаються серйозні помилки щодо застосування фізичної сили та спеціальних засобів. Тому питання про удосконалення знань, умінь та навичок поліцейського з тактико-спеціальної та спеціальної фізичної підготовки на даний час є доволі важливим. Аналізуючи положення справ у цьому напрямку виникає необхідність кардинально змінити підхід до викладання тактико-спеціальної та спеціальної фізичної підготовки в навчальних закладах МВС України, які здійснюють підготовку поліцейських, а саме перейти до форми навчання – комплексні практичні заняття.

Що ми розуміємо під поняттям комплексне практичне заняття: це заняття, яке складається з декількох взаємопов'язаних між собою частин, які підкоряються єдиній меті, доповнюють одна одну, складають одне ціле. У нашому випадку, саме поєднання двох навчальних дисциплін «Тактика-спеціальна підготовка» та «Спеціальна фізична підготовка» в єдиний комплекс практичних занять повинен істотно покращити стан засвоєння навчального

матеріалу та в подальшому надасть змогу поліцейському вирішувати різні службові завдання.

Що стосується викладання комплексного практичного заняття то доцільно залучати до його проведення одного викладача з тактико-спеціальної підготовки та одного викладача зі спеціальної фізичної підготовки, які повинні під час заняття доповнювати один одного. Починати викладати тактико-спеціальну та спеціальну фізичну підготовку у такій формі необхідно вже з першого курсу навчання. На приклад розберемо декілька програмних питань, які вивчаються курсантами на першому курсі, а саме: під час вивчення основ тактики комунікації упор робиться не тільки на вербальну складову, а також на розташування у просторі (тактична стійка, переміщення тощо), що є початковою фазою спеціальної фізичної підготовки (базисом). На заняттях за темою «Застосування сили: огляд» крім заходів тактичного спрямування враховується надання комплексу заходів силового впливу на правопорушника, а також заходів самострахування. Здійснюючі контакт та прикриття відпрацьовуються не тільки тактичні алгоритми дій, а також прийоми рукопашного бою.

Таких прикладів можна привести безліч, що свідчать про необхідність поєднання двох навчальних дисциплін у комплекс із залученням двох викладачів за профілем тактико-спеціальної підготовки та спеціальної фізичної підготовки.

Умовно пілотний проєкт комплексних практичних занять може мати назву – «Тактико-спеціальна та спеціальна фізична підготовка». Звичайно при цьому ми не повинні забувати про те, що поліцейський стикаючись під час служби з великим фізичним навантаженням повинен постійно підвищувати свій рівень, це можливо тільки під час системних занять з навчальної дисципліни «Загальна фізична підготовка», яка повинна проводитись паралельно означеному комплексу.

Таким чином, комплекс тактико-спеціальної підготовки та спеціальної фізичної підготовки спрямований на набуття і вдосконалення поліцейським навичок практичного застосування теоретичних знань щодо правильного оцінювання конкретної ситуації або події з подальшим прийняттям правомірних рішень та психологічної готовності до дій у ситуаціях різних ступенів ризику.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).
2. Албул С. В., Ніколаєв О. Т., Тьорло О. І., Йосипів Ю. Р. Тактико-спеціальна підготовка працівників Національної поліції: навч. посіб. Одеса; Львів: ОДУВС; ЛьвДУВС, 2018. 480 с.
3. Банах С. М., Булачек В. Р., Землянський І. Ю. Особиста безпека працівників ОВС України: навч. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 264 с.
4. Бахчеван Є. Ф. До питання забезпечення особистої безпеки працівника національної поліції України під час екстремальної ситуації. Актуальні проблеми професійної підготовки поліцейського: матеріали круг. стол., 26 жовт. 2016 р., Одеса: ОДУВС, 2016. С. 19–22.
5. Конєв О. Ю., Ніколаєв О. Т. Удосконалення службової підготовки майбутніх поліцейських. Організація професійної підготовки в підрозділах Національної поліції України: матеріали круг. столу, 31 жовт 2017 р., Одеса: ОДУВС, 2017. С. 97–100.

СТРОЙОВИЙ ВИШКІЛ КУРСАНТІВ ЗВО МВС УКРАЇНИ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ЗМІЦНЕННЯ СЛУЖБОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ СУЧАСНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Вайда Тарас Степанович

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри спеціальної фізичної
та вогневої підготовки Херсонського
факультету Одеського державного
університету внутрішніх справ

Круглик Микола Іванович

старший викладач кафедри фізичного
виховання факультету судової
енергетики Херсонської державної
морської академії

У сучасних умовах реформування Міністерства внутрішніх справ України (надалі – МВС України), враховуючи подальше становлення органів та підрозділів Національної поліції (далі – НПУ), необхідність удосконалення тактики боротьби правоохоронців у зв'язку із появою нових способів та засобів порушення публічного порядку (наприклад, участь правоохоронців у складі підрозділів поліції щодо забезпечення охорони громадського порядку (далі – ОГП) в умовах масових безпорядків під час проведення спортивно-масових заходів, політичних мітингів, демонстрацій тощо; виконання працівниками поліції в окремих регіонах держави оперативно-тактичних завдань під час проведення антитерористичної операції (операції об'єднаних сил) з метою подолання суспільно небезпечних проявів сепаратизму тощо), ставляться підвищені вимоги до службово-бойової підготовки постійного й перемінного особового складу поліції, в тому числі і до службової дисципліни та стройового вишколу правоохоронців, забезпечення злагодженості їх колективних дій [1].

Шляхи розв'язання певних актуальних проблем професійного виховання курсантської молоді розглядаються у напрацюваннях науковців із різних споріднених силових відомств (Служби безпеки України, Державної прикордонної служби, Державної служби з надзвичайних ситуацій, Збройних Сил України тощо), в тому числі й поліцейських вишів (С.М. Алфьоров, М.І. Ануфрієв, О.М. Бандурка, М.Й. Варій, В.С. Венедиктов, В.Т. Жежерун, К.Б. Левченко, Е.М. Мануйлов, О.В. Негодченко, А.М. Подоляка, В.Г. Рибалка, О.І. Федоренко, О.Н. Ярмиш та ін.). Вчені приділяють увагу сучасним проблемам в галузі теорії та методики організації професійної підготовки працівників правоохоронної галузі.

Разом тим значні виховні можливості має стройова підготовка поліцейських, котра сприяє формуванню професійно важливих якостей сучасних правоохоронців.

Стройова підготовка є однією із основних дисциплін професійного (службово-прикладного) навчання та важливим методом у військово-патріотичному вихованні правоохоронців.

Стройова підготовка має на меті:

– вироблення у курсантів ЗВО МВС України (працівників поліції) уважності й умінь та навичок швидкого виконання команд

(розпоряджень) командирів, чіткого дотримання статутних вимог при відпрацюванні стрйових прийомів за одиночним порядком і в складі підрозділу;

- прищеплення правоохоронцям акуратності, формування зразкового зовнішнього виду та відмінної стрйової постави;

- формування витривалості, спритності, моторності, фізичної загартованості, підтягнутості, стрйової виправки та краси рухів;

- розвиток у майбутніх офіцерів поліції дисциплінованості, звички діяти строго за статутом та формування почуття особистої відповідальності за правильне і чітке виконання команд, наказів та розпоряджень начальників, що сприяє в цілому зміцненню дисципліни в НПУ;

- прищеплення командирам підрозділу методичних навичок для ефективного проведення практичних занять з підлеглими.

Навички, здобуті курсантами та працівниками поліції на заняттях із стрйової підготовки, застосовуються та вдосконалюються на заняття з вогневої, спеціальної фізичної підготовки й у повсякденній службовій діяльності.

Стрйове навчання суттєво впливає на зміцнення статутного порядку у колективах підрозділів поліції, сприяє згуртуванню, організованості й службово-бойовій злагоженості особового складу, а також на виховання у правоохоронців почуття взаємної допомоги та міцного службово-професійного (військового) товариства.

Стрйова підготовка має велике значення й у закладах вищої освіти МВС України, особливо для становлення особистості курсантів (осіб перемінного складу) як працівників поліції – центрального органу виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку – котрі вступили до відомчого вишу з цивільних загальноосвітніх навчальних закладів. В цьому випадку стрйова підготовка сприяє досягненню перш за все наступних завдань:

- дати необхідні знання щодо необхідності виконання статутних вимог та встановленого порядку взаємовідносин правоохоронців, дотримання ними передбаченої субординації;

- прищепити майбутнім офіцерам поліції таку важливу складову якість правоохоронця як психологічну стійкість, котра необхідна працівникові поліції при виконанні службових обов’язків та в інших

екстремальних ситуаціях, формувати уміння та навички керувати строями (службовими підрозділами та навчальними групами);

- виробити у курсантів такі командирські якості як розпорядливість, вимогливість та методичні навички.

Стройове навчання – процес специфічний. Характерна особливість його полягає в тому, що стройова підготовка проводиться не тільки на заняттях, але й відбувається у повсякденному житті курсанта.

І тільки у тих підрозділах (відділах, службах, кафедрах) поліцейського вишу, де вимогливі, підтягнуті, з відмінною стройовою виправкою та зразковим зовнішнім виглядом викладачі, командири та начальники, стройова культура підтримується більш успішно, суттєво впливає на формування особистості майбутніх офіцерів поліції.

Тому обов'язок кожного командира (начальника, викладача) підрозділу – проявляти постійну турботу про стройовий вишкіл своїх підлеглих (курсантів). Виконання вимог Стройового статуту ЗС України у повсякденному житті навчального підрозділу є найкоротшим шляхом для досягнення мети – високого рівня стройової підготовки працівників поліції [2].

Розглянемо роль та місце керівника на стройовому занятті. При відпрацюванні прийомів одиночної стройової підготовки керівник заняття працює за одним із наступних варіантів:

- спостерігає за проведенням занять командирами відділень з метою вивчення їх роботи і робить помітки для розбору з сержантами взводу;

- контролює роботу одного з командирів відділень з метою детального вивчення методичних особливостей сержанта (кращого методиста у взводі чи, навпаки, того командира відділення, що гірше за інших володіє методикою стройового навчання);

- на деякий час особисто бере на себе командування одним з відділень з метою практичного показу командирові даного відділення правильного відпрацювання стройового прийому;

- особисто проводить заняття з одним або кількома курсантами, які гірше за інших засвоюють стройовий прийом, що відпрацьовується;

- тренує весь взвод у виконанні прийому, що відпрацьовується.

Заступник командира навчального взводу, як правило, займається з курсантами, які гірше засвоюють стройовий прийом, що відпрацьовується, або проводить заняття з одним із відділень.

Поєднання даних варіантів на кожному занятті залежить від рівня методичної підготовки самого керівника та командирів відділень, а також від рівня стройового навчання курсантів. У будь-якому випадку роль керівника має бути активною, а його дії повинні бути спрямовані на точне статутне виконання стройових прийомів.

Під час відпрацювання стройового прийому керівник подає команди для виконання вправи. Не повинно бути такого положення, коли у ході відпрацювання, наприклад, стройового кроку одне відділення вивчає рух рукою, друге робить вправу на 4 рахунки, а третє – рухається стройовим кроком. Порядок відпрацювання прийому має бути одноманітним, керівник повинен його регулювати.

Після зразкового показу прийому керівником командири відділень не повторюють показ, а відразу ж приступають до вивчення та відпрацювання (тренування) прийому.

Запропонуємо деякі організаційно-методичні рекомендації викладачам та командирам (керівникам курсантських підрозділів), які проводять заняття зі стройової підготовки поліцейських.

Готуючись до заняття, його керівникові необхідно досконало вивчити вимоги Стройового статуту щодо виконання кожного прийому, котрі належить відпрацювати з курсантами.

Доцільно самостійно потренуватися у практичному виконанні даних стройових прийомів, доводячи їх виконання до зразкового. У випадку, коли виконання стройового прийому є незрозумілим, звернутися за допомогою до товаришів по службі. Незалежно від настрою і погодних умов (спека, холод, туман тощо) бути бадьорим та підтягнутим, своїм виглядом та поведінкою спонукати курсантів до активних дій.

Пояснювати стисло, чітко, бути суворо офіційним, звертатися до підлеглих тільки згідно вимог статуту («товариш курсант», «курсант Сидоренко», але не «Сидоренко» тощо). Не називати їх на «ти» («Гей, ти..., підійди до мене», не погрожувати їм, не насміхатися із невірності курсантів-початківців та не ображати їх.

Не доторкатися до курсантів з метою усунення виявлених недоліків при виконанні ними стройових прийомів. Існує багато методичних прийомів, що дозволяють ці недоліки усунути без будь-

якого доторкання (в тому числі командира відділення чи товариша по строю). Методично грамотна організація стройове навчання – один із бар'єрів, що перешкоджають розвитку нестатутних взаємовідносин.

По ходу відпрацювання того чи іншого прийому доцільно робити короткі репліки (передусім на адресу курсантського складу) заохочувального характеру, наприклад: «курсант Сидоренко, правильно!» («добре!», «відмінно!», «вже краще!» і та ін.).

З цією метою у загальному масиві навчального підрозділу буквально відшукувати кращих курсантів, які виявляють старання, навіть якщо у когось з них з початку не все виходить.

Репліки (зауваження) іншого характеру мають форму команд, вони повинні спонукати курсантів до усунення конкретних недоліків, наприклад: «курсант Петренко, притиснути лікті!», «курсант Сидоренко, розгорнути плечі!» і т.д. Слід уникати занудних (монотонних) повчань, особливо адресованих до всього строю («Скільки разів можна нагадувати...!», «Невже я незрозуміло кажу...?» та ін.

Обов'язково заохочувати в кінці кожного заняття хоча б одного курсанта за зразкове виконання стройових прийомів, а також за старанність. Перед оголошенням заохочення вивести даного курсанта (курсантів) зі строю і подати йому (їм) команди для зразкового виконання відпрацьованих стройових прийомів.

В умовах складних соціально-демократичних перетворень, що відбуваються у сучасних умовах на теренах України, враховуючи прояв низької загальної культури серед значної частини молодого покоління, а також необхідності подальшого реформування існуючої системи відомчої освіти МВС України вирішення проблеми формування професійно важливих якостей працівників НПУ є актуальною і своєчасною.

Удосконалення фахової підготовки працівників правоохоронних органів насамперед зумовлюється специфікою та складністю їхньої діяльності, суперечливістю соціально-економічних процесів, в які доводиться втручатися поліцейським, а також реальним станом розробленості змістовного компоненту у відомчій педагогічній теорії та практиці, який в окремих випадках відстає від реалій суспільного життя.

Результати аналізу відповідних літературних джерел, ознайомлення з освітньо-виховною роботою закладів вищої освіти МВС України показує, що рівень сформованості професійно важливих якостей випускників поліцейських вишів не в повній мірі відповідає сучасним вимогам.

Однією із суттєвих причин неефективного використання науково-педагогічним складом та керівниками курсантських підрозділів напрацьованих методів і організаційних форм виховного впливу є відсутність науково-методичного обґрунтування самої логіки розгортання цілеспрямованого психолого-педагогічного процесу формування професійно важливих якостей курсантів в контексті їх всебічного службового виховання (стройового вишколу, службової дисципліни тощо).

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 05.10.2019).

2. Про Стройовий статут Збройних Сил України: Закон України від 24 березня 1999 року № 549-XIV. URL. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/ru/549-14>. (дата звернення: 05.10.2019).

3. Вайда Т. С. Стройова підготовка правоохоронців. Методика проведення практичних занять: [для науково-педагогічного складу, працівників відділів організації служби, керівників підрозділів перемінного складу ВНЗ МВС України та курсантів-правоохоронців]: навчально-методичний посібник. Херсон: ХФ ОДУВС, 2016. 140 с.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ КЕРІВНИКАМ ЗАНЯТЬ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ СТРОЙОВОГО НАВЧАННЯ КУРСАНТІВ ЗВО МВС УКРАЇНИ

Вайда Тарас Степанович

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри спеціальної
фізичної та вогневої підготовки
Херсонського факультету
Одеського державного університету
внутрішніх справ

Кузнєцов Олег Ілліч

викладач кафедри тактико-
спеціальної, вогневої та фізичної
підготовки Одеського державного
університету внутрішніх справ

Професійна підготовка сучасних працівників Національної поліції як системне явище передбачає врахування особливостей та використання комплексу різноманітних форм і способів її вдосконалення на шляху оновлення й оптимізації поліції України. Важливе місце серед них для сприяння ефективному становленню поліцейських європейського зразка займає стройова підготовка, котра володіє цілим рядом важливих педагогічних можливостей [1].

В умовах реформування МВС України не викликає сумнівів той факт, що ґрунтовний науковий підхід та належне методичне забезпечення є важливим та необхідним компонентом для ефективної організації вказаного виду діяльності у ЗВО зі специфічними умовами навчання. Вирішенням проблем професійного становлення переймалися ряд вчених.

Корисними для удосконалення безпосередньо методики стройової підготовки працівників поліції та інших категорій військовослужбовців (в тому числі допризовників, курсантів) є навчально-методичні розробки В.В. Апаkidзе, М.М. Бахтіна, М.П. Букіна та П.П. Букіна, Т.С. Вайди, В.М. Гудима, М.М. Дубровського, Р.Г. Дукова, Ю.О. Квашньова, Я.І. Конотопенка,

Ю.В. Квашнюва, В.І. Нікітіна, С.Ф. Новиченка, М.І. Томчука, А.І. Черкашина, З.Р. Шайхлісламова та ін.

На основі критичного аналізу існуючих напрацювань вищезазначених вчених та військовослужбовців-практиків нами поставлено перед собою завдання з врахуванням специфіки правоохоронної галузі заповнити існуючі прогалини в методиці стройової підготовки працівників поліції у зв'язку із їх недостатньою розробленістю у сучасній профільній навчально-методичній літературі.

Крім того, стройова підготовка часто залишається поза увагою окремих представників науково-педагогічного складу різних підрозділів поліцейських вишів, основне зусилля викладачами прикладається на досягнення мети та вирішенню вузькопрофільних завдань конкретної навчальної дисципліни. Службово-професійне виховання працівників поліції розглядається ними як факультативний аспект у підготовці фахівця для НПУ.

В той же час, увага працівників відділу організації служби зосереджується в основному на вузькопрофільних аспектах (завданнях) цього підрозділу:

- на перевірці знань курсантів щодо обов'язків чергових при несенні ними служби у добовому наряді;
- на контролі за дотриманням правоохоронцями вимог щодо належного стану форменого одягу під час шикунвань та проведенні інструктажів.

Але, як показує практика, при проведенні цільових інструктажів зовсім мало часу залишається на стройове навчання поліцейських [2].

Керівники курсантських підрозділів в контексті удосконалення стройової підготовки курсантів-правоохоронців у свою чергу мають певні організаційні перешкоди:

- обмежені часовими регламентаціями розпорядку дня поліцейського вишу;
- часто стройове навчання ними розглядається як метод виховання (перевиховання) майбутніх офіцерів поліції, які отримали певні дисциплінарні стягнення;
- цілеспрямована стройова підготовка перемінного складу здійснюється не систематично – наприклад, активізується при підготовці до проведення масових заходів з участю правоохоронців

(напередодні приймання Присяги працівника поліції чи випуску курсантів, при підготовці до участі навчального закладу у культурно-масових заходах міста тощо) [2].

Нами пропонується з використанням традиційних (статутних) форм і методів стройового навчання методики проведення занять одиночної стройової підготовки та підготовки керівника (науково-педагогічного працівника) до проведення практичного заняття з курсантами.

Практичні заняття зі стройової підготовки мають свою специфіку, тому зупинимось на деяких методичних аспектах, котрі сприятимуть удосконаленню їх проведення.

Кожне заняття з одиночної стройової підготовки повинно починатися з 5-10-хвилинного тренування курсантів у виконанні раніше вивчених стройових прийомів, а потім одного-двох занять з навчання руху стройовим кроком – з відпрацювання руху правоохоронців стройовим кроком.

Для цього після прибуття на плац (стройовий майданчик) викладач (курсний офіцер), не зупиняючи навчальної групи, на ходу перешиковує її в колону по одному, наказує взяти дистанцію 3-5 кроків і продовжувати рух в обхід стройового майданчика. Під час руху курсантів стройовим кроком керівник заняття і командири відділень знаходяться всередині майданчика по його бокам та надають допомогу правоохоронцям, що допускають помилки.

Після оголошення теми і мети заняття курсний офіцер командує: «ВІЛЬНО» і наказує: «Дивіться, ПОКАЗУЮ».

Показ керівника заняття має бути зразковим і проводитися в наступній послідовності:

- показ прийому в цілому;
- показ прийому в повільному темпі з коротким поясненням порядку його виконання;
- показ прийому по розподілах.

Показувати керівнику занять стройовий прийом необхідно, стоячи лицем до строю, потім вздовж строю, а в деяких випадках і від строю (наприклад, виконання стройового прийому із зброєю «За спину» або відхід від начальника та інші).

Для показу деяких прийомів, наприклад, віддання військового вітання на місці і в русі, підхід до начальника та відхід від нього,

необхідно мати заздалегідь підготовленого помічника (заступників командира взводу).

Після показу стройового прийому і короткого його пояснення керівник заняття вказує відділенням місця для занять (відпрацювання стройових прийомів). Відділення, вийшовши стройовим кроком на вказані місця, позначають крок на місці.

За наказом керівника: «Командирам відділень, до занять – «ПРИСТУПИТИ», командири відділень виходять на середину строю відділення, повертаються до нього обличчям, розмикають відділення і приступають до навчання підлеглих. Якщо до відпрацьованого прийому є підготовчі вправи, то навчання курсантів починається з їх показу та розучування.

Одиночне стройове навчання необхідно проводити строго індивідуально, тобто навчати кожного курсанта окремо: командир відділення послідовно викликає із загального строю по одному курсанту (чи переходить особисто від одного до іншого), починаючи з флангового, і відпрацьовує з ним прийом, що вивчається на занятті, не залишаючи без уваги дії інших підлеглих.

Розучування прийому починається по розподілах або в повільному темпі.

При навчанні складного стройового прийому командири відділень повинні застосовувати такий методичний прийом розучування, як виконання дій за командиром. В цьому випадку командир відділення, знаходячись перед серединою строю, повільно виконує прийом, а підлеглі копіюють його дії. Після цього розучування прийому може проводитися по розподілах або в повільному темпі самостійно, потім – за командами командира відділення.

Після розучування прийому командир відділення приступає до тренування підлеглих щодо виконання стройового прийому в цілому. Для тренування доцільно розподілити курсантів попарно, призначити одного з них старшим (в процесі тренування старші міняються). В цьому випадку курсанти набувають і командирських навичок.

Керівник заняття, перевібивши організацію навчання у відділеннях і переконавшись, що командири відділень заняття проводять методично правильно (згідно з його інструктажем та статутними вимогами), наказує командирам відділень направити до нього одного-двох курсантів від відділення (найбільш слабких у

стройовому відношенні). Для цього подається команда, наприклад: «Командирам відділень! Курсантів Іванова, Петрова і Шевченка – ДО МЕНЕ».

За будь-якою попередньою командою, у тому числі й за командою «Командири відділень», вони повертаються обличчям до керівника заняття і приймають положення «Струнко». Отримавши наказ (розпорядження), вони відповідають «Слухаюсь», повертаються обличчям до строю, віддають наказ (розпорядження) і продовжують навчання.

Викликані курсанти, підійшовши стройовим кроком до курсового офіцера, шикуються в одну шеренгу у двох кроках від нього і, починаючи з правофлангового, по черзі доповідають про прибуття, наприклад: «Товариш лейтенант поліції. Курсант Петров за вашим наказом прибув». Заслухавши доповіді курсантів, які прибули, курсовий офіцер приступає до їх навчання.

Навчивши викликаних з відділень курсантів стройовому прийому, курсовий офіцер направляє їх у відділення і викликає наступних правоохоронців або контролює порядок проведення занять командирами відділень.

При необхідності зробити зауваження командирам відділень керівник заняття викликає їх до себе.

Після закінчення занять командири відділень проводять їх короткий аналіз, а за розпорядженням керівника «Закінчити заняття» вони змикають відділення і займають свої місця у строю. Зімкнення навчального взводу здійснюється таким чином: «Взвод, СТРУНКО! Налі-ВО (напра-ВО), в колону по одному (по два) кроком-РУШ». Вирівнявши взвод, курсовий офіцер проводить тренування підлеглих у виконанні розучених прийомів у складі навчальної групи, потім коротко підводить підсумки заняття і ставить завдання курсантам з підготовки до наступного заняття.

Порядок відпрацювання прийомів одиночної стройової підготовки. Навчання стройовим прийомам слід проводити у такій послідовності:

- ознайомлення з стройовим прийомом;
- вивчення стройового прийому
- тренування.

Розглянемо більш детально послідовність організації навчання стройовим прийомам.

1. Для ознайомлення зі стрйовим прийомом керівник заняття повинен: а) назвати прийом та вказати, де і для якої мети він використовується; б) подати команду, за якою виконується прийом, і за цією командою показати суворо за Стрйовим статутом як виконується прийом у цілому, а після цього – у повільному темпі; в) за розподілом, зі стислим поясненням порядку його виконання; також можна зустріти таку помилку: замість зразкового показу прийому у цілому керівник розпочинає показ за розподілом з поясненням, що не дає можливості курсантам побачити, до чого треба прагнути. На ознайомлення з прийомом слід витратити мінімальний час (1-3 хвилини).

2. Залежно від складності стрйового прийому вивчення його проводиться: а) у цілому, якщо прийом нескладний (виконання команд «ВІЛЬНО», «ЗАПРАВИТИСЬ», «Головні убори – СКИНУТИ» та ін.); б) за розподілом (стрйове положення, повороти на місці, військове вітання тощо); за допомогою підготовчих вправ (рух стрйовим кроком, повороти під час руху та ін.). Вивчення стрйових прийомів за розподілом починається за командою керівника. На практичних заняттях зі стрйової підготовки можуть застосовуватися барабани для більш чіткого і злагодженого (одночасного) виконання прийому всіма курсантами. Удари барабана при вивченні стрйового прийому можна застосовувати на два рахунки, другий з яких буде визначати виконання команди «Відставити». Наприклад, при відпрацюванні повороту на місці керівник бажає досягти правильного приставлення ноги, що знаходиться позаду тієї, на якій був проведений поворот. Оскільки вивчення стрйового прийому курсантами проводиться у складі відділення (барабан може бути лише один на навчальний взвод), то розучування прийому буде проводитися, як правило, за командами командирів відділень, а дії під звуки барабану здійснюватимуться наприкінці вивчення у складі всього взводу у розгорнутому строю. Командири відділень при цьому можуть бути виведені із строю на 3-4 кроки перед серединою строю відділень. Вивчення стрйового прийому здійснюється під рахунок, і кожний із рахунків може бути або основним (контрольним), або допоміжним. Дія, що здійснюється під контрольний рахунок (наприклад, рахунок 1, 7, 8 при вивченні військового вітання під час руху), повторюється багаторазово шляхом подання команди «ВІДСТАВИТИ». При цьому необхідно

вимагати, щоб за командою «ВІДСТВИТИ» курсанти діяли чітко і енергійно, як при подачі контрольного рахунку. На допоміжний рахунок виконуються, як правило, дії, що завершують стройовий прийом (наприклад, приставлення ноги після закінчення названої вище вправи). Багаторазово повторювати ці дії не треба.

3. Тренування у виконанні стройового прийому поділяють на два види – 1) тренування за елементами та 2) тренування в цілому.

Тренування за елементами – багаторазове виконання вправи, яке включає відпрацювання стройового прийому в цілому; вправа розбивається під рахунок і виконується у темпі, визначеному Стройовим статутом (за винятком відпрацювання стройового кроку і прийомів зі зброєю) з проведенням рахунку вголос, під барабан чи комбіновано (рахунок вголос з ударом барабана на контрольний рахунок).

Тренування у цілому – виконання стройового прийому без розподілу його на рахунки за командами, що визначені Стройовим статутом. Барабан у цей час може задавати темп: при відпрацюванні прийомів під час руху барабанщик б'є похідний марш; на місці – виконує удари з частотою один удар за секунду (треба мати на увазі, що темп виконання кожного стройового прийому на місці відповідає постановці лівої ноги на землю під час руху стройовим кроком).

Вищезазначена схема відпрацювання кожного стройового прийому (ознайомлення, вивчення, тренування за елементами, тренування в цілому) обов'язкова при проведенні занять з одиночної стройової підготовки з будь-якою категорією курсантів. Різниця полягає лише у розподілі часу на відпрацювання кожного елементу цієї схеми.

Так, при проведенні занять з курсантами першого курсу на вивчення стройового прийому треба відводити значну частину часу (20-25 хв.), визначеного на відпрацювання всього прийому; зразковий показ командира необхідно декілька раз повторювати під час заняття; періодично звертати увагу на курсантів, які краще інших виконують стройовий прийом. Якщо наступний стройовий прийом (наприклад, тренування за елементами) декілька разів підряд погано виконується більшістю курсантів, необхідно повернутися до попереднього елементу (в даному випадку – до розучування за розподілом), а після цього знову відпрацьовувати цей елемент.

На основі проведеного дослідження зробимо деякі узагальнення з піднятої проблеми. На наше переконання, фахове становлення спеціаліста-поліцейського має здійснюватися засобами цілеспрямованого педагогічного впливу науково-педагогічного та керівного складу ЗВО МВС України, який відображає стратегію і логіку наукового пошуку шляхів реалізації творчого особистісного потенціалу курсанта та базується на відповідних наукових вихідних концептуальних положеннях організації та проходження служби в НПУ.

Кожен командир (начальник) повинен пам'ятати, що індивідуальне стройове навчання курсантів є основним у стройовій підготовці правоохоронців. Воно служить фундаментом стройової злагодженості навчального підрозділу і навчального закладу в цілому.

Стройове навчання повинне проводитися не лише на заняттях зі стройової підготовки, а й на будь-яких інших заняттях та в практичній діяльності (під час спортивно-масової та культурно-масової роботи тощо), тобто у повсякденному житті курсантів. Завдання всіх командирів ЗВО МВС України, особливо курсантів-командирів підрозділів старших курсів, полягає в оволодінні вищевикладеною методикою та в її правильному застосуванні при стройовому навчанні підлеглих.

Пропонована робота не претендує на остаточне розв'язання всіх проблеми стройової підготовки сучасного фахівця поліції. Розроблені підходи перш за все відображають основні аспекти вирішення цієї проблеми в умовах обмеженого часу під час табірної збору і є перспективним науковим напрямом для подальшого поглиблення змісту та розширення педагогічних форм виховної роботи із перемінним складом ЗВО МВС України в позааудиторний час.

На нашу думку, в подальшому варто приділити увагу розробці шляхів вирішення проблеми формування ієрархії нових ідеалів сучасного офіцера Національної поліції, розвитку системи соціальних цінностей та суспільних життєвих пріоритетів у свідомості поліцейських, удосконалення військово-патріотичного виховання правоохоронця, врахування неминучості відмирання старих вузько професійних ідеалів, звичок і стереотипів працівника поліції на шляху осучаснення системи МВС України як європейської

держави. Ці та інші питання вимагають свого подальшого дослідження протягом розпочатого реформування освітянської системи у ЗВО МВС України, підвищення позитивного іміджу особистості курсанта-правоохоронця у контексті їх наближення до європейських стандартів діяльності поліцейського, розбудови громадянського суспільства в українській державі в цілому.

Запропоновані методичні рекомендації покликані надати допомогу науково-педагогічному складу ЗВО МВС України, керівникам його структурних підрозділів (навчально-наукових інститутів, факультетів, курсів, навчальних груп), всім працівникам поліцейського вишу у питаннях строювої підготовки курсантів, формування у них необхідних службово-професійних і моральних якостей сучасного працівника поліції.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 05.10.2019).

2. Вайда Т. С. Стройова підготовка правоохоронців. Методика проведення практичних занять: [для науково-педагогічного складу, працівників відділів організації служби, керівників підрозділів перемінного складу ВНЗ МВС України та курсантів-правоохоронців]: навчально-методичний посібник. Херсон: ХФ ОДУВС, 2016. 140 с.

3. Про Стройовий статут Збройних Сил України: Закон України від 24 березня 1999 року № 549-XIV. URL. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/ru/549-14>. (дата звернення: 05.10.2019).

ЩОРІЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МВС УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН І НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ (на прикладі Херсонського факультету ОДУВС)

Вайда Тарас Степанович

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри спеціальної фізичної
та вогневої підготовки Херсонського
факультету Одеського державного
університету внутрішніх справ

Саратовський Олександр Вікторович

старший викладач кафедри фізичного
виховання факультету суднової
енергетики Херсонської державної
морської академії

Аналіз нормативної бази в галузі фізичного виховання показує, що керівництвом держави, профільними міністерствами – Міністерством освіти і науки України, Міністерством молоді та спорту України, в тому числі й силового блоку (Міністерства внутрішніх справ України – далі МВС), активно вживаються заходи щодо підвищенні рівня фізичної підготовки населення України, зокрема, військовослужбовців (Збройних Сил України, Національної гвардії України тощо) та правоохоронців.

З метою виконання покладених на поліцейські підрозділи завдань правоохоронці зобов'язані мати належну фізичну підготовку, організація котрої забезпечується та контролюється у відповідності з відомчим нормативним документом – наказом МВС України «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» від 26.01.2016 № 50 [1]. Особливо важливе практичне значення моніторинг фізичної підготовки різних верств населення, в першу чергу працездатного віку, має з врахуванням тривалого періоду фактичного ведення бойових дій в межах заходів оборони в рамках операції об'єднаних сил (далі – ООС) на сході держави.

Метою та завданнями щорічного оцінювання є визначення рівня фізичної підготовленості населення України та його подальше підвищення, створення належних умов для фізичного розвитку різних груп населення, покращення його здоров'я, забезпечення здатності до високопродуктивної праці, захисту суверенітету і територіальної цілісності України, а також сприяння у вихованні патріотизму та громадянської позиції [2; 3].

Професійна готовність поліцейського до ефективних дій під час охорони громадського порядку та боротьби із злочинністю тісно пов'язана з його фізичною підготовкою.

Питаннями удосконалення фізичної підготовки та фізичного виховання молоді, зокрема працівників поліції, переймаються багато науковців: М. Арвісто, В. Бальсевич, С. Бутов, Г. Заярін, Л. Лубишева, В. Люкевич, С. Матюхін, О. Несін, А. Павлуцкі, В. Плиско, О. Погребняк, С. Решко, А. Семенов, К. Хайнеманн та багато інших вчених.

Результати критичного аналізу попередніх досліджень та наукових публікацій показують, що реалізація освітньої технології масового тестування стану та визначення рівня фізичної підготовки різних категорій учасників освітнього процесу фахівцями в галузі фізичного виховання у практичній діяльності відомчих ЗВО МВС України належного місця не знаходила.

Зокрема, не розглядувалися та не обґрунтовувалися організаційно-управлінські й нормативні (спеціальні) педагогічні умови щодо належного забезпечення вирішення піднятої проблеми.

Також, як показує практика, системних заходів щодо масової діагностики рівня фізичної підготовленості й інших верств суспільства протягом останнього десятиліття (до 2017 року) на державному рівні не проводилося. Крім того, окремі категорії населення часто залишаються взагалі поза увагою при діагностуванні рівня їх фізичної підготовленості, особливо громадяни працездатного віку.

На нашу думку, в сучасних умовах реформування МВС та Національної поліції України вимагає подальшого дослідження й така проблема, як удосконалення напрямів фізичної підготовки поліцейських та майбутніх юристів під час їх підготовки у ЗВО МВС України, перш за все на основі вивчення закордонного досвіду з

цього напрямку при підготовці працівників поліції для правоохоронних органів країн Європи та світу.

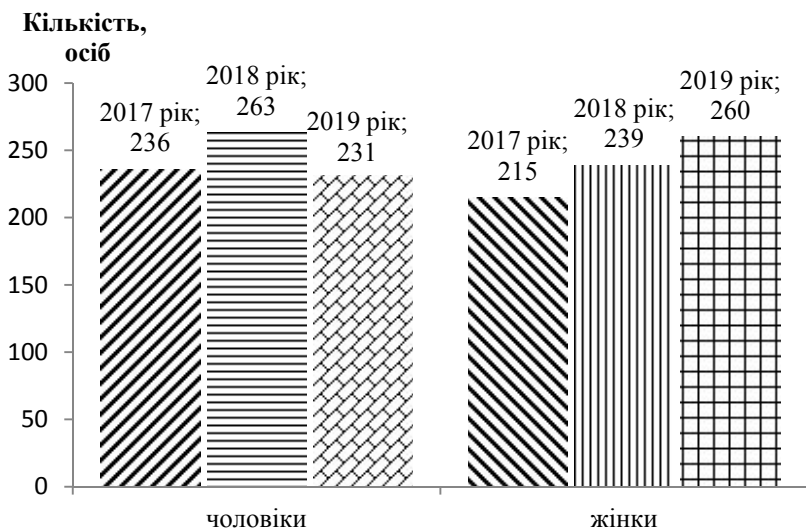
Тому на особливу увагу, з врахуванням особливостей правоохоронної діяльності, підвищених вимог до професійної готовності поліцейського щодо його дій в екстремальних умовах питання удосконалення фізичної підготовки працівника поліції потребує подальшого наукового дослідження, застосування різноманітних ефективних педагогічних технологій з цього аспекту освітнього процесу.

Це в свою чергу вимагає розробки та впровадження ефективних інноваційних програм, форм та методів спеціальної фізичної підготовки у систему фахового навчання правоохоронців у ЗВО МВС України як під час практичних занять, так і в позааудиторній роботі з фізичного виховання.

Проведення заходів щодо організованого і об'єктивного оцінювання фізичних якостей у значної кількості осіб ЗВО передбачає перш за все розробку надійної методики оцінювання фізичної підготовленості, котра включає обґрунтування як необхідних організаційно-педагогічних, так і дотримання спеціальних умов.

Охарактеризуємо експериментальну базу, порядок проведення та отримані результати нашого дослідження. Всього у складанні тестів у 2017 році брало участь 451 особа з числа перемінного та постійного складу Херсонського факультету (з них 236 особи – чоловіки, 215 осіб – жінки), що складає 84,9 % від його загальної кількості. В 2018 році у щорічному тестуванні брало участь всього 502 особи з числа перемінного та спокійного складу ХФ ОДУВС, з них – 263 особи – чоловіки, 239 осіб – жінки (83,9% від загальної кількості особового складу). В 2019 році в тестуванні безпосередньо брало участь 491 особа, з них 231 особи – чоловіки та 260 осіб – жінки (85,4 % від загальної кількості особового складу підрозділу) (див. діаграма 1).

Діаграма 1 Кількість учасників, що брали участь у державному тестуванні, та їх розподіл за статтю (2017, 2018 та 2019 рр.).

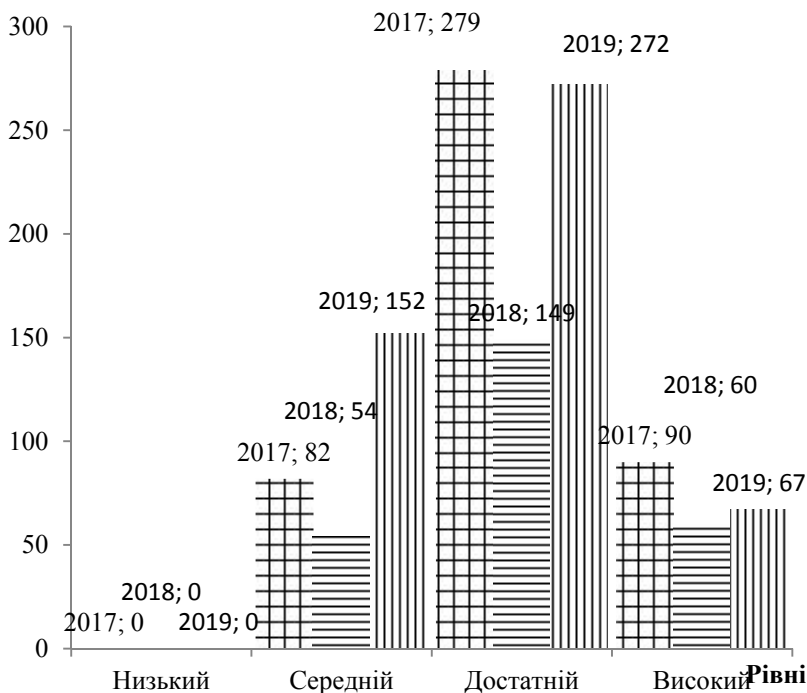

Результати тестування та їх інтерпретація. Отримані в кожному році відповідні результати складання тестів в межах нашого дослідження використано для опрацювання та узагальнення. За рівнями фізичної підготовленості кількість осіб, які брали участь у тестуванні, розподілились за роками наступним чином (див. діаграму 2):

Результати тестування протягом 2017-2019 рр. свідчать про домінування достатнього рівня фізичної підготовленості курсантів, студентів та атестованих працівників поліції (279 осіб, що складає 61,8% від загальної кількості осіб, які брали участь у оцінюванні у 2017 році; 149 осіб або 56,2% від загальної кількості – відповідно у 2018 році та 272 особи або 55,4 % у 2019 році). Значна кількість осіб складала нормативи на високому рівні (90 осіб або 19,9 % у 2017 році, 60 осіб чи 17,9 % – у 2018 році та 67 осіб або 13,6 % у 2019 році). Такий стан пояснюється, зокрема, відомчою належністю навчального закладу зі спеціальними умовами навчання до компетенції МВС України і, у зв'язку з цим, підвищеними вимогами до фізичної підготовки курсантів, студентів та постійного атестованого особового складу, що ставляться до них.

Діаграма 2. Розподіл за рівнями фізичної підготовки перемінного та постійного складу Херсонського факультету ОДУВС (2017, 2018 та 2019 рр.).

**Кількість,
осіб**

Щодо відсутності осіб з низьким рівнем фізичної підготовленості, то такий стан справ пояснюється тим, що окремі студенти (працівники), котрі відносяться до груп лікувальної фізкультури (мають деякі протипоказання щодо стану здоров'я для складання нормативів на момент проведення державного тестування, тобто відсутня їх згода на участь у тестуванні) нормативи державного тестування не складали.

З метою подальшого удосконалення фізичної підготовленості постійного та перемінного особового складу ЗВО пропонуємо наступні організаційно-педагогічні підходи та заходи [4-7]: 1) науково-педагогічному складу кафедри спеціальної фізичної та

вогневої підготовки Херсонського факультету активніше залучати курсантів та студентів до роботи у спортивних секціях; 2) потребує більш відповідального ставлення атестованого складу (поліцейських) до відвідування занять з таких напрямів як фізична підготовка та тактика самозахисту, котрі регулярно проводяться у системі службової підготовки правоохоронців; 3) стимулювання кращих спортсменів навчального підрозділу, популяризація їх досягнень у ЗМІ (наприклад, на сайті Херсонського факультету ОДУВС, на сторінках підрозділу в соціальних мережах Фейсбук та Інстаграм); 4) керівництву ЗВО та профільній кафедрі приділяти більшу увагу розвитку матеріально-технічної бази для занять курсантами та студентами фізичною культурою та спортом; 5) проводити систематичні першості навчального закладу, а також брати участь у спортивних змаганнях, котрі організовуються та проводяться за його межами – наприклад, а) Херсонським обласним відділенням Комітету з фізичної культури та спорту МОН України – серед ЗВО 3-4 рівнів акредитації; б) громадською організацією «Херсонська обласна організація фізкультурно-спортивного товариства «Динамо» України» – серед правоохоронних підрозділів регіону; в) спортивними клубами та ДЮСШ на їх базі – з професійно-прикладних видів спорту (самбо, дзюдо, рукопашний бій тощо).

На основі поведеного тестування фізичної підготовки курсантів, студентів та постійного складу Херсонського факультету ОДУВС можемо зробити наступні узагальнення.

Отримані експериментальні дані підтвердили нашу гіпотезу щодо домінування у відомчому ЗВО МВС України достатнього рівня. Потребує особливої уваги, на наш погляд, такий вид фізичного виховання як кросова підготовка молоді – саме з цього виду легкої атлетики курсантська та студентська молодь зазнає значних утруднень при складанні нормативів під час щорічного тестування.

Серед шляхів удосконалення рівня фізичної підготовленості перемінного та спокійного складу вважаємо за потрібне внести зміни в організацію фізичного виховання ЗВО, передбачивши залучення до участі в спортивних змаганнях більшої кількості курсантів та студентів, а не одних і тих самих спортсменів.

Перспективами для подальших досліджень вважаємо розв'язання наступних проблем: 1) проведення порівняльного аналізу отриманих результатів державного тестування рівня фізичної

підготовки різних ЗВО регіону; 2) вивчення передового досвіду організації фізичного виховання у провідних ЗВО з розвинутою матеріально-технічною базою та підготовленими науково-педагогічними кадрами; 3) визначення утруднень та вияснення їх причин при складанні курсантською/студентською молоддю окремих нормативів силового чи швидкісного спрямування, а також при діагностуванні такої якості як витривалість.

Література

1. Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50. URL. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70260-16>. (дата звернення 14.10.2019).

2. Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України: постанова Кабінету Міністрів України від 09 грудня 2015 року № 1045. URL. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1045-2015-%D0%BF>. (дата звернення: 14.10.2019).

3. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2015 р. № 1045: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 червня 2018 року № 461. URL. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/461-2018-%D0%BF> (дата звернення: 14.10.2019).

4. Вайда Т. С., Пришва О. Б., Чайковський В. М. Здоровий спосіб життя як необхідний фактор в системі юнацького спорту вищого юридичного закладу. Актуальні проблеми юнацького спорту : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф., м. Херсон, 25-26 верес. 2003 р. Херсон, 2003. С. 140-143.

5. Вайда Т. С., Возна І. В. Актуальні проблеми фізичного виховання та організації здорового способу життя курсантів та студентів ВНЗ МВС України. Актуальні проблеми фізичного виховання студентів в умовах кредитно-модульної системи організації навчання: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Дніпропетровськ, 13-14 верес. 2007 р. Дніпропетровськ, 2008. Ч. 1. С. 131-134.

6. Вайда Т. С., Кузнецов О. І. Фахові вимоги та організаційно-методичні основи виховання фізичної культури правоохоронців в

умовах ВНЗ МВС України. Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., м. Одеса, 19 лют. 2010 р. Одеса, 2010. С. 58-60.

7. Вайда Т. С., Кузнєцов О. І. Щорічне оцінювання фізичної підготовленості постійного та перемінного складу закладів вищої освіти МВС України як технологія державного контролю за станом їх фізичної підготовки і здоров'я. Юридичний бюлетень: наук. журнал / редкол. О. Г. Предместніков та ін. Одеса: ОДУВС, 2018. Випуск 8. С. 440-452.

ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ СИЛИ ТА СПЕЦЗАСОБІВ: ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ

Валєєв Руслан Гельманович

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри тактико-спеціальної
підготовки Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ

Важливим аспектом протидії злочинам постає застосування поліцією заходів примусу. За своєю юридичною природою примусові поліцейські заходи є «винятковими заходами адміністративного примусу, що безпосередньо припиняють наявні правопорушення або об'єктивно протиправні діяння» [1, с. 172]. Їхній виключний характер передбачає, що вони застосовуються поліцейськими за умов, що інші поліцейські заходи не є ефективними чи доцільними у відповідній ситуації.

До заходів поліцейського примусу законодавство відносить

- фізичний вплив (силу),
- застосування спеціальних засобів
- застосування вогнепальної зброї [2, ч. 1 ст. 42].

Згідно профільного Закону, «фізичним впливом є застосування будь-якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників» [2, ч. 2 ст.

42]. Тобто ця норма визначає два різновиду фізичного впливу (по-перше, застосування фізичної сили та, по-друге, застосування спеціальних прийомів боротьби) та їхню ціль (припинення протиправних дій) (тут і далі курсив наш).

Але виявляється певне протиріччя під час співставлення зазначеної мети з цілями, визначеними у ст. 44 цього ж Закону: «Поліцейський може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не забезпечує виконання поліцейським повноважень, покладених на нього законом». Зокрема, використання конструкції минулого часу у формулюванні «затримання особи, яка вчинила правопорушення» свідчить, що застосування фізичного впливу може відбуватися за умов, коли правопорушник у момент затримання вже не вчиняє правопорушення. А це нібито суперечить формулюванню частини другої ст. 42 профільного Закону.

Тому у сукупності вимоги ст. 42 та ст. 44 профільного Закону можна тлумачити так: «Фізичним впливом є застосування поліцейським будь-якої фізичної сили. Також фізичним впливом є застосування спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників» [3].

Тобто мета другого різновиду фізичного впливу – застосування спеціальних прийомів боротьби (рукопашного бою) полягає виключно у припиненні правопорушення.

А от ціль першого різновиду фізичного впливу – фізичної сили встановлюється також частиною першою статті 44 профільного закону та включає забезпечення особистої безпеки, забезпечення безпеки інших осіб (на практиці це можуть бути небезпечні дії явно неосудної особи) та затримання особи, яка раніше вчинила правопорушення.

Що стосується спеціальних засобів, то варто відзначити, що певне непорозуміння викликає вживання термінів «застосування спеціальних засобів» [2, ч. 1 та ч. 3 ст. 42] та «використання спеціальних засобів» [2, ч. 4 ст. 42]. Системне тлумачення відповідних правових норм дозволяють нам уникнути протиріччя та зробити висновок, що використання спеціальних засобів

поліцейським є застосуванням ним відповідного поліцейського заходу примусу, тобто використовуються фізичні об'єкти, а поліцейські заходи, як «дія або комплекс дій» [2, ч. 1 ст. 29] – застосовуються.

Професійна підготовка поліцейських, у тому числі до застосування примусових заходів, передбачає етап усвідомлення курсантами різноманіття спеціальних засобів, структурування їх функціональних особливостей та призначення. Це неможливо досягти без групування чи класифікації цих засобів.

Тривалий час відповідна типологія передбачала виокремлення:

- засобів активної оборони;
- засобів індивідуального захисту;
- засобів забезпечення спеціальних операцій;
- пристроїв для проникнення у транспортні засоби та приміщення, захоплені правопорушниками;
- транспортних засобів і спеціальних технічних засобів забезпечення правопорядку [4].

Але з прийняттям Закону України «Про Національну поліцію», з урахуванням частини третьої ст. 42 цього Закону, можна структурувати спеціальні засоби на три групи/типу:

- засоби захисту людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї);
- засоби тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника);
- засоби пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують.

Аналізуючи перелік видів спеціальних засобів, наведений у частині четвертій ст. 42 профільного Закону, та загальні правила застосування спеціальних засобів, закріплені у частині третій ст. 45 цього Закону, можемо наступним чином розподілити перераховані в них засоби.

Група засобів тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника):

- гумові та пластикові кийки;
- електрошокові пристрої контактної та контактано-дистанційної дії;
- засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії;

- пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії;
- засоби акустичного та мікрохвильового впливу;
- пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії;

- засоби, споряджені безпечними димоутворюючими препаратами.

Група засобів пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують:

- засоби обмеження рухомості (кайданки, сітки для зв'язування тощо);

- засоби примусової зупинки транспорту;

- спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби.

У свою чергу, за пристроями, гранатами, боєприпасами та малогабаритними підіривними пристроями для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень, службовими собаками та конями, водометами, бронемашинами та іншими спеціальними транспортними засобами можна визнати мульти-груповий, поліфункціональний характер [5].

Тобто, жоден різновид спеціальних засобів, перерахований у ч. 4 ст. 42 зазначеного Закону, не віднесено нами до першої групи – засоби захисту людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї). Це пояснюється тим, що «не є заходом примусу використання поліцейським засобів індивідуального захисту (шоломів, бронежилетів та іншого спеціального екіпірування)» [2, ч. 6 ст. 42].

Полемічним питанням залишається, чи є вичерпним перелік видів спеціальних засобів, наведений у частині четвертій ст. 42 Закону України «Про Національну поліцію». На нашу думку, законодавство не визначає цей перелік як вичерпний. Зокрема, вимога частини п'ятої ст. 42 зазначеного Закону «Поліцейський за жодних обставин не може застосовувати заходи примусу, не визначені цим Законом» наголошує вичерпний перелік заходів примусу (фізичний вплив – застосування спеціальних засобів – застосування вогнепальної зброї), а не встановлює вичерпність наведеного у попередній частині переліку спеціальних засобів.

Отже, можемо констатувати необхідність фахового обговорення поставлених нами проблем: цілей застосування фізичного впливу, класифікації спеціальних засобів, вичерпності їх переліку та тлумачення термінів «використання» та «застосування».

Література

1. Закон України «Про Національну поліцію»: наук.-практ. комент. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурєнка. Харків, 2016. 408 с.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості Верховної Ради. 2015. № 40-41. Ст. 379.
3. Валєєв Р. Г. Види фізичного впливу як примусового поліцейського заходу в контексті цілей його застосування // Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави: матер. XI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Одеса, 25 березня 2019 р. Одеса: ОДУВС, 2019. С. 107-109.
4. Носов В. В. Спеціальна техніка в ОВС: дидактичні матеріали до проведення практичних занять. Х.: ХНУВС, 2008. 216 с.
5. Валєєв Р. Г. Групування спеціальних засобів як поліцейських заходів примусу згідно із Законом України «Про Національну поліцію» // Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави: тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 листоп. 2018 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Консультат. місія Європейського Союзу. Харків, 2018. С. 97-98.

ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА ЯК СКЛADOVA СЛУЖБОВОЇ ПІДГОТОВКИ ДЛЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ З ВИКОРИСТАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Васюта Юлія Володимирівна

курсант Національної академії внутрішніх
справ

Науковий керівник:

Крук Олександр Миколайович

доцент кафедри вогневої підготовки
Національної академії внутрішніх справ

Успішність вогневої підготовки значною мірою залежить від вміння застосування стрілецької зброї, тому втілення у навчальний процес новітніх технологій є нагальною проблемою. У «Положенні про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України», затверджене Наказом МВС України 26.01.2016 р. № 50 [1], вказано, що навчання з вогневої підготовки передбачає вивчення матеріальної частини зброї, її тактико-технічних характеристик, заходів безпеки при поводженні з нею, а також порядку і правил її застосування та використання; формування та вдосконалення у поліцейських практичних навичок уміння та безпечного поводження з вогнепальною зброєю; виконання прийомів швидкісної стрільби в різних умовах, з різних положень, з перенесенням вогню по мішенях тощо; відпрацювання нормативів з вогневої підготовки.

На необхідності забезпечення якісного та послідовного навчання поліцейських основам стрільби, удосконалення навичок швидкісного приготування до стрільби, ведення влучної стрільби по нерухомих і рухомих цілях, із різних положень, у необмежений і обмежений час, із місця та в русі наголошує Наказ МВС України «Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та Норм витрат боєприпасів, пострілів, вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб» від 26.04.2019 р. №334 [2].

Передові методики підготовки поліцейських націлені на широке використання у системі навчання інноваційних комп'ютерних технологій та тренажерних комплексів.

Актуальність розроблення комплексного інтерактивного навчально-тренувального комплексу вогневої підготовки з використанням передових методик та інноваційних комп'ютерних технологій, полягає у наступних аспектах, зокрема:

- збереження ресурсів зброї та боєприпасів;
- економія фінансових і матеріальних засобів;
- моделювання етапів виконання роботи та формування наочного відображення образів у свідомості;
- скорочення часу, необхідного на придбання теоретичної та довідкової інформації;
- впровадження комп'ютерного тестування та поетапна перевірка знань.

Він має втілювати розробку галузевих стандартів і загальних критеріїв оцінювання на єдиній методологічній основі, вирішення яких досягається:

- розробкою електронно-інформаційної бази;
- обґрунтуванням послідовності навчання;
- перевіркою знань за допомогою незалежного комп'ютерного тестування;
- наданням можливості користувачам самостійної підготовки та перевірки своїх знань.

Інноваційність комплексу навчального забезпечення вогневої підготовки полягає у тому, що він може працювати, як при розміщенні в Інтернеті, так і без його доступу на пристроях, таких як планшети, смартфони та комп'ютери.

Інтерактивне навчання дозволяє різко збільшити відсоток засвоєння матеріалу, оскільки впливає на свідомість, почуття, дію та практику людини. Наочне вивчення зразків стрілецької зброї надає змогу:

- візуалізації частин і механізмів зброї у тривимірному зображенні;
- показу взаємодії роботи частин і механізмів;
- можливості показу послідовності дій під час розбирання та збирання зброї [3, с. 29].

Інтерактивний посібник включає наступні розділи: будова та призначення патронів, зберігання зброї, послідовність її чищення та змащування, робота частин і механізмів при заряджанні, робота частин при автоматичній стрільбі, робота частин при одиночній

стрільбі, затримки, що виникають під час стрільби та способи їх усунення, вимоги заходів безпеки поводження зі зброєю, умови та послідовність виконання вправ.

Для чіткого розуміння принципу дії автоматики використовуються відеоролики з використанням інноваційних технологій моделювання і мають звукове супроводження. В них включена можливість зупиняти відеоролик, назад і вперед, збільшувати зображення чи його частини на весь екран. Використання інноваційних технологій за допомогою програми 3D моделювання надає можливість перегляду відеоролика розбирання і збирання зброї у тривимірному зображенні моделі з вказуванням стрількою послідовності та поясненням зверху кожної операції (дії).

Знання роботи частин і механізмів надає можливість свідомо розуміти характеристики несправностей, що викликають затримки при стрільбі, та визначати способи їх швидкого усунення.

Система оцінювання контролює помилки особи, веде облік результатів виконання нормативів, визначає коефіцієнт придбання респондентом навичок, завдяки чому дозволяє довести до автоматизму послідовність і швидкість виконання операцій. Інтерактивна модель зброї дозволяє самостійно проводити її розбирання та збирання з визначенням помилок і часу, що сприяє відображенню у пам'яті послідовності виконання кожної операції, а це поєднує теоретичні методи і підходи з практикою [5].

Відпрацювання послідовності підготовки даних для стрільби зі стрілецької зброї за допомогою програмного забезпечення з динамічною моделлю наочно відображає траєкторію польоту кулі у просторі з урахуванням балістичних даних зброї, погодних умов, вертикального й горизонтального переміщення точки прицілювання. Автоматизоване робоче місце моделює реальні результати перевірки бою стрілецької зброї за допомогою оптичних приладів із візуалізацією їх на моніторі ПЕОМ без переміщення до перевірконої мішені (як при реальній стрільбі, так і при навчанні). Інтерфейс робочого місця має три форми:

- емулятор стрілецького тиру, де, залежно від обраного виду зброї, стрілець самостійно виконує перевірку її бою (без витрати боєприпасів), аналізує правильність виконання своїх дій за відображенням пробойн;
- панель розрахунків при стрільбі одиночними пострілами;

– панель розрахунків при стрільбі автоматичним вогнем.

Як показує аналіз закордонного досвіду вогневої підготовки, наприклад, у США останнім часом все більше уваги приділяється максимальному наближенні тренувань до реалій практичної роботи.

З цією метою використовуються полігони або закриті тири, що дозволяють моделювати умовні ситуації (на вулиці, в житловому будинку, з автомобіля та ін.), раптову появу цілей, що імітують звичайних громадян і озброєних злочинців, шуми і звуки, характерні для екстремальної обстановки, вогонь у відповідь.

Вони обладнуються кіноекранами, комп'ютерами, засобами імітації ускладненої обстановки (наприклад, вибухів гранат і мін, пожеж, диму).

Активніше стали використовуватися комп'ютерні програми, що передають на екран-мішень комп'ютера зображення правопорушника в певних ситуаціях (з наведеною зброєю, з захопленим заручника, втікача, нападаючого і т.д.). Співробітник зобов'язаний миттєво зорієнтуватися і прийняти рішення про застосування зброї [4].

У США при підготовці поліцейських використовуються електронні тири. Це навчальний клас з екраном 2х2 метри з увігнутою поверхнею, в якому при демонстрації сюжету створюється ілюзія об'ємного простору.

Поліцейський з лазерною «зброєю» приймає вихідне положення в 3-4 метрах від екрану. При виконанні вправи на екрані створюється ситуація, коли працівник повинен прийняти рішення на застосування зброї, оцінюючи його правомірність, і зробити «постріли».

На екрані під впливом лазера відразу з'являються позначки: при промаху – синього кольору, при пораненні – жовтого, при попаданні в життєво важливу точку тіла (смертельне поранення) – червоного.

У нижній частині екрана після закінчення вправ видаються показники: час того, хто стріляв (з моменту появи необхідності застосувати зброю і до початку стрільби), кількість зроблених пострілів, правильність влучень і промахів.

Отже, інтерактивний навчально-тренувальний комплекс спрямований на краще засвоєння поліцейськими будови зброї, правил стрільби з неї та надання необхідної теоретично-довідкової інформації. Залучення передових інноваційних технологій

забезпечать динамічний рух та ефективність навчання вогневої підготовки працівників поліції.

Література

1. «Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України». Наказ МВС України від 26.01.2016 р. № 50. URL. <http://tranzit.ltd.ua/nakaz/>. (дата звернення 10.10.2019).
2. «Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та Норм витрат боєприпасів, пострілів, вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб», Наказ МВС України від 26.04.2019 р. №334. URL. <http://tranzit.ltd.ua/nakaz/>. (дата звернення 10.10.2019).
3. Лавров О. Ю. Удосконалення системи навчання курсантів вищих військових навчальних закладів з вогневої підготовки. Сучасна парадигма формування професіоналізму майбутніх фахівців: науково-теоретичний збірник. П-Хм.: ДПУ, 2017. С. 28-30.
4. Рабазанов С. І. Некоторые вопросы анализа зарубежного опыта огневой подготовки сотрудников правоохранительных органов. URL. <https://novainfo.ru/article/7622>. (дата звернення 10.10.2019).
5. Руденко М.О. Комплексний підхід до навчання вогневій підготовці. URL. http://soivt_2015_1_41.pdf. (дата звернення 10.10.2019).

ТЛУМАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ПУБЛІЧНА БЕЗПЕКА І ПОРЯДОК» В НОРМАТИВНОГО-ПРАВОВИХ АКТАХ УКРАЇНИ

Вдовиченко Олексій Маратович
начальник УОАЗОР ГУНП в
Одеській області

Одним із пріоритетних завдань забезпечення національної безпеки України в умовах напруженої політичної, економічної, соціальної ситуації є посилення ролі держави щодо забезпечення на

території нашої держави безпеки людини і громадянина шляхом створення необхідної правової бази та механізму її використання.

Процес реформування правоохоронної системи покликаний стабілізувати політичну ситуацію, створити підґрунтя для розвитку нашої держави та включення її до європейського простору. Новий виток розвитку України супроводжується активізацією суспільної загрози.

З урахуванням таких умов змінюється чинне законодавство, реформується правоохоронні органи, набувають нових граней їх функції та завдання. В той же час забезпечення публічної безпеки та порядку залишається пріоритетом для всього суспільства і, в першу чергу, для чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (далі – НПУ).

Належна діяльність правоохоронних органів сьогодні має важливе значення з огляду на складні умови становлення державності в Україні. Після прийняття 2 липня 2015 року ВР України ЗУ «Про Національну поліцію» [1] розпочалося масштабне реформування основної правоохоронної ланки – міліції.

Цей нормативно-правовий акт означений не лише оновленням концепції функціонування НПУ, регулюванням правових засад організації та діяльності цього органу, визначенням статусу поліцейських, а також порядку проходження служби, а й упровадженням у теорію та практику діяльності правоохоронних органів нової термінології. Ідеться про терміни «публічна безпека» і «порядок», зміст яких у цьому Законі не визначено [2].

Окремі науковці обґрунтовуючи актуальність окресленого питання, стверджують, що новостворена Національна поліція не призначена для забезпечення конституційно визначених громадського порядку та громадської безпеки. Більш категоричною є позиція В.Г. Фатхутдінова [3], який зауважує, що «можна констатувати нелегітимність діяльності поліції у сфері громадської безпеки».

Однак термін «публічна безпека і порядок» потребує більш детального дослідження, зокрема в контексті його використання в Законі України «Про Національну поліцію». До прийняття зазначеного нормативного акта це поняття законодавчо закріплено не було. Його було вжито лише в наказі МВС України «Про

затвердження норм належності однострою поліцейських (у мирний час)» від 22 червня 2016 року № 530.

Аналіз змісту чинних нормативно-правових актів (Конституція України – ст. 34-36, 39, 92, 116, 138, Кодекс України про адміністративні правопорушення – глава 14 «Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку», Кримінальний кодекс України – розділ 9 «Злочини проти громадської безпеки» та розділ 12 «Злочини проти громадського порядку та моральності», Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» тощо) засвідчує, що в аналогічному значенні раніше використовували терміни «громадська безпека», «громадський порядок».

Водночас цих категорій, як і поняття «забезпечення громадського порядку», у новому Законі немає. Заміна термінології в нормативно-правових актах, власне, не є проблемою, проблему становлять нові поняття, що не мають нормативно закріплених визначень.

Така ситуація породжує правову колізію в нормативному регламентуванні певних суспільних відносин і негативно позначається на правозастосуванні, адже поліцейський, наприклад, має чітко знати, які дії слід вважати порушенням публічної безпеки та порядку. Варто дослідити структуру поняття «публічна безпека і порядок», з'ясувавши, чи це єдине поняття, яке слід уживати нерозривно, або це поєднання двох різних елементів, тобто понять «публічна безпека» та «публічний порядок», оскільки є приклади нормативного вживання обох термінів.

Для з'ясування співвідношення понять «публічна безпека» і «публічний порядок» доцільно розкрити сутність категорій «безпека» та «порядок». Аналіз визначень в тлумачних словниках дає підстави стверджувати, що ці слова мають різне смислове навантаження.

Зокрема, поняття «порядок» визначено так: усталений спосіб життя; побут; стан, коли все роблять, виконують належним чином, як слід, відповідно до певних вимог, правил; додержання правил, норм поведінки де-небудь; дисципліну.

Термін «безпека» тлумачать як стан, коли кому-, чому-небудь ніщо не загрожує. Окремі науковці порядок розглядають як:

1) стан урегульованості суспільних відносин нормами права, моралі, звичаями, правилами співжиття, нормами громадських організацій (отже, упорядкованість суспільних відносин означає їх сформованість правовими й іншими нормами);

2) результат дотримання членами суспільства встановлених правил і норм поведінки, які є загальновизнаними та загальноприйнятими.

Поняття «безпека» позначає відсутність небезпеки, її попередження, стан, за якого не може бути завдано шкоди, а також надійність, стабільність чого-небудь. Тобто в буквальному значенні громадська безпека – це безпека громади, суспільства. Зазначене дає змогу дійти висновку, що поняття «публічна безпека» і «публічний порядок» не є тотожними і дещо різняться за змістом.

Тому, на нашу думку, публічний порядок, передусім, пов'язаний із публічною безпекою, яку покликані забезпечувати спеціальні органи виконавчої влади шляхом нагляду та застосування адміністративного примусу щодо осіб, які його порушують. Попри те, що публічний порядок і публічна безпека – самостійні поняття, категорії, явища, між ними наявний тісний діалектичний взаємозв'язок.

Так, недопущення масових безладів створює умови, що переважають можливе порушення публічної безпеки. Водночас неухильне виконання правил, які сприяють забезпеченню останньої, гарантує надійне забезпечення публічного порядку.

Наприклад, заборона розпивання спиртних напоїв, гра в азартні ігри на борту літака попереджують можливі хуліганські дії в особливих умовах. Доцільно також співвіднести категорію «публічна безпека і порядок» з поняттями «громадська безпека» та «громадський порядок».

У тексті ЗУ «Про Національну поліцію» термін «публічна безпека і порядок» ужито 14 разів. Паралельно з ним тут неодноразово використано поняття «громадський порядок» (ст. 45).

Науковці вважають, що законодавець, уживаючи терміни «публічна безпека» та «громадська безпека» в зазначеному Законі, не лише не ототожнює їх, а й визначає перший із них базовим.

Саме публічну безпеку підтримує НПУ (п. 1 ст. 1), і, відповідно, саме її забезпечення є завданням правоохоронців (пп. 1 п. 1 ст. 2) тощо. Водночас поняття громадської безпеки (громадського порядку)

постає другорядним, технічним, реалізація якого відбувається шляхом застосування з боку поліції виключно спеціальних засобів, зокрема засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, вилучення зброї.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).
2. Зозуля І. В., Довгань О. І. Закон України «Про Національну поліцію»: публічна чи громадська безпека?. Форум права. 2015. № 5. С. 85-92.
3. Фатхутдінов В. Г. Частотність операціоналізації та контекстуальність використання терміна «публічна безпека» в Законі України «Про Національну поліцію України». URL: <http://goalint.org/chastotnist-operacionalizacii-takontekstualnist-vikoristannyaterminu-publichna-bezpekav-zakoni-ukraini-pro-nacionalnu-policiyuukraini>. (дата звернення 10.10.2019).

ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА ЯК ОСНОВА СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Венгер Тамара Олександрівна

студентка навчальної групи 17ПЗДС/2
Херсонського факультету Одеського
державного університету внутрішніх
справ

Науковий керівник:

Каменщик Олександр Валерійович

старший викладач кафедри спеціальної
фізичної та вогневої підготовки
Херсонського факультету Одеського
державного університету внутрішніх
справ

В умовах здійснення поліцейськими професійної діяльності значне місце займає їх тактико-спеціальна підготовка, вміння використовувати вогнепальну зброю та надавати медичну допомогу. Але для цього їм потрібно володіти відповідним рівнем знань вогневої та медичної підготовки. У цьому аспекті професійної діяльності важливими стають засоби, форми і методи викладання вогневої підготовки, тактики й медичної підготовки курсантам закладів вищої освіти МВС України. Виходячи з цього можна сказати, що перед науково-педагогічним складом закладів зі специфічними умовами навчання стають певні завдання щодо вдосконалення окремих аспектів тактико-спеціальної підготовки як інтегрованої дисципліни, сприяння формуванню особистості поліцейських як майбутніх офіцерів поліції, удосконалення навичок щодо застосування медичної та вогневої підготовки при здійсненні службово-бойової діяльності. На нашу думку, поліцейські повинні вміти та знати, як в екстремальних ситуаціях застосовувати вогнепальну зброю та як уникнути несприятливих ситуацій в професійній діяльності поліцейських [1].

Роль тактико-спеціальної підготовки в сучасному суспільстві з врахуванням вимог до діяльності поліцейських дуже значна, адже вона є організованою силою подолання опору правопорушників. При цьому важливим є вміння ефективно застосовувати знання з тактико-спеціальної підготовки з метою уникнення майбутніх негативних наслідків. Тому вона вважається важливою частиною спеціальної підготовки для поліцейських, а також органів та підрозділів МВС в цілому. Деякі вітчизняні науковці взагалі вважають тактико-спеціальну підготовку найдинамічнішою частиною спеціальних знань у сфері правоохоронної діяльності [2 с. 10].

По інший бік тактико-спеціальної підготовки стоїть вогнева підготовка, яка передбачає комплекс спрямованих заходів на вивчення поліцейським основ стрільби з вогнепальної зброї, правомірного її застосування, використання та вдосконалення навичок безпечного поводження з нею, швидкісної та якісної стрільби по нерухомих та рухомих цілях з різних положень, в умовах обмеженого часу, у динаміці тощо. Ґрунтовне вивчення основ тактико-спеціальної та вогневої підготовки зумовлює в подальшому належне виконання своїх службових обов'язків офіцерами поліції чи курсантами, які навчаються в університеті внутрішніх справ.

Набутий досвід в майбутньому знадобиться для забезпечення громадського порядку в нашій країні [3].

Окремим аспектом фахової компетентності поліцейського є його домедична підготовка. Цей аспект навчання спрямований на здобуття поліцейським теоретичних знань з основ медичної допомоги та оволодіння практичними вміннями й навичками, котрі є необхідними для надання домедичної допомоги особам, які її потребують. Внаслідок засвоєння цих знань поліцейський зможе обороняти як себе, так і в надзвичайних ситуаціях допомогти людині уникнути смерті або загрози здоров'ю. Таким чином, тактико-спеціальна, вогнева та медична підготовка є функціональною базою для несення служби поліцейськими. Хотілося б зосередити увагу на наданні медичної допомоги пораненим, колегам чи постраждалим громадянам у різних ситуаціях та з різним ступенем ризику. Адже поліцейські повинні володіти в повному обсязі знаннями за результатами вивчення курсу долікарської підготовки, щоб уникнути загрози здоров'ю особи чи собі. Поліцейський повинен в ризикових ситуаціях одночасно швидко надати першу медичну допомогу пораненим, товаришам або постраждалим особам, незалежно від того чи є ці люди близькими родичами чи ні [1].

Отже, на підставі вищесказаного можна зробити висновок, що в освітній діяльності поліцейських створюються та відпрацьовуються вправи (тренінги), які враховують життєві аспекти практичної діяльності, в тому числі й щодо вогневої чи медичної підготовки з метою сприяння підвищенню рівня професійної підготовки працівників поліції. Також необхідно науково-педагогічному складу ЗВО МВС України враховувати сучасні напрацювання вчених та працівників практичних підрозділів Національної поліції щодо подальшого вдосконалення практичних аспектів несення служби, використовувати комплексні методи, вправи та прийоми навчання веденню правоохоронцями службово-бойових дій в екстремальних ситуаціях.

Література

1. Тактико-спеціальна підготовка працівників ОВС України: навч. посібник. С. М. Банах, В. Р. Булачик, І. С. Винярчук, Ю. Р. Йосипів та ін. Л.: ЛьвДУВС, 2016. 480 с.

2. Ануфриев М. І. Службова підготовка працівників органів внутрішніх справ. К.: РВ МВС України, 2003. 440 с.

3. Будагьянц Г. Н. Огневая подготовка. Пути повышения профессионального мастерства. Луганск: РИО ЛАВД. 2005. 460 с.

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПРИ ЧЕРЕПНО-МОЗКОВІЙ ТРАВМІ

Возіян Віталій Анатолійович

викладач кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

Українська держава визначає, що захист життя та здоров'я людини є однією з найважливіших її функцій. Конституція України [1] встановлює, що людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність та безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (ст. 3). Законом України «Про Національну поліцію» [2] передбачено, що поліція зобов'язана, в тому числі, надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я.

Ознаки черепно-мозкової травми: рани, синці в області голови та обличчя; сонливість; сплутаність або втрата свідомості; сильний біль або відчуття тиску в голові, шії; поколювання або втрата чутливості в пальцях рук та ніг; втрата рухових функцій кінцівок; деформація в області голови; судоми; утруднене дихання; порушення зору; нудота; блювота; стійкий головний біль; втрата рівноваги; виділення крові та/або ліквору (прозора рідина) з ротової та/або носової порожнини та вуха.

Небезпека черепно-мозкової травми полягає в стисненні мозкових тканин, натягу і зміщенні шарів. Зсув речовини може спровокувати розрив судин і пошкодження головного мозку. Також,

при черепно-мозкових травмах спостерігається порушення кровообігу, і нейродинамічних процесів.

Забій головного мозку, навіть після медикаментозного і хірургічного лікування, можуть нести важкі наслідки на організм, а також якість життя. В першу чергу, черепно-мозкова травма впливає на життєво-важливі функції організму, супроводжується постійними головними болями. Особливо небезпечними є порушення дихальної системи.

Може спостерігатися гостра дихальна недостатність, порушення прохідності дихальних шляхів. Дані наслідки вимагають підключення хворого до апарату штучної вентиляції легенів.

Важким наслідком черепно-мозкових травм вважаються інфекційні та запальні процеси. У багатьох хворих у період госпіталізації діагностуються менінгіт, енцефаліт. нерідко спостерігається запальні процеси позачерепного простору.

Травму голови слід підозрювати за таких обставин: падіння з висоти; стрибки у воду; сильний удар по голові або тулубу; дорожньо-транспортні пригоди; ураження блискавкою; ураження електричним струмом; вибух.

Послідовність дій при наданні поліцейськими домедичної допомоги постраждалим при підозрі на травму голови (черепно-мозкова травма):

- переконатися у відсутності небезпеки;
- зафіксувати шийний відділ хребта (шийний комірець, м'яка шина, фіксація руками);
- провести огляд постраждалого, визначити наявність свідомості, дихання;
- викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги;
- якщо у постраждалого відсутнє дихання, розпочати проведення серцево-легеневої реанімації;

Якщо у постраждалого відсутні рани в області голови та інші пошкодження:

- вкрити постраждалого термопокривалом/ковдрою;
- підтримати постраждалого психологічно;
- забезпечити постійний нагляд за постраждалим до прибуття бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги;

- при погіршенні стану постраждалого зателефонувати до диспетчера екстреної медичної допомоги, дотримуватись його рекомендацій;

- за наявності небезпеки евакуювати постраждалого на довгій транспортувальній дошці;

Якщо у постраждалого наявні рани в області голови та інші пошкодження:

- накласти пов'язки на рани;

- вкрити постраждалого термопокривалом/ковдрою;

- підтримати постраждалого психологічно;

- забезпечити постійний нагляд за постраждалим до прибуття бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги;

- при погіршенні стану постраждалого зателефонувати до диспетчера екстреної медичної допомоги, дотримуватись його рекомендацій;

- за наявності небезпеки евакуювати постраждалого на довгій транспортувальній дошці.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року. URL. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. (дата звернення 10.10.2019).

2. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).

3. Про екстрену медичну допомогу Закон України від 05.07.2012 року. URL. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5081-17>. (дата звернення 10.10.2019).

ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ПРАЦІВНИКАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ ТА БЕЗПЕКИ

Волков Юрій Михайлович

викладач кафедри тактико-
спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Застосування вогнепальної зброї працівниками Національної поліції України представляє собою особливий вид примусових заходів, який включає в себе безпосереднє використання особливих властивостей даних предметів і спрямований, перш за все, на припинення протиправних дій, що становлять велику суспільну небезпеку.

Необхідність ретельної регламентації та недосконалість правового регулювання діяльності підрозділів Національної поліції України, у тому числі при виникненні особливих обставин чи надзвичайних умов, обумовлює потребу у поглибленні наукових досліджень зазначеної сфери.

Найбільш ґрунтовно і всебічно питання видів зброї та її застосування регулюється Інструкцією про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів, затвердженою наказом МВС від 21.08.1998 року №622 [1].

Ситуації правомірного застосування поліцейськими зброї та спеціальних засобів виникають виключно при особливих (надзвичайних) обставинах.

При цьому, така необхідність може виникнути як при діях працівників, пов'язаних із виконання спеціальних завдань (участь у спеціальних операціях, несення служби під час дії надзвичайних адміністративно-правових режимів), так і при звичайному режимі

несення служби (виконання планових оперативних завдань, завдань з охорони громадського порядку та інше) [2, с. 502].

Застосування вогнепальної зброї поліцейськими під час охорони публічного порядку та безпеки регламентується як спеціальними нормами, що встановлюють підстави, умови і порядок їх застосування, так і нормами кримінального законодавства, що закріплюють обставини, що виключають злочинність даного діяння. Інакше кажучи, нормативно-правова регламентація застосування співробітниками правоохоронних органів зазначених виробів має комплексний, системний характер і включає взаємозв'язані правові приписи, що мають як адміністративно-правову так й кримінально-правову природу [2, с. 504-505].

У ст. 42 Закону України «Про Національну поліцію» визначено, що поліція, під час виконання повноважень, визначених цим Законом, уповноважена застосовувати такі заходи примусу:

- фізичний вплив (сила);
- застосування спеціальних засобів;
- застосування вогнепальної зброї [3].

Метою застосування поліцейськими вогнепальної зброї є забезпечення подолання спротиву проведенню превентивного поліцейського заходу, відновлення публічного порядку та безпеки.

Керівні принципи застосування поліцією заходів примусу, процедурні аспекти та обмеження щодо інтенсивності застосування вогнепальної зброї поліцейськими визначено у таких документах: Резолюція 34/169 Генеральної асамблеї ООН «Кодекс поведінки посадових осіб по підтримці правопорядку»; Резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи № 690 (1979) «Декларація про поліцію» [4, с. 172].

Дані керівні положення міжнародних документів знайшли своє відображення й у ст. 42-46 Закону України «Про Національну поліцію».

Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу, тому поліцейський уповноважений на зберігання, носіння вогнепальної зброї, а також на її застосування і використання лише після проходження ним спеціальної підготовки у межах курсів первинної професійної підготовки (спеціалізації) та підвищення кваліфікації протягом усього часу перебування на посадах поліцейських.

На заняттях з вогневої підготовки поліцейські мають набути та вдосконалювати навички: умілого та безпечного поводження з вогнепальною зброєю під час несення служби; виконання прийомів швидкісної стрільби в різних умовах, з різноманітних положень та з перенесенням вогню по мішенях; припинення протиправних дій за допомогою вогнепальної зброї, тактики застосування та використання зброї в оперативно-службовій діяльності тощо [4, с. 172].

Позитивним моментом законодавства є те, що ним визначено умови застосування поліцейських заходів.

Так, у ст. 29 Закону України зазначено, що поліцейський захід має бути:

- законним – якщо він визначений законом;
- необхідним – якщо для виконання повноважень поліції неможливо застосувати інший захід або його застосування буде неефективним, а також якщо такий захід заподіє найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам;
- пропорційним – якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства чи держави, не перевищує блага, для захисту якого він застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди;
- ефективним – якщо його застосування забезпечує виконання повноважень поліції [5, с. 26; 6, с. 155].

Таким чином, застосування зброї представляє собою особливий вид примусових заходів. При цьому повноваження працівників національної поліції щодо застосування вогнепальної зброї виписано досить чіткими, з балансом між правами людини та пропорційністю їх застосування.

Література

1. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: Наказ

Міністерства внутрішніх справ України від 21.08.1998 року № 622 // Офіційний Вісник України. 1998. № 42. С. 1223.

2. Котляр О. В. Правові основи застосування зброї та спеціальних засобів працівниками ОВС // Форум права. 2011. № 1. С. 501-506.

3. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).

4. Науково-практичний коментар розділу IV «Повноваження поліції» та розділу V «Поліцейські заходи» Закону України «Про Національну поліцію»: науково-практичний коментар / кол. авт. Х.: Право, 2016. 178 с.

5. Мінка Т. П. Актуальні питання застосування національною поліцією заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та зброї // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2015. № 4. С. 24-28.

6. Осадчий В.І. Кримінально-правова складова регламентування поліцейських заходів примусу в Законі України «Про Національну поліцію» // Юридичний вісник. 2015. № 4. С. 154-160.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ ЗВО МВС УКРАЇНИ ПІД ЧАС ТАБІРНОГО ЗБОРУ

**Волошинов
Анатолійович**

Анатолій

викладач кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

У відповідності до ст. 1 Закон України «Про Національну поліцію» [1]: Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення

охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

Співробітник поліції нерідко опиняється у різноманітних конфліктних ситуаціях, які також можуть бути небезпечними для життя та здоров'я не тільки них самих, але й оточуючих.

Умови службової діяльності співробітників поліції пред'являють високі вимоги до професійної підготовки, та в першу чергу, доброї загальної та статичної витривалості, здатністю до швидкого прояву реакції та координації рухів, а тому потребує ефективного підходу до методів навчання.

Одним з основних завдань фізичної підготовки, як складової частини професійної підготовки поліцейських, є зниження негативного впливу службової діяльності та забезпечення фізичної готовності до дій в небезпечних та екстремальних ситуаціях.

Фізична підготовка – це комплекс заходів, спрямований на формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей його професійної діяльності [2].

Це насамперед, вольові якості, в основі яких полягає здатність до подолання труднощів в досягненні цілей, наполегливість, цілеспрямованість, а також відповідальність, самоконтроль, адекватність оцінювання себе, емоційна стійкість, які формується за рахунок наполегливості та вимогливості до себе, що неможливе за відсутністю фізичних навантажень і розвитку особистої фізичної культури [3, с. 56].

Однією з найважливіших умов розвитку особистості та ефективності професійної підготовки є необхідний рівень здоров'я та фізичної підготовленості курсантів та слухачів в системі ЗВО МВС України.

Задля досягнення цієї мети, кожен рік серед курсантів першого курсу освітнього закладу проводяться табірні збори, на яких вони ознайомлюються із своєю майбутньою професією поліцейського, вивчають стройовий вишкіл, підвищують рівень фізичної підготовки, пристосовуються до навчання в особливих умовах, котрі не є типовими до умов цивільних освітніх закладів.

В ході виконання завдань під час табірних зборів курсантами першого курсу з фізичної підготовки показують, що знаходяться в добрій фізичній формі.

Після виконання фізичних вправ пояснювали, що їм подобаються спортивні змагання, не зважаючи на те, що виконувати фізичні вправи не завжди легко. Це свідчить про їх наполегливість, готовність працювати в команді, підтримувати одне одного та прагнути досягнення поставленої мети.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 01.10.2019).

2. Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50. URL. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70260-16>. (дата звернення 10.10.2019).

3. Ольховий О. М. Теоретико-методичні основи професійно-спрямованої фізичної підготовки курсантів ВВНЗЗС України: [монографія]. Х.: ХУПС, 2012. 286 с.

РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ КУРСАНТІВ ДОНЕЦЬКОГО ЮРИДИЧНОГО ІНСТИТУТУ МВС УКРАЇНИ

Гаврилін Віталій Олексійович

кандидат біологічних наук, доцент,
завідувач кафедри бойової та
спеціальної фізичної підготовки
Донецького юридичного інституту МВС
України

Білобров Володимир Миколайович

старший викладач кафедри бойової та
спеціальної фізичної підготовки
Донецького юридичного інституту МВС
України

Миронов Юрій Олексійович

старший викладач кафедри бойової та
спеціальної фізичної підготовки
Донецького юридичного інституту МВС
України

Професійна підготовка кадрів для Національної поліції України потребує постійного вдосконалення. Це обумовлено низкою причин, серед яких: реформування правоохоронного відомства, зміна концепції діяльності Національної поліції, застосування нових форм добору кандидатів на службу в поліцію, оптимізація структури та змісту службової підготовки поліцейських. Зазначене вимагає оновлення методичного забезпечення освітнього процесу.

Аналіз специфіки службової діяльності підрозділів Національної поліції України дає підстави констатувати, що сучасний працівник повинен володіти не лише знаннями законодавчого блоку, а й розвиненими фізичними якостями та сформованими вміннями і навичками застосування поліцейських заходів примусу.

У закладах вищої освіти Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) України формування такого правоохоронця покладено на спеціальну фізичну підготовку, яка є навчальною дисципліною, у

практичних підрозділах – на фізичну підготовку, яка є складовою системи службової підготовки поліцейських [1, с. 33].

Фізична підготовка – це комплекс заходів, спрямований на формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей його професійної діяльності [4, с. 101].

Сучасні теоретики фізичної підготовки вважають, що освіта в цій галузі здійснюється в основному за такими аспектами: загальний “руховий”, або базова фізкультурна освіта, що передбачає вдосконалення природних, а також формування та розвиток нових рухових навичок і фізичних якостей на оптимальному для життєдіяльності людини рівні, та засвоєння мінімуму знань [1; 3; 4; 5].

Професійно-прикладна фізкультурна освіта спрямована на формування та удосконалення таких специфічних рухових навичок, які дозволяють людині виконувати професійні функції ефективно, зберігаючи досить тривалий час високу працездатність. Метою специфічної освіти є оволодіння знаннями для розкриття біологічних резервів і адаптаційних можливостей людини на граничних рівнях рухової активності [4, с. 103].

Таким чином, освіта в галузі фізичної підготовки передбачає створення умов для вільного і всебічного розвитку рухової діяльності людини для її гармонійного фізичного зростання, зміцнення здоров’я; створення бази для ефективної діяльності у всіх галузях життя, праці, побуту.

Навчання з фізичної підготовки передбачає формування та вдосконалення в майбутніх поліцейських:

- рухових якостей і навичок, необхідних у повсякденній діяльності та в разі виникнення екстремальних ситуацій;
- витривалості, швидкісних і силових рис, які забезпечують можливість переслідування правопорушника та перевагу в силовому протистоянні під час його затримання, зокрема з подоланням природних і штучних перешкод;
- навичок самоконтролю за фізичним станом і станом здоров’я в процесі виконання фізичних вправ;
- практичних навичок застосування прийомів самозахисту, особистої безпеки, фізичного впливу тощо.

Зміст фізичної підготовки охоплює теоретичні знання, методики розвитку фізичних якостей, практичні навички застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та способів допомоги [2, с. 45].

Основним засобом фізичної підготовки є фізичні вправи, виконання яких необхідно поєднувати з дотриманням гігієнічних вимог та заходів запобігання травматизму.

В навчальному закладі, розвиток фізичних якостей здійснюється в наступних формах:

- ранкова фізична зарядка;
- навчальні практичні заняття;
- самостійна підготовка;
- навчально-тренувальні заняття;
- спортивно-масові заходи [4; 5].

Ранкова фізична зарядка входить у розпорядок дня в ранкові години після пробудження курсантів від сну. Вона призводить організм у стан підвищеної працездатності, що досягається за рахунок активації діяльності центральної нервової системи, а також обміну речовин.

Систематичне виконання ранкової фізичної зарядки покращує діяльність головного мозку, травних органів, кровообіг, зміцнює серцево-судинну, нервову і дихальну системи, руховий апарат, що сприяє розвитку фізичних якостей, таких як гнучкість, спритність, сила; активно сприяє загартовуванню організму. У комплекс ранкових занять слід включати вправи для всіх груп м'язів [5, с. 80].

Навчальні заняття з фізичної підготовки це основна форма підготовки курсантів і слухачів відповідним фізичним якостям. Основне джерело відведеного часу – навчальні практичні заняття, а рівня підготовленості – компоненти навчального плану. Навчальне практичне заняття складається з трьох частин: вступна, основна і заключна.

У вступній частині основним елементом є розминка, загально-розвиваючі і спеціально-підготовчі вправи. В основній частині розглядаються питання, які необхідно засвоїти в рамках навчального практичного заняття з можливим використанням інтерактивних методів: тренінги, спаринг-партнерство.

При вдосконаленні бойових прийомів боротьби, викладацький склад кафедри розробляє тактику, яка найбільш зрозуміла

курсантами: пояснення, показ, демонстрація виконання вправ. У заключній частині проводиться комплекс вправ, спрямованих на зниження функціональної активності організму.

Самостійні заняття відіграють важливу роль у формуванні здорового способу життя курсантів.

Вони дозволяють збільшити загальний обсяг рухової діяльності, сприяють кращому засвоєнню програми, прискорюють процес фізичного вдосконалення, є одним із шляхів впровадження фізичної підготовки в побут курсантів.

У зміст самостійних занять входить вивчення окремих питань зі списку літературних джерел, які подано у навчальній програмі з дисципліни «Спеціальна фізична підготовка»; виконання спеціальних вправ, спрямованих на усунення недоліків у фізичному розвитку курсантів; удосконалення певних фізичних якостей; розучування комплексів гігієнічної гімнастики і т. ін.

Навчально-тренувальні заняття повинні носити комплексний характер, тобто сприяти розвитку всього комплексу фізичних якостей, а також зміцненню здоров'я і підвищенню загальної працездатності організму.

Спеціалізований характер занять, тобто заняття обраним видом спорту, допускається тільки для кваліфікованих спортсменів. Ця форма фізичної підготовки передбачає обов'язкову участь у спортивних змаганнях.

Спортивно-масові заходи спрямовані на пропаганду фізичної підготовки і спорту, здорового способу життя серед особового складу загальноосвітніх установ системи МВС України, залучення до регулярних занять фізичними вправами, підвищення спортивної майстерності курсантів, які займаються в спортивних секціях, спортивних свят, лижних або туристських походів і т. ін. Вочевидь треба усвідомлювати, що для оволодіння різними професійними вміннями та навичками необхідно розвивати здібності поступово або відносно швидко точно узгоджувати свої рухові дії з силових, просторових і часових параметрів [4, с. 103]

Отже, спеціальна фізична підготовка має суттєвий вплив на підготовку курсантів ДЮОІ МВС України до майбутньої професійної діяльності не тільки тим, що допомагає розвитку актуальних рухових якостей і психофізичних функцій, але їй ще належить провідна роль

у формуванні динамічного рухового стереотипу, що лежить в основі того чи іншого руху.

Література

1. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ / М. І. Ануфрієв, С. Є. Бутов, О. Ф. Гіда, С. М. Решко: навч. посіб. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2003. 336 с.
2. Бондаренко В. Особливості програм первинної професійної підготовки працівників Національної поліції України // Молодіжний науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки (Серія «Фізичне виховання і спорт»). Луцьк, 2017, Вип. 25. С. 43–49.
3. Бондаренко В. В. Фізичний стан курсантів Національної академії внутрішніх справ // Юридична психологія та педагогіка. К., 2015. № 2. С. 180–190.
4. Логвиненко М. Л. Фізичне виховання курсантів, що навчаються в університетах зі специфічними умовами навчання // Інноваційний розвиток науки нового тисячоліття. Ужгород, 2017. С. 101-104.
5. Маріонда І. І. Особливості фізичної підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників // Педагогічні науки. К., 2009, Вип. 2. С. 79–93.

ОСОБЛИВОСТІ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДЛЯ ВЕДЕННЯ ВОГНЮ НА БЛИЗЬКІЙ ВІДСТАНІ

Голобородько Вікторія Вікторівна

курсант 4 курсу факультету підготовки
фахівців для органів досудового
розслідування Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тимофєєв Володимир Павлович

старший викладач кафедри тактико-
спеціальної підготовки Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

Застосування вогнепальної зброї у діяльності поліцейського є останнім та найбільш суворим заходом примусу. Питання використання вогнепальної зброї з близької дистанції розглядалось більшістю дослідників у сукупності із питанням використання зброї правоохоронцями як такої. Наприклад питанню використання міліцейськими і поліцейськими підрозділами є у працях Ю. А. Александровского, В. Г. Андросюка, А. В. Буданова, Г. Н. Будагянца, О. В. Воробйова, Г. Є. Запорожцева, В. І. Малічевський, О. М. Матеюк, В. С. Медведєв, Є. М. Потапчука, А. М. Столяренко, О. В. Тимченко [1, с. 628].

Закон визначає, що вид та інтенсивність засобу примусу, в нашому випадку застосування вогнепальної зброї, має враховувати конкретні ситуації, характер правопорушення та індивідуальні особливості особи, яка вчинила правопорушення. Виняткові випадки застосування вогнепальної зброї передбачають і постріл у авто, яке не зупиняється і в правопорушника, що вчиняє злочин. Відстань між поліцейським та злочинцем може складати 10 і менше метрів, що передбачає прямий контакт з кримінальним проявом, імовірність застосування зброї на відстані, як кажуть «витягнутої руки» [2].

Науковці визначають декілька важливих проблем щодо навчання поводження зі зброєю та оволодіння навичками стрільби на високому рівні. Перше – це надмірна швидкість у засвоєнні тем з предмету вогнепальної зброї та практичного її застосування [3, с. 165].

Недостатня база знань щодо теорії дій стільця та реагування механізмів пістолета на дії людини, можуть позбавити життя або самого поліцейського або потерпілих чи навіть злочинця.

Але в деяких випадках, законодавство надає право громадину тримати біля себе зброю і використовувати її у відповідності норм законодавства.

Одним з головних і важливих завдань покращення якості вогневої підготовки поліцейських є введення у програму та навчання прийомів ведення вогню в нестандартних ситуаціях, які виникають під час практичного застосування зброї у великому місті або внаслідок спроб наздогнати зловмисника.

Ці випадки є особливими видами ведення вогню, який має ефективність тільки під час попередньої тривалої підготовки: в

умовах поганої видимості, в тому числі туману, дощу, темної пори доби, напівтемряви; після значного фізичного навантаження внаслідок тривалого переслідування злочинця; внаслідок використання світло-шумових засобів.

Таке навчання разом із можливістю стрільби з класичних дистанцій є вкрай ефективним у швидкісному вогнепальному відбитті нападу на дуже коротких дистанціях, коли потрібна не тільки кмітливість, але і вправність, миттєва реакція.

Серед особливостей ведення вогню поліцейськими, виокремлюють його ведення з дуже близьких відстаней від 1 до 25 метрів.

Такі короткі дистанції зафіксовані у більшості випадків реального застосування вогнепальної зброї поліцейськими. Час виживання кожного з учасників вогневого конфлікту складає в середньому до 3 секунд, а за цей час може бути зроблено до 3 пострілів з кожної із сторін. Ефективність дій поліцейських до 25%, злочинців – до 12%. Відстань контакту сторін протистояння не перевищує 6 метрів [3, с. 166].

Вправи з вогневою підготовкою ведуться для правоохоронців зазвичай з відстані не менше 10-20 метрів.

Такі вправи практикуються у сучасних підручниках та вважаються достатніми для оволодіння практичними навичками володіння зброєю, зокрема пістолетами різноманітного калібру та виробництва [4, с. 336-364].

Спеціальні техніки швидкісної стрільби розроблені французькою жандармерією вказують на те, що можна застосовувати три рівні прицілювання: понад 10 метрів – мушка і цілик, 4-10 метрів – мушка, від 4 метрів без врахування прицільних інструментів. Швидкість контакту зі злочинцями у реальній оперативній обстановці вказує на те, що існує гостра необхідність виконання трьох найважливіших дій: перший постріл; відхід з лінії вогню злочинця; недопущення спроби вести прицільний вогонь, тобто дія попередніх пострілів на ураження [1, с. 631]

Аналізуючи викладене має зробити висновок, що основною проблемою поліпшення ведення вогневої підготовки поліцейських для відбиття кримінальних проявів злочинців передбачає миттєву реакцію на близькій відстані, що іноді сягає декількох метрів.

Для цього мають використовуватись досвід інших поліцейських підрозділів Європи та досвід ведення вогню військовими підрозділами, що здійснюють таку підготовку для екстремальних ситуацій ближнього бою із застосуванням вогнепальної зброї.

Література

1. Чеботарев Е. В. Психологічні аспекти підготовки працівників правоохоронних органів для застосування вогнепальної зброї в екстремальних умовах: Збірник наукових праць К ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України // Проблеми сучасної психології. 2011. Випуск. С. 628.

2. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).

3. Проблемы и особенности огневой подготовки сотрудников Национальной полиции Украины / В. В. Федоров, М. В. Владимиров, А. Ф. Бальва, И. С. Луценко // Особливості підготовки поліцейських в умовах реформування системи МВС України: зб. матеріалів І міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 трав. 2016 р.) / МВС України, Департамент патрул. поліції України; Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки. Харків: ХНУВС, 2016. С. 165.

4. Вогнева підготовка працівника Національної поліції України: навчальний посібник / С. М. Банах, І. С. Винярчук, Ю. Р. Йосипів, М. Д. Курляк, К. О. Маліновська та ін. Львів: ЛДУВС, 2018. С. 336-364.

ДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ ТАКТИКИ ВЕДЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ ІЗ ТЕРОРИСТАМИ, ЯКІ ЗАХОПИЛИ ЗАРУЧНИКІВ

Головацький Олександр Олександрович
викладач кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки Одеського
державного університету внутрішніх справ

Переговорний метод дуже активно використовується у всьому світі під час розкриття злочинів, пов'язаних із підготовкою та вчиненням терористичних актів, а також під час попередження правопорушень. Досить вдалим буде згадати американського фахівця Л. Томпсона, автора книги «Антитерор: керівництво по звільненню заручників», на думку якого основним завданням парламентаря є наближення ситуації із захопленням заручників до мирного вирішення шляхом спілкування та налагодження із злочинцями певних відносин [1]. Результат вміло проведених переговорів може стати альтернативою ризикованого силового варіанту розв'язування ситуації. З іншого боку, якщо рішення проблеми силовим шляхом неминуче, переговори дозволяють потягнути час і дають можливість підготуватися групі захоплення.

Варто акцентувати увагу на тому, що основним принципом ведення переговорів із терористами є придушення їх волі до опору шляхом вимотування нескінченним обговоренням дрібниць, яке змушує злочинців приймати малозначні рішення і весь час відкладати будь-які рішучі дії [2, с. 12]. Зрештою, терористи можуть або зовсім відмовитися від своїх погроз, або втома не дозволить їм надати такий опір бійцям штурмової групи, яке можна було б очікувати в перші години після захоплення заручників.

Як показує практичний досвід ведення переговорів із терористами, прийнято виділяти три типових етапів розвитку процесу переговорів зі злочинцями, які захопили заручників. Перший етап триває у перші години переговорів, протягом яких парламентар заради безпеки заручників повинен спробувати заспокоїти злочинців і почати обговорення їх реалістичних вимог.

Другий етап характеризується боротьбою за обрання більш вигідних позицій. Парламентар повинен спробувати знизити рівень

вимог злочинців, можливо, домогтися звільнення частини заручників, налагодити особистий контакт і розробити варіанти шляхів вирішення кризової ситуації.

Припустимо, перемовникам вдалося налагодити переговорний процес, але виникає питання як визначити на скільки він буде успішним. Існує ряд ознак, які свідчать про прогрес у переговорах: в процесі переговорів ніхто не був поранений і не загинув; зниження інтенсивності загроз з боку зловмисників; їх відносно спокійна поведінка, раціональні висловлювання і дії; «крайні терміни» закінчуються, а злочинці не вживають радикальних дій; все більш явно відчувається готовність зловмисників вести торг, зниження первинних вимог; звільнення когось із заручників; зловмисники починають висловлювати турботу про становище заручників; ознаки того, що злочинці розглядають такий варіант як здатися владі [3, с. 25].

Третій етап – фінальна фаза переговорів. До цього часу злочинці вже виявляють нетерпіння і вимагають від влади конкретних дій (наприклад, можливості дістатися до аеропорту, де для них повинен бути підготовлений літак тощо). Цілком імовірно, що напруга буде зростати, і вкрай важливо, щоб на даній стадії парламентар міг контролювати ситуацію.

Говорячи про умови, які необхідні для успіху переговорів із терористами, які захопили заручників, варто виділити наступні:

- бажання злочинців залишитися в живих. Однак, у представників певних терористичних груп (наприклад, у прихильників шийтського напрямку в ісламі) прагнення померти за свої переконання може переважати над бажанням вижити, що робить переговори з ними дещо проблематичними;

- реальна загроза життю злочинців. Імовірність штурму і знищення злочинців групою захоплення робить позицію переговорників сильнішою;

- наявність ясно виражених вимог і присутність в групі терористів особи, яка здатна приймати рішення;

- блокада місця події, що позбавляє злочинців свободи переміщення;

- наявність часу, необхідного для налагодження контакту між переговорниками і зловмисниками, і як результат – хороша комунікація між двома сторонами;

– наявність досвідченого переговорника, здатного показати, з одного боку, що сил у представників закону достатньо, а з іншого – здатного продемонструвати свою готовність працювати на мирне вирішення конфлікту [4, с. 18].

Справді, у процесі переговорів із терористами, які захопили заручників, чільне місце займає парламентар, який повинен справляти враження особи незацікавленої, заражати спокоєм. Він повинен концентрувати увагу на практичних питаннях врегулювання конфлікту, уникати політичних диспутів зі своїми опонентами, прагнути до налагодження особистого контакту з лідером терористів. Важливий навик для перемовника – вміння «активно слухати», що дозволяє демонструвати зацікавленість у благополуччі заручників [5, с. 149]. Він повинен уміти спрямовувати розмову, концентруватися на виконанні необхідних деталей.

Отже, переговорне спілкування є відносно новим напрямом діяльності поліції, воно не замінює, а доповнює традиційні напрями і форми боротьби зі злочинністю та може виступати складовою тактичних операцій, зокрема із застосуванням процесуального примусу, спеціальних засобів та вогнепальної зброї.

Література

1. Петров М. Н. Как уничтожают террористов. Действия штурмовых групп (Практическое пособие). URL. <http://coollib.com/b/266884/read>. (дата звернення 01.10.2019).
2. Новиков А. В. Тактика ведения переговоров с преступниками в экстремальных ситуациях. М., 2002. 25 с.
3. Свободный Ф. К. Особенности ведения переговоров в ситуации захвата заложников: методические рекомендации для курсантов, слушателей и практических работников органов внутренних дел и юстиции. Б., 2004. 46 с.
4. Зверев В. О. Техника ведения переговоров с преступниками. Х., 2009. 32 с.
5. Прыгунов П. Я. Психологическое обеспечение специальных операций: ролевое поведение: учебное пособие. К.: Европейский университет, 2000. 303 с.

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ЯК КОМПЛЕКС ЗАХОДІВ СПРЯМОВАНИЙ НА ФОРМУВАННЯ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ УМІНЬ ТА НАВИЧОК ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Головко Віктор Михайлови

викладач кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

Носкова Тетяна Іванівна

старший викладач кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

У відповідності до ст. 1 Закон України «Про Національну поліцію» [1]: Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

Фізична підготовка – це комплекс заходів, спрямований на формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей його професійної діяльності [2].

Фізична підготовка як навчальна дисципліна є компонентом цілісного розвитку особистості. Це складова загальної культури та професійної підготовки поліцейських, невід’ємна частина освітнього процесу, значущість якої полягає в гармонізації духовних і фізичних сил, формуванні таких цінностей, як здоров’я, фізична витримка, досконалість і психічна стійкість.

В умовах нестабільної соціально-політичної ситуації в Україні досить актуальним і важливим є питання підготовленості працівників поліції до ефективного виконання службових обов’язків. Дослідження цього питання сприятиме підвищенню рівня протидії злочинності та забезпечення публічної безпеки та правопорядку.

Фізична підготовка особового складу правоохоронних органів України – це педагогічно спрямований процес забезпечення

спеціалізованої фізичної підготовленості до професійної діяльності зі специфічними професійними характеристиками. Фізична підготовка в правоохоронних органах має забезпечувати збереження здоров'я, творчої і трудової активності, усебічний розвиток фізичних здібностей і професійних умінь [3, с. 34].

Навчання з фізичної підготовки передбачає формування та вдосконалення в поліцейських:

- рухових якостей і навичок, необхідних у повсякденній діяльності та в разі виникнення екстремальних ситуацій;

- витривалості, швидкісних і силових рис, які забезпечують можливість переслідування правопорушника та перевагу в силовому протистоянні під час його затримання, зокрема з подоланням природних і штучних перешкод;

- навичок самоконтролю за фізичним станом і станом здоров'я в процесі виконання фізичних вправ;

Основним засобом фізичної підготовки є фізичні вправи, виконання яких необхідно поєднувати з дотриманням гігієнічних вимог та заходів запобігання травматизму. Фізична підготовка поліцейських проводиться під постійним наглядом фахівця медичного підрозділу.

Фізична підготовка здійснюється в таких формах: навчальні та позанавчальні заняття. Навчальні заняття (теоретичні та практичні) – основна форма підготовки поліцейських до виконання оперативно-службових завдань, пов'язаних із силовим затриманням правопорушника (злочинця).

Планові навчальні заняття з фізичної підготовки проводяться з особовим складом у службовий час. Їх зміст визначається метою, завданнями, обсягом навчального матеріалу з урахуванням категорій та вікових груп поліцейських.

Навчальні заняття з фізичної підготовки поділяються на теоретичні і практичні. Теоретичні – здійснюється у формі лекцій, семінарських занять, консультацій та надання теоретичних відомостей під час практичних занять. Лекції складають основу теоретичної підготовки і викладаються за темами, передбаченими програмою. Мета лекції – надати систематизовані основи наукових знань з фізичної підготовки, висвітлити стан і перспективи її розвитку, зосередити увагу на найбільш складних та ключових питаннях. Семінари проводяться з основних і найбільш складних

питань навчальної програми з метою закріплення теоретичних знань, набутих на лекціях і під час самостійної роботи.

Основною формою навчальних занять із фізичної підготовки – є практичні заняття. Практичні заняття можуть бути комплексної або вибіркової спрямованості. На заняттях вибіркової спрямованості вирішуються навчальні завдання у межах одного розділу чи теми, комплексної – завдання з різних тем та розділів програми.

Практичні заняття з фізичної підготовки проводяться як у спортивних залах, обладнаних інвентарем та спеціальними тренажерами, так і на відкритих майданчиках, смугах перешкод, а також в умовах, що моделюють типові та екстремальні ситуації оперативно-службової діяльності поліцейських. Позанавчальні заняття (додаткові форми фізичної підготовки): самостійні заняття (індивідуальні чи групові) проводяться під методичним керівництвом викладачів (інструкторів), і передбачає ранкову фізичну зарядку, фізичні тренування під час самопідготовки, фізкультурні паузи, тренування перед заступанням на службу, тренування у спортивних секціях, участь у масових оздоровчих, фізкультурних та спортивних заходах, змаганнях із професійно-прикладних та інших видів спорту [3, с. 56].

Позанавчальні заняття є важливою запорукою нормального фізичного розвитку поліцейського, обов'язковою умовою виховання пріоритетних орієнтацій на зміцнення здоров'я і мотиваційним стимулом до регулярних самостійних занять фізичними вправами. Використання різних форм фізичної підготовки створює умови для забезпечення науково-обґрунтованого обсягу активної рухової діяльності, необхідного для нормального функціонування організму людини (7-10 годин на тиждень).

Самостійні заняття з фізичної підготовки проводяться в обсязі навчальної програми у позанавчальний час (години самопідготовки) індивідуально чи у складі навчальної групи, а також у самостійних спортивних секціях під керівництвом викладачів (інструкторів).

Ранкова фізична зарядка спрямована на зміцнення здоров'я та загартування організму, збереження фізичної та розумової працездатності, підвищення рівня фізичної підготовленості. Тренування перед заступанням на службу проводиться з працівниками НП, курсантами та слухачами, які заступають на службу по охороні публічного порядку, а також готуються до участі

в навчаннях і відпрацюванні спеціальних операцій, під час інструктажів добових нарядів. Мета тренувань – закріплення навичок застосування прийомів самозахисту, володіння гумовим (пластиковим) кийком, швидкісного приготування до стрільби тощо.

Навчально-тренувальні заняття у спортивних секціях із професійно-прикладних та інших видів спорту проводяться з метою підвищення спортивної майстерності на основі різнобічної фізичної підготовки і набуття необхідних професійно-прикладних знань, умінь та навичок.

Масові оздоровчі, фізкультурні та спортивні заходи мають велике виховне значення і є ефективним засобом організації здорового дозвілля. Вони є складовою фізичної підготовки та проводяться у вільний від навчальних занять час, у вихідні та святкові дні.

Завдяки комплексу використанню основних і додаткових теоретичних та методичних знань із фізичної підготовки можна досягнути найвищої ефективності під час навчання майбутніх працівників поліції та в процесі службової підготовки правоохоронців.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).
2. Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50. URL. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70260-16>. (дата звернення 10.10.2019).
3. Фізична підготовка працівників Національної поліції України: навч. посіб. В. А. Дідковський, В. В. Бондаренко, О. В. Кузенков. Київ.: Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т. П. 2019. 98 с.

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО ВІДБОРУ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ

Грибачова Валерія Дмитрівна

курсант III курсу факультету економіко-
правової безпеки Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ

Науковий керівник:

Волков Юрій Михайлович

викладач кафедри тактико-спеціальної
підготовки Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ

Проблеми та перспективи розвитку системи професійного відбору майбутніх правоохоронців має велике значення для нашої країни, адже майбутні правоохоронці мають володіти багатьма якостями, які послужать їм в майбутньому і допоможуть відповідно нести службу.

Які ж є проблеми розвитку системи професійного відбору майбутніх правоохоронців? Основною проблемою поліцейської освіти залишається давно застаріла реформа відомчих вищих навчальних закладів, які підпорядковані МВС. Вищі навчальні заклади при МВС здійснюють підготовку як юристів так і психологів, а також здійснюють підготовку аспірантів і докторантів.

Разом з цим для роботи у поліції у широкому сенсі цього слова підходить будь-яка вища юридична освіта, отримана у будь-якому вищому навчальному закладі. А для того, щоб навчити здібного кандидата на посаду поліцейського, який перед цим успішно пройшов конкурсний відбір, певним специфічним знанням у галузі його майбутньої діяльності, достатньо проходження ним спеціального інтенсивного курсу навчання у закладі МВС від шести місяців до одного року [1].

Проблема професійного відбору молоді, яка вступає до ВНЗ МВС України в широкому плані на цей час ще практично не вивчалася, а методика її дослідження потребує корегування з

урахуванням вимог сьогодення, загальної фізичної підготовленості правоохоронців, стану їх здоров'я, залежить процес засвоєння ними бойових прийомів єдиноборств, який в більшості випадків вирішує долю заходів по припиненню протиправних посягань.

Кандидати на посаду поліцейського в більшості випадків не можуть скласти базові нормативи з фізичної підготовки тому під час навчання вони не покращують свої навички а намагаються довести свої фізичні здібності до рівня вступних іспитів.

Тому на мою думку важливо приймати на службу кандидатів які фізично та психологічно відповідають стандартам. Після таких змін кількість майбутніх кадрів для місцевих органів поліції зменшиться але рівень підготовки та професійності збільшиться.

Щодо фізичного виховання, головною метою вдосконалення фізичної підготовленості майбутніх правоохоронців актуальним питанням є формування фізичних, професійно-прикладних та психологічних якостей з урахуванням специфіки обраного напрямку несення служби у правоохоронних органах, а також комплексного підходу об'єднання фізичної, тактико-спеціальної та вогневої підготовки, які будуть імітувати ситуації самозахисту, переслідування та затримання правопорушника на практичних заняттях, а не теоретичних ситуаціях [2].

Повернемося саме до системи відбору, слід звернути увагу на її особливості. На сучасному етапі розвитку суспільства, коли завдання МВС стають все більш складними, багатограними та відповідальними, підвищуються й вимоги до персоналу цих органів. Посилення негативних процесів у соціально-економічному житті України зумовлює серйозні зміни в якісній характеристиці злочинності, яка набуває щораз зухваліших форм прояву. Поширилися вбивства на замовлення, пограбування, різного роду вимагання, нелегальна міграція, торгівля людьми, нечуваного розмаху набула організована і економічна злочинність. Все це зумовлює проблему удосконалення кадрового складу МВС.

Професійний відбір виник тоді, коли держава стала зазнавати моральних і матеріальних збитків від явно непридатних людей до тієї або іншої діяльності. Розбудова України орієнтує кадри на науку та пріоритет якісних змін. Якість спеціалістів передусім забезпечується ефективністю професійної орієнтації молоді, професійним відбором, а потім інтенсифікацією підготовки, всією системою навчання та

виховання. Враховуючи особливе суспільне значення проблеми професійного відбору, чимало уваги приділяється висвітленню цього питання [3].

Професійний відбір та підготовка кадрів для органів Національної поліції України є самостійною стадією реалізації кадрової політики МВС України і складається з багатьох елементів. Це комплексне дослідження особистості майбутнього працівника з метою прогнозування професійної придатності на основі аналізу наявних ділових, фізичних і психічних якостей. При належному професійному відборі в органи Національної поліції вирішиться питання подолання плінності персоналу органів Національної поліції України та підвищиться ефективність роботи даного правоохоронного органу.

В професійному відборі можна виділити чотири основні компоненти (критерії): медичний, педагогічний, фізіологічний та психологічний.

Медичний критерій – це встановлення стану здоров'я кандидата як загального так і з урахуванням вимог, що ставить перед ним обрана професія. Адже кожен рід діяльності має певні особливості, і кожен в тій чи іншій мірі впливає на стан здоров'я. Мета медичної перевірки у виявленні серед кандидатів тих, чий стан здоров'я дозволяє успішно та за певний встановлений термін оволодіти тією спеціальністю, за якою проводиться відбір. Тому медичний критерій повинен обов'язково враховуватися в процесі відбору, з метою попередження негативного впливу майбутньої професійної діяльності на стан здоров'я кандидата, збереження його працездатності та з метою забезпечення оптимального трудового процесу.

Педагогічний критерій – встановлення інтелектуального рівня кандидата. Кожна професія чи рід діяльності, в залежності від складності, вимагає від кандидата наявності певної освіти, що є обов'язковою вимогою при прийнятті на роботу.

Лише при наявності необхідного рівня освіти можна займатися визначеним родом діяльності. Цей критерій потрібен для виявлення серед кандидатів осіб, рівень знань яких дозволяє забезпечити успішне оволодіння обраною професією та якісне виконання професійних обов'язків. Педагогічний критерій дозволяє забезпечити необхідний початковий рівень підготовки майбутніх фахівців.

Фізіологічний критерій – це критерій, що для багатьох професій є визначальним. Фізіологічні дані, такі як вік чи стать кандидата враховуються при прийомі на роботу з великими фізичними навантаженнями, на роботу, яку дозволяється виконувати лише дорослим чоловікам (наприклад, на підземних роботах, в шахтах, на роботі зі шкідливими для здоров'я умовами праці).

Для окремих професій має значення і зовнішність (працівники офісів, естрадна діяльність тощо).

Психологічний критерій є основним, тому він найбільш розроблений та вивчений науковцями. Його основне призначення – це визначення сукупності особистісних якостей та властивостей, що притаманні кандидату, а також його здібностей в співставленні їх з необхідними для виконання певної діяльності.

Література

1. Реформувати систему поліцейської освіти. URL: <http://umdppl.info/police-experts.info/legislation/education>. (дата звернення 10.10.2019).

2. Комзюк М.А., Кущенко В.О., Іншеков М.В. Проблеми та перспективи розвитку системи професійного відбору майбутніх поліцейських // Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України: зб. наук. пр. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки ф-ту No2. Харків: ХНУВС, 2018. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/3802/8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. (дата звернення 10.10.2019).

3. Прокопів Б. Психологічний аспект професійного відбору на службу в правоохоронні органи // Актуальні проблеми правознавства. Випуск 4 (12). 2017 р. / URL: <http://appj.tneu.edu.ua/index.php/appj/article/view/239/237>. (дата звернення 10.10.2019).

ХАРАКТЕРИСТИКА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, ЯКІ СКЛАДАЮТЬ ОСНОВУ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЕРГОВОЇ СЛУЖБИ ОРГАНІВ (ПІДРОЗДІЛІВ) НПУ

Домброван Наталія Василівна

кандидат юридичних наук,
начальник відділу організації наукової
роботи Одеського державного
університету внутрішніх справ

Домброван Олександр Іванович

начальник ВОА ЦЗ ГУНП в Одеській
області

Відомо, що одним із джерел норми права є нормативні акти. У зв'язку з цим, насамперед необхідно охарактеризувати сукупність нормативних адміністративно-правових актів, які, власне, і складають основу регламентації діяльності чергової служби органів (підрозділів) НПУ. Думається, що з урахуванням ієрархічної побудови, ці правові акти можна систематизувати щонайменше на шість груп.

До першої групи варто віднести загальновизнані принципи і норми міжнародного права і міжнародні договори, які були ратифікованої Україною. У відповідності з ч.1 ст. 9 Конституції України [1] чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Укладення міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України.

До другої групи можна віднести основні законодавчі акти держави. Багато вчених, аналізуючи правову базу діяльності НПУ, основну увагу приділяють законам. І це об'єктивно вірно. Основою правового регулювання повинен бути закон. Однак спроба в правовому регулюванні без підзаконних нормативно-правових актів практично неможливо: це привело б до надмірного навантаження на законодавчі органи і більш повільного регулювання на конкретну ситуацію.

До законодавчих актів, що стосуються загальних питань правової організації діяльності Національної поліції України відносяться : Конституція України (прийнята 28 червня 1996 р.), закони України «Про Національну поліцію України» [2] від 02.07.2015 р., «Про оперативно-розшукову діяльність» [3] від 18.01.2001 р., «Про охорону праці» [4] від 14 жовтня 1992 р., «Про державну службу» [5] від 10 грудня 2015 р., «Про правовий режим надзвичайного стану» [6] від 16 березня 2000 р., «Про правовий режим воєнного стану» [7] від 6 квітня 2000 р., «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» [8] від 22 червня 2000 р., тощо. Це основні фундаментальні джерела правового регулювання діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України.

Крім того, до цієї групи законів відносяться такий кодифікований законодавчий акт, як Кодекс України про адміністративні порушення. Як матеріальні, так і процесуальні адміністративно-правові норми, що містяться в ньому, які регулюють групу охоронних правовідносин, як правило, тих що виникають при розгляді обставин щодо затриманих і доставлених до чергової частини органів поліції. До цієї ж групи варто було б віднести і Кримінальний, Кримінально-процесуальний, Цивільний, Цивільно-процесуальний кодекси України, Кодекс законів про працю України. Аналіз вказаних законодавчих актів не проводився через те, що суспільні відносини у сфері діяльності чергових частин НПУ, які регламентують перераховані нормативні акти, не є предметом даного дослідження.

Представлений перелік законодавчих нормативних актів, що регламентують діяльність чергових частин(підрозділів) Національної поліції не можна назвати вичерпним. Сюди можна віднести й інші законодавчі акти, опосередковано регулюючі ті чи інші напрямки діяльності чергових частин НПУ.

До третьої групи актів, що складають правову основу регулювання діяльності чергових частин Національної поліції, входять інші, крім законів, правові акти України. Ними є: акти (укази і розпорядження) Президента України; постанови Верховної Ради України; акти (нормативні постанови і розпорядження) Кабінету Міністрів України.

Четверту групу джерел правового регулювання діяльності чергових частин органів поліції представляють Конституція України та урядові нормативні акти. Так, виходячи зі змісту розділу Х Конституції України регулює організацію і діяльність її державних органів, взаємовідносин цих органів між собою, а також із громадськими об'єднаннями.

Отже, особливістю перерахованих нормативно-правових актів є те, що вони регулюють окремі напрями діяльності чергових частин поліції не всієї системи правоохоронних органів України, а носять локальний характер і поширюються лише на чергові частини органів поліції, а в деяких випадках – взагалі тільки на чергову частину.

П'ята група правових актів, що регламентують діяльність чергових частин (підрозділів) НПУ, складається з міжгалузевих і галузевих нормативних актів державних комітетів, міністерств і служб України. За юридичною чинністю правові акти даної групи є підзаконними.

Підзаконні ж акти дають змогу оперативно реагувати на зміні в об'єкті правового регулювання, з найменшими втратами долати прогалини в законі, що найбільш характерна для особливих умов, виходячи з їх неординарності, швидкості розвитку подій. Через нестачу інформації, її недостатню оперативність законодавець не в змозі передбачити і регламентувати всю сукупність суспільних відносин, що складаються в особливих умовах. Завдання полягає в тому, щоб чітко розмежувати ті сфери правового впливу, куди закрито доступ підзаконним актам. У зв'язку з цим деякі автори відмічають, що юридичною наукою ще не відпрацьовані чіткі критерії розмежування суспільних відносин, за допомогою яких вони регулювалися б на законодавчому і підзаконному рівні.

Інші стверджують, що питання, які торкаються прав, свобод і відповідальності, недопустимо регулювати через посередництво підзаконних нормативно-правових актів. Безсумнівно, виключеною сферою дії закону повинно бути установлення всіх елементів правового статусу фізичних юридичних осіб. Розглянута група нормативно-правових актів може бути «розбита» на дві підгрупи.

У такому випадку першу підгрупу складуть акти, прийняті міністерствами і відомствами з питань загального відання, спільної діяльності. Найбільш численна група нормативних актів, що досить

детально регламентує діяльність чергових частин (підрозділів) Національної поліції.

Це такі: Наказ МВС України від 1155 від 4 жовтня 2003 р. «Про вдосконалення реагування на повідомлення про злочини, інші правопорушення і події та забезпечення оперативного інформування в органах і підрозділів внутрішніх справ України», Наказ МВС України № 440 від 23 травня 2017 р. «Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України» [9], Наказ МВС України № 575 від 07.07.2017 «Про затвердження Інструкцією з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні», Наказ МВС України № 111 від 16 лютого 2018 р. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України. Їх сукупність складається з наказів, інструкцій, настанов, положень, статутів, правил, розпоряджень і директив МВС України.

Правову основу діяльності чергової служби органів (підрозділів) НПУ безумовно складають норми Наказу МВС України від 23.05.2017 р. № 440. Тут систематизовані основні нормативно-правові положення, що регулюють переважну більшість напрямів діяльності чергової служби органів (підрозділів) НПУ. Цим наказом затверджена Інструкція з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) НПУ з відповідними додатками.

Разом з тим окремі напрями функціонування чергових частин органів поліції більш докладно включаючи тактику здійснення того чи іншого напрямку роботи чи алгоритми невідкладних дій чергової зміни в тій чи іншій ситуації, регламентуються іншими відомчими нормативними актами.

І, нарешті, шосту групу джерел правового регулювання діяльності чергової служби органів (підрозділів) НПУ, на нашу думку, складають внутрішньо-організаційні адміністративно-правові акти керівництва НПУ, ГУНП та їх колегіальних органів. До них відносяться: накази керівників, функціональні обов'язки конкретних працівників чергових частин органів поліції, які затвердженні

керівниками. Дія цих адміністративно-правових актів обмежена лише межами цього формування.

Таким чином, правове забезпечення діяльності чергової служби органів (підрозділів) НПУ складається з міжнародного і конституційного регулювання окремих напрямів їх діяльності, законів, указів та розпоряджень Президента України, постанов КМУ, міжгалузевих і відомчих нормативних актів МВС України, нормативних актів представницьких і виконавчих органів місцевого самоврядування і внутрішньо-організаційних адміністративно-правових актів.

Проведений аналіз адміністративно-правових нормативних актів, що регламентують діяльність чергової служби органів (підрозділів) НПУ у деяких випадках дозволяє знайти невідповідність відомчих норм нормам законодавства. у відомчих нормах часом зустрічаються формулювання, які закріплені у законодавчих адміністративно-правових нормах, що з урахуванням під законності відомчих норм неприпустимо. Підтвердженням цього є визначення адміністративно-правовими нормами місця чергових частин органів поліції.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-ВР>. (дата звернення 10.10.2019).
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липн. 2015 р. № 580 – VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).
3. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>. (дата звернення 10.10.2019).
4. Про охорону праці: Закон України від 14 жовт. 1992 р. № 2694-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>. (дата звернення 10.10.2019).
5. Про державну службу: Закон України від 10 груд. 2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>. (дата звернення 10.10.2019).

6. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16 бер. 2000 р. № 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>. (дата звернення 10.10.2019).

7. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>. (дата звернення 10.10.2019).

8. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22 черв. 2000 р. № 1835 – III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>. (дата звернення 10.10.2019).

9. Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України: Наказ МВС України від 23 трав. 2017 р. № 440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-17>. (дата звернення 10.10.2019).

СУЧАСНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СПІВРОБІТНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Домніцак Володимир Володимирович

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки Одеського
державного університету внутрішніх
справ

Коломієць Юрій Миколайович

старший викладач кафедри тактико-
спеціальної, вогневої та фізичної
підготовки Одеського державного
університету внутрішніх справ

В даний час, коли діям співробітників Національної поліції України (далі за текстом – НПУ) приділяється особлива увага з боку громадськості, а також вимоги до їх професійної підготовки, що на сьогоднішній день стали більш жорсткими, в порівнянні з попередніми роками – результатом являються такі навички, як своєчасне і правомірне прийняття рішень на поставлені завдання, високу майстерність, цілеспрямованість і загальна організованість.

Більш того, висуваються підвищені вимоги до самої підготовки співробітників і застосування професійних навичок, законному застосуванню фізичної сили, вогнепальної зброї і спеціальних засобів.

Професійно-прикладна фізична підготовка є основною складовою частиною професійної підготовки співробітників НПУ [1]. Її мета полягає у розвитку і формуванні фізичної та психологічної готовності співробітників до вмілого та правомірного застосування фізичної сили, успішному виконанню оперативно-службових завдань, застосування бойових прийомів боротьби і спеціальних засобів при припиненні протиправних дій, а також забезпечення їх високої працездатності в процесі службової діяльності.

В умовах спеціалізованої системи реалізуються освітні, виховні і розвиваючі функції фізичної підготовки, які і передбачають організацію занять стосовно оперативно-службової діяльності співробітників поліції.

На навчальних заняттях формуються прикладні рухові навички та вміння. Вони призначені розвивати специфічні фізичні здібності, які сприяють ефективному вирішенню практичних завдань у правоохоронній діяльності, в тому випадку, якщо це буде носити комплексний характер і складатися із загальної та спеціальної фізичної підготовки, освоєння бойових прийомів боротьби, оволодіння практичними навичками, використання табельної зброї.

У самому процесі професійно-прикладної фізичної підготовки лежить певний інтервал часу, який і дає можливість цілісно сформувати і засвоїти на заданому рівні готовність до службової діяльності кожного співробітника поліції.

З професійною діяльністю безпосередній зв'язок мають прикладні знання, які співробітник поліції отримує в процесі фізичного виховання, на практичних заняттях з навчальної

дисципліни «Спеціальна фізична підготовка», на навчально-тренувальних та методико-практичних заняттях [2].

Фізичні вправи, як основні засоби професійно-прикладної фізичної підготовки, найбільш ефективно слід застосовувати в умовах моделювання затримання правопорушників.

Формуванню професійних якостей сприяє безпосереднє застосування співробітниками поліції фізичних вправ в різних умовах, характерних для затримання в різних ситуаціях.

Зростання ступеня небезпеки, ускладнення умов виконання вправ, раціональне кількість повторень при обов'язковому використанні тренувальних засобів при моделюванні ситуації затримання правопорушників в процесі успішного виконання комплексу заходів, що являють собою основні методичні прийоми розвитку рішучості, самовладання і витримки.

Проведення навчальних занять в умовах різноманітності завдань по затриманню правопорушників адаптує організм до них, отже, відзначається ефективність вирішення тестових завдань під впливом різних факторів, що в подальшому дозволяє ефективно вирішувати службово-бойові завдання.

Для подальшого їх дослідження, удосконалення та затвердження слід розглянути наступні питання:

- визначення належної послідовності;
- розробка ефективних засобів, методів і організаційних форм професійно-прикладної фізичної підготовки в умовах моделювання затримання правопорушників;
- виявлення послідовності використання факторів, що збивають процес формування професійних якостей.

Підводячи аналіз основних завдань підготовки працівників НПУ до реального протидії правопорушникам, а саме, практичного застосування загальної і спеціальної фізичної підготовки, освоєння і застосування бойових прийомів боротьби, в тому числі, з використанням табельної зброї у своїй службовій діяльності, виникає необхідність в утвердженні та освоєнні системи планування, підготовки, оцінки дій співробітників НПУ в реальних робочих ситуаціях [3, с. 84].

Таким чином, як і на початковому етапі підготовки майбутніх співробітників, термін навчання яких на факультетах вищих навчальних закладів системи МВС складає від 3 до 4 років, так і на

етапі підготовки діючих атестованих працівників НПУ, слід, що за відведений проміжок часу, з урахуванням загальноосвітніх і службових завдань, які стоять перед викладачами і співробітниками відділів морально-психологічного забезпечення, досягти великих зрушень в спеціальній фізичній підготовці поліцейських вкрай важко. У той же час, результатом розвитку професійно-важливих якостей може стати виведення підготовки працівників на певний рівень, який відповідає рівню, необхідному для оволодіння навичками застосування бойових прийомів боротьби і їх практичного застосування.

Застосовувані програми професійно-прикладної фізичної підготовки співробітників НПУ практично не реалізуються, тому що затверджена єдина методика підготовки співробітників без урахування специфіки їх службової діяльності.

Література

1. Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50. URL. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70260-16>. (дата звернення 10.10.2019).
2. Бутов С. Є. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ: навч. посіб. / за заг. ред. Я. Ю. Кондратьєва та Є. М. Моїсєєва. Київ: Нац. акад. внутр. справ України, 2003. 338 с.
3. Долбишева Н. Г. Основні фактори, які впливають на формування знань із фізичної культури // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2008. Т. 2. С. 84-88.

ВИМОГИ ДО ЗБРОЇ, ЩО ПЕРЕБУВАЄ У ВЛАСНОСТІ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ПІД ЧАС ЇЇ ПЕРЕВІРКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ

Дулгер Володимир Валентинович

завідувач кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки Одеського
державного університету внутрішніх справ
полковник поліції

Геращенко Олександр Сергійович

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки Одеського
державного університету внутрішніх справ

Станом на 31 грудня 2018 року в Україні знаходиться на обліку у Національної поліції 753902 одиниці гладкоствольної зброї, 151862 нарізної та 71320 газової зброї. Крім того зареєстровано 210166 пристроїв для відстрілу споряджених гумовими або аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами. Нерідко власники зброї допускають різноманітні порушення у сфері дозвільної системи (неправильне зберігання або носіння, порушення під час полювання, порушення під час застосування).

Національна поліція України [1] може оглядати зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, що знаходяться у фізичних осіб, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання та використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, з метою перевірки дотримання правил поведінки з ними та правил їх використання.

Проведення перевірки правил дозвільної системи (огляд зброї та боєприпасів) поліцейськими може бути проведено: під час проведення поверхневої перевірки особи чи транспортного засобу при здійсненні контролю у разі допуску громадян на територію або об'єкт зі спеціальним режимом; під час поверхневої перевірки особи чи транспортного засобу на місці скоєння кримінального чи адміністративного правопорушення; при прийомі черговою службою добровільно зданої зброї; при проведенні обшуку; при здійсненні

заходів, щодо попередження порушень правил полювання; під час патрулювання; під час несення служби на блокпостах в зоні проведення Операції об'єднаних сил.

Окремо необхідно відмітити деякі особливості огляду зареєстрованої вогнепальної зброї. Кожна одиниця зброї повинна мати відповідне маркування, нанесене безпосередньо на зброю. Якість маркування повинна бути достатньою для зручного прочитання всієї інформації.

Маркування нарізної та гладкоствольної зброї має містити: знак для товарів та послуг підприємства – виробника; назву моделі зброї; заводський номер зброї; калібр патрона, що використовується (на кожному стволі); національний знак відповідності за наявності сертифіката відповідності (для зброї, виробленої в Україні); напис «Вироблено в Україні» (для зброї, виробленої в Україні); рік випробування, за наявності випробувального клейма.

Маркування на гладкоствольній зброї додатково повинно містити: довжину патронника. Заводський номер на зброю, виготовлену зі зброї військового призначення, або з використанням її основних частин, або розроблену на її базі (якщо при цьому залишається можливість використання її основних частин для заміни аналогічних частин бойової зброї), наносять виключно ударним способом або методом холодного тиснення глибиною не менше ніж 0,2 мм.

Заводський номер наносять на такі основні частини зброї: ствольну коробку або рамку. Додатково заводський номер наносять на ствол, затвор, затворну раму, барабан, кожух затвору та інші частини, якщо це передбачено виробником.

Для зброї, виготовленої зі зброї військового призначення та багатоцільової зброї у мисливському або спортивному виконанні, заводський номер додатково має бути нанесено на ствол, затвор, затворну раму, барабан, кожух затвору та магазин (чотири останні цифри номеру) [5].

Загальні технічні вимоги. Мисливська зброя повинна відповідати таким вимогам: для стрільби зі зброї використовуватись мисливські патрони відповідного калібру; мати загальну довжину з розкладеним та зафіксованим прикладом не менше 800 мм; ємність магазину (барабану) нарізної зброї не перевищувати 10 патронів, а гладкоствольної (зі встановленим обмежувачем – за його наявності)

– 4 патронів; мати запобіжник; довжина ствола нарізної зброї бути більше 200 мм, гладкоствольної – не менше 450 мм.

Зброя повинна забезпечувати:

- безвідмовне функціонування затвора та замикального механізму;
- безвідмовну роботу замикального та викидального механізмів самозарядної зброї;
- безвідмовне вмикання запобіжника;
- безвідмовну роботу механізму барабана револьвера;
- неможливість пострілу від інерційного наколу (для самозарядної зброї);
- неможливість випадкового пострілу через зрив курків із шептал під час перезарядження, зачинення каналу ствола, зведення шнелера та постановки на запобіжник;
- неможливість заклинювання деталей ударно-спускового механізму та затвора, коли запобіжник включений;
- неможливість проведення більше одного пострілу при одноразовому натисканні на спусковий гачок;
- неможливість стрільби зі складеним або неповністю зафіксованим у розкладеному вигляді прикладом (у т.ч. і з використанням допоміжних пристосувань) без унесення незворотних змін у конструкцію зброї.

Для довгоствольної нарізної мисливської та спортивної зброї допускається можливість стрільби зі складеним або неповністю зафіксованим у розкладеному вигляді прикладом, якщо при цьому загальна довжина такої зброї зі складеним прикладом та зі знятими від'ємними дульними насадками (подовжувачі, дульні гальма, полум'єгасники, зменшувачі звуку пострілу) перевищує 800 мм. Конструкція зброї повинна забезпечувати неможливість пострілу з вільним падінням зброї на дерев'яну поверхню з висоти, значення якої наведено в нормативній документації на зброю.

Розміри патронників та каналів стволів нарізної та гладкоствольної зброї під патрон відповідного калібру повинні знаходитись у межах допусків, указаних у нормативній документації на зброю.

Конструкції зброї, яка виготовлена шляхом перероблення зі зброї військового призначення, додатково повинна забезпечувати: відсутність можливості заміни ствола, ствольної коробки та магазину мисливської (спортивної) зброї аналогічними деталями зброї

військового призначення без унесення видимих неозброєним оком незворотних змін у її конструкцію; відсутність можливості використання ствола, ствольної коробки та магазину мисливської (спортивної) зброї для комплектування бойової зброї без унесення видимих неозброєним оком незворотних змін у конструкцію цих частин; відсутність можливості автоматичної стрільби; відсутність можливості відновлення автоматичної стрільби за допомогою універсального інструменту загального вжитку (молоток, плоскогубці, викрутки та виколотки, пінцет, ручний дріль тощо); відсутність кріплення для штик-ножа (штика); обмеження дальності стрільби на відкритих прицільних механізмах до 300 м.

Конструкція магазину повинна мати невід’ємний обмежувач кількості патронів, а саме:

- для нарізної зброї (окрім спортивної) до 10 патронів;
- для гладкоствольної зброї до 4 патронів [5].

Зброя, яка виготовлена шляхом перероблення зі зброї військового призначення, повинна залишати на стріляних із неї кулях та гільзах сліди, придатні для визначення її моделі та виробника (криміналістичні мітки). Сліди, котрі залишаються на кулях та гільзах під час пострілу з мисливської (спортивної) зброї, повинні відрізнятися від слідів аналогічної зброї військового призначення, з якої вони виготовлені.

Література

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 05.07.2015 року. URL. zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19. (дата звернення 01.10.2019).
2. Постанова Кабінету Міністрів України № 576 від 12.10.1992 року «Про затвердження Положення про дозвільну систему». URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-92-%D0%BF>. (дата звернення 01.10.2019).
3. Постанова Кабінету Міністрів України № 706 від 07.09.1993 року «Про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії». URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/706-93-%D0%BF>. (дата звернення 01.10.2019).

4. Наказ Міністерство внутрішніх справ України № 611 від 21.08.1998 року «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів». URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98>. (дата звернення 01.10.2019).

5. Наказ Міністерство внутрішніх справ України № 611 від 21.08.1998 року «Про затвердження Змін та доповнень до стандарту МВС України ГСТУ 78-41-002-97». URL. <http://mvs.gov.ua/upload/file/nakaz3.pdf>. (дата звернення 01.10.2019).

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Дулгер Володимир Валентинович

завідувач кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

Пашаєв Арзу Закір огли

викладач кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

Сучасний, оточуючий нас світ характеризується динамічністю й швидкоплинністю подій, постійним виникненням загроз як військового, так і терористичного характеру. З метою протидії цим загрозам, виконання інших не менш важливих і складних завдань, провідні країни світу створюють в складі своїх силових структур

підрозділи спеціального призначення. Крім належного технічного оснащення, високих морально ділових якостей, вміння застосовувати будь-які види вогнепальної, холодної та іншої зброї, бійці цих підрозділів зобов'язані завжди підтримувати себе в відмінній фізичній формі. Тому, під час відбору кандидатів на вступ у лави спецпризначенців, впроваджено дуже «суворі» процедури перевірок, в ході яких, неабияку увагу приділяють саме рівню фізичної підготовки [1, с. 90].

Нами не один раз обговорювалися питання удосконалення рівня фізичної підготовки курсантів-поліцейських [2] та проблемні питання рівня фізичної підготовки працівників патрульної поліції [3; 4], але ми не проводили дослідження із приводу фізичної підготовки поліцейських підрозділів поліції особливого призначення Національної поліції України.

У відповідності до пункту 6 ч. 3 ст. 13 Закон України «Про Національну поліцію» [5] до системи поліції відноситься «поліція особливого призначення», але в Законі України «Про Національну поліцію» [5] відсутня термінологія «поліція особливого призначення» та її зміст, вважаємо, що це є недоліком. Поняття «поліція особливого призначення» слід вказувати на законодавчому рівні.

Діяльність «поліції особливого призначення» крім Закону України «Про Національну поліцію» [5] регулюють наступні Накази МВС України № 958 від 26 листопада 2018 року «Про затвердження Положення про підрозділи поліції особливого призначення «Корпус оперативно-раптової дії» [6] та № 987 від 4 грудня 2017 року «Про затвердження Положення про підрозділи поліції особливого призначення» [7].

У Положенні про підрозділи поліції особливого призначення «Корпус оперативно-раптової дії» [6] словосполучення «високий рівень фізичної підготовленості» згадується два рази у Положенні про підрозділи поліції особливого призначення [7] – один раз. Відповідно до Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України [8] до кандидатів на службу до підрозділів поліції особливого призначення суворіші вимоги ніж до інших кандидатів. У відповідності до Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України [9] та додатку 13 до нього

під назвою «Таблиця нормативів із загальної фізичної підготовки» поліцейські підрозділу поліції особливого призначення здають нормативи із фізичної підготовки за першою категорією – це найвимогливішими нормативи із загальної фізичної підготовки серед усіх поліцейських Національної поліції України.

Слід додати, що практично кожен кандидат в спецпризначенці Національної поліції України є кандидатом в майстри спорту України або Майстром спорту України і не кожен із них в змозі пройти попередній відбір і курс на витривалість («виживання»).

Література

1. Василенко В. А., Фатальчук А. В. Огляд нормативів з фізичної підготовки для кандидатів на вступ у підрозділи спеціального призначення збройних сил провідних країн Світу // Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 29-30 листопада 2017 р.) / Національний університет оборони України імені Івана Черняховського; за заг. ред. В. І. Свистун, О. В. Петрачкова. К.: НУОУ, 2017. С. 90-92.

2. Коломієць Ю. М., Пашаєв А. З., Уварова О. Ю. Удосконалення рівня фізичної підготовки курсантів ВНЗ МВС України шляхом проведення секційної роботи із спортивних єдиноборств // Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України: зб. наук. пр. (24 травня 2018 р., м. Харків) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки ф-ту № 2. Харків: ХНУВС, 2018. С. 73–76.

3. Пашаєв А. З. о., Трішин К. О. Проблемні питання рівня фізичної підготовки працівників патрульної поліції // Службова підготовка як система заходів, спрямованих на удосконалення знань, умінь та навичок працівників Національної поліції України: матеріали круглого столу, м. Одеса, 02 листопада 2018 р. Одеса: ОДУВС, 2018. С. 125–127.

4. Пашаєв А. З. о., Проскурня Є. Є. Проблемні питання підвищення рівня фізичної підготовки та самозахисту працівників патрульної поліції у руслі євроатлантичної інтеграції України // Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та

спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 14-15 лютого 2019 р.) / Національний університет оборони імені Івана Черняховського; за заг. ред. В. Свистун, О. Петрачкова. К.: НУОУ, 2019. С. 95–98.

5. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 01.10.2019).

6. Про затвердження Положення про підрозділи поліції особливого призначення «Корпус оперативно-раптовий дії»: Наказ МВС України від 26 листопада 2018 року № 958. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1436-18>. (дата звернення 01.10.2019).

7. Про затвердження Положення про підрозділи поліції особливого призначення: Наказ МВС України від 4 грудня 2017 року № 987. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1565-17>. (дата звернення 01.10.2019).

8. Про затвердження Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України: Наказ МВС України від 9 лютого 2016 року № 90. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0306-16>. (дата звернення 01.10.2019).

9. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16>. (дата звернення 01.10.2019).

ПОРЯДОК НАДАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ ПРИ ПІДОЗРІ НА ПОШКОДЖЕННЯ ХРЕБТА

Дьорова Олена Миколаївна

викладач кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки
Одеського державного університету
внутрішніх справ

Захист життя та здоров'я людини можна визначити як одну з найважливіших функцій держави. Конституцією України [1] встановлено, що людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність та безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (ст. 3). Саме Законом України «Про Національну поліцію» [2] передбачено, що поліція зобов'язана, в тому числі, надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я.

Поліцейські під час реагування на повідомлення про вчинення дорожньо-транспортних пригод часто стикаються з випадками, коли потерпіла особа має ознаки пошкодження хребта. Переломи чи пошкодження хребта завжди тяжкі. Постраждалі тривалий час не працездатні, у них можуть виникати різноманітні ускладнення. Фактично усе подальше життя таких людей в багатьох випадках залежить від своєчасної, правильно наданої допомоги на місці пригоди. При переломі хребта можливе ушкодження спинного мозку і його корінців. Ускладнення спостерігаються у більшій частині постраждалих, які виникають внаслідок ненадання першої медичної допомоги або при недостатній іммобілізації та невірному транспортуванні постраждалого.

Травму хребта слід підозрювати за таких обставин: падіння з висоти; стрибки у воду; сильний удар по тулубу; дорожньо-транспортні пригоди; ураження блискавкою; ураження електричним струмом; вибух.

Для кращого розуміння механізму травм та їх небезпеки необхідно знати анатомічну будову хребта. Хребет складається з

окремих сегментів – хребців, котрі мають форму кісткового кільця. Між ними розташовані міжхребцеві хрящі. Спинний мозок міститься у спеціальному каналі, який утворюється дугами, суглобовими паростками і тілом хребців. Хребет поділяється на рухому частину – шийний відділ, грудний, поперековий і нерухому – крижовий і куприковий відділи.

При дорожньо-транспортних пригодах трапляються так звані хлистові переломи, коли водій або пасажир, пристебнутий ременем безпеки, перебуває у розслабленому стані, а при раптовому ударові транспортним засобом ззаду, голова різко закидається назад і виникає перелом шийних хребців.

Термін «пошкодження хребта» вживається у такому значенні – це патологічний стан, що виникає внаслідок прямого та непрямого травмуючого фактора.

Ознаки пошкодження хребта: сильний біль або відчуття тиску в голові, шиї або спині; поколювання або втрата чутливості в пальцях рук та ніг; втрата рухових функцій кінцівок; деформація в області хребта; судоми; ускладнене дихання; втрата рівноваги.

Послідовність дій при наданні поліцейськими домедичної допомоги постраждалим при підозрі на пошкодження хребта:

- переконатися у відсутності небезпеки (можливий вибух пального, горіння транспортного засобу, можливий наїзд проїжджаючих поряд транспортних засобів та інше);
- після обов'язкового одягання гумових рукавичок провести огляд постраждалого, визначити наявність свідомості та дихання;
- викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги;
- якщо у постраждалого відсутнє дихання – відновити прохідність дихальних шляхів, розпочати проведення серцево-легеневої реанімації.

Якщо постраждалий у свідомості та його місцезнаходження безпечне:

- зафіксувати шийний відділ хребта за допомогою шийного комірця або іншим методом (м'яка шина, ручна фіксація);
- залишити у початковому положенні;
- забезпечити постійний нагляд за постраждалим до приїзду бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги;
- вкрити постраждалого термопокривалом/ковдрою;
- забезпечити психологічну підтримку.

Якщо місце події небезпечне:

- зафіксувати шийний відділ хребта за допомогою шийного комірця або іншим методом (м'яка шина, ручна фіксація);
- перемістити постраждалого на довгу транспортувальну дошку або тверду рівну поверхню (щит, двері тощо);
- зафіксувати постраждалого на довгій транспортувальній дошці перед транспортуванням;
- вкрити постраждалого термопокривалом/ковдрою;
- перемістити постраждалого в безпечне місце;
- провести повторний огляд;
- надати домедичну допомогу постраждалому залежно від наявних пошкоджень (пов'язки, фіксація переломів тощо);
- надати психологічну підтримку;
- забезпечити постійний нагляд за постраждалим до приїзду бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року. URL. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. (дата звернення 10.10.2019).
2. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).
3. Про екстрену медичну допомогу Закон України від 05.07.2012 року. URL. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5081-17>. (дата звернення 10.10.2019).

ТАКТИЧНА РУКОЯТКА ДЛЯ ПІСТОЛЕТА МАКАРОВА ЯК ЗАСІБ ТА УМОВА ПОКРАЩЕННЯ СТРІЛЬБИ ДЛЯ СТРІЛЬЦІВ-ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Журавський Дмитро Валентинович
викладач кафедри спеціальної
фізичної та вогневої підготовки,
Херсонський факультет Одеського
державного університету внутрішніх
справ

Омельченко Віктор Миколайович
викладач кафедри спеціальної
фізичної та вогневої підготовки,
Херсонський факультет Одеського
державного університету внутрішніх
справ

Вогнева підготовка як навчальна дисципліна службово-бойової підготовки поліцейського є важливою і невід'ємною частиною професійного навчання особового складу працівників Національної поліції України у відповідності до законодавства [1].

Вогнева підготовка ставить за мету забезпечення фізичної готовності поліцейських до діяльності в екстремальних службово-бойових умовах, оволодіння зброєю і практичною стрільбою, технікою стрільби та ефективного її використання, до перенесення фізичних навантажень під час стрільби, подолання нервово-психічних напружень під час пострілу.

На даний час у підрозділах Національної поліції України значну перевагу в озброєнні має 9-ти мм пістолет Макарова, який було прийнято на озброєння ще у 1951 році.

Протягом всього часу його конструкція не змінювалась, але разом тим у 2015 році з'явилася тактична рукоятка Fab-defense Ізраїльської фірми для пістолета Макарова. Ця невелика модифікація покращила тактичні властивості пістолета, так як вона дозволяє перезаряджати пістолет однією рукою, а не двома, як це відбувається з класичною рукояткою.

Також нові рукоятки можуть вирішувати проблему ліворуких стрільців підрозділів Національної поліції України. Зручна ергономіка тактичної рукоятки дозволяє міцно і зручно тримати пістолет в руці. А незначна модифікація у задній частині рукоятки, яка у стрільців отримала назву «Бобровий хвіст», дозволяє не хвилюватися, що при стрільбі затвор буде закусувати руку стрільця.

Ізраїльські конструктори також змінили антапку, яка на новій рукоятці винесена в бік великим кільцем. Матеріали, з яких зроблена нова рукоятка, витримують перепади температур – як від критично низьких, так і до непомірно великих. Також нову рукоятку не лякають падіння. Щодо габаритів пістолета, то з новою Fab-defense вони не змінюються і зручно вкладаються в старі кобури для пістолета Макарова. Завдяки тактичній рукоятці пістолет гармонійно працює і з тактичними кобурами.

Щодо хвата пістолета з новою рукояткою, то він залишається практично незмінним. Тому переучуватися поліцейським стріляти зі своєї табельної зброї не потрібно.

При вправ зі стрільби з новою рукояткою стрільці практичних підрозділів Національної поліції помітили позитивну тенденцію на покращення результатів.

Наприклад, наказ МВС України від 26.04.2019 № 334 [3] «Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та Норм витрат боєприпасів, пострілів, вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб» передбачає виконання вправи тринадцятої.

Умови її виконання:

- ціль – поясна фігура (мішень № 1 або № 3) або поясна фігура з колами (мішень № 3-а), що встановлюється на висоті 125 см від нижнього краю мішені, нерухома;
- відстань до цілі: 15-25 м;
- кількість патронів: 3 шт.;
- час на виконання вправи: 7 с;
- вихідне положення: «зброя в кобурі»;
- положення для стрільби: стоячи.

Оцінка за умови, що час на виконання вправи не було перевищено: «відмінно» – 3 влучення; «добре» – 2 влучення; «задовільно» – 1 влучення; «незадовільно» – у всіх інших випадках, а також у разі відмови від виконання вправи.

Порядок виконання:

- по команді керівника стрільб: «Приготуватися!» стрілець на рубежі відкриття вогню, зайнявши відповідне вихідне положення, голосом доповідає: «Готовий!»;

- керівник стрільб, переконавшись, що все готове до виконання вправи, подає команду: «Вогонь!» (вмикає хронометр), по якій стрілець приводить зброю в готовність та виконує три постріли в мішень;

- після закінчення часу, відведеного на виконання вправи, керівник стрільб подає команду: «Час!» (вимикає хронометр).

Позитивна тенденція на покращення результатів у стрільбі поліцейськими пояснюється наступними конструктивними особливостями зброї:

- покращена ергономіка рукоятки, що сприяє полегшеному витягуванню зброї з кобури;

- застосуванням при виготовленні рукоятки сучасних матеріалів, що дозволяє зручному утриманню пістолета у руках;

- відсутність ефекту закушування руки стрільця затвором.

Шляхом підвищення ефективності службово-бойової діяльності поліцейського, в тому числі й ведення ним практичної стрільби, є дотримання принципу індивідуалізації навчання, котрий полягає у тому, що процес професійної підготовки і тренування будуються з врахування комплексу особливостей кожного працівника поліції.

Нова рукоятка Fab-defense дозволяє, як праворуким так і ліворуким стрільцям, комфортно користуватися пістолетом Макарова. Також ергономічні властивості нової рукоятки дають змогу вдосконалювати поліцейському свої навички зі стрільби.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).

2. Лещеня С. В., Орленко І. П., Мелешко А. О., Забродський С. С. Інструкція з організації фізичної підготовки в Національній гвардії України. Під загальною редакцією заслуженого працівника фізичної культури і спорту Мальцева О. Н. Київ, 2014. 140 с.

3. Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та Норм витрат боєприпасів, пострілів, вибухових пакетів і гранат

поліцейськими під час проведення практичних стрільб: Наказ МВС України від 26.04.2019 № 334.

ВПЛИВ СТРЕСУ НА РЕЗУЛЬТАТИ СТРІЛЬБИ

Завгородній Денис Анатолійович

викладач кафедри тактико-спеціальної
підготовки Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ

Пархоменко Анастасія Олегівна

курсант 4 курсу факультету підготовки
фахівців для органів досудового
розслідування Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ

Актуальність досліджуваної мною теми зумовлена, насамперед, тим, що в умовах сьогодення, працівник Національної поліції все частіше стикається з необхідністю використання та застосування вогнепальної зброї. Така необхідність у нього виникає як під час виконання вправ зі стрільби, так і під час виконання своїх службових обов'язків, пов'язаних з можливим використанням чи застосуванням зброї. Також, актуальність досліджуваної теми пояснюється необхідністю забезпечення особистої безпеки.

Адже, на сьогоднішній день, в Україні панує дещо нестабільна політична ситуація, кількість вчинюваних злочинів, особливо із застосуванням насильства та фізичної сили збільшується, про що свідчать статистичні дані Генеральної прокуратури України за останні 2 роки, згідно з якими кількість тяжких та особливо тяжких злочинів в період з 2016 по 2018 роки зросла на 27% (у 2016 році кількість тяжких та особливо тяжких злочинів становила 183 677, а в 2018 вже 232542) [1].

Також, серед населення країни переважає правовий нігілізм громадян, що проявляється в недотриманні законодавства України,

неповаги та недовіри до поліцейського. Тому, такі умови створюють небезпеку для працівників правоохоронних органів під час виконання ними своїх службових обов'язків. Служба в підрозділах Національної поліції України, яка здійснюється в умовах підвищеної небезпеки, потребує високого рівня правової, психологічної, моральної, тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки від поліцейських. Всі ці обставини підтверджують необхідність кращої підготовки поліцейських задля особистої безпеки та безпеки громадян.

Так, наприклад, законодавство України уповноважує поліцейського застосовувати та використовувати вогнепальну зброю з певних підстав, визначених ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію» [2].

Але важливим є питання відмінності між виконанням вправи зі стрільби та застосуванням чи використанням зброї в умовах, пов'язаних з виконанням службових обов'язків. Так, ця відмінність полягає саме в психологічному аспекті використання зброї.

Під час виконання навчальних вправ працівник зосереджений та готовий здійснити постріл. Він як на фізичному, так і на психологічному рівні готовий до використання вогнепальної зброї.

Під час виконання своїх службових обов'язків можна помітити певну неготовність поліцейського стріляти. Звісно він має при собі вогнепальну зброю, що свідчить про її використання за необхідності. Але, на жаль, більшість поліцейських, коли дійсно є необхідність відбиття нападу на них, або інших осіб, а також в інших стресових випадках, що зумовлюють використання вогнепальної зброї, відчувають певний страх. Хтось боїться потім відповідальності за використання такого виду заходу примусу, а хтось боїться саме спричинити тяжкі наслідки або смерть особи.

Але, наразі, в умовах нестабільної політичної ситуації, воєнних дій на Сході та Півночі України, вкрай важливою є саме психологічна підготовка задля ефективного виконання поліцейськими своїх службових обов'язків.

Отже, пропонуємо розглянути певні проблеми, що виникають під час несення служби працівниками Національної поліції, задля їх усунення та удосконалення процесу навчальних стрільб.

Як зазначає В.І. Барко, у процесі навчально-тренувальних занять часто доводиться спостерігати, наскільки впевнено в кабінеті

стрільці поводяться з навчальною зброєю. На вогневому рубежі – зовсім інша ситуація. Деякі стрільці, досить сильно стискаючи в руці пістолет, заряджений бойовими патронами, виглядають розгубленими й скутими. Стрілба з пістолета асоціюється в них з почуттям страху, який часом домінує в роботі центральної нервової системи. Ці почуття загальмовують всю її функціональну діяльність і викликають стан зайвої напруженості психіки й усіх систем організму стрільця [3].

Так, як наслідок, ми спостерігаємо підвищення частоти пульсу, збільшений тремор рук, що впливає на помітні коливання зброї. Також, внаслідок такого стану у працівника погіршується зорове сприйняття, а також прискорене дихання. Всі ці ознаки вкрай негативно впливають на техніку стрільби, що є наслідком неточних влучень.

З цього приводу слушним буде зауваження Бароніна А.С., який зазначає, що всі ці фізичні й психологічні зміни в сукупності загальмовують прояв у працівника ще не остаточно сформованих рухових навичок і призводять до наступних змін у техніці стрільби:

- значно збільшується час прицілювання;
- змінюється характер впливу на спусковий гачок (затримка пострілу або ривок);
- порушуються тимчасові характеристики стрільби (темп стрільби і її ритм);
- при стрільбі по цілях, що з'являються, змінюється (сповільнюється або прискорюється) швидкість підйому зброї, знижується точність підйому руки зі зброєю й перенесення її на наступну ціль [4].

Так, ми бачимо існуючу на сьогоднішній день проблему, яка потребує негайного вирішення. Вважаємо за доцільне зазначити певні шляхи її вирішення.

По-перше, під час виконання начальних практичних стрільб необхідно приблизити умови до реальних, що дасть змогу поліцейському зрозуміти, що від пострілу нічого страшного не відбувається.

Також вважаємо за доцільне ще під час навчання та підготовки поліцейських навчати їх правильно документувати свої дії, що дасть змогу на практиці не боятися відповідальності, адже працівники

поліції вже будуть знати, що вони діяли правомірно, та вмітимуть правильно доповісти начальникові про вчинений постріл.

Ще одним зауваженням буде збільшення кількості практичних занять, внаслідок чого, працівники поліції більш детально засвоять навички застосування зброї. Важливим в цьому є саме випрацювання рухових навичок на автоматичному рівні, щоб під час реального застосування зброї поліцейських витрачав мінімум свого часу для згадування алгоритму дій при стрільбі.

Також, не менш важливим є проведення навчань на такому рівні, який би дозволив працівнику самостійно приймати рішення, а не опрацьовувати завдання по команді.

Отже, досліджуючи та аналізуючи вищевикладений матеріал, а також праці видатних вчених, можна зробити висновок, що психологічна підготовка поліцейських дійсно є вкрай важливою, та на сьогоднішній день налічує низку проблем. Так, задля їх вирішення необхідно надалі досліджувати дану проблему та знаходити можливості впровадження нових методів навчання.

Література

1. Генеральна прокуратура України. Статистична інформація про стан злочинності та результати прокурорсько-слідчої діяльності. URL.

https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113283&libid=100820.
(дата звернення 10.10.2019).

2. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
(дата звернення 10.10.2019).

3. Барко В. І. Професійний відбір кадрів до органів внутрішніх справ(психологічний аспект): Монографія. Київ: Ніка-центр, 2009. 296 с.

4. Баронін А. С. Психологічний профіль вбивць. Посібник з кримінальної психології та криміналістики. Київ, Паливода А. В., 2015. 176 с.

ФОРМУВАННІ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРАВООХОРОНЦІВ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ФАХОВОЇ ГОТОВНОСТІ КАДРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Зінченко Данил Анатолійович

курсант 302 навчального взводу
Херсонського факультету
Одеського державного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Вайда Тарас Степанович

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри спеціальної
фізичної та вогневої підготовки
Херсонського факультету
Одеського державного університету
внутрішніх справ

Стратегія національної безпеки України передбачає реалізацію багатовекторних нагальних завдань внутрішньої політики, які зорієнтовані на зміцнення демократичного конституційного ладу та забезпечення верховенства права; сприяють дотриманню суспільно-політичної стабільності в державі на основі демократичних цінностей. Провідне місце серед суб'єктів реалізації зазначених напрямків державної політики національної безпеки відводиться правоохоронним органам України, від морального та патріотичного виховання кадрового складу яких залежатиме ефективність в цілому функціонування держави як такої [1; 2].

Вивчення теорії і практики діяльності закладів вищої освіти МВС України (надалі – ЗВО МВС України) показало, що існуюча система підготовки працівників правоохоронних органів знаходиться у дисгармонії з потребами сучасного суспільства з усіма його конфліктами та колізіями.

Як неминучий наслідок цього – зниження рівня готовності працівників поліції до виконання завдань, які покладені згідно із законодавством на правоохоронні органи України, поглиблення та

загострення спеціальних проблем [1; 2]. Тому забезпечення належного військово-патріотичного виховання в освітньому процесі системи підготовки працівника правоохоронних органів, яка створює стійкі передумови для самореалізації особистості фахівця, є одним із ключових напрямків удосконалення діяльності відомчих закладів освіти МВС України.

Розв'язання існуючих протиріч у механізмі підготовки кадрового потенціалу для правоохоронних органів передусім пов'язано з недостатньою визначеністю теоретико-методологічних його засад, недостатньою орієнтацією на науково обгрунтовані принципи вдосконалення та оптимізації цілісного педагогічного впливу на професійну підготовку курсанта ЗВО МВС (його військово-патріотичні якості). Реалії сьогодення вимагають своєчасного перегляду і переосмислення закономірностей, принципів і теоретичних положень фахового становлення спеціалістів Національної поліції України.

При цьому організація розвитку професійних якостей передбачає конструювання комплексу ефективних методів і прийомів, що відображають стратегію і логіку навально-виховного процесу, спрямованого на науковий пошук та реалізацію творчого особистісного потенціалу.

Впровадження прогресивних педагогічних технологій в освітній процес відомчої вищої школи свідчать про те, що військово-патріотичне виховання особистості майбутнього офіцера поліції насамперед повинно спиратися як на загальнопедагогічні, так і специфічні вихідні положення [3, с. 74-82]. До загальнопедагогічних основ організації військово-патріотичного виховання майбутніх офіцерів поліції відносяться:

- діяльнісно-особистісний підхід до розвитку задатків і здібностей правоохоронців;
- орієнтація курсантів на активний характер навчання та творчого мислення;
- цілеспрямований, комплексний вплив суб'єктів на виховання особистості;
- самостійна діяльність майбутнього офіцера поліції як суб'єкта навчання і виховання;
- опора на актуалізацію попереднього соціального (навчального) досвіду молодих людей [3, с. 74-82].

Ефективність формування військово-патріотичних якостей курсантів, досягнення прогнозованих виховних цілей і завдань значною мірою залежать від усвідомлення та врахування науково-педагогічним складом, офіцерами-наставниками та працівниками відділу кадрового забезпечення факторів, що впливають на процес становлення особистості майбутнього правоохоронця, а також створення відповідних умов для успішного його перебігу.

Під умовою вбачається «те, від чого залежить щось інше (зумовлюване); суттєвий компонент комплексу об'єктів (речей, їх станів, взаємодій), за наявності якого з необхідністю відбувається існування даного явища. Умови розглядаються як щось зовнішнє для явища, на відміну від більш широкого поняття причини, що включає як зовнішні, так і внутрішні чинники» [4, с. 707].

Цей комплекс у цілому називається достатніми умовами явища. Якщо з усіх можливих наборів достатніх умов відібрати загальні, одержимо необхідні умови. Повний набір останніх, з якого не можна виключати (або додати) ні одного з компонентів, не порушуючи детермінованості явища, називають необхідними і достатніми. Йдеться про матричний підхід до створення умов, що забезпечують ефективно організацію і здійснення якісної професійної підготовки працівників МВС, на відміну від чинників (факторів), що трактуються як причини будь-якого процесу чи явища, які визначають характер або окремі його риси [4, с. 712].

Розв'язання розглядуваної нами проблеми формування військово-патріотичних якостей поліцейських передбачає обґрунтоване визначення ієрархічної сукупності факторів, що будуть слугувати як базою для створення умов, так і для успішного її вирішення.

Ефективне формування військово-патріотичних якостей правоохоронця можливе лише за умови наявності цілеспрямованої системи роботи, завданням якої є оволодіння курсантами комплексом загальновійськових знань, умінь і навичок з подальшим їх розвитком у процесі майбутньої практичної професійної діяльності. Підвищення якості їх фахової підготовки залежить насамперед від того, як цілісно в освітньому процесі реалізуватиметься патріотичний аспект змісту гуманітарних навчальних дисциплін, а також виховних можливостей усіх інших

видів діяльності правоохоронців у єдиному режимі відтворення кадрового потенціалу поліції.

Створення і реалізація цілісної педагогічної системи військово-патріотичного виховання вимагає опори на науково обґрунтовані засади оптимізації технології формування відповідних якостей випускників ЗВО МВС України. Її ефективність визначається станом розробленості педагогічної теорії та методичного забезпечення з проблеми, рівнем підготовки науково-педагогічного складу й організацією всього освітнього процесу. Останній має чітку спрямованість, що впливає з об'єктивних потреб розвитку суспільства (правоохоронних органів) і визначає мету, конкретні завдання навчання та виховання, а також їх зміст, умови реалізації яких складають один з найважливіших компонентів механізму формування вказаних фахових якостей курсантів.

Формування військово-патріотичних якостей поліцейських базується на загальних механізмах процесу розвитку особистості й складається з низки послідовних взаємопов'язаних етапів.

Становлення фахівця-правоохоронця та патріота відбувається тільки за умов цілеспрямованої діяльності й змістовного спілкування з обов'язковим урахуванням психофізіологічних і вікових особливостей курсантів.

До психолого-педагогічних умов удосконалення системи військово-патріотичного виховання поліцейських можна віднести наступні:

- реалізація системи патріотичного виховання курсантської молоді у ЗВО необхідно здійснювати у відповідності до чинної нормативно-правової бази;
- активізація діяльності підрозділів ЗВО МВС України у сфері військово-патріотичного виховання молодого покоління;
- інформаційно-пропагандистське забезпечення патріотичного виховання курсантської молоді;
- співпраця ЗВО МВС України чи його органів самоврядування з громадськими об'єднаннями;
- посилення ролі офіцерів-наставників у процесі військово-патріотичного виховання правоохоронців;
- формування науково-теоретичних і методичних засад патріотичного виховання молоді.

Таким чином, розглянуті організаційно-педагогічні засади та обґрунтовані нами педагогічні умови є методологічним і методичним підґрунтям розробки, реалізації та впровадження у практику навчально-виховного процесу ЗВО МВС України системи формування військово-патріотичних якостей працівників правоохоронних органів. Реалізація вказаних умов сприятиме вирішенню нагальних завдань політики національної безпеки – зміцнення кадрового ядра органів та підрозділів Національної поліції, що у свою чергу сприятиме укріпленню демократичного конституційного ладу та верховенства права в суспільстві, забезпечення суспільно-політичної стабільності в державі на основі глибокого усвідомлення захисниками правопорядку демократичних цінностей України як європейської держави.

Література

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>. (дата звернення: 15.10.2019).
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv/page1-4>. (дата звернення: 15.10.2019).
3. Вайда Т. С. Військово-патріотичне виховання майбутніх правоохоронців: навчально-методичний посібник. Херсон: ХЮІ ХНУВС, 2007. 124 с.
4. Философский энциклопедический словарь. Гл. редакция: Л. Ф. Ильичев П. Н. Федосеев, С. М. Ковалев, В. Г. Панов. М.: Сов. Энциклопедия, 1983. С. 707-712.

РОЛЬ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПРИ УДОСКОНАЛЕННІ ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

Зінковський Андрій Сергійович

старший викладач кафедри спеціальної фізичної та вогневої підготовки Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ

Каменщик Олександр Валерійович

старший викладач кафедри спеціальної фізичної та вогневої підготовки Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ

Одним із головних завдань Національної поліції є охорона громадського порядку, недопущення порушення прав та свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічного порядку та безпеки громадян під час проведення різних громадських заходів, чи в ході постійного патрулювання окремої місцевості. Тому важливе значення для працівника Національної поліції є спеціальна фізична підготовка (тактика самозахисту) та загально-фізичний розвинутий стан.

Так при підготовці стану Національної поліції України в структурі їх боеготовності до виконання службових обов'язків впливає з наукового розуміння сутності людської особистості, що ґрунтується на аналізі необхідності різних фізичних властивостей для успішного виконання завдань по охороні громадського порядку.

Відповідно до наказу МВС України № 50 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» від 26.01.2016 року, навчання з фізичної підготовки передбачає формування та вдосконалення в поліцейських наступне:

- розвиток рухових якостей та навичок, необхідних у повсякденній діяльності та в разі виникнення екстремальних ситуацій;

- витривалості, швидкісних та силових якостей, які забезпечують можливість переслідування правопорушника та перевагу в силовому протистоянні при його затриманні, у тому числі з подоланням природних та штучних перешкод;

- навику самоконтролю за фізичним станом та станом здоров'я у процесі виконання фізичних вправ;

- практичних навичок застосування прийомів самозахисту, особистої безпеки, фізичного впливу тощо [1].

Як свідчить статистика за останні роки, на жаль, спостерігається підвищення рівня порушення громадського порядку при проведенні різних громадських заходів при значному скупченні людей пов'язаних з політичною діяльністю чи святкуванням державних свят. Тому проблема забезпечення особистої безпеки працівників поліції та громадян в сучасних умовах залишаються одним із актуальних завдань МВС України.

Для протидії таким правопорушенням та ефективному виконанню зазначених та інших фахових завдань поліцейські повинні бути серйозно підготовлені до різних екстремальних професійних та життєвих ситуацій, як з точки зору загальної фізичної, психологічної та тактичної підготовки, так і щодо застосування конкретних заходів фізичного впливу.

Треба також розуміти та правильно використовувати статті з Закону України «Про національну поліцію», а саме такі ст. 43 та ст. 44.

Так, для підготовки поліцейського насамперед повинні проводитись такі заняття з навчальних дисциплін, як фізична підготовка, вогнева підготовка та спеціальна тактика, з урахуванням пори року та періоду часу в ході охорони громадського порядку.

У зв'язку із підвищеною увагою суспільства до діяльності Національної поліції ставляться серйозні вимоги до методики проведення професійних дій до швидкого припинення правопорушень пов'язаних суспільною діяльністю в громадських місцях. Громадяни повинні відчувати себе захищеними від злочинних посягань та знаходитися в безпеці маючи довіру до працівників Національної поліції.

Це вимагає від інструкторів пошуку ефективних педагогічних технологій, спрямованих на максимальне засвоєння вмінь та навичок з дисципліни фізична підготовка. Одним із ефективних шляхів підготовки майбутніх офіцерів поліції полягає у відповідній фізичній підготовці, яка включає такі обов'язкові компоненти, як тактична, спеціальна фізична (прийоми рукопашного бою), психологічна та інтелектуальна готовність [2].

Першим шляхом щодо ефективності є принцип індивідуалізації, який полягає в тому, що процес навчання і тренування будуються при повному врахуванні особливостей кожного поліцейського. Будь-яке завдання повинно бути важким, але в той же час і доступним.

При визначенні інструкторами ступеня навантаження чи проблемності завдання необхідно керуватися індивідуальними особливостями поліцейського (жінка або чоловік), його самопочуттям у даний момент, станом тренуваності і поставленими перед ним завданнями.

Найбільшого ефекту у процесі навчання вдається досягти в тому випадку, коли не тільки завдання, навантаження, але й різні засоби, методи і форми заняття повинні підбираються інструктором з урахуванням несення служби по охороні громадського порядку індивідуальним особливостями.

Другим шляхом підвищення професійного рівня поліцейського є відвідування спортивних секції, а саме: боротьба дзюдо, бойове та спортивне самбо, рукопашного бою та інших бойових мистецтв. Відвідування секцій дає поліцейському більш поглиблені знання таких тем, як кидки, захист від ударів, затримання, звільнення від захватів та обхватів [3].

Крім цього для підвищення фізичного та професійного рівня поліцейського, інструктори практичних підрозділів, науково-педагогічний склад ЗВО МВС України необхідно постійно приймати участь у спільних семінарах для обміну практичного досвіду щодо ефективного несення служби по охороні громадського порядку. Отриманий досвід на семінарських заняттях доводити працівникам поліції, що залучаються до охорони громадського порядку [4].

Таким чином, вказані підходи наддадуть змогу підвищити рівень знань, умінь, навичок та професійних якостей поліцейського до несення служби по охороні громадського порядку, а й головне – ефективність підготовки до виконання завдань з охорони прав і

свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічного (громадського) порядку та безпеки.

Література

1. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50. URL. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70260-16>. (дата звернення 10.10.2019).
2. Ашкенази С. М. Педагогические условия интенсификации обучения военнослужащих в рукопашном бою в процессе физической подготовки: Авторе. дис. канд. пед. наук (13.00.04). Москва, 1989. 28 с.
3. Бойко В. В. Целенаправленное развитие двигательных способностей человека М.: Физкультура и спорт, 1987. 144 с.
4. Лещеня С. В., Орленко І. П., Мелешко А. О., Забродський С. С. Інструкція з організації фізичної підготовки в Національній гвардії України / Під загальною редакцією заслуженого працівника фізичної культури і спорту Мальцева О. Н. Київ, 2014. 140 с.

ВПЛИВ РЕГУЛЯРНИХ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ НА ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ У КУРСАНТІВ – МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Зубченко Людмила Вікторівна

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри бойової та спеціальної
фізичної підготовки Донецького
юридичного інституту МВС
України

Голик Володимир Анатолійович

старший викладач кафедри тактико-
спеціальної підготовки Донецького
юридичного інституту МВС
України

Одним із важливих складових у підготовці висококваліфікованого працівника Національної поліції України є фізична підготовка.

Згідно наказу МВС України № 50 від 26.01.2016 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України», основними завданнями фізичної підготовки є: підвищення всебічної фізичної підготовленості шляхом розвитку та вдосконалення фізичних якостей та навичок, необхідних у повсякденній діяльності та в разі виникнення екстремальних ситуацій; розвиток витривалості, швидкісних та силових якостей, які забезпечують можливість переслідування правопорушника та перевагу в силовому протистоянні при його затриманні, у тому числі з подоланням природних та штучних перешкод; формування навичок самоконтролю за фізичним станом та станом здоров'я у процесі виконання фізичних вправ, практичних навичок застосування прийомів самозахисту, особистої безпеки, фізичного впливу; виховання психологічної стійкості, упевненості у своїх силах, цілеспрямованості, сміливості і рішучості, ініціативи і винахідливості, витримки і самовладання; зміцнення здоров'я, загартування, гармонійний фізичний і духовний розвиток та ведення здорового способу життя [4].

Під час підготовки курсантів для підрозділів Національної поліції України для подальшого проходження служби у практичних підрозділах велике значення має мотивація у заняттях з фізичної підготовки.

Проблема мотивації розглядалась в різних аспектах багатьма дослідниками. Особливості мотивації поведінки та проблему інтересів розглядали у своїх працях А. Бондаренко, Л. Виготський, Д. Ельконін, О. Кульчицька, О. Леонтьєв, С. Рубінштейн та ін. Наприклад, О. Кульчицька в ході дослідження мотиваційної сфери молодих людей зазначала, що вивчення мотивації студентської молоді має справу з особливостями індивідуального характеру і з тими процесами, що розкривають фізкультурну діяльність індивіда при її адаптації до вимог педагогічного середовища [1, с.120].

Мотивація до занять з фізичної підготовки розглядається як один з видів психічної регуляції, що керує й організує діяльність

людини, інтегрує спонукання в цілісні мотиваційні установки, що детермінують поведінку, діяльність у певній ситуації.

Мотивація – це один з важливих факторів підвищення ефективності діяльності усього колективу [1, 2, 3].

Загально відомо, що досягнувши необхідного рівня фізичної підготовки, курсант іноді втрачає інтерес до занять та припиняє регулярні тренування, тим самим погіршує стан власного здоров'я та рівень особистої фізичної підготовленості [2, с. 6].

Тому, для формування мотивації курсантської молоді ДЮІ на заняття з фізичної підготовки, а також на здоровий спосіб життя в цілому, викладачами кафедри спеціальних дисциплін та фізичного виховання було використано елементи Кросфіту (силового фітнесу) як одного з нових напрямків фізкультурно-оздоровчої діяльності.

Даний вид фітнесу прийшов в Україну із США. Перші офіційні змагання з Кросфіту відбулися в окрузі Корсон (США) в 2007 році.

Змагання стали потужним фактором популяризації Кросфіту серед власників клубів і різних спортивних фірм. Щорічно проходить велика кількість турнірів з Кросфіту, в тому числі чемпіонати Світу та Європи [5, с. 15].

Кросфіт – це колове тренування, сутність якого полягає у виконанні певного комплексу вправ за мінімальний час.

Тренування включають в себе елементи з інтервальної роботи високої інтенсивності, в комплексі використовуються навантаження, спрямовані на розвиток одразу декількох фізичних якостей, таких як сила, витривалість і спритність.

Тому, у режим відпочинку курсантів Донецького юридичного інституту МВС України для стимулювання фізкультурно-оздоровчої діяльності, для формування мотивації в цілому до занять з фізичної підготовки було включено змагання з Крос фіту.

Такі змагання проводяться регулярно, починаючи з травня 2017 року на спортивному майданчику біля навчального корпусу, де мають змогу прийняти участь всі навчальні взводи. Кожен взвод повинен був представити команду у складі: чотири хлопця та три дівчини.

Сутність змагань заключається в тому, що необхідно за певний фіксований період часу виконати якомога більшу кількість повторень вправ: хлопці – підтягування на перекладині, дівчата – вис на прямих

руках (у той час, коли хлопець виконує вправу підтягування на перекладині).

Виграє та команда, яка зробить як найбільшу кількість повторень за одну хвилину.

Після виконання програми всі курсанти відмітили основні переваги Кросфіту:

- універсальність – змагання-тренування сприяли як розвитку сили, так і силовій витривалості;

- доступність – робота не потребувала спеціалізованих спортивних залів;

- різноманітність та варіативність – Кросфіт включає максимальне розмаїття вправ, причому не лише за наявності снарядів і тренажерів, але й зі своїм власним тілом. Можна включати додатково будь-які спеціалізовані навантаження (наприклад, такі як скакалка, біг);

- оздоровлення – за допомогою Кросфіту можна скласти помірну програму тренувань в стилі ЗФП і така програм ніколи не зашкодить здоров'ю; за одне тренування спалюється до 1000 ккал, що сприяє схудненню;

- колективізм – Кросфіт вимагав роботи у злагодженому колективі, створювався змагальний дух у взводі, що мотивував до регулярних занять фізичними вправами і сприяв покращенню спортивного результату.

Таким чином, по-перше, стає очевидним, що використання засобів Кросфіту при мотивованому ставленні курсантів до занять новим видом спорту, які проводяться на високому емоційному рівні, є дуже ефективними, а також різний зміст занять в кожній серії створюють адекватні режими рухової активності та позитивно впливають на темпи розвитку основних фізичних здібностей.

Література

1. Физическая культура и здоровый образ жизни студента: учеб. пособ. / М. Я. Виленский, А. Г. Горшков. М.: Гардарики, 2007. 218 с.
2. Зарічанський О. А. Педагогічні умови професійно-прикладної фізичної підготовки курсантів ВНЗ освіти I-II рівня акредитації МВС України: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Тернопіль, 2002. 165 с.

3. Камаев О. И. Колесников В. В. Спортивный стиль жизни как основа профессиональной подготовки современных полицейских // Особливості підготовки поліцейських в умовах реформування системи МВС України: зб. наук. пр. Харків: ХНУВС, 2016. С. 133-136.

4. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50. URL. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70260-16>. (дата звернення 14.10.2019).

5. Руководство по тренировкам CrossFit: учебник / Greg Glassman, перевод Е. Богачев, И. Карягин. М.: 2012. 115 с.

ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО СТАНУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ЧЕРЕЗ СПЕЦИФІЧНІСТЬ ПРОФЕСІЇ

Казначесв Дмитро Георгійович

доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Настич Тетяна Миколаївна

курсант 4 курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Специфіка професії поліцейського полягає у тому, що є існує підвищена психологічна напруженість, яка впливає на ефективність виконання ним службових обов'язків.

До основних причин, що гальмують професійне становлення поліцейського належать значні фізичні і психічні навантаження,

умови праці, які тягнуть за собою частий стан стресу, повільне кар'єрне просування, зниження мотивації, високий рівень протистояння законним вимогам поліцейського з боку громадян.

Також ця професія є нестандартною так як на особисте життя залишається досить мало часу, фігурують різного плану перевантаження, відбувається порушення природного режиму дня, сну і відпочинку, а через це погіршується професійна діяльність та відбувається професійне вигорання.

Психологічна підготовка об'єктів системи психологічного забезпечення - процес формування у працівників поліції, поліцейських ЗВО, курсантів (слухачів) професійно-психологічної надійності, стійкості, готовності до різноманітних умов службової діяльності, навичок конструктивної комунікації з населенням.

Цей напрям реалізується шляхом проведення навчальних, практичних занять із використанням інноваційних методів, технологій, інтерактивних форм навчання (ділові ігри, моделювання ситуацій, тренінги) [1].

Під час несення служби поліцейським неодноразово доводиться застосовувати та використовувати вогнепальну зброю та інші заходи примусу, а це суттєво впливає на їх психіку.

Звичайно, під час проходження відбору на навчання та проходження служби за професіями, де може використовуватися зброя, визначають та обирають найбільш морально стійких, готують професіоналів, які нічого не боятимуться та діятимуть законно, але під час несення служби виникають різні ситуації, і досить часто поліцейські гірко переносять і усвідомлюють те, що вони могли когось тяжко поранити чи вбити, навіть якщо вони діяли у відповідності до закону.

Сьогодні замало забезпечити поліцейського знанням законів і хорошою фізичною формою.

Вирішення проблеми підготовки майбутніх поліцейських до успішного здійснення професійної діяльності вимагає спрямування їх підготовки на розвиток певних індивідуальних якостей особистості на забезпечення засобами адаптації до швидких змін у соціальному середовищі, на засвоєння технологій і прийомів обробки значних обсягів інформації тощо.

Психологічними новоутвореннями в особистості поліцейського мають стати креативність мислення, раціональність поведінки,

готовність іти на виважений ризик і почуття особистої відповідальності, вміння адаптуватися до швидких змін, психологічна стійкість, готовність до психічних перевантажень та стресових ситуацій і вміння з них виходити [2].

Проблемою психологічного забезпечення поліцейських та осіб, які навчаються на відповідні професії, є те, що люди бояться звертатися до психологів, так як не хочуть аби до їх особистої справи вносилися відомості про психічні порушення, що може вплинути на подальший кар'єрний ріст та працю в цілому.

На державному рівні потрібно забезпечити поліцейські відділи та органи МВС компетентними психологами, які б професійно допомагали поліцейським справлятися з їх моральними проблемами та йти далі за професійним направленням.

Слід забезпечити поліцейських моральною підтримкою так, щоб вони не боялися звертатися до психологів, а тож не записувати їх візити до службових справ, а можливо краще взагалі не відмічати візити то психолога, а в окремій книжці записувати під звичайними номерами, без подробиць про прізвище, посаду і звання.

На нашу думку, слід запровадити зустрічі психологів з родинами поліцейських.

Тобто хоча б раз ні пів року за можливості пропонувати близьким людям відвідати психолога для того, щоб родина та близькі розуміли значення моральної підтримки того, хто працює в правоохоронних органах.

Під час підготовки майбутніх поліцейських слід проводити більше практичних занять, створювати стресові ситуації, аби вони були подібні до реальних можливих дій та випадків, аби через певний період часу під час роботи бути готовим до всього.

Отже, важливу роль у психологічному забезпеченні працівника поліції відіграє знання нормативно-правової бази, законів, що допоможе бути впевненим у своїх діях, словах та вчинках. Психологічна підготовка майбутніх поліцейських відіграє не менш важливу роль ніж фізична, адже ця професія потребує детального спілкування з людьми, а отже це досить важка професія.

Слід приділяти багато уваги своїй психологічній освіті ще в період навчання, щоб в подальшому людина могла сама себе заспокоїти, контролювати свої думки і дії в стресових ситуаціях.

Література

1. Про затвердження Порядку організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських: Наказ МВС від 06.02.2019 № 88. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0348-19>. (дата звернення 10.10.2019).

2. Клименко І. В. Модель службової діяльності як кредитор її психологічного забезпечення. Право і Безпека. 2017. №3 (66). С. 133–139.

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Карапет'янц Святослав Ігорович

викладач кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки Одеського
державного університету внутрішніх
справ

Кузнєцов Станіслав Олександрович

викладач кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки Одеського
державного університету внутрішніх
справ

Правоохоронні органи – це захоплююча і корисна кар'єра. Тим не менш, це також одна з найбільш фізично вимогливих професій. На відміну від інших трудомістких робочих місць, які розроблені з урахуванням можливостей робочої сили, співробітники правоохоронних органів повинні відповідати вимогам для подолання всіх надзвичайних ситуацій. Це означає, що високий рівень фізичної підготовки необхідний для всіх кадрів Національної поліції.

Актуальність нашого дослідження підтверджується тим, що відповідно до ст. 1 Закону України «Про Національну поліцію» [1] Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Як свідчить сучасна практика, правоохоронний досвід та статистична звітність, під час виконання своїх повноважень представники Національної поліції України доволі часто використовують фізичний вплив, фізичну силу, прийоми боротьби та рукопашного бою при затриманні правопорушників або припиненні протиправних дій правопорушників.

В умовах нестабільної соціально-політичної ситуації в Україні досить актуальним і важливим є питання підготовленості працівників поліції до ефективного виконання службових обов'язків. Дослідження цього питання сприятиме підвищенню рівня протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки та правопорядку в нашій державі.

Фізична підготовленість для співробітників поліції може бути визначена здатність виконувати важливі завдання з енергією, пильністю та невеликим проявом втоми або взагалі без, із швидким періодом відновлення після високих рівнів навантаження.

Під час і після періодів фізичного навантаження важливо, щоб співробітник поліції міг зберігати здоровий глузд і приймати кращі рішення.

Особи в сфері кримінального правосуддя мають унікальні робочі функції, деякі з яких можуть бути фізично розвинутими і надзвичайно сильними. Здатність офіцера виконувати ці функції може вплинути на безпеку офіцерів і спільноти навколо них.

Тому фізична підготовка для співробітників поліції відіграє не менш важливу роль.

Ураховуючи положення Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року, у якому зазначено, що працівники поліції для охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці та порядку чи припинення їх порушення застосовують у межах своєї компетенції поліцейські превентивні заходи та заходи примусу. Поліція для виконання покладених на неї завдань може застосовувати інші заходи, визначені окремими законами [1].

Аналіз нормативних документів [2] засвідчив, що кількість годин, яку відведено для фізичної підготовки працівників поліції всіх категорій, значно зменшено. Згідно з Положенням про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, затвердженого наказом МВС України від 26 січня 2016 року № 50, загальну фізичну підготовку опановують самостійно. У зв'язку із цим підвищується значення теоретичної та методичної підготовленості працівників поліції з фізичної підготовки.

Фізична підготовка як навчальна дисципліна є компонентом цілісного розвитку особистості.

Це складова загальної культури та професійної підготовки поліцейських, невід'ємна частина освітнього процесу, значущість якої полягає в гармонізації духовних і фізичних сил, формуванні таких цінностей, як здоров'я, фізична досконалість і психічна стійкість [2].

Аналіз наукових досліджень та особливостей службової діяльності, доводить постійну необхідність удосконалення фізичної підготовленості працівників поліції [3, 4, 5].

Це пояснюється двома основними вимогами: по-перше, специфіка патрулювання в автомобілі призводить до збереження статичного положення тривалий час, що негативно впливає на фізичний стан та рівень здоров'я працівників; по-друге, високої фізичної підготовленості вимагають дії, пов'язані з переслідуванням та затриманням правопорушників.

Непоодинокі факти, коли під час припинення порушення громадського порядку працівникам доводилося переслідувати та затримувати правопорушників. При цьому низький рівень фізичної підготовленості не дозволяв ефективно виконувати прийоми фізичного примусу.

На нашу думку, якісна фізична підготовка працівників поліції має велике значення, оскільки від фізичного розвитку працівника поліції багато чого залежить. Тому, слід розглянути програми підтримки фітнесу.

Багато хто вважає, що немає сенсу обирати поліцейських на основі фізичної підготовленості та здібностей, а потім не вимагають збереження мінімальної придатності та здібностей.

Але якщо не зважати на фізичні показники працівника поліції, тоді життя людей і самого поліцейського може опинитися в небезпеці.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).
2. Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50. URL. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70260-16>. (дата звернення 10.10.2019).
3. Ануфрієв М. І. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ: навчальний посібник. К., 2003. 336 с.
4. Біліченко В. В. Світовий досвід підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні // Світовий досвід підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Дніпропетровськ. 2016. С. 390–393.
5. Зарічанський О. А. Педагогічні умови професійно-прикладної фізичної підготовки курсантів вищих закладів освіти I-II рівнів акредитації МВС України : автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04; Терноп. держ. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Т., 2002. 19 с.

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ЯК СКЛАДОВА СЛУЖБОВОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Коломієць Юрій Миколайович
старший викладач кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

Федоряєва Карина Олегівна

слухач магістратури Факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Одеського державного університету
внутрішніх справ

Національна поліція України (далі за текстом – НПУ) – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку [1].

Сучасний поліцейський повинен забезпечити безпеку людей, застосовуючи, вразі необхідності, достатні силові засоби та методи; здатен розрізняти ситуації небезпеки; за будь-яких обставин діяти без упереджень, керуючись етичними нормами.

У зв'язку із зазначеним, фізична підготовка становить окремий елемент системи підготовки, яка в свою чергу входить до системи професійної підготовки працівників поліції.

Згідно чинних нормативних документів фізичну підготовку трактують як комплекс заходів, спрямований на формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей його професійної діяльності. Фізична підготовка має плановий та системний характер [2, с. 9].

Її метою є збереження здоров'я, творчої і трудової активності, всебічного розвитку фізичних і психічних якостей, життєво важливих умінь і навичок, які сприяють якісному виконанню службових обов'язків працівниками поліції.

До системи фізичної підготовки належать:

- загальна фізична підготовка (далі за текстом – ЗФП);
- тактика самозахисту та особистої безпеки (далі за текстом – тактика самозахисту);
- масові фізкультурно-спортивні заходи та секційні заняття з видів спорту.

Навчання з фізичної підготовки (див. рис. 1) передбачає формування та вдосконалення в поліцейських ряду певних якостей та навичок.

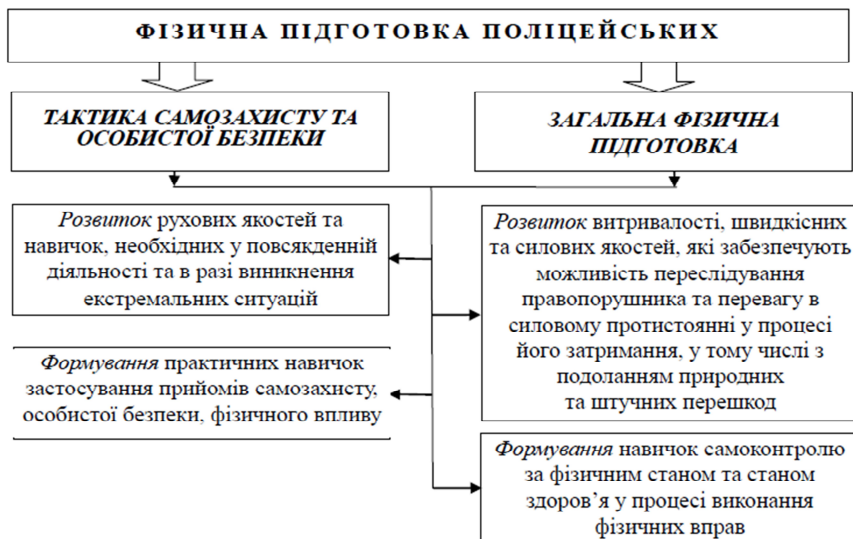

Рис. 1. Складові та завдання фізичної підготовки працівників Національної поліції України.

З метою забезпечення належного стану фізичного здоров'я працівників та рівня їх фізичної підготовленості особовий склад підрозділів Національної поліції України поділяють на категорії та вікові групи, з урахуванням яких здійснюється організація занять з фізичної підготовки.

Категорії поділяються на:

- першу – поліцейські підрозділу поліції особливого призначення;
- другу – поліцейські територіального підрозділу;
- третю – поліцейські структурного підрозділу апарату НП, ГУНП, закладу (установи).

Щодо вікових груп, то вони поділяються на:

- I – чоловіки та жінки віком до 25 років включно;
- II – чоловіки та жінки віком від 26 до 30 років включно;
- III – чоловіки та жінки віком від 31 до 35 років включно;
- IV – чоловіки та жінки віком від 36 до 40 років включно;
- V – чоловіки та жінки віком від 41 до 45 років включно;
- VI – чоловіки та жінки віком від 46 до 50 років включно;

– VII – чоловіки віком понад 50 років.

Фізична підготовка поліцейських проводиться під постійним наглядом фахівця медичного підрозділу.

Висновок про стан здоров'я працівника поліції робить медичний підрозділ за результатами щорічного медичного обстеження або окремо, після перенесеного працівником захворювання, отримання травми чи поранення.

Поліцейські, які за станом здоров'я не можуть бути допущені до практичних занять з фізичної підготовки (отримали травму, поранення, перенесли захворювання тощо), за призначенням лікаря тимчасово займаються лікувальною фізичною культурою (далі за текстом – ЛФК).

Звільнення із зазначенням обмеження щодо окремих видів фізичних навантажень для поліцейських цієї групи здійснюється згідно з довідкою, яку видає медична установа.

Окрім ЛФК, вони зобов'язані відвідувати заняття з тактики самозахисту для опанування навчального матеріалу (використання спеціальних засобів та вогнепальної зброї), необхідного для виконання службових завдань, без активної (силової) участі в них [2, с. 11].

Поліцейські, які несуть службу в зоні відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення внаслідок Чорнобильської катастрофи, складають заліки лише із тактики самозахисту.

Тому дуже важливими є завдання фізичної підготовки, які висвітлюють і конкретизують її мету. При цьому кожне завдання передбачає відповідну частину цільової настанови.

Під час формулювання завдань обов'язково враховуються специфічні функції фізичної підготовки, конкретні вимоги до фізичного стану поліцейського та низка інших умов.

Під час фізичної підготовки працівників Національної поліції України вирішуються загальні та спеціальні завдання.

Загальними завданнями фізичної підготовки є:

- формування та удосконалення рухових вмінь та навичок необхідних у повсякденній діяльності та в разі виникнення екстремальних ситуацій;

- розвиток фізичних якостей людини: витривалості, гнучкості, спритності, сили, швидкості, координації рухів;

- виховання ініціативності, наполегливості, самостійності, сміливості, рішучості, впевненості в своїх силах, психічної стійкості; залучення працівників поліції до регулярних занять фізичною підготовкою і спортом, вдосконалення їхньої спортивної майстерності;

- формування навичок самоконтролю за фізичним станом та станом здоров'я в процесі виконання фізичних вправ;

- впровадження і удосконалення різних форм занять фізичними вправами під час навчання, роботи і відпочинку;

- оволодіння теоретичними знаннями і практичними навичками самоконтролю за станом здоров'я в процесі занять фізичними вправами.

Спеціальними завданнями фізичної підготовки є:

- розвиток витривалості, швидкісних, силових та координаційних здібностей, які забезпечують можливість переслідування правопорушника та перевагу в силовому протистоянні при його затриманні, у тому числі з подолання природних та штучних перешкод;

- оволодіння уміннями і навичками застосування заходів фізичного впливу, у тому числі й після значних фізичних навантажень, включаючи умови максимального наближення до реальних і їх удосконалення;

- формування практичних навичок застосування прийомів самозахисту, особистої безпеки, фізичного впливу тощо;

- удосконалення умінь та навичок подолання смуги перешкод і виконання спеціальних прийомів;

- виховання винахідливості і наполегливості щодо досягнення мети.

Одночасно в ході реалізації загальних і спеціальних завдань фізичної підготовки вирішуються питання виховання у працівників органів внутрішніх справ організованості, колективізму і надання товариської взаємодопомоги, формування стройового вишколу.

На законодавчому рівні фізична підготовка як складова службової підготовки працівників Національної поліції України регулюється рядом нормативних документів, а саме Законом України «Про фізичну культуру та спорт» [3], наказом МВС України від 26.01.2016 № 50 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» [4],

наказом МВС України від 15.04.2016 № 315 «Про затвердження Порядку добору, направлення та зарахування кандидатів на навчання до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку кадрів для Міністерства внутрішніх справ України і Національної поліції України, та вищого військового навчального закладу Національної гвардії України» [5] та наказом МВС України від 17.11.2015 №1465 «Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських» [6].

Отже, можна зробити висновок, що фізична підготовка в системі службової підготовки працівників Національної поліції є надзвичайно важливою, оскільки дана професія має підвищений рівень небезпеки, а тому фізичній розвиненості працівників потрібно приділяти не абияку увагу.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).

2. Фізична підготовка працівників Національної поліції України: навч. посіб. / В. А. Дідковський, В. В. Бондаренко, О. В. Кузенков. Київ: Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т. П. 2019. 98 с.

3. Про фізичну культуру і спорт: Закон України від 24 грудня 1993 року № 3808-XII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-1>. (дата звернення 10.10.2019).

4. Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50. URL. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70260-16>. (дата звернення 10.10.2019).

5. Про затвердження Порядку добору, направлення та зарахування кандидатів на навчання до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку кадрів для Міністерства внутрішніх справ України і Національної поліції України, та вищого військового навчального закладу Національної гвардії України: Наказ МВС України від 15 квітня 2016 року № 315. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0668-16>. (дата звернення 10.10.2019).

6. Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських: Наказ МВС України від 17 листопада 2015 року № 1465. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1445-15>. (дата звернення 10.10.2019).

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПРОФЕСІЙНІ ВИМОГИ ЩОДО ВОЛОДІННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ВОГНЕПАЛЬНОЮ ЗБРОЄЮ В НАДЗВИЧАЙНИХ УМОВАХ

Конєв Олександр Юрійович

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки
Одеського державного університету
внутрішніх справ

У попередніх дослідженнях неодноразово було зазначено, що органи Національної поліції України повинні бути готовими до виконання додаткових спеціальних завдань, до роботи з великими моральними і фізичними навантаженнями у складних умовах. Слід відзначити, що особливі умови можуть бути викликані соціальними явищами суто криміногенного характеру, якими можуть бути зокрема дії озброєних злочинців, а також явищами соціального характеру і не криміногенного характеру, якими є серед іншого масові політичні, спортивні, культурні та інші заходи, що дестабілізують громадський порядок на певній території.

У свою чергу, особливі умови у сукупності складають надзвичайну ситуацію. В юридичній літературі надзвичайна ситуація розглядається як порушення нормальних умов життя і діяльності людей, спричинене аварією, катастрофою, стихійним лихом, епідемією, пожежею та іншою небезпечною подією, яка призвела (може призвести) до загибелі людей або значних матеріальних втрат, істотного погіршення стану навколишнього природного середовища [1, с. 281].

Поліцейські часто працюють у складних конфліктних, а іноді й надзвичайних ситуаціях. При цьому цілком природним є те, що вони

відчувають високу нервову напругу, психічні навантаження. Відповідно до поліцейських та їхньої професійної підготовки пред'являються високі вимоги. Пошук шляхів реалізації нових підходів до професійно-психологічної підготовки поліцейських є актуальною проблемою сьогодення. У цьому напрямку вирішальну роль відіграє тактика дій, якою володіють поліцейські під час виконання своїх функціональних обов'язків у надзвичайних ситуаціях.

Так під час проведення поліцейських операцій, використовуються різні методи, але найбільш масовим і найбільш важливим є застосування та використання вогнепальної зброї. Нагадаємо, що згідно з чинним законодавством під поліцейською операцією слід розуміти сукупність узгоджених і взаємопов'язаних метою, завданнями, місцем та часом проведення дій, пошукових, превентивних заходів та поліцейських заходів примусу, які проводяться органами (підрозділами) поліції самостійно або у взаємодії з військовими частинами (підрозділами) Національної гвардії України та за необхідності, із залученням інших військових формувань та правоохоронних органів, спрямованих на встановлення місця перебування осіб, які втекли з – під варти, конвою, а також озброєних осіб, які погрожують застосуванням зброї та інших предметів або її застосовують, та інших осіб, протиправні дії яких загрожують життю і здоров'ю людей або поліцейського, військовослужбовця Національної гвардії України, затримання або знешкодження таких осіб та осіб, які чинять збройний опір, та для звільнення заручників. Відзначимо, що проведення зазначених операцій завжди супроводжується застосуванням вогнепальної зброї і потребує від поліцейських відповідної професійної та психологічної підготовки.

Разом з тим, мають місце випадки, коли поліцейські проявляли неготовність щодо дій із застосування та використання вогнепальної зброї у надзвичайних ситуаціях. Як показує практика, це часто приводить до фатальних наслідків [2, с. 394].

Безперечним є той факт, що людська психіка зазнає в реальній обстановці численні зміни, проте мало хто уявляє собі, наскільки глибокими та руйнівними є такі прояви. Відзначимо, що тільки невелика частина поліцейських використовують одержані в результаті попереднього навчання технічні навички володіння

вогнепальною зброєю в реальних бойових умовах. Звичайно психіка людини при виконанні бойових задач зі зброєю суттєво змінюється, саме тому необхідно використовувати психологічні, технічні та тактичні тренування швидкісної стрільби в умовах наближених до бойових, доводити їх до автоматичного виконання при використанні мультимедійних тирів із звуковими ефектами, де моделюються певні ситуації виконання пострілу в надзвичайних умовах, після психологічного та фізичного навантаження тощо. Вважаємо, що практичні ситуації необхідно відпрацьовувати з бойовою зброєю та бойовими набоями, що дає можливість для звикання до гучного звуку та чіткого враження цілі. Натомість влучний постріл та техніка його виконання безпосередньо пов'язані з підготовчими етапами, до яких можна віднести: психологію підготовки та психологію виконання пострілу, техніку утримання прицілу в районі виконання пострілу та техніку натискання на спусковий гачок. Як показує досвід, чіткий контроль за прицілом є одним із основних факторів виконання влучного пострілу. Поліцейському необхідно виробити навички, щоб вказівний палець рухався абсолютно незалежно, без щонайменшого руху або зміни мускульної напруги в кістці руки, що тримає зброю і при цьому необхідно психологічно бути впевненим у правильності виконання своєї технічної роботи.

До вказаного слід додати, що під час виконання швидкісних вправ можна ускладнити завдання, підключаючи виконання нормативів як до ПМ так і до АК, що, у свою чергу, надають можливість усувати затримки при стрільбі, швидко споряджати та перезаряджати магазин, доводячи свої дії до повного автоматизму. У сукупності ці чинники надають можливість вміло та швидко реагувати, приймати упевнені рішення в надзвичайних обставинах, що склалися, бути психологічно зібраним і логічно послідовним, знати, як правильно виконати поставлене завдання з використанням вогнепальної зброї.

Кожній людині, яка більш-менш серйозно навчалася володінню вогнепальною зброєю, відомо, що для перемоги в озброєному протистоянні одного уміння поводитись зі зброєю і влучно стріляти не завжди достатньо [3, с. 108]. Результат конфлікту у ситуації із застосуванням насильства визначається психологічним настроєм не меншою, а навіть більшою мірою, ніж будь-яким іншим чинником.

Отже, переходячи до психологічних аспектів, можна виділити декілька основних причин невідповідності до стрільби із вогнепальної зброї – так звані: «страх стрільби», «очікування пострілу», «вицілювання», це примушує м'язи безконтрольно працювати у момент натискання на спусковий гачок, та не дають поліцейському професійно виконувати практичні вправи, враховуючи при цьому реальну обстановку ведення вогню.

На психологічному рівні поліцейському необхідно перш за все визнати той факт, що для деяких людей людське життя не має ніякої цінності, і вони, не замислюючись над цим, застосовують вогнепальну зброю проти будь-кого, відповідно необхідно бути готовим технічно та психологічно до використання вогнепальної зброї, в надзвичайній ситуації, що склалася. Водночас другою умовою отримання потрібного настрою, а також відмови від психології потенційної жертви, є готовність захищати та захищатися перед обличчям спрямованої агресії.

Таким чином, на підставі викладеного можна зробити висновок, що готовність поліцейських до негайних, рішучих і високоефективних дій, які характеризуються повним самовладанням, мобілізацією волі й зусиль, помірним відчуттям бойового збудження, відповідальністю за успіх нейтралізації злочинного елемента, готовністю до зустрічі з можливою загрозою, здатністю до правомірного використання й застосування вогнепальної зброї, набуваються при використанні психологічних, технічних і тактичних тренувань в умовах наближених до бойових, виконання нормативів, використання мультимедійних тирів, тирів із звуковими ефектами та системою зворотного вогню, де моделюються певні ситуації по виконанню поставленого завдання та пострілу. Разом з тим психологічна підготовка та техніка виконання стрільби вимагають від поліцейських індивідуально-психологічної та психофізичної готовності, що полягає у здатності контролювати внутрішній свій стан у різних надзвичайних ситуаціях, постійному підвищенні технічної майстерності та психологічної підготовленості до виконання стрільби.

Література

1. Юридичний словник-довідник / НАН України, Ін-т держави і права; ред. Ю. С. Шемшученко. К.: Femina, 1996. 696 с.

2. Професійно-стрілецька підготовка особового складу ОВС України у швидкісних стрілецьких вправах / Під редакцією М. Козяра, Б. Виноградського, А. Ковальчука. Харків, 1999. 610 с.

3. Фактори підвищення ефективності процесу формування професійної підготовленості у курсантів вузу системи МВС // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського. 1998. Вип. 10-11. С. 108-113.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕРВИННОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Корженко Ольга Михайлівна

заступник начальника відділу
професійного навчання УКЗ ГУНП в
Одеській області

Бахчеван Євгеній Федорович

старший інспектор відділу
професійного навчання УКЗ ГУНП в
Одеській області

Професійна підготовка поліцейських, їх якісне навчання є однією з найважливіших проблем і одним з пріоритетних напрямів діяльності поліції на сьогодні. Зміни, які сталися і відбуваються практично в усіх сферах життя суспільства, вимагають нових професійних знань, умінь та навичок.

У рішеннях Національної поліції України неодноразово підіймалися питання, щодо необхідності підвищення рівня професійного навчання особового складу поліції. Наростаюча складність та об'єм завдань, і збільшені вимоги ефективності діяльності настійно вимагають підвищення, рівня професіоналізму поліцейських, вдосконалення процесів їх підготовки, з метою досягнення рівня підготовки який відповідатиме сучасним вимогам та викликам суспільства і держави.

Аналіз професійної підготовки здобувачів вищої освіти у вищих навчальних закладах МВС України зі спеціальними умовами

навчання свідчить про те, що здійснюване навчання не завжди досягає необхідних результатів, що виражається у:

- недостатньому рівні розвиненості комунікативних здібностей, що, як правило, стає причинами конфліктів з громадянами;
- випадках неправомірного і невмілого застосування спеціальних засобів, фізичної сили;
- нерішучості при необхідності діяти швидко і оперативно.

На практиці в процесі службової діяльності перед поліцейськими постійно виникають завдання, рішення яких відбувається в умовах гострого дефіциту часу, коли потрібне в короткий проміжок часу розпізнати характер назріваючої або вже такої, що відбувається події, об'єктивно її оцінити і прийняти правильне рішення, яке багато в чому обумовлюється наявністю і сформованістю у поліцейського необхідного рівня професійних якостей та практичних навичок.

Відзначимо, що на теперішній час Міністерством внутрішніх справ України сформована система професійної підготовки поліцейських, яка забезпечує потреби Національної поліції у кваліфікованих працівниках, і включає в себе усі підсистеми і етапи навчання.

Створенню цієї системи передуює величезна робота по зміцненню нормативно-правової бази і управлінської складової професійної підготовки кадрів, експериментальна практика по впровадженню в процес навчання нових технологій у тому числі впровадження підсистеми «Освітній портал службової підготовки Національної поліції України», а також вивчення, узагальнення вітчизняного і зарубіжного передового досвіду.

Водночас навчання поліцейських умілим, ефективним і тактично професійним діям, що забезпечують успішне виконання оперативно-службових і службово-бойових завдань багато в чому сприяє рівень організації професійного навчання поліцейських, використовувани при цьому відповідні форми і методи.

Сучасний стан професійного навчання поліцейських характеризується прагненням керівництва МВС України та Національної поліції України до його модернізації, підвищення рівня якості підготовки поліцейських, підтримання безперервності освіти і практичної орієнтованості учбового процесу з урахуванням особливостей вищих навчальних закладів МВС зі специфічними

умовами навчання, освітніх установ Національної поліції і специфікою регіонів та проведення Операції об'єднаних сил на окремих територіях Луганської та Донецької областей.

Під час початку реформування Міністерства внутрішніх справ та на протязі всього часу функціонування Національної поліції України питаннями організації і проведення професійного навчання поліцейських приділяється належна увага керівництва МВС України та безпосередньо керівництва Національної поліції України. Разом з тим розроблено та впроваджено цілий ряд відповідних нормативних актів, які направлені на добір кандидатів на службу в поліції та організацію їх професійної підготовки, як первинної так і безперервної на всіх етапах проходження служби у лавах Національної поліції України. Основними із зазначених нормативно-правових актів є: Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України; Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України; Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції; Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції [1-4]. Основними загальними вимогами вказаних нормативно-правових актів визначено, що керівники (начальники) органів підрозділів Національної поліції України організовують і забезпечують професійну підготовку поліцейських на рівні, необхідному для виконання службових обов'язків, беруть безпосередню участь в проведенні зайняття із поліцейськими, здійснюють контроль і несуть персональну відповідальність за організацію і стан підготовки кадрів. Так само, підрозділами поліції, що беруть участь в інспекції, контрольних і цільових перевірках діяльності органів і підрозділів НПУ за напрямками службової діяльності, в ході перевірок здійснюють аналіз, оцінюють якість і ефективність навчання особового складу підрозділів і безпосередньо беруть участь в проведенні занять з найбільш актуальної тематики.

Слід відзначити, що в умовах змін, які відбуваються в економічній, соціальній і культурній сферах життєдіяльності суспільства та підвищених вимогах до професійної підготовленості поліцейських, актуальність підготовки поліцейського-професіонала, здатного протистояти проявам злочинності, покладено не лише на

кадрові апарати підрозділів Національної поліції України, одному з найважливіших завдань яких відповідно до відомчих наказів являється здійснення якісного відбору кандидатів для служби в поліції, але і на вищі навчальні заклади МВС України зі специфічними умовами навчання та освітніх установ Національної поліції, що здійснюють первинну професійну підготовку.

Очевидним є той факт, що якісна підготовка поліцейських, уперше прийнятих на службу до лав Національної поліції України, можлива при побудові учбово-виховного процесу у вигляді єдиної цілісної системи, що послідовно охоплює етапи усього періоду навчання і враховує при цьому рівень професійно-педагогічної підготовленості науково-педагогічного та інструкторського складу, задіяних в навчанні під час первинної професійної підготовки, володінні ними передовими технологіями і методиками навчання, спрямованими на розвиток професійних якостей поліцейського-професіонала. В умовах сьогодення, потрібно не лише знання предмета з боку науково-педагогічного і інструкторського складу і уміння викладати його, але також і уміння проектувати педагогічний процес, враховуючи взаємозв'язок освітніх галузей або предметів і дисциплін, прогнозувати результативність навчання, управляти цим процесом, володіти сучасними педагогічними технологіями, в основі яких лежить підготовка поліцейських-професіоналів, здатних правильно підбирати і раціонально поєднувати різні форми і методи навчання, гнучко реагувати на умови, що швидко міняються та сучасним вимогам, які висуваються до поліцейського.

Також проведений аналіз рівня первинної підготовки поліцейських які прибувають для подальшого проходження служби, визначає одне загальне завдання – це необхідність здійснення єдиної базової підготовки поліцейських за такими напрямками як «Вогнева підготовка», «Тактична підготовка», «Тактика самозахисту» та «Тактична медицина», відповідно до єдиних уніфікованих навчальних програм та вимог які висуваються до працівника поліції згідно діючого законодавства та покладених завдань. При цьому, аналіз проведений при підведенні підсумків практичної діяльності різних служб і підрозділів Національної поліції України та Головного управління Національної поліції в Одеській області зокрема, свідчить про недостатній рівень службової підготовленості та професіоналізму поліцейських, не завжди професійні та

правомірні дії яких можуть призвести до негативних наслідків, одержуючи іноді суспільний резонанс.

Отже, у процесі первинної професійної підготовки поліцейського, організації їх діяльності і професійної взаємодії потрібні чітка узгодженість усіх ланок освітнього процесу, підпорядкування їх кінцевій меті і результату, який одночасно є головним критерієм ефективності підготовки кадрів для підрозділів Національної поліції України. На нашу думку, необхідними і достатніми умовами для функціонування системи професійної підготовки поліцейських являються: впровадження нових форм і методів навчання здобувачів вищої освіти на основі інтенсивних педагогічних технологій; обов'язкове залучення до навчального процесу поліцейських практиків - фахівців в різних галузях службової діяльності підрозділів Національної поліції, створення належних умов та практичної основи для швидкої реалізації диференційованої, якісної професійної підготовки поліцейських, покликаних працювати в сучасних умовах становлення і розвитку незалежної правової держави.

Література

1. Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26.01.2016 № 50. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16>. (дата звернення 10.10.2019).

2. Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України: Наказ МВС України від 09.02.2016 № 90. URL. <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0306-16>. (дата звернення 10.10.2019).

3. Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції: Наказ МВС України від 16.02.2016 № 105. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0576-16>. (дата звернення 10.10.2019).

4. Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції: Наказ МВС України від 24.12.2015 № 1625. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-16>. (дата звернення 10.10.2019).

ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Красовицький Сергій Володимирович

курсант 4 курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тимофєєв Володимир Павлович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

У процесі докорінного реформування правоохоронної системи і створення нового для українського суспільства органу – Національної поліції, звичайно, як і завжди гостро постає питання підготовки поліцейських абсолютно іншої формації, які б ефективно виконували свої службові обов'язки.

Проте чи не найважливішою проблемою можна вважати підготовку поліцейських за новими стандартами, які відрізняються від тих, що існували раніше. Однак успішне виконання поліцейськими оперативно-службових завдань багато в чому залежить і від умілого володіння прийомами особистої безпеки в типових та екстремальних ситуаціях.

Керівництво Національної поліції України, враховуючи негативний досвід такої попередньої інституції, як «міліція», пов'язаний з травмуванням та загибеллю особового складу, приділяє особливу увагу забезпеченню особистої безпеки поліцейських. Вимога однозначна: кожен поліцейський повинен володіти фаховою підготовкою достатнього рівня, належними теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для виконання службових завдань.

Згідно зі статтею 44 Закону України «Про Національну поліцію», поліцейський може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для

забезпечення особистої безпеки та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, для затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не уможливило виконання поліцейських повноважень, покладених на нього законом [1].

Отже, на нормативному рівні закріплено норму щодо забезпечення особистої безпеки поліцейських під час виконання службових обов'язків.

У п. 1 розділу 6 Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, затвердженого наказом МВС України від 26 січня 2016 р. № 50, зазначено, що навчання з тактичної підготовки передбачає набуття та вдосконалення поліцейськими навичок щодо володіння прийомами особистої безпеки в типових та екстремальних ситуаціях, у разі силового припинення протиправних проявів, а також у разі аварій, катастроф та інших надзвичайних ситуацій [2].

Беручи до своєї уваги попередній досвід виконання особовим складом правоохоронного відомства оперативно-службових завдань, доцільно виокремити такі основні причини травматизму та загибелі правоохоронців:

- неправильна оцінка джерела небезпеки та місцевості, де вона знаходиться (перевірка документів, затримання суспільно небезпечної, озброєної особи);

- неправильні дії під час наближення до джерела небезпеки; – недостатні практичні навички при проникненні в будівлю (приміщення), пошуку суспільно небезпечної (озброєної) особи;

- відсутність практичних навичок ведення швидкісного вогневого контакту (необізнаність під час підходу до підозрюваної особи або об'єкта небезпеки);

- неспрацьованість (відсутність плану дій, розподілу обов'язків тощо) працівників під час виконання оперативно-службових завдань за звичайних умов та при ускладненні оперативної обстановки.

Вирішенню проблеми травмування й загибелі поліцейських, гарантування їх особистої безпеки під час виконання службових обов'язків значно посприяло застосування зарубіжного досвіду, насамперед досвід грузинської реформи. Важливу роль у формуванні нової української поліції відіграли й США.

Це була не тільки суттєва фінансова підтримка, а й відрядження до України досвідчених інструкторів, які брали участь у навчанні особового складу поліції в межах Міжнародної програми підвищення кваліфікації для органів кримінального розслідування Департаменту юстиції США/СІТАП, найперше з тактичної і вогневої підготовки.

Сьогодні в Україні підготовка поліцейських здійснюється на засадах американського досвіду з його найбільш ефективним підходом до вирішення проблем практичного навчання.

Спочатку таку підготовку пройшли працівники підрозділів патрульної поліції, які першими вивчили та впроваджували у свою діяльність передовий зарубіжний досвід.

Зараз готують кандидатів на службу до підрозділу особливого призначення «КОРД», який з використанням спеціальної тактики, озброєння, обладнання і засобів професійно та злагоджено виконує поліцейські функції під час організації та проведення спеціальних заходів (операцій) у ситуаціях з високим ступенем ризику, а також здійснює заходи стосовно безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. У рамках такої підготовки теж проведено заняття, на яких обговорено наболілі питання про збереження життя поліцейських.

Таким чином, структурну побудову підрозділів поліції треба здійснювати з урахуванням вивчення та впровадження передового зарубіжного досвіду та зі збереженням і вдосконаленням апробованих ефективних вітчизняних практик застосування примусових поліцейських заходів, прийомів особистої безпеки в типових та екстремальних ситуаціях, у разі силового припинення протиправних проявів, а також у разі аварій, катастроф та інших надзвичайних ситуацій.

На тлі переходу від «міліції» до «поліції» спостерігаються певні негаразди у виконанні поліцейськими службових обов'язків, серед яких найбільше вирізняються такі:

- по-перше, зміни, що відбуваються в системі підготовки поліцейських до виконання службових завдань на основі зарубіжного досвіду, важко назвати справжньою системною реформою, за винятком патрульної поліції, спецпідрозділу поліції особливого призначення «КОРД», який готує поліцейських на основі нової методики, що враховує закордонну практику;

– по-друге, підготовку поліцейських у підрозділах поліції на місцях здійснюють працівники, які не пройшли відповідне навчання у зарубіжних чи вітчизняних інструкторів, що негативно впливає на підготовку особового складу підрозділу;

– по-третє, відсутність повного забезпечення підрозділів новітніми спеціальними засобами, які зазначені в Законі України «Про Національну поліцію», негативно впливає на ефективність виконання службових обов’язків та забезпечення особистої безпеки співробітників;

– по-четверте, на розвиток Закону України «Про Національну поліцію» дотепер так і не прийнято необхідного пакета підзаконних нормативно-правових актів, позаяк очевидно, що цей Закон не зможе врегулювати усіх питань організації та діяльності поліції;

– по п’яте, відсутня чітка концепція професійної підготовки поліцейських кадрів, організації навчального процесу тощо.

Отож, реалії забезпечення особистої безпеки поліцейських під час виконання оперативно-службових завдань висвітлюють проблему, яка потребує особливої уваги.

Сьогодні прийняття необхідного пакета підзаконних нормативно-правових актів з питань забезпечення особистої безпеки поліцейських, повного забезпечення підрозділів новітніми спеціальними засобами, вироблення чіткої концепції професійної підготовки поліцейських кадрів дасть змогу покращити захист поліцейського під час виконання оперативно-службових завдань. Відповідно розробка заходів щодо підвищення рівня особистої безпеки поліцейських із запозиченням зарубіжного досвіду уможливить вирішення теоретичних і практичних завдань службової діяльності.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379.

2. Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50. URL. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70260-16>. (дата звернення 14.10.2019).

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ З НАДАННЯ НЕВІДКЛАДНОЇ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Лимарь Максим Володимирович

начальник відділу професійного
навчання УКЗ ГУНП в Одеській області

Бахчеван Євген Федорович

старший інспектор відділу професійного
навчання УКЗ ГУНП в Одеській області

Протягом останніх років в Україні широко застосовуються найкращі міжнародні стандарти надання домедичної та медичної допомоги, розроблені фахівцями з країн членів НАТО. Військовослужбовцями та працівниками правоохоронних органів різних держав виділяється та використовується термін «Тактична медицина», під яким ми розуміємо ряд заходів – алгоритмів, які застосовуються та використовується як на полі бою так і надзвичайних ситуаціях цивільного життя, в яких на місці події як правило першим опиняється поліцейський або інший працівник правоохоронного органу. Якщо навіть першими на місце події, або за прямим викликом через лінію 103, прибувають медичні працівники, бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги, в ситуаціях в яких можлива ескалація конфлікту вони не ризикуватимуть у зоні з недостатнім рівнем безпеки, навіть якщо існує ризик для життя постраждалого!

Закон України «Про Національну поліцію» п. 4 ст. 18, п. 14 ч. 1 ст. 23, ч. 3 ст. 37 та ч. 4 ст. 43 [1], закріплює серед основних обов'язків поліцейського надання поліцейськими невідкладної – тобто домедичної та медичної допомоги особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я, а також особам, які постраждали в результаті застосування заходів примусу. Що підкреслює особливе спрямування національного законодавства на обов'язок держави в особі її органів щодо збереження життя людини та її здоров'я. Ця норма віддзеркалює норми ст. 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» [2], відповідно до якої особами, які зобов'язані надавати домедичну допомогу людині у

невідкладному стані, є, зокрема, поліцейські, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти практичними навичками надання домедичної допомоги. Враховуючи це, за ненадання без поважних причин на місці події домедичної допомоги або необґрунтовану відмову в її наданні передбачено кримінальну відповідальність спеціальних суб'єктів, яким є поліцейський (ст. 135 КК України «Залишення особи в небезпеці») [3]. Таким чином, у навчання та діяльність поліцейського має бути запроваджено найкращі стандарти з надання невідкладної допомоги людині. Причому навчання ним поліцейських має бути практично спрямованим із обов'язковим забезпеченням ними заходів особистої безпеки, містити як типові алгоритми дій як у повсякденній обстановці, так і алгоритми дій в умовах екстремальних ситуацій або надзвичайних подій.

Світова практика надання домедичної допомоги свідчить, що правильність алгоритму дій та швидкість реакції поліцейського, який, як правило, потрапляє на місце події до прибуття кваліфікованої медичної допомоги, значно впливають на ефективність допомоги та можливість збереження життя постраждалих. При цьому необхідно зазначити що більша частина працівників поліції не мають необхідного обладнання та достатнього рівня знань і медичної підготовки для надання допомоги, або не можуть використати свої знання, що пов'язано з психологічною складовою під час надання домедичної допомоги, особливо щодо складних видів травм. Разом з цим безпосередньо сам поліцейський під час виконання службових завдань також може потрапити в ситуацію, яка призводить до травмування та загибелі. З іншого боку, випадків загибелі поліцейських при виконанні ними службових завдань можливо уникнути або мінімізувати їх наслідки завдяки виробленню та виконанню чітких єдиних алгоритмів дій під час надання домедичної допомоги поліцейськими. На нашу думку поліцейський в незалежності від посади яку він обіймає повинен володіти не тільки теоретичними знаннями, а й навичками та прийомами застосування алгоритмів надання першої домедичної підготовки за загальноприйнятими у світі стандартами надання невідкладної допомоги. Серед протоколів з надання невідкладної домедичної допомоги в різних ситуаціях, які дозволяють досягати гарних результатів і зменшення чисельності загиблих від поранень, найбільш знаними є: TCCC (Tactical Combat Casualty Care) – «Тактична допомога пораненим у бою», CLS (Combat

Life Saver) – «Порятунок життя під час бою», TECC (Tactical Emergency Casualty Care) – «Тактична екстрена медицина», 68W (Combat medic) – «Боець-рятувальник».

Проте єдиного типового або узгодженого між міністерствами та відомствами плану підготовки поліцейських з цього питання й досі не вироблено і не затверджено, так само як не розглянуто і стандартні операційні процедури, які містять чіткі алгоритми дій поліцейських у типових та екстремальних ситуаціях, а наразі мають включати також найбільш вірогідні медичні проблеми та правильні подальші дії.

Разом з цим наказом Міністерством охорони здоров'я України від 29.03.2017 № 346 «Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти», затверджено навчально-тренувальні програми трьох рівнів з підготовки осіб, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні надавати домедичну допомогу, одна з яких Курс домедичної підготовки "Перший на місці події", який розроблено для навчання осіб які першими прибули на місце події, як індивідуально, так і в складі груп до появи професійних медичних працівників. Перший на місці події – це людина, що виконує базові маніпуляції для порятунку життя постраждалого з використанням мінімального набору обладнання або за його повної відсутності. Головне завдання першого на місці події – розпочати процес надання невідкладної медичної допомоги тим, хто цього потребує. Курс передбачає розгляд базових понять про будову тіла людини і роботу органів та систем, а також навчання основних принципів і навичок, необхідних для оцінки стану постраждалого і надання домедичної допомоги в екстремальних умовах до прибуття бригади екстреної медичної допомоги та розрахований на 48 годин (1 година навчання – 60 хвилин). Практична частина відбувається у групах, які складаються з одного інструктора і не більше ніж восьми слухачів. Матеріал курсу ґрунтується на уніфікованих клінічних протоколах медичної допомоги та на алгоритмах міжнародних курсів Emergency Medical Responder, BLS, ITLS, PhTLS [4].

Протягом останнього року близько 100 поліцейських Головного управління Національної поліції в Одеській області пройшли навчання за зазначеним Курсом та успішно склали вихідні іспити та отримали відповідні свідоцтва, але ця кількість є недостатньою та навіть мізерною враховуючи штатну чисельність Головного управління.

Також необхідно зазначити що поліцейські Головного управління Національної поліції в Одеській області в вересні місяці поточного року прийняли участь у всеукраїнських змаганнях «Кубок Парамедик – 2019», в яких змагались 15 команд з числа рятувальних служб, громадських організацій, волонтерів, у тому числі й професійних медичних працівників. Змагання проходили шляхом практичного відпрацювання конкретного ввідного завдання, як на манекенах так і із залученням статистів (акторів). Оцінювання дій проводили професійні судді – парамедики та медичні працівники в кількості не менш ніж два судді на кожному етапі змагань. Змагання стали таким собі іспитом, і показали що знання якими володіють учасники це – Знання ціною в життя! Навіть на перший погляд невелика помилка під час надання домедичної допомоги може привести до загибелі потерпілого.

Підводячи підсумок доповіді необхідно підкреслити що, одним з пріоритетів професійної підготовки поліцейських (первинної професійної підготовки, післядипломної освіти, підготовки у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання та службової підготовки), є навчання діям з надання домедичної підготовки працівниками поліції як у повсякденній обстановці, так і в умовах кризових ситуацій (екстремальних або надзвичайних подій) з можливою ескалацією медичних проблем та алгоритмами їх усунення. Це мають бути надбані навички практичного застосування теоретичних знань з невідкладної домедичної допомоги шляхом правильного оцінювання конкретних подій (оперативної обстановки) з прийняттям правомірного рішення, забезпечення особистої безпеки та психологічної готовності до подій з різним ступенем ризику. Тож потреба інтеграції загальноприйнятих у світі стандартів надання невідкладної допомоги у різних ситуаціях у підготовку та діяльність поліцейських є очевидною.

Також на нашу думку, необхідно створити міжвідомчу робочу групу для узгодження між міністерствами єдиного типового плану підготовки поліцейських та інших працівників правоохоронних органів, з питання надання невідкладної домедичної допомоги і затвердити стандартні операційні процедури, які будуть містити чіткі алгоритми дій правоохоронців у типових та екстремальних ситуаціях, а підсумковим контролем з домедичної підготовки (Тактичної медицини) по закінченню проходження первинної професійної підготовки та підготовки курсантів у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, має стати практичне відпрацювання не менш трьох

ввідних завдань з надання невідкладної домедичної допомоги із залученням до іспитів фахівців парамедиків та медичних працівників.

Література

1. Закон України «Про Національну поліцію» // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2015. № 40-41. Ст. 379.
2. Закон України «Про екстрену медичну допомогу» // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2013. № 30. Ст. 340.
3. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2001. № 25-26. Ст. 131.
4. Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 29.03.2017 № 346.
5. Екстрена медична допомога: догоспітальний етап. Новий клінічний протокол: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 05.06.2019 № 1269.
6. Тактична медицина для підрозділів спеціального призначення // С. Березан, С. Ротчук, ПП «МВЦ «Медінформ». К., 2016. 146 с.

ВАЖЛИВІСТЬ ЗАНЯТЬ З ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Лопасєва Олена Миколаївна

старший викладач кафедри Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Александрова Євгенія Олександрівна

рядовий поліції, курсант Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Рівень підготовки та навчання курсантів є передумовою їх готовності до майбутньої професійної діяльності. Отримання достатніх знань під час освітнього періоду підготовки майбутніх правоохоронців є запорукою успіху у майбутній професійній діяльності. Основну базу знань за різними напрямками майбутні правоохоронці отримують у вищих навчальних закладах зі

специфічними умовами навчання. Питання підготовки кваліфікованих фахівців є як ніколи актуальним.

Важливість отримання гідного рівня професійної підготовки знаходить своє відображення в Законі України «Про національну поліцію». Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [1]. Таким чином законодавчо визначене основне призначення правоохоронного органу. Враховуючи важливість ролі поліції як правоохоронного органу виникає потреба у підготовці гідних кандидатів для подальшої служби у підрозділах Національної поліції.

Рівень професійної підготовки залежить від рівня засвоєння майбутнім поліцейським профільних та спеціалізованих дисциплін. Основну частину становить дисципліни пов'язані із тактико-спеціальною підготовкою. Також відповідно до п. 6 наказу МВС України від 26.01.2016 № 50 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» службова підготовка складається із функціональної, тактичної, загальнопрофільної, вогневої та фізичної підготовки [2].

Сьогодні досить важливе місце посідає вогнева підготовка майбутніх правоохоронців. Оскільки вогнева підготовка проводиться за різними напрямками. Перш за все вивчається законодавча база, підстави застосування та використання вогнепальної зброї, як крайнього заходу примусу. Особливу увагу слід приділяти вивченні матеріальних частин вогнепальної зброї, визначенні затримок при стрільбі та набуття практичних навичок з їх усунення. Крім цього постійно необхідно відпрацьовувати практичні навички та вміння поводження зі зброєю, виконувати вправ зі стрільби, а також нормативи вогневої підготовки. Таким чином рівень вогневої підготовки слід постійно підвищувати, а практичне застосування зброї постійно відпрацьовувати. Потреба практичних підрозділів у якісній первинній підготовці поліцейських зумовлює необхідність удосконалення навчальних методик.

Напрацьовані під час занять з вогневої підготовки навички майбутніх поліцейських можна вважати гарантом особистої безпеки поліцейського.

Як наслідок після проходження курсу вогневої підготовки, курсант має влучно стріляти, виконувати нормативи з вогневої підготовки у ситуаціях з обмеженим часом, швидко приймати рішення про застосування та використання вогнепальної зброї. Для всього вищеперерахованого майбутній поліцейський має знати правові засади застосування та використання вогнепальної зброї, правила зберігання та носіння, матеріальну частину зброї, яка стоїть на озброєнні Національної поліції. Вивчення вогневої підготовки має здійснюватися комплексним методом, усебічно досліджуючи всі аспекти вогневої підготовки.

Поліцейський повинен, у більшості випадків, попередити особу про можливе застосування проти неї вогнепальної зброї, та уповноважений застосовувати вогнепальну зброю за наявності підстав визначених ч. 4 ст. 46 Закону України «Про національну поліцію», а також у випадках передбачених ч. 6 ст. 46 цього ж Закону [1].

Крім знань з вогневої підготовки майбутній поліцейський зобов'язаний вміти надавати домедичну допомогу особам, які перш за все постраждали від кримінальних правопорушень, особам які постраждали в результаті застосування заходів примусу (в тому числі особи проти яких поліцейський застосовував вогнепальну зброю), а також постраждалим від нещасних випадків, особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я. Надання такої допомоги передбачене п. 4 ст. 18, п. 14, ч. 1 ст. 23, ч. 3 ст. 37 та ч. 4 ст. 43 Закону України «Про Національну поліцію» [2] відповідно до норми передбаченої ст. 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» [3].

Щодо розвитку здібностей стрільби то їх потрібно постійно розвивати та вдосконалювати, адже вогнева підготовка потребує систематичної тренуваності. За відсутності можливості постійно відпрацьовувати та вдосконалювати свої навички, у стрільця погіршується результативність.

Таким чином, вогнева підготовка має бути однією з основних дисциплін тактичної підготовки поліцейського. Заняття з вогневої підготовки мають проводитися не рідше, ніж два рази на тиждень. Під час практичних щанять майбутні поліцейські повинні відпрацьовувати вправи зі стрільби на різних зразках зброї, яка на сьогодні стоїть на озброєнні Національної поліції. Лише за таких

умов, можливо систематизувати отримані теоретичні знання та поєднати їх з подальшим практичним застосуванням зброї, при цьому першочерговим є практичні заняття з вогневої підготовки.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379.
2. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України № 50 від 26 січня 2016 року. URL. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#n17>. (дата звернення 10.10.2019).
3. Про екстрену медичну допомогу: Закон України від 05.07.2012 № 5081-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 30. Ст. 340.

ОСОБЛИВОСТІ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Лопасєва Олена Миколаївна

старший викладач кафедри Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Латиш Анна Валеріївна

рядовий поліції, курсант Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Діяльність поліції тісно пов'язана із застосуванням під час виконання службових обов'язків вогнепальної зброї та наданням домедичної та медичної допомоги.

Це вимагає від поліцейських належного рівня вогневої підготовки та медичної підготовки, незалежно від їх посади та спеціального звання. З цією метою постійно проводять підвищення кваліфікації, різноманітні тренінги, семінари для практичних працівників підрозділів Національної поліції, а для курсантів вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання у процесі їх

навчання викладають курс тактико-спеціальної, вогневої підготовки, а також тактичної медицини, проводять різноманітні семінари, навчання.

Головною метою тактико-спеціальної підготовки майбутніх офіцерів поліції є вдосконалення навичок застосування вогнепальної зброї та надання першої медичної допомоги в різноманітних стресових умовах, екстремальних ситуаціях, ситуаціях які потребують швидкого прийняття рішень та вчинення відповідних дій.

Відповідно до п. 6 наказу МВС України від 26.01.2016 року № 50 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» службова підготовка складається із функціональної, тактичної, загальнопрофільної, вогневої та фізичної підготовки.

Поняття тактичної підготовки законодавчо визначене, як комплекс заходів, спрямований на набуття і вдосконалення поліцейським навичок практичного застосування теоретичних знань щодо правильного оцінювання конкретних подій з подальшим прийняттям правомірних рішень та психологічної готовності до дій у ситуаціях різних ступенів ризику [1].

У сучасних умовах роль тактичної підготовки майбутніх правоохоронців надзвичайно велика, оскільки протягом практичної діяльності виникає безліч надзвичайних ситуацій, які потребують швидкого вирішення із мінімальними втратами або заподіянням мінімальної шкоди, якщо їх неможливо уникнути.

У пункті 4 ст. 18, п. 14, ч. 1 ст. 23, ч. 3 ст. 37 та ч. 4 ст. 43 Закону України «Про Національну поліцію» [2] відповідно до норми передбаченої ст. 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» [3] до основних обов'язків поліцейського належить надання невідкладної, як домедичної так і медичної допомоги особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я, а також особам, які постраждали в результаті застосування заходів примусу.

Незважаючи на те, що поліцейські є особами які не мають медичної освіти, вони повинні володіти навичками надання невідкладної домедичної допомоги та тактичної медицини, оскільки відповідно до ст. 135 КК України за ненадання допомоги без

поважних причин на місці події або за необґрунтовану відмову в її наданні передбачена кримінальна відповідальність [4].

У службовій діяльності можуть виникати ситуації, у яких поліцейський повинен надати допомогу собі, напарнику або іншому постраждалому, який потребує такої допомоги. Це пояснює включення тактичної медицини до навчальної програми тактико-спеціальної підготовки майбутніх офіцерів поліції.

Під час навчання тактичної медицини у курсантів формуються та вдосконалюються знання, практичні уміння та навички з надання медичної допомоги при пошкодженнях та пораненнях, отруєннях та у інших випадках, коли така допомога є необхідною.

Загалом значення тактичної медицини визначається місцем її надання : під вогнем, в зоні укриття та під час евакуації, а метою надання допомоги є усунення попереджувальних причин смерті.

Третім складником тактико-спеціальної підготовки є вогнева підготовка. Відповідно до Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, вогнева підготовка визначається, як комплекс заходів, спрямований на вивчення поліцейським основ стрільби з вогнепальної зброї, правомірного її застосування (використання) та вдосконалення навичок безпечного поводження з нею, швидкісної та влучної стрільби по нерухомих і рухомих цілях, з різних положень, в обмежений час, в русі тощо [1].

Вогнева підготовка курсантів проводиться за різними напрямками, до них можна віднести вивчення законодавчої бази та підстав її застосування та використання, знань заходів безпеки при поводженні зі зброєю, знань матеріальної частини зброї, а також на заняттях з вогневої підготовки відпрацьовуються практичні навички та вміння поводження зі зброєю, виконання вправ зі стрільби, а також виконання нормативів вогневої підготовки. Загалом підвищується рівень володіння вогнепальною зброєю та навичок поводження з нею.

Тактична підготовка, вогнева підготовка та тактична медицина відносяться до профільних предметів, які викладаються у системі ЗВО МВС України [5], метою викладання цих предметів є формування у курсантів комплексу знань, умінь та практичних навичок у майбутній професійній діяльності під час різних службових та надзвичайних ситуацій.

Таким чином, на підставі вищевикладеного виникає необхідність комплексної тактичної підготовки майбутніх поліцейських, яку здійснюють вищі навчальні заклади із специфічними умовами навчання. Задля забезпечення комплексної підготовки виникає необхідність розроблення робочих комплексних програм, які поєднують тактико-спеціальну підготовку, вогневу підготовку і тактичну медицину, а також практичні ситуації із застосування набутих знань.

Література

1. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України № 50 від 26 січня 2016 року. URL. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#n17>. (дата звернення 27.10.2019).
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379.
3. Про екстрену медичну допомогу: Закон України від 05.07.2012 № 5081-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 30. Ст. 340.
4. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26.
5. Ануфрієв М. І. Службова підготовка працівників органів внутрішніх справ. К.: РВВ МВС України, 2003. 440 с.

ВАЖЛИВІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ПРИ РОЗРОБЦІ НАВЧАЛЬНИХ КУРСІВ З ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЛЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Мердов Станіслав Павлович

викладач кафедри бойової та спеціальної фізичної підготовки Донецького юридичного інституту МВС України

Науковий керівник:

Гаврилін Віталій Олексійович

кандидат біологічних наук, доцент, завідувач кафедри бойової та спеціальної фізичної підготовки Донецького юридичного інституту МВС України

Сучасні розробки в педагогічній науці піднімають важливі питання про зміст сучасного процесу навчання – питання, які передбачають цінність переосмислення традиційних підходів до того чому навчають, як навчають і як оцінюють здобувачів освіти, а також що впливає на ефективність цього процесу. Одним із таких важливих питань є проведення аналізу навчального середовища при розробці навчальних курсів.

Процес розробки навчальних курсів має велике практичне значення через те, що від того, як ми сплануємо свою діяльність та структуруємо зміст навчального курсу, оберемо навчальний матеріал, інструменти для його реалізації, інші параметри, залежить успішність кінцевої мети будь-якого навчального курсу, у тому числі навчального курсу з фізичної підготовки для поліцейських. Слід відзначити, що в механізмі створення навчальних курсів одним із перших кроків є етап аналізу навчального середовища.

Контентний аналіз відкритої інформації засвідчив, що в Україні у навчальній та науковій літературі, присвяченій питанням планування та організації процесу навчання, аналіз навчального середовища як складова, етап створення навчального курсу, на жаль

не розглядається. На відміну від західноєвропейської педагогіки, де активно застосовують різні інструменти проведення такого аналізу до початку роботи над створенням курсу, серед яких «дидактичний трикутник», «мобіль», різні авторські моделі. Наголосимо, що казати про те, що якась із запропонованих моделей є універсальною неможливо, адже кожна з них має своє обґрунтування та набір елементів за якими власне і здійснюється такий аналіз.

Отже, аналіз навчального середовища може полягати у вивченні різних елементів, набір яких залежить від обраної моделі проведення такого аналізу. На нашу думку, для проведення аналізу навчального середовища, результати якого повинні враховуватися при розробці навчальних курсів з фізичної підготовки поліцейських повинні стати такі складові:

- здобувач вищої освіти (курсант, слухач);
- викладач;
- заклад освіти;
- наявні засоби і умови.

Враховуючи загально визначену концепцію студент-центріського підходу в освітньому процесі сучасної України, аналіз навчального середовища з позиції потреб студента на сьогоднішній день має особливого значення.

Класично, аналізуючи здобувача вищої освіти при розробці навчальних курсів, необхідно визначати їх мотивацію, рівень їх підготовленості, особистісні риси, здібності, стан здоров'я, інші фактори, що можуть впливати на процес навчання при опануванні певної навчальної дисципліни. Що стосується аналізу здобувачів вищої освіти при розробці навчальних курсів з фізичної підготовки поліцейських, то тут є свої особливості.

По-перше, стан здоров'я не є обов'язковою категорією аналізу, оскільки курсанти та слухачі, вступаючи до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, мають відповідний стан здоров'я, який підтверджується висновками комісії для проведення комплексного медичного огляду відповідно до Порядку проходження комплексного медичного огляду (диспансеризації) поліцейськими, затвердженому наказом МВС України від 10 грудня 2015 року № 1561 [1].

По-друге, у викладача є можливості аналізу рівня підготовленості здобувачів вищої освіти, оскільки правилами

прийому до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання передбачено проведення оцінки рівня їх фізичної підготовленості. Зазначена інформація може бути проаналізована із результатів вступних випробувань і дозволить викладачеві зрозуміти рівень підготовленості майбутніх курсантів, слухачів і визначити зміст навчальної дисципліни з урахуванням їх потреб.

По-третє, особливої уваги заслуговує вивчення інформації про наявні спортивні здобутки, досвід заняття різними видами спорту. Зазначена інформація може бути покладена в основу подальшої роботи із зазначеними здобувачами вищої освіти під час занять. Наприклад, якщо серед вступників є майстри спорту з легкої атлетики, боротьби, боксу, кікбоксингу, рукопашного бою тощо, їх можна залучати до формування збірних команд закладу вищої освіти за видами спорту, по-друге, використовувати їх можливості при проведенні навчальних занять, використовуючи прийом подачі інформації «навчання інших». Крім того, враховуючи обов'язкову складову «самостійна підготовка» при опануванні навчальних дисциплін, за яку здобувачі вищої освіти отримують оцінювання, у робочих програмах навчальних дисциплін можна передбачити участь у заняттях в секціях перезарахуванням завдань самостійної підготовки. Також для здобувачів вищої освіти, які мають спортивні досягнення у видах спорту, що передбачені програмою курсу, можливе розроблення індивідуальних посиленних завдань. Все це спонукатиме здобувачів вищої освіти активній участі у заняттях в секціях, а також подальшій мотивації зайняттям певним видом спорту.

Класично, аналізуючи викладача при розробці навчальних курсів, тобто свої власні характеристики, необхідно враховувати, як давно викладає науково-педагогічний працівник, його рівень компетентності, можливості, фахову спортивну спрямованість, наявність інших обов'язків не пов'язаних із викладанням тощо. Так, наприклад, при плануванні курсів з фізичної підготовки поліцейських доцільно враховувати те, що протягом вивчення навчальної дисципліни з першого до четвертого курсу (або з першого до третього курсу в залежності від спеціальності) необхідно застосовувати можливості науково-педагогічного складу кафедри з урахуванням їх фахової спортивної компетенції: тематику бігу на різні дистанції повинні викладати фахівці із легкої атлетики,

тематику ударів руками повинні викладати фахівці з боксу, рукопашного бою, кікбоксингу, тематику кидків – фахівці із боротьби тощо. Як бачимо, зазначений елемент аналізу навчального середовища суттєво впливає на особливості розробки навчального курсу з фізичної підготовки, оскільки передбачає і врахування планування навчального навантаження на науково-педагогічних працівників.

Елемент «заклад освіти» має умовну назву, оскільки при його аналізі проводиться вивчення вимог самого закладу освіти із специфічними умовами навчання, що здійснює підготовку поліцейських, до викладання певної навчальної дисципліни, вимоги профільного міністерства, стандарти освіти, вимоги нормативно-правових актів тощо. При розробці навчальних курсів з фізичної підготовки поліцейських цей елемент набуває особливого значення, оскільки Міністерство внутрішніх справ України висуває чіткі вимоги до рівня фізичної підготовленості поліцейських у відомчих нормативно-правових актах [2; 3]. З урахуванням цих вимог необхідно розроблювати зміст навчальних дисциплін, які повинні містити комплекси вправ для розвитку тих чи інших фізичних якостей поліцейського, виконання контрольних нормативів, які передбачені нормативними документами. На жаль, на сьогоднішній день в системі закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, відсутні стандартизовані вимоги до викладання навчальних курсів з фізичної підготовки, що, на нашу думку, є певним недоліком в організації освітнього процесу. Вважаємо за доречне створення робочих груп з розробки типових програм з фізичної підготовки поліцейських, на яких буде базуватися розробка навчальних курсів окремих закладів вищої освіти і специфічними умовами навчання в залежності від аналізу навчального середовища за іншими показниками.

Останній елемент, який підлягає вивченню при здійсненні аналізу навчального середовища при розробці курсів з фізичної підготовки поліцейських є наявні засоби і умови. Що стосується засобів, то необхідно враховувати, перш за все, наявне спортивне матеріально-технічне забезпечення та спортивну інфраструктуру: спеціалізовані спортивні зали, об'єкти, спортінвентар тощо. Крім того, доцільно вивчати можливість проведення навчальних занять на інших спортивних об'єктах, наприклад, в басейнах, стадіонах,

спортивних залах, тощо, що не належать закладу вищої освіти. Що стосується аналізу умов проведення занять з фізичної підготовки поліцейських, то в цьому випадку необхідно враховувати погодні умови, тобто планувати проведення навчальних занять на відкритій місцевості (стадіони, спортивні площадки) з урахуванням сезонності.

Підсумовуючи, зазначимо, що важливість проведення аналізу навчального середовища при розробці навчальних курсів з фізичної підготовки для поліцейських має велике практичне значення, адже дозволяє викладачеві спланувати і розробити навчальну дисципліну таким чином, щоб досягти в повному обсязі мети її вивчення, сформувати у здобувачів освіти необхідних компетентностей, з оптимальним залученням і врахуванням всіх можливостей здобувача, викладача та закладу освіти.

Література

1. Про затвердження Порядку проходження комплексного медичного огляду (диспансеризації) поліцейськими: наказ МВС України від 10 грудня 2015 року № 1561. Офіційний вісник України. 2016. № 4. Ст. 249.

2. Про затвердження Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України: наказ МВС України від 09 лютого 2016 року № 90. Офіційний вісник України. 2016. №22. Ст. 864.

3. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50. Офіційний вісник України. 2016. № 22. Ст. 861.

ПРАВОВА ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Мосузенко Володимир Юрійович

викладач кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

У своїй діяльності Національна поліція керується Конституцією України [1], міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цим та іншими законами України, актами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них актами Міністерства внутрішніх справ України, іншими нормативно-правовими актами.

Відповідно додатку до Рекомендації Рес (2001) 10 про Європейський кодекс поліцейської етики діяльність поліції завжди повинна проводитися у відповідності з національним правом і міжнародними стандартами, визнаними країною. Законодавство про поліцію повинно бути доступним для громадськості, достатньо зрозумілими і точним, та, за необхідності, супроводжуватися чіткими підзаконним регулюванням, яке також повинно бути доступними для громадськості і зрозумілим. На персонал поліції повинно поширюватися таке саме законодавство, що й на звичайних громадян, і винятки можуть бути виправдані тільки з причин належної роботи поліції в демократичному суспільстві. Так, правовою основою діяльності поліції є: Конституція України від 28 червня 1996 року, Закон України «Про Національну поліцію» [2], інші законодавчі акти України, рішення місцевих рад народних депутатів, прийняті у межах їх компетенції, нормативні акти Президента України і Кабінету Міністрів України, Міністерства внутрішніх справ України, Декларація про державний суверенітет України та Загальна декларація прав людини, міжнародні правові норми, ратифіковані у встановленому порядку.

Передусім це закони, що являють собою нормативно-правові акти органу законодавчої влади, яким є Верховна Рада України. Закони регулюють найбільш важливі суспільні відносини, в тому числі й у сфері охорони конституційного правопорядку (забезпечення публічної безпеки та порядку поліцією), виражають волю та інтереси більшості населення, втілюють основні права людини, інші загальнолюдські цінності та мають найвищу юридичну силу щодо всіх інших правових норм.

Найважливішим за значенням і місцем у системі законодавства є Конституція України (Основний Закон), прийнята 28 червня 1996 р.,

норми якої регулюють систему економічних, політичних, соціальних, духовних та організаційних відносин у державі. Тому відповідні її норми є юридичною основою і для всієї діяльності поліції, чинного законодавства та правотворчості щодо питань забезпечення охорони конституційного правопорядку.

До законів, які регулюють конкретні питання суспільного та державного життя, належать: Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс [3], Кримінальний процесуальний [4] та інші кодекси, Закон України «Про Національну поліцію» від 02 липня 2015 р., в якому дається конкретна нормативна регламентація правового статусу поліції; Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18 лютого 1992 р.; Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю»; Закон України «Про дорожній рух» від 28 січня 1993 р. тощо.

Правовою основою для діяльності поліції є також підзаконні нормативно-правові акти компетентних органів, що видаються на підставі законів і для їх виконання. Досить важливе місце в правовому регулюванні діяльності поліції також займають рішення Конституційного Суду України. Відомчі акти МВС України забезпечують реалізацію діючих правових норм, регламентують діяльність поліції щодо забезпечення виконання покладених на неї завдань і обов'язків, використання наданих законом прав працівниками поліції.

Особливу групу правових документів становлять міжнародно-правові акти, призначені для забезпечення та захисту основних прав людини, до них належать міжнародно-правові акти, які вміщують правила діяльності, формулюють права та обов'язки відповідних суб'єктів конвенції – пакти, угоди, договори тощо, а також міжнародні документи, які норм і правил поведінки не вміщують, прав і обов'язків безпосередньо не формулюють – декларації, заяви, меморандуми. Прикладами таких документів є загальні міжнародно-правові акти: Загальна декларація прав людини ООН від 10 грудня 1948 р.; Міжнародний пакт про громадянські і політичні права" від 16 грудня 1966 р. ; Резолюція 34/169 Генеральної Асамблеї ООН «Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку» від 17 грудня 1979 р.; Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживань владою. Прийнята на сороковій сесії

Генеральної Асамблеї ООН 29 листопада 1985 року; Звід принципів захисту всіх осіб, підданих затриманню або арешту в будь-якій формі, прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 9 грудня 1988 року; Принципи і керівні положення Організації Об'єднаних Націй, що стосуються доступу до юридичної допомоги в системі кримінального правосуддя (резолюція Економічного та Соціальної Ради ООН 2012/15 від 26 липня 2012 р.); Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання. Ратифікована Указом Президії ВР N 3484-XI (3484-11) від 26.01.87; Основні принципи застосування сили та вогнепальної зброї посадовими особами з підтримання правопорядку були прийняті Восьмим конгресом ООН з попередження злочинності та поводження з правопорушниками, який відбувся в 1990 р.; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Зі змінами та доповненнями, внесеними Протоколом № 11 від 11 травня 1994 року, Протоколом № 14 від 13 травня 2004 року); Європейська конвенція з відшкодування шкоди жертвам насильницьких злочинів від 24 листопада 1983 року; Європейська конвенція про запобігання тортурам та нелюдському або таких, що принижують гідність, поводженню чи покаранню 1987 р.; Рекомендації № R (85) 11 відносно положення потерпілого в рамках кримінального права і кримінального процесу, прийнятій Комітетом міністрів Ради Європи від 28.06.1985; Рекомендація (2000) 2 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо повторного розгляду або поновлення провадження у певних справах на національному рівні після прийняття рішень Європейським судом з прав людини , (ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи на 694 засіданні заступників міністрів 19 січня 2000 року); Рекомендація (2004) 5 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо перевірки законопроектів, існуючих законів та адміністративної практики на відповідність стандартам, викладеним в Європейській конвенції з прав людини , (ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи на 114 засіданні заступників міністрів 12 травня 2004 року). в 1946 р. Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадські і політичні права (1966 р.), який Україна ратифікувала в 1990 р., документи Всесвітньої конференції з прав людини (1993 р.). У своїй діяльності поліція враховує ці документи, а також норми, що містяться в Декларації про поліцію, Кодексі поведінки посадових

осіб щодо підтримання правопорядку, у Конвенції проти катувань та іншого жорстокого, нелюдського, що принижує гідність, поводження і покарання, а також інші норми, що регулюють питання здійснення правоохоронних функцій, дотримання прав і свобод громадян.

Міжнародні договори, угоди являють собою укладені й належним чином ратифіковані (схвалені, санкціоновані, затверджені) Україною юридичні документи, які становлять невід'ємну частину законодавства України та застосовуються в порядку, передбаченому для норм цього законодавства. Згідно з Законом України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 р. юридична сила таких договорів і угод визначається тим, яким органом вони ратифіковані. Наприклад, міжнародне співробітництво у сфері боротьби з організованою злочинністю ґрунтується на нормах міжнародного права і чинного законодавства України, міждержавних і міжурядових договорах, двосторонніх відомчих угодах (Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» від 30 червня 1993 р.). З метою зміцнення та розвитку безпосередніх контактів з поліцією інших держав у боротьбі з незаконним обігом наркотиків та організованою злочинністю 8 вересня 1992 р. між Міністерством внутрішніх справ України та Федеральним міністром внутрішніх справ Австрійської Республіки укладена угода про співробітництво в цьому напрямку (наказ МВС України № 564-92 р.). Наказом МВС України 1993 р. оголошені угоди про співробітництво у боротьбі зі злочинністю між МВС України та МВС Республіки Хорватія, Італійської Республіки, Румунії тощо.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. (дата звернення 10.10.2019).
2. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 року. URL. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. (дата звернення 10.10.2019).

4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 року. URL. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. (дата звернення 10.10.2019).

РИЗИКИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПІД ЧАС ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Мох Тетяна Петрівна

старший викладач кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

Трішин Костянтин Олексійович

викладач кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

Кожний український поліцейський під час своєї служби будуть тримати зброю в руках та стріляти, можливо то буде планове тренування, а може і надзвичайна ситуація, яка потребуватиме чітких та точних дій для особистого захисту та захисту населення.

Вогнепальна зброя – є найбільшим суворим видом примусу. Вона застосовується лише у виключних випадках, та лише якщо існує реальна загроза життю поліцейського чи інших громадян або якщо правопорушник чинить збройний опір.

Однак завжди застосуванню зброї передуює попередження, за виключенням ситуацій, коли правопорушник чинить озброєний опір або будь-які спроби аби заволодіти вогнепальною зброєю.

Більшість поліцейських мають обґрунтовані мотиви та можливості для пострілу, але надають перевагу цього не робити. Чому? Бо поліцейський може стріляти лише за певних умов ситуації.

Стаття 46 Закону України «Про Національну поліцію» [1] чітко окреслює випадки для застосування вогнепальної зброї:

- для відбиття нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю;

- для захисту осіб від нападу, що загрожує їхньому життю чи здоров'ю;

- для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі;

- для відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення;

- для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

- для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського;

- для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського.

Це є лише деталізований перелік підстав для застосування зброї, та вогнепальна зброя може бути застосована лише у окремих випадках. Це є підставою того, що наведений перелік ситуацій в законі і є переліком тих випадків.

Закон прямо вказує, що зброя може бути застосовна. Тому, наприклад, наявність «нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю» є лише підставою для застосування зброї. А от чи була сама подія винятковим випадком, вирішуватиметься у кожному конкретному випадку виходячи з обстановки події, характеру та інтенсивності посягання, наявності можливості усунути небезпеку іншим способом і так далі [2].

Саме поліцейський має те право для вирішення у кожній критичній ситуації вирішувати, чи є ця ситуація винятковою, чи можна обійтись без застосування вогнепальної зброї. Проте, визначене поліцейським рішення кожного разу буде проходити детальну перевірку відомчими органами Національної поліції України та органами прокуратури, які будуть встановлювати, чи мали місце підстави для застосування вогнепальної зброї і чи носила

подія саме винятковий характер та чи були для цього підстави, або ж були інші методи впливу окрім цього.

Щодо застосування вогнепальної зброї без попередження, то ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію» [1] також окреслює певний перелік ситуацій, а саме:

- при спробі особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї;

- у разі збройного нападу, а також у разі раптового нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів або інших засобів, що загрожують життю чи здоров'ю людей;

- якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу;

- якщо особа чинить збройний опір;

- для припинення спроби заволодіти вогнепальною зброєю.

Важливим є принцип того що поліцейський, за законом, уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки з метою заподіяння особі такої шкоди, яка є необхідною і достатньою в конкретній життєвій ситуації. Це означає, що необхідно стріляти, щоби зупинити, але не стріляти, для того щоб вбити, стріляти без попередження поліцейські отримують право, лише за крайньої необхідності, зокрема при відсутності можливості попередити і при реальному посяганні на життя людини. Це світова практика та міжнародний досвід. Це не нова норма, в нашому законодавстві ми її розширюємо та конкретизуємо. МВС України удосконалює бойову та службову підготовку поліцейських і проводить спеціальні тренінги, щоб виключити неправомірне застосування вогнепальної зброї [3, с. 220].

Отже, у кожному конкретному випадку уповноваженими органами завжди буде перевірятись, чи була завдана шкода визначена як необхідною і достатньою в такій обстановці, чи мав місце напад, чи припинення відповідного нападу можливо було досягнути іншими засобами, тобто чи мала подія винятковий характер, тому перш ніж прийняти таке рішення, поліцейський має завжди пам'ятати про те, що ризики існують завжди, і оцінювати ситуацію як небезпечне діяння не лише до суспільства, а й по

відношенню до себе зі сторони захисту на законодавчому рівні після використання вогнепальної зброї.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).
2. Пам'ятка співробітникам поліції «Щодо застосування вогнепальної зброї». URL. <http://mediarnbo.org/2016/02/10/pam-yatka-spivrobitnikam-politsiyi-shhodo-zastosuvannya-vognepalnoyi-zbroyi>. (дата звернення 10.10.2019).
3. Домніцак В. В., Пашасєв А. З. о. Порівняльно-правовий аналіз вітчизняного та зарубіжного законодавства в питаннях застосування поліцейським вогнепальної зброї без попередження // Південноукраїнський правничий часопис. 2015. № 3. С. 218-220.

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА СПІВРОБІТНИКІВ ПОЛІЦІЇ СТАРШИХ ВІКОВИХ ГРУП

Мукоїда Руслан Вікторович

кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри адміністративної
діяльності поліції Одеського
державного університету внутрішніх
справ

У боротьбі зі злочинністю не завжди вдається обійтися одним розумом. Часом потрібно вправність і швидкість, адже злочинця треба наздогнати і знешкодити. Всі співробітники поліції зобов'язані проходити фізичну підготовку [1; 2], щоб завжди бути готовими до дій. Крім того, хороша фізична форма дає можливість постояти за себе. Процес тренування співробітників поліції складається з цілого комплексу вправ, спрямованих на набуття, підтримання та покращення фізичних властивостей: витривалість, сила, спритність і швидкість, які є важливою частиною служби і впливають на підвищення кваліфікації співробітників. Основне завдання даних

заходів – це досягнення максимальної працездатності, особливо при надзвичайних ситуаціях.

Відомо, що службова діяльність співробітників поліції цілком залежить від їх морально-психологічного стану, фізичної підготовленості, технічного і культурного рівня. При цьому для виконання ними своїх службових обов'язків необхідний досить високий рівень фізичної підготовленості і хороше здоров'я. У багатьох випадках співробітникам доводиться виконувати свої службові обов'язки в умовах порушення добового режиму роботи, сну, відпочинку і харчування та ін. Для співробітників апарату управління і освітніх організацій МВС України досить характерною є гіподинамія. Протистояти негативним впливам може тільки фізично міцний і загартований організм. Особливе значення збереження міцного здоров'я набуває у співробітників поліції старших вікових груп. Вони в більшій мірі, ніж інші співробітники, потребують регулярних фізичних вправах.

Тому завдання фізичної підготовки даної категорії співробітників вимагають певної модернізації. Зокрема, необхідно підвищити роль самостійної фізичної підготовки співробітників з оздоровчою спрямованістю, посилити індивідуалізацію їх занять фізичними вправами. Саме регулярні заняття фізичною підготовкою з оздоровчою спрямованістю дозволять співробітникам поліції старших вікових груп забезпечити якісне виконання своїх професійних обов'язків. Хорошим засобом активного відпочинку є практичні заняття на місцевості, що проводяться у вигляді прогулянок з виконанням різних вправ. Змістом таких занять є ходьба, біг, загально-розвиваючі і спеціальні вправи без предметів і з предметами (снарядами).

Пересування до місця занять необхідно починати з ходьби в помірному темпі. Приблизно з половини шляху темп пересування збільшується. Заняття на місцевості проводяться протягом 30-40 хвилин. Спочатку виконуються загально-розвиваючі вправи без предметів, потім по можливості проробляються вправи з предметами, спеціальні або легкоатлетичні вправи, закінчуються заняття вправами на розслаблення в глибокому диханні, або рівномірним бігом. Як завершення занять використовується пересування рівномірним кроком в повільному темпі. Специфіка праці співробітників характеризується як тривалим, так і

короткочасним високим нервово-емоційним напруженням, яке залежить від темпу і змінності режиму роботи, а також нерівномірності професійної навантаженості. Орієнтовно величину середньої психологічної напруженості в процесі виконання службових обов'язків можна оцінити по ЧСС: до 80 уд./хв. – мало напружена праця; 80-85 уд./хв. – помірно напружена праця; 85-95 уд./хв. – напружена праця; більше 95 уд./хв. – дуже напружена праця. Нервово-емоційне напруження посилюється гіподинамією.

Для зняття його рекомендуються динамічні навантажувальні напруги, що включають в активну діяльність весь опорно-руховий апарат, функціональні системи. Самостійні фізичні тренування – цінний засіб підтримки високої працездатності організму, емоційної розрядки і активного відпочинку. Вони проводяться у вигляді ранкової фізичної зарядки або самостійних занять у службовий і неробочий час [3, с. 44]. Самостійна фізичне тренування співробітників поліції старших вікових груп може стати однією з провідних форм фізичної підготовки, якщо буде проводитися регулярно і носити цілеспрямований характер. Зазвичай для самостійних занять складаються спеціальні комплекси, змістом яких є загально і спеціальні вправи. Для самостійних занять співробітників можна рекомендувати ряд комплексів фізичних вправ, які складені з урахуванням методичних вимог.

На початку виконуються вправи для м'язів плечового пояса, рук і дихання, потім – для тулуба, ніг і рук в різних поєднаннях, а на закінчення – вправи на увагу, дихання і розслаблення м'язів. Залежно від призначення комплекси мають деякі особливості. Наприклад, в першому і в другому комплексах використовуються тільки загально-розвиваючі вправи. Вони призначені для ранкової фізичної зарядки, самостійних занять у службовий і неробочий час, для навчальних занять. Третій, четвертий і п'ятий комплекси містять вправи з предметами і снарядами, а шостий і сьомий розроблені з урахуванням спеціальної спрямованості.

На наш погляд, профільними кафедрами ЗВО МВС України можуть бути розроблені спеціальні програми для смартфонів з комплексами вправ для самостійного фізичного тренування співробітників поліції старших вікових груп. Це допоможе створити звичку займатися спортом і відслідковувати прогрес.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).

2. Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50. URL. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70260-16>. (дата звернення 10.10.2019).

3. Фізична підготовка працівників Національної поліції України: навч. посіб. / В. А. Дідковський, В. В. Бондаренко, О. В. Кузенков. Київ: Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т. П. 2019. 98 с.

ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ В УКРАЇНІ

Наточій Анатолій Дмитрович

викладач кафедри Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ

Латиш Анна Валеріївна

рядовий поліції, курсант
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Реформування правоохоронних органів в Україні, перехід від міліції до нової поліції спричинило законодавчі зміни. 2 липня 2015 року було прийнято Закон України «Про Національну поліцію» [1], в якому на законодавчому рівні зазначено, що поліція покликана служити народу не лише захищаючи його, а й виконуючи додаткові функції, які передбачено в ст. 2 цього Закону, а саме зазначено, що завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії

злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Завдання з забезпечення публічної безпеки а порядку знаходиться на першій шаблі серед законодавчо визначених завдань поліції, чим підкреслюється його значимість та особливий характер, а також постає питання про тактичні особливості підготовки поліцейських до виконання завдань у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку.

Термін «публічний» має загальне значення та визначається у наступних аспектах: 1) який відбувається в присутності публіки, людей; прилюдний; 2) призначений для широкого відвідування, користування; громадський [2, с. 1425], а термін «безпека» може характеризуватись як стан захищеності найбільш загальних речей, так і стосуватися характеристики конкретних ситуацій, пов'язаних з особистістю, суспільством [3, с. 6].

У статті 3 Конституції України [4] використовується поняття «безпека громадянина», ст. 16, 36 і 92 містять поняття «громадська безпека», а в ст. 18, 37, 106 зазначається про «національну безпеку України» – захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечується сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання та нейтралізація реальних і потенційних загроз національним інтересам.

Незважаючи на досить різноманітні значення законодавчо закріплених понять громадської безпеки (публічної безпеки, безпеки громадянина або національної безпеки України) дана сфера забезпечує стан свободи широкого кола людей, об'єднаних за територіальною приналежністю, та згуртованих за ознакою спільних інтересів та соціальної взаємодії в процесі самореалізації кожного індивіда.

Оскільки Законом покладено на поліцію завдання із забезпечення публічної безпеки і порядку, виникає необхідність тактичної підготовки поліцейських до виконання цього завдання.

Правильні та чіткі дії поліцейського під час забезпечення публічної безпеки і порядку сприяють уникненню надзвичайних ситуацій, пов'язаних із порушенням громадської безпеки та виникненню масових конфліктів та заворушень.

Тактична підготовку поліцейських до забезпечення громадської безпеки та порядку має проходити за двома напрямками дій залежно від типу ситуації. Відповідно до цього ситуації можна умовно поділити на дві групи залежно від рівня небезпеки.

До першого типу слід віднести ситуації, у яких відсутній конфлікт, тобто має місце «ідеальна» модель поведінки. Основним завданням поліцейських є попередження або виявлення порушень громадського спокою.

Поліцейські на даному етапі мають опанувати нормативний блок, яким регулюється діяльність поліції у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку, набути знань з тактико- спеціальної та вогневої підготовки а також отримання базових знань з тактичної медицини та домедичної підготовки тощо. Це є певний базовий блок який дозволяє поліцейським опанувати основу своєї діяльності у даній сфері, та певним чином підготувати поліцейських до другого етапу підготовки.

Другий етап підготовки передбачає дії поліцейських у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку під час ускладнення оперативної обстановки, наприклад, під час масових заворушень, проведення масових заходів або святкування державних свят, під час надзвичайних подій, під час проведення «масштабних» футбольних матчів (дана категорія особливо характерна для міст що були приймаючими під час Євро-2012), тощо.

Особливу увагу питанню забезпечення публічної безпеки та порядку слід приділяти особливостям несення служби в областях проведення ООС та прикордонних до них областях.

Підготовка майбутніх поліцейських до забезпечення публічної безпеки та порядку здійснюється кафедрою тактико-спеціальної підготовки вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання. Також певним чином курсанти опановують певні навички на заняттях з вогневої, домедичної та адміністративно-правової підготовки.

Що стосується закріплення практичних навичок, то курсантів які пройшли первинну професійну підготовку залучають до охорони громадського порядку під час проведення виборів в Україні, публічних масових заходів регіонального характеру, а також до несення курсантами служби із забезпечення публічної безпеки та порядку у деяких містах України, наприклад у м. Дніпро, Харкові,

Одесі, Львову та звичайно ж у столиці України м. Києві. Завдяки цьому курсанти отримують практичні навички, психологічно готуються до майбутньої професії.

Таким чином, головною особливістю підготовки поліцейських до виконання задач із забезпечення публічної безпеки в Україні є поєднання теоретичних та практичних занять з охорони публічної безпеки та порядку, вивчення законодавчої бази, яка є основою нормативного регулювання діяльності поліції у даній сфері, залучення курсантів разом з їх наставниками до охорони публічної безпеки та порядку з метою закріплення отриманих знань та навичок під час практичної діяльності, а також підготовка до майбутньої самостійної служби.

Література

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 27.10.2019).
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.
3. Третяк В. В. Економічна безпека: сутність та умови формування. Економіка і держава. 2010. № 1. С. 6–8.
4. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

ДЕЯКІ МІРКУВАННЯ З ПРИВОДУ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Ніколаєв Олександр Трифонович

кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки
Одеського державного університету
внутрішніх справ

Застосування вогнепальної зброї поліцейським є крайнім засобом, і це може відбуватися лише тоді, коли інші примусові заходи виявляються недостатніми або їх використання неможливе через певні умови. Проте не слід забувати, що вогнепальна зброя є смертоносним інструментом, і тому її застосування вимагає від поліцейських знань і навичок, набутих під час багатогодинного навчання.

Поліцейські, яких уперше прийнято на службу в поліцію, проходять професійну підготовку з метою набуття ними спеціальних навичок, необхідних для виконання повноважень поліції, також і відповідну спеціальну підготовку щодо зберігання, носіння, застосування і використання вогнепальної зброї. Така професійна підготовка проводиться на базі закладів вищої освіти МВС із специфічними умовами навчання та установ (закладів) Національної поліції, що діють для забезпечення організації відповідної спеціальної підготовки поліцейських, уперше прийнятих на службу в поліцію, а також підвищення кваліфікації і перепідготовки молодшого складу поліції, проведення окремих видів службової підготовки поліцейських [1].

Другим етапом навчання, в якому беруть участь усі працівники поліції, є система службової підготовки. Вогнева підготовка в органах та підрозділах Національної поліції України – це комплекс заходів, який передбачає:

- вивчення матеріальної частини зброї, її тактико-технічних характеристик, заходів безпеки при поводженні з нею, а також порядку і правил її застосування та використання;

– формування й удосконалення в поліцейських практичних навичок умілого та безпечного поводження з вогнепальною зброєю (швидкісне діставання пістолета з кобури та приведення його в бойову готовність, виконання пострілу, усунення затримок при стрільбі тощо);

– виконання прийомів швидкісної стрільби в різних умовах, з різних положень, із перенесенням вогню по мішенях тощо;

– відпрацювання нормативів із вогневої підготовки [2].

Дуже важливим елементом вогневої підготовки є персонал, який організовує ці заняття, проводить їх і піклується про їх належний рівень. Зазвичай це досвідчений поліцейський із числа керівного складу, який володіє методикою проведення занять, має необхідний рівень знань, умінь і навичок із вогневої підготовки та особисто виконує вправи зі стрільби на високу оцінку. Поліцейські інструктори з вогневої підготовки, які бажають надихати, навчати і вимагати відповідного рівня навичок у застосуванні вогнепальної зброї від колег, повинні постійно, зі ще більшою інтенсивністю й послідовністю, дбати про підвищення рівня мистецтва стрільби.

Водночас елементом, який заважає досягненню високого рівня підготовки, є те, що в територіальних поліцейських підрозділах обов'язки поліцейського – інструктора вогневої підготовки зазвичай виконують офіцери, які на постійній основі виконують інші функції: від патрульних поліцейських до дільничних офіцерів поліції. Тому часто спостерігається відсутність достатньої мотивації та зобов'язань з боку інструкторів, які сумлінно ставляться до виконання цього доручення, але, водночас часто стикаються з роздратуванням з боку своїх безпосередніх керівників, незадоволених роботою підлеглих, що займає час, необхідний для виконання інших завдань.

Також слід зауважити, що той же інструктор, який зобов'язаний видавати обов'язкові накази, команди і безпосередньо вирішує питання про оцінювання рівня вогневої підготовки, не перестає бути щодня «колегою», «патрульним партнером» або «підлеглим». Це може поставити під сумнів якість і точність теоретичних знань та практичних навичок у застосуванні вогнепальної зброї, а також надійність їх перевірки й оцінювання.

Перевірка сильних і слабких сторін системи вогневої підготовки поліцейських кадрів, на нашу думку, є дуже важливим заходом. Необхідно шукати відповіді на питання, як зробити це таким чином,

щоб всебічно задовольнити очікування і наміри самих поліцейських, дотримувати належний рівень власної безпеки і водночас підтримати у громадян відчуття захищеності, не забуваючи про ефективну протидію злочинності, знижуючи криміногенну активність правопорушників за рахунок ефективного застосування вогнепальної зброї.

Непоодинокі факти трагічних подій із застосуванням вогнепальної зброї працівниками поліції свідчать про серйозні недоліки нинішньої форми навчання в системі вогневої підготовки, яка, слід додати, не розвивалася роками.

Першим елементом, який, на нашу думку, слід обговорити, є інтерпретація гарантування безпеки працівників поліції під час навчання стрільби. Як відомо, безпека проведених занять з вогневої підготовки, є дуже важливим і невід'ємним елементом навчання, а обов'язок її забезпечення покладено на інструктора, який проводить стрільбу.

Завдяки дотриманню відповідних заходів безпеки [3] нещасні випадки під час занять із вогневої підготовки трапляються дуже рідко. Однак, якщо подивитися з іншого боку, значні обмеження, пов'язані з безпекою, призводять до того, що працівники поліції, які беруть участь у занятті, є певною мірою «недієздатними», обмеженими і звільненими від певної відповідальності за виконувану діяльність. Це призводить до ситуації, коли поліцейський під час заняття з практичної стрільби, не може керуватися власною волею або інтуїцією, адже йому чітко вказують, де стояти, коли заряджати набої, куди рухатися, куди стріляти, коли це робити. Крім того, після практичної стрільби учасник звільняється навіть від перевірки стану зарядження своєї зброї. Такий заздалегідь визначений порядок елементів, які поліцейський має виконувати, дещо обмежує здатність поліцейського діяти самостійно в реальній ситуації з застосуванням зброї.

Ще одним дискусійним аспектом є умови, які переважають у тирі, на стрільбищі (також і в умовах полігону).

Відповідно до Курсу стрільб для поліцейських, вогонь ведеться в сторону кулеуловлювача, кулеуловлюючого валу або інших пристроїв, які повинні перешкоджати вильоту куль за межі [4]. Це обмежує практику використання інших можливостей і варіантів, пов'язаних зі стрільбою зі змінним кутом, наприклад вгору і вниз.

Крім того, під час занять із вогневої підготовки передбачається, що поліцейський першим стріляє, але, як відомо, ситуація може бути зворотною на місці події, і поліцейський може опинитися під вогнем. За таких обставин кожна людина, не тільки поліцейський, інстинктивно шукає спосіб захистити себе від пострілу, а вже потім поліцейський може виконати процедуру застосування вогнепальної зброї. У системі службової підготовки поліції бракує таких навчальних елементів, які можуть мати місце в реальних ситуаціях на місці злочину.

Поліцейський повинен практикувати набуті навички стрільби в умовах, наближених до реальних. Також хибним є твердження, що поліцейський, який навчався на заняттях із вогневої підготовки на «відмінно», відмінно стрілятиме і через певний тривалий час без тренувань. Вогнева підготовка потребує систематичності [5].

Створення системи навчання, яка більше відображає фактичне застосування вогнепальної зброї, може суттєво підвищити рівень навичок стрільби і розвинути здатність поліцейського приймати рішення в дуже стресовій ситуації, що полягає в застосуванні вогнепальної зброї.

Як показує дослідження голландських вчених, поліцейські, які проходили підготовку під психологічним тиском, в умовах страху, отримали кращі результати в короткостроковій і довгостроковій перспективі в точності стрільби, а час реагування, діставання і перезарядження зброї був коротшим. У вказаному дослідженні було проведено порівняння двох способів проведення тренувань: у першому поліцейські тренувалися на картонних щитах (мішенях), у другому – із реальним противником, який також міг стріляти.

Перший використовуваний метод тренінгу є схожим на форму навчання, що проводиться з поліцейськими в Україні. Висновок із дослідження чітко підтвердив, що навчання, яке вимагає підвищеного рівня страху, може адаптувати поліцейського до реальних ситуацій, які можуть виникнути в його професійній роботі, що супроводжується підвищеним рівнем стресу.

Вогнева підготовка працівників поліції повинна включати більшу різноманітність ситуаційних сценаріїв, ніж ті, що є в «репертуарі» підготовки, що використовується сьогодні. Можливі варіанти кожної події повинні навчати поліцейського здатності

пристосовуватися до ситуації, а також створювати впевненість у власній інтуїції та здібностях у процесі прийняття рішень.

Використання цього елементу під час навчання, особливо в умовах стресової ситуації, може стати важливим компонентом, який спонукає поліцейського діяти інтуїтивно для вирішення конфлікту або ситуації, що підлягає втручанню. Більша впевненість у своїй інтуїції може зменшити стрес, пов'язаний із прийняттям рішень, і водночас підвищити їх ефективність. Крім того, навчання, спрямоване на контроль емоцій, таких як гнів, може принести позитивні результати, особливо в ситуаціях підвищеного та високого ризику.

Будь-який випадок застосування вогнепальної зброї є екстремальним. Тут ідеться про ситуації, коли працівник поліції не лише в праві, але й зобов'язаний застосувати табельну зброю.

Організовувати навчання можна на прикладах таких ситуацій, помилках, яких припускаються працівники поліції, та їхніх грамотних діях, вивчивши випадки застосування вогнепальної зброї, які мали місце протягом останніх декількох років. Багато можливостей для моделювання таких ситуацій, з якими може зіткнутися поліцейський під час служби, на заняттях із вогневої підготовки дає використання мультимедійних тирів. Це допоможе значно підвищити рівень підготовки працівників поліції до різних ситуацій, в яких вони можуть опинитися.

Впровадження тренінгів, що відображатимуть реальні ситуації, з якими може зіткнутися поліцейський під час служби, допоможе значно підвищити рівень вогневої підготовки працівників поліції.

Також варто враховувати фактор особистості, наприклад, інтуїцію або здатність справлятися з ситуаціями високого ризику. Розбудова впевненості поліцейських у власних навичках та інтуїції може стати неоціненною в небезпечній ситуації.

Незалежно від рівня індивідуальних психологічних і фізичних особливостей працівників поліції, правильно організовані навчання із застосування вогнепальної зброї призведуть до рівномірного підвищення їхньої професійної майстерності, а отже – до безпечного й ефективного вирішення ситуацій із високим рівнем ризику, що потребують втручання поліції та застосування ними вогнепальної зброї.

Література

1. Положення, про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції, затверджене наказом МВС України від 16.02.2016 № 105.

2. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16>. (дата звернення 01.10.2019).

3. Інструкція з заходів безпеки при поводженні зі зброєю, затверджена наказом МВС від 01.02.2016 № 70.

4. Курс стрільб для поліцейських та Норм витрат боєприпасів, пострілів, вибухових пакетів гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб: Наказ МВС України від 26 квітня 2019 № 334.

5. Трегубов Т. В. Вогнева підготовка – складова професійної компетентності майбутніх офіцерів // Науковий вісник МДУ ім. В. О. Сухомлинського. 2014. Вип. 1 (30). С. 178–190.

ТАКТИЧНИЙ ФІТНЕС ПРИ ФІЗИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Пашасєв Арзу Закіроґли

викладач кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

Берназ Дмитро Васильович

викладач кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

У відповідності до ст. 1 Закон України «Про Національну поліцію» [1]: Національна поліція України – це центральний орган

виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Стаття 44 Закону України «Про Національну поліцію» [1] надає право поліцейському застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення. Для виконання своїх службових обов'язків кожний із працівників Національної поліції України повинен бути добре фізично підготовленим.

Фізична підготовка – це комплекс заходів, спрямований на формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей його професійної діяльності [2, пункт 6].

Слід зазначити, що за останні 10 років у світовій індустрії фітнесу та рекреаційно-оздоровчих видів рухової активності відбувся неймовірний стрибок. У зв'язку з ростом попиту споживачів на нові, цікаві та часом навіть дивні програми тренувань зароджуються все нові та нові напрями фітнесу [3, с. 146].

Термін «фітнес» з'явився ще в роки першої світової війни у Великобританії, Франції, США у зв'язку з розвитком фізкультурної системи «Кеер-fit». Сучасному фітнес-руху більше 30 років. Воно виникло в 1968 році, коли Кеннет Купер, в той час лікар Військово-повітряних сил США, опублікував книгу «Аеробіка». Фітнес (fitness) розглядають як загальну (а не тільки фізичну) готовність людини до виходу з «потoku життя» та забезпечення ефективної природності до дій в ситуаціях, які вимагають мобілізації фізичних та духовних сил. Це стан психологічної та фізичної підготовленості для досягнення успіху в конкретному завданні. Фітнес – складова здоров'я, яка забезпечує високу якість життя. В Україні поняття «фітнес» виникло в середині 90-х років з появою перших спортивних клубів (пізніше – фітнес-клубів), які почали пропагувати здоровий спосіб життя та взяли на себе функції з оздоровлення населення [4, с. 10-16].

Серед нових напрямів фітнесу, який може бути корисним при фізичній підготовці поліцейських, правоохоронців та військовослужбовців, виділяють: мілітарі-фітнес, мілітарі-фітнес за версією ICIPS, колове тренування та тактичний фітнес – який нам більше всього імпонує для фізичної підготовки поліцейських.

Мілітарі-фітнес (або військовий фітнес) – це напрям у фітнесі, у якому використовуються засоби армійської фізичної підготовки. Унікальні методики мілітарі-фітнесу дозволяють учасникам занять успішно вирішувати завдання сьогодення і бути готовим до сучасного ритму життя та різних його аспектів. Мілітарі-фітнес зародився у Великобританії в кінці 90-х років. У квітні 1999 року майор Роберт Коуп і юрисконсульт Гаррі Сауербі запропонували цей вид фітнесу як альтернативу традиційним груповим заняттям у залі. Запропонований вид занять переслідував мету залучення населення країни до занять просто неба, на свіжому повітрі, у міських парках. Проводити такі заняття повинні були інструктори з військової (армійської) фізичної підготовки [5, с. 232-233].

Мілітарі-фітнес за версією ICIPS (International Center of Israeli Paramilitary Sport) Міжнародний центр ізраїльського воєнізованого спорту виник у Ізраїлі на базі академії боротьби з тероризмом та забезпечення громадської безпеки Калібр 3. Сьогодні це новий напрям у фітнес-індустрії, який охоплює комплексну фізичну підготовку, армійський тактичний страйкбол, самозахист за системою «Крав Мага», основи парамедицини та спеціальної психології [6, с. 1-5].

Колове тренування. В основі цієї фітнес-програми лежить також одна з організаційних форм фізичної підготовки, розробленої в спорті, колове тренування. Передбачається проходження декількох «станцій» і виконання на них вправ або серій вправ. Основна спрямованість колового тренування – виховання сили, силових витривалості та загальної аеробної працездатності. Колове тренування проводиться як за допомогою приладів, так і без них. Використовуючи 5-7 різних станцій для розвитку сили м'язів, гнучкості та витривалості [4, с. 215].

Тактичний фітнес – це абсолютно новий напрямок фізичної підготовки, він являє собою суміш елементів боротьби, гімнастики, йоги, а також силових вправ з гирями, гантелями, булавою, мотузками та іншими нехитрими снарядами [7, с. 373]. Засновником тактичного фітнесу вважається Скотт Соннон, ця система тактичного фітнесу включала в себе елементи силових вправ, єдиноборств, а також навички, необхідні бійцям спецназу. Скотт Соннон є головним директором RMAX International також допоміжним інструктором Федерального центру підготовки правоохоронних органів США і

виступав як інструктор для багатьох установ, включаючи: Ізраїльську контртерористичну академію, Академію маршалів США та інших. Вправи у тактичному фітнесі мають схожу методику із коловим тренуванням та вправами за системою «Табата» – де фізичні вправи робляться із певним часовим інтервалом, як сама вправа, так і відпочинок між вправами.

Таким чином, використання тактичного фітнесу при фізичній підготовці поліцейських є дуже важливим елементом загальної фізичної підготовки та тактики самозахисту працівників Національної поліції України.

Тактичний фітнес є невимогливим у зв'язки з тим, що тренування можливо проводити, як у спортивних залах, спеціалізованих приміщеннях під фітнес та на вулиці при будь-якій сприятливій погоді. Тактичний фітнес – це дуже ефективна програма, що дозволяє гармонійно розвивати витривалість, гнучкість, стресостійкість, силу, швидкість та інші навички та вміння працівниками Національної поліції України.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 01.10.2019).

2. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16>. (дата звернення 01.10.2019).

3. Зубченко Л. В., Голик В. А. Мотивація учнів старшої школи до занять з фізичної підготовки та вибору професії поліцейського засобами Fitness Boot Camp. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України: зб. наук. пр. (24 травня 2018 р., м. Харків) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки ф-ту № 2. Харків: ХНУВС, 2018. С. 145–148.

4. Воловик Н. І. Основи оздоровчого фітнесу: навчальний посібник. К.: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. 240 с.

5. Мілітарі фітнес за версією ICIPS: історія формування та сучасний зміст / Ольга Жданова, Любов Чеховська, Ірина Цирик //

Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення: матеріали X Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (12-13 трав. 2016 р.). Львів. 2016. С. 232–236.

6. Основи методики ICIPS та її використання у навчальному процесі ВНЗ МВС України: методичні рекомендації / кол. авт. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2017. 92 с.

7. Лаптев О. О. Актуальні питання фізичної підготовки корпусу оперативно-раптової дії // Матеріали наукового семінару (ДДУВС, 08.12.2017). С. 371–373.

УДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ЗВО МВС УКРАЇНИ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ВПРАВ ЗА СИСТЕМОЮ «ТАБАТА»

Пашаєв Арзу Закір огли

викладач кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

Зазеріна Марія Сергіївна

викладач кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

Винайшов цю систему колишній тренер японської збірної з ковзанярського спорту Ідзумі Табата в співавторстві з групою дослідників із Національного інституту фітнесу та спорту в Токіо. Їх новаторські дослідження, закінчені в 1996 році і опубліковані в журналі «Медицина і наука в спорті і тренуваннях» (Medicine and Science in Sports & Exercise [1]), доводять, про значні переваги високо-інтенсивних та інтервальних тренувань – саме так на мові спортивної медицини називається тренування Табата. В ході дослідження було переконливо доведено, що лише 4 хвилини тренування по протоколу Табата можуть зробити більше для

підвищення аеробних і анаеробних потужностей та можливостей організму людини, ніж годинне тренування на витривалість.

Дослідження доктора Табати показали наступне – якщо займатися за його методикою п'ять днів на тиждень протягом шести тижнів, можна збільшити аеробну витривалість організму на 14 відсотків, і на 28 відсотків збільшити його анаеробну потужність. І те, і інше забезпечує значне збільшення загальної витривалості організму [2, с. 81].

Тренування за системою Табата, яка за своєю структурою схожа на колове тренування, також буде мати комплексний вплив на удосконалення фізичної підготовленості.

Табата – це інтервальне тренування загальною із тривалістю чотири хвилини. Воно складається з восьми циклів інтенсивних навантажень, що перемежуються коротким відпочинком [3, с. 139].

Якщо описувати систему Табата в декількох словах, можна сказати – це дуже багато рухів за короткий час. Класична Табата – це тренування з декількома інтервалами по 20 і 10 секунд. Спочатку 20 секунд максимально інтенсивної роботи і 10 секунд відпочинку, такі цикли повторюються 8 разів повторно і складають в загальній сумі 4 хвилини [4, с. 89] і так від 3 кіл (циклів, підходів) до 6, з 3-4 хвилинними перервами на відпочинок.

Удосконалення рівня фізичної підготовки курсантів ЗВО МВС України шляхом використання вправ за системою Табата є дуже актуальним, із системою Табата сумісний досить широкий спектр інших вправ, в тому числі із важкої атлетики, гімнастики, йоги. Для Табата потрібно правильно підбирати вправи.

Дуже добре підходять: підтягування, віджимання, присідання, різні вистрибування з присідаючи і на місці, «бурпі», махи ногами, підскоки, будь-які види випадів, різні планки, підйом корпусу лежачи на спині при зігнутих в колінах ногах, біг на місці з високим підйомом стегон і багато інших вправ. Під час відпочинку потрібно робити інтенсивне дихання, завдяки якому до м'язів поступає велика кількість повітря. Повітря вдихається носом і видихається ротом. Після тренування не потрібно падати на підлогу або сідати, найкращою заминкою після такого тренування буде повільна хода.

Таким чином, доцільно акцентувати увагу на тому, що потрібно проводити роботу із удосконалення рівня фізичної підготовки курсантів ЗВО МВС України, а саме є нагальна необхідність

впровадження нових форм, способів та методів щодо підвищення рівня фізичної підготовки курсантів, серед яких слід приділити увагу використанню вправ за системою Табата. Удосконалення рівня фізичної підготовки курсантів ЗВО МВС України шляхом використання вправ за системою Табата – це ефективний метод, але його бажано та повноцінно слід застосовувати курсантам із однаковим рівнем фізичної підготовленості.

Література

1. Tabata I., Nishimura K., Kouzaki M., Hirai Y., Ogita F., Miyachi M., Yamamoto K. (1996) Effects of moderate-intensity endurance and high-intensity intermittent training on anaerobic capacity and VO₂max. *Medicine and Science in Sports and Exercise*. № 28. P. 1327–1330.
2. Кириченко Е., Терехина О., Луценко С., Кубатко А. Система Табата в процессе физической подготовки студентов ВУЗ. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць*. Вип. 7 (26). Вінниця: ТОВ «Планер», 2019. С. 80–84.
3. Гаркава О. В., Любина Л. В. Использование нового формата на практических занятиях по физическому воспитанию в ВУЗе. *Научный часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Випуск 2 (71). 2016. С. 87–90.
4. Жмудь І. Система Табата як метод удосконалення фізичної підготовленості боксерів. *Фізична культура і спорт та фізична реабілітація в сучасному суспільстві: збірник наукових праць Х Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції*. Вінниця: ТОВ Фірма «Планер», 2017. С. 130–133.

СУЧАСНА КАДРОВА ПОЛІТИКА, ЯК ДІЄВИЙ ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Перчик Олександр Миколайович

начальник управління кадрового
забезпечення ГУНП в Одеській області

Відповідно до Стратегії розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 року особливу увагу приділено саме розвитку кадрового потенціалу відомства та його укомплектуванню висококваліфікованими кадрами. Водночас, в умовах сьогодення кадрове забезпечення органів Національної поліції є не тільки профілактичним інструментом та засобом запобігання корупційним діянням, а також сприяє посиленню інституту відповідальності серед поліцейських. Відповідно із зазначеною Стратегією державної кадрової політики на 2012-2020 роки, затвердженої указом Президента України, наголошується на необхідності: посилення вимог до моральних якостей осіб, які залучаються до управлінської діяльності, з метою уникнення можливих проявів корупції, запобігання виникненню конфлікту інтересів, удосконалення процедури дисциплінарного провадження; розроблення механізмів залучення до роботи у сферах державного управління висококваліфікованих фахівців, здібних випускників вищих навчальних закладів; відновлення технології добору кадрів для зайняття управлінських посад із числа працівників, що мають досвід роботи на посадах нижчого рівня у відповідній сфері діяльності; формування дієвого кадрового резерву на зайняття керівних посад у сферах державного управління; впровадження сучасних технологій управління персоналом для успішного вирішення виробничих і управлінських завдань у державному управлінні; відновлення профорієнтаційної роботи серед молоді; державна підтримка цільових науково-практичних досліджень у сфері розвитку людського потенціалу; підготовка та професійний розвиток вищих керівних кадрів державної служби, здатних забезпечити ефективність державної політики у сфері державного управління та лідерство у проведенні адміністративної та економічної реформ [1].

Досліджуючи питання кадрового забезпечення органів Національної поліції, вважаємо за необхідне згадати положення, передбачені Концепцією першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 22.10.2014 № 1118-р [2], в якій наголошується на необхідності формування стабільного та високопрофесійного кадрового складу органів Національної поліції.

Разом з тим у вище зазначеній Концепції визначені певні недоліки щодо кадрового забезпечення органів Національної поліції, серед яких: вимивання професійного ядра і некомплект персоналу органів поліції; відсутність ефективної та сучасної системи підготовки, відбору та управління персоналом, прозорих механізмів кар'єрного зростання; відсутність належної системи соціального захисту, професійного зростання та мотивації працівників системи МВС, низька ініціативність персоналу і його вразливість до корупційних ризиків; відмінність категорій працівників, що зумовлює необхідність вироблення спеціальних підходів в управлінні персоналом, відсутність налагодженої системи внутрішніх комунікацій [2].

Не можна не погодитися із зазначеними положеннями, що неодноразово підтверджувалося на практиці. Відповідно у контексті даної доповіді ми не будемо з'ясовувати кадрове забезпечення органів Національної поліції шляхом аналізу змісту термінів «кадрова політика», «кадрова робота», «кадрове забезпечення», а одразу перейдемо до проблемних питань у цій сфері у контексті практичної складової. Нагадаємо тільки, що кадрова політика є одним із дієвих засобів підвищення ефективності функціонування системи органів державного апарату і реалізується шляхом формування кадрового складу професійних державних службовців, котрі володіють необхідними якостями державного та суспільного служіння [3, с. 29].

У свою чергу, кадрова політика в органах Національної поліції – це сукупність принципів, напрямів, форм та методів діяльності органів кадрового забезпечення, спрямованих на створення цілісної системи формування, підготовки, ефективного використання персоналу відповідно до потреб Національної поліції України, забезпечення потреб кожної особистості, розвитку в неї стійкої

мотивації до служби в органах поліції та можливості реалізації свого потенціалу під час її проходження [4, с. 420].

Враховуючи те, що головною метою кадрової політики в органах Національної поліції є створення умов для гарантованого та якісного комплектування Національної поліції персоналом, спроможним виконувати завдання за призначенням, вважаємо, що одними з першочергових завдань, які стоять перед кадровим забезпеченням в органах Національної поліції є: удосконалення нормативно-правової бази щодо здійснення роботи з кадрами та кадрової роботи в системі Національної поліції; запровадження новітніх та передових форм та методів роботи в діяльність підрозділів кадрового забезпечення; використання системного підходу щодо добору та адаптації кадрів, застосування принципів стратегічного планування кадрової роботи; організація якісної системи професійного навчання та післядипломної освіти, включаючи заходи із спеціалізації та підвищення кваліфікації із обов'язковим застосуванням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у сфері кадрового забезпечення; обов'язкове поступове здійснення систематичної інформатизації кадрових процесів.

Таким чином, відзначимо, що зазначений нами вище перелік не є вичерпним та існує ще багато завдань, які стоять перед кадровим забезпеченням в органах Національної поліції та відповідно перспективних напрямів подальших наукових досліджень у сфері кадрового забезпечення в органах Національної поліції. Разом з тим, серед основних заходів, спрямованих на покращення кадрового забезпечення органів Національної поліції України можна відзначити: розроблення механізмів забезпечення прозорості відбору кадрів; розроблення і впровадження програм безперервного професійного розвитку персоналу; стимулювання керівників усіх рівнів до використання новітніх управлінських практик; розроблення ефективних підходів до оцінювання роботи персоналу; розроблення системи заохочень кадрів тощо.

Література:

1. Про Стратегію державної кадрової політики на 2012-2020 роки: Указ Президент України від 01.02.2012 № 45/2012. URL. <http://zakon.rada.gov.ua/go/45/2012>. (дата звернення 01.10.2019).

2. Питання запобігання та виявлення корупції: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.09.2013 № 706. URL. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/706-2013-%D0%BF>. (дата звернення 01.10.2019).

3. Лісціков О. В. Адміністративні процедури кадрової роботи в органах Державної пенітенціарної служби України: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Х., 2012. 198 с.

4. Босак Х. Кадрова політика в органах внутрішніх справ України – механізм реалізації кадрового потенціалу // Юридичний вісник. 2014. № 6. С. 419-424.

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ ДО ДІЙ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ

Плескачова Владислава Сергіївна

курсант факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Казначесв Дмитро Георгійович

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

Дана тема на сьогодні являється дуже важливою складовою підготовки поліцейських, адже ця професія відрізняється від інших видів людської діяльності своїми цілями, завданнями, небезпечністю, засобами за допомогою яких досягається певна мета.

Служба в поліції характеризується підвищеними інформаційними та психологічними навантаженнями, високою нервовою напруженістю й великими витратами сил організму.

Тому невід'ємною частиною професійної підготовки працівників поліції до дій в екстремальних ситуаціях є психологічна підготовка.

Екстремальні умови, ситуації, обставини об'єктивно містять в собі різні чинники (причини, особливості), що здійснюють потужний психологічний вплив на поліцейських, пов'язані з високим ступенем ризику, потребують великого напруження психічних і фізичних ресурсів, прийняття відповідальних рішень в умовах дефіциту часу.

Основною метою психологічної підготовки поліцейських є формування професійно-психологічної підготовленості і підвищення готовності до дій в екстремальних ситуаціях.

Завданням психологічної підготовки працівників поліції полягає у розвитку емоційно-вольової стійкості до дії стрес-факторів, психологічних якостей і вмінь, які необхідні для виконання професійних дій у небезпечних для життя умовах.

В екстремальних ситуаціях перемагає не той, хто більш фізично розвинений або володіє великим арсеналом прийомів, а той, хто перевершує супротивника психологічно, здатний управляти своїм станом, бути максимально зібраним і рішучим в критичний момент, може максимально мобілізувати і використовувати в безнадійній ситуації, як здавалось би, всі запаси організму та психіки.

Для досягнення необхідних психічних станів використовуються найрізноманітніші методи психологічної підготовки, від простих дихальних і фізичних прийомів до складних методик медитації, навіювання, самогіпнозу.

Одним із методів психологічної підготовки до діяльності в екстремальних умовах є метод аутогенного тренування, основним елементом якого є навчання м'язовому розслабленню (релаксації), що допоможе поліцейським зняти або зменшити емоційну напругу, а також одержати повноцінне розслаблення та відпочинок за короткий проміжок часу.

Для подолання стану страху і заціпеніння можна використовувати методику зниження реакції тривоги і страху від Маріщук В.Л., суть якої полягає в багатократному образному представленні ситуації, яка викликає високу нервово-психічну напругу, на тлі аутогенного розслаблення [1].

Метод емоційно-образної терапії М. Д. Лінді, результати використання даного методу виявляються безпосередньо «тут і

зараз», після вдалої роботи з образом страху останній зникає відразу, що підтверджується зникненням його психосоматичних проявів, перевіркою на уявній проблемній ситуації. Здійснити швидку вольову мобілізацію в складних умовах допоможе оволодіння прийомами вольового дихання («Вольове дихання»; «Збуджуюче дихання») [2, с. 54].

Важливою задачею психологічної підготовки працівників поліції є формування у них навичок керування болючими відчуттями без використання медикаментозних засобів.

Отже, підсумовуючи, можна дійти висновку, що така складова поліцейської підготовки, як психологічна підготовка до дій в екстремальних ситуаціях, є дуже важливою для працівників поліції для подолання власних відчуттів страху, болю, стресу та інших.

Література

1. Маришук В. Л., Евдокимов В. И. Поведение и саморегуляция человека в условиях стресса. СПб.: Издательский дом «Сентябрь». 2001. 260 с.

2. Линде Н. Д. Эмоционально-образная терапия (теория и практика), Москва: 2004. 153 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ ТАКТИКИ ДІЙ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЩОДО ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ ЯК ЕФЕКТИВНА УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ У СУСПІЛЬСТВІ

Починок Юля Олександрівна

курсантка 301 навчального взводу
Херсонського факультету Одеського
державного університету внутрішніх
справ

Науковий керівник:

Вайда Тарас Степанович

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри спеціальної фізичної

В Україні та інших країнах світу умови та обставини проходження масових заворушень постійно змінюються: використовуються різні форми заходів, в залежності від кількості залучених осіб мають вони різні масштаби; потреби, наміри та мислення людей з приводу тих чи інших проблем обумовлюють більш агресивну поведінку та значну кількість протестуючих, можливі випадки використання зброї (у тому числі вогнепальної та вибухової) тощо. Всі ці оновлення потребують оперативного впливу та прийняття ефективних відповідних заходів з боку влади.

В той же час згідно статті 39 Конституції України «громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування». Але якщо ж такі заходи мають інший (кримінальний) намір, потрібно залучати висококваліфікованих спеціалістів-правоохоронців, які знають свою справу та виконують її на високому рівні [1].

Разом з тим варто зазначити, що за дії, передбачені статтею 294 ККУ «Масові заворушення», законодавство передбачає санкції у формі позбавлення волі на строк від п'яти до восьми років. Ті самі дії, якщо вони призвели до загибелі людей або до інших тяжких наслідків, караються позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років [2].

Масові заворушення як явище виникає через дії натовпу, що представляють реальну загрозу для громадського порядку та публічної і особистої безпеки громадян. Проявом цих дій є здійснення насильства, погромів, підпалів, застосування будь-якого виду зброї. До соціально-психологічних феноменів, що народжуються у натовпі, слід зазначити наступні: 1) підвищена навіюваність людей; 2) втрата людиною своєї індивідуальності; 3) прояви жорстокості; 4) прояв лідерства; 5) поява паніки.

Основними механізмами формування натовпу і розвитку його специфічних якостей вважається циркулярна реакція (наростаюче двостороннє емоційне зараження), а також чутки. Циркулярна

реакція – це взаємне зараження, тобто передача емоційного стану на психофізіологічному рівні контакту між організмами [3].

Важливим явищем, котре варто враховувати під час масових заходів, є закон автосинхронізації. Цей феномен можна чітко побачити під час масових заворушень. Його суть полягає в наступному – якщо в якійсь спільності 5 відсотків здійснюють одночасно певні дії, то згодом всі решти починають їх повторювати навіть не замислюючись над цим. Науковці проводили такі експерименти навіть на звичайних метрономах, загальна маса яких підлаштовувалася під один ритм. Таку закономірність дій можна спостерігати й у людей, що отримала назву «стадне почуття». Отже, достатньо усього 5 відсотків провокаторів, щоб мирний мітинг перетворився на масове побоїще.

Причини появи натовпу можуть бути досить різними: політико-економічні, релігійні, культурно-спортивні, незадоволення людей діяльністю правоохоронних органів та багато інших аспектів.

З метою завчасної підготовки сил і засобів для припинення масових заворушень здійснюються необхідні організаційні заходи та розробляються відповідні оперативні плани (наприклад, «Хвиля»), які вводяться в дію у разі виникнення масових безпорядків [4]. Саме така тактика, має більш впливовий результат на припинення дій, котрі спрямовані на порушення громадського порядку. Як показує нам теорія та практика правоохоронної діяльності, спочатку для припинення масового безпорядку потрібно вилучати так званий «корінь зла», тобто мова йде про ініціаторів такого заходу.

Для кращого розуміння та відпрацювання тактичних дій з працівниками поліції постійно проводять тренувальні навчання. Так, 6 березня 2019 року у м. Нова Каховка відбулися спільні тактико-спеціальні навчання Головних управлінь Національної поліції та Держслужби з надзвичайних ситуацій у Херсонській області. Мета навчань – відпрацювання спільних дій із забезпечення пожежно-техногенної безпеки та громадського порядку, миттєвого реагування на нештатні ситуації під час підготовки та проведення чергових виборів Президента України. У ході навчань відпрацьовано ряд ввідних. Зокрема пожежно-рятувальними підрозділами забезпечено виконання дій щодо можливих ситуацій пов'язаних із замінуванням виборчих дільниць, виявленням небезпечних хімічних речовин,

ліквідації пожеж та загорань, що можуть виникнути в результаті масових заворушень [5].

Вагомий внесок у розвиток належного функціонування правоохоронних органів вносять визначений перелік тренінгів із залученням іноземних спеціалістів для працівників поліції. Наприклад, у рамках канадського Проекту підтримки підготовки поліцейських в Україні була створена робоча група (2017), метою діяльності котрої було вивчення можливостей та координування процесу створення Української асоціації представниць правоохоронних органів України (УАППО) [6].

Підсумовуючи все вищезазначене, ми можемо зробити висновок, що на сучасному етапі розвитку суспільства масові порушення громадського порядку мають значно більші масштаби у порівнянні з минулими роками. З'являються нові причини виникнення таких заходів. Агресія, паніка, що охоплює людей стає дедалі сильнішою, а мирні мітинги можуть досить швидко переростати у таке явище, як масові заворушення.

Для ліквідації таких порушень громадського порядку потрібна професійна підготовка працівників правоохоронних органів. Наразі спостерігається плідна співпраця працівників органів Національної поліції з іноземними правоохоронними органами та організаціями для підвищення рівня кваліфікації поліцейських. Проведення тренінгів із тактико-спеціальної підготовки, відпрацювання тактичних дій, удосконалення фахових навичок протидії масовим заворушенням, котрі отримуються під час цих навчань, дають вагомий результат щодо підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів.

Література

1. Конституція України. Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>. (дата звернення: 27.10.2019).
2. Кримінальний Кодекс України. Закон України № 2341-III від 05.04.2001. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. (дата звернення: 25.10.2019).
3. Наталя Бурбан. Психологічні аспекти поведінки особистості в натовпі. Педагогіка і психологія професійної освіти. № 6. 2014. С. 106-118.

4. Яременко А. О. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Тактико-спеціальна підготовка». Херсон: Херсонський факультет ОДУВС, 2019. 124 с.

5. На Херсонщині відбулися спільні тактико-спеціальні навчання підрозділів національної поліції та пожежно-рятувальних частин з реагування на нештатні ситуації під час виборів Президента України. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. 2019 р. URL. <https://www.dsns.gov.ua/ua/Ostanni-novini/90526.html>. (дата звернення: 30.10.2019).

6. Арсен Аваков – міністр внутрішніх справ України: МВС продовжуватиме співпрацю з Канадою у підготовці поліцейських і гвардійців. портал органів системи МВС України. 2017 року. URL. https://mvs.gov.ua/ua/news/11404_Arsen_Avakov_MVS_prodozhuvati_me_spivpracyu_z_Kanadoyu_u_pidgotovci_policeyskih_i_gvardiyciv_FOTO.htm. (дата звернення: 30.10.2019).

ОСОБЛИВОСТІ ЖІНОЧИХ ТРЕНУВАНЬ З ГИРЯМИ, В КОНТЕКСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЖІНОК-ПОЛІЦЕЙСЬКИХ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Проскурня Євгеній Євгенійович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

Ком'яга Анатолій Васильович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

На сучасному етапі суспільного розвитку, коли гостро стоять проблеми здоров'я, фізичного розвитку, фізичної підготовки учнівської молоді, на жаль, у системі їх фізичного виховання

нетрадиційні види фізичних вправ стали витіснити традиційні. Так, наприклад, лижний спорт, спортивна гімнастика, плавання та інші види спорту, які входять до обов'язкового переліку або до базової частини програми фізичного виховання загальноосвітніх шкіл, середніх спеціальних установ і ЗВО і мають величезне значення у формуванні життєво важливих рухових умінь і навичок, розвитку фізичних якостей, виховання волевих та інших якостей особистості людини, стають недоступними для учнівської молоді. Таку ситуацію сьогодні в Україні, перш за все, слід пояснити складними динамічними змінами у всіх сферах життя, зокрема, застарілістю і непридатністю інвентарю та обладнання або повною відсутністю в освітніх установах матеріально-технічної бази для занять цими видами спорту.

Аналіз досвіду власної багаторічної педагогічної діяльності та результати експериментальних досліджень свідчать про тривожну тенденцію відставання і невідповідності ступеня фізичного розвитку, фізичної підготовки і функціональних можливостей значної частини сучасної молоді, яка навчається у ЗВО зі спеціальними умовами навчання, нормативним вимогам їх загальної фізичної підготовки.

У формуванні життєво важливих рухових умінь і навичок, розвитку фізичних якостей, вихованні морально-волевих та інших якостей особистості жінок-курсантів важливе значення має гирьовий спорт, можливості якого, як показує практика, невичерпні.

За допомогою гирьового спорту можна внести корекцію фізичного розвитку, виправити вроджені дефекти будови тіла (вузькі плечі, сутулість, непропорційність розвитку окремих м'язових груп і т.д.)

Гирі мають ряд переваг, а саме: простота, доступність і економічність.

Необхідно враховувати вікові і статеві особливості осіб, які займаються силовими вправами для зміцнення здоров'я і професійно-прикладної підготовки. Особливості жіночого організму:

- менш міцні кістки, суглоби, мускулатура, більш широкий тазовий пояс;
- особливості в діяльності серцево-судинної, дихальної, нервової та інших систем;
- більш тривалий період відновлення організму, швидка втрата тренуваності;

– розминка більш тривала і поступовий перехід до великих навантажень.

Мета занять початкової підготовки формування потужного м'язового корсету, створення бази для вдосконалення силових вправ, які не повинні бути орієнтовані на розвиток максимальної або швидкісної сили, бо особливості силових занять для дівчат і жінок пов'язані з фізіологічними особливостями організму, такими як:

– гормональна структура жіночого організму обмежує зростання м'язової маси;

– частка м'язової маси тіла у жінок становить всього 30-35%, в порівнянні з 40-50% у чоловіків;

– центр мас тіла у жінок знаходиться нижче, ніж у чоловіків, у зв'язку з особливостями статури – у жінки більш довгий тулуб і більш короткі ноги;

– жінки в силу більш швидкого дозрівання організму, на 2-4 роки раніше чоловіків досягають своїх фізичних і силових кондицій;

– для жінок характерними є збільшення жирових відкладень на стегнах і сідницях, у чоловіків – на животі;

– жінки мають більшу гнучкість у порівнянні з чоловіками;

– жінки мають більш високий больовий поріг (тобто вони витриваліші за чоловіків).

Наукові дослідження і практичний досвід показують, що силове тренування, при врахуванні фізіологічних особливостей жіночого організму, сприяє поліпшенню здоров'я, зміцнює м'язи і зв'язки тазового дна, покращує фігуру.

Жіночий організм набагато краще переносить навантаження, спрямовані на розвиток витривалості. Тому, в тренувальних заняттях жінок широко застосовуються методи розвитку силової витривалості: вони пов'язані з невеликими обтяженнями, швидко знижують жировий компонент маси тіла, сприяють вирішенню завдань естетичної корекції статури.

Для ефективного вирішення таких завдань, жінкам необхідно приділяти підвищену увагу розвитку аеробної витривалості, гнучкості та координації рухів.

У будь-якому виді спорту є позитивні і негативні моменти, системність і правильна методика занять гирьовим спортом. До 18-20 років гирьовий спорт позитивно впливає на всі життєво необхідні

системи організму. Формується і зміцнюється спина, удосконалюється постава і талія, зміцнюються м'язи тіла.

Основною вправою в гірському спорті залишається ривок та ривок з довільною зміною рук. Ривок протягом 10-12 хвилин розвиває силу і витривалість. Тому система перших тренувань спрямована на швидкісно-силову витривалість зі стабільною вагою. В результаті м'язова маса не нарощується, а тіло навпаки «висушується». Сама природа завдяки цим вправам дозволяє жінкам скинути зайву вагу.

Під час проведення навчально-тренувальних занять необхідно дотримуватись основних правил техніки безпеки, а саме:

- займаючись гірським спортом, суворо дотримуватися загальні – механічні принципи побудови навчально-тренувального процесу;

- загально-фізична підготовка – основа успіхів в розвитку сили. Тому, необхідно включати вправи для розвитку витривалості, швидкості, гнучкості, координації та точності рухів, спортивні та рухливі бази;

- заняття не повинні бути монотонними;

- до 18 років не виконувати силових вправ з максимальними вагами. Застосовуйте більш легкі обтяження з можливістю виконати кожне тренувальне вправу в підході по 10-15 разів;

- приділяти увагу зміцненню м'язів черевного преса і спини;

- попереджати травми – вони є наслідком неправильного тренування;

- не виконувати глибоких присідань з великими обтяженнями.

При виконанні вправи з гирею стежте, щоб спина була випрямлена;

- припиняти тренування при виникненні болю;

- регулярно проходити медичний огляд у лікаря по спорту.

Навантаження при багаторазовому виконанні різних вправ з гирями порівнюється до бігу, що сприяє оздоровленню серцево-судинної системи, а нахили з енергійним випрямленням тулуба добре «прокачують» кров в тазовому відділі і навколо хребта, що оздоровлює не тільки хребет, але і майже всі внутрішні органи, функціонування яких знаходиться в прямій залежності від стану хребта. Через 2-3 місяці тривалого виконання вправ з нахилом і випрямленням тулуба больові відчуття в поперековому відділі поступово зникають.

Отже, підсумовуючи сказане, можна зробити висновок, що у сучасних несприятливих економічних умовах для більшості населення України, коли в освітніх установах матеріально-технічна база багатьох видів спорту значно погіршилася, а спортивно-оздоровчі послуги придбали платний характер, велику роль покликані зіграти ті види фізичної підготовки, які не вимагають великих фінансових витрат і доступні широкому колу. Одним з таких засобів, що сприяють вирішенню завдання зміцнення здоров'я, фізичного розвитку, формування необхідних в житті рухових умінь і навичок, цілеспрямованості, витримки, морально-вольових якостей і зростання показників рухової підготовленості, є гирьовий спорт.

Таким чином, вивчення впливу занять гирьовим спортом на стан загальної фізичної підготовки жінок-курсантів у процесі навчання у ЗВО зі специфічними умовами навчання є актуальним і представляє як науковий, так і практичний інтерес. Дослідження дозволять виявити педагогічні та фізіологічні закономірності в розвитку фізичних якостей жінок-курсантів, які займаються гирьовим спортом, і на цій основі більш об'єктивно планувати навантаження на навчально-тренувальних заняттях з фізичної підготовки.

Література

1. Гирьовий спорт у вищих навчальних закладах: навч. посіб. Г. П. Грибан та ін. Житомир, 2014. 400 с.
2. Організація та методика проведення занять з гирьового спорту / Романчук В. М., Романчук С. В., Пронтенко К. В., Пронтенко В. В.: навч.-метод. посібник. Житомир: ЖВІ НАУ, 2010. 196 с.
3. Пронтенко К. В. Вимоги до розвитку основних фізичних якостей спортсменів, які спеціалізуються у гирьовому спорті. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Харків: ХДАДМ (ХХІІІ). 2007. № 6. С. 235-238.
4. Проскурня Є. Є., Ком'яга А. В. Вплив занять з гирьового спорту на загальну фізичну підготовку курсантів закладів освіти зі спеціальними умовами навчання. Проблеми реабілітації: Збірник наукових праць. Одеса: Південноукраїнський національний університет ім. К. Д. Ушинського, 2019. С. 197-202.
5. Романчук С. В., Пронтенко В. В., Пронтенко К. В. Методики тренувань спортсменів-гирьовиків у різних школах України з

гирьового спорту. Актуальні проблеми розвитку традиційних і східних єдиноборств: зб. тез IV Міжнар. наук.-прак. конф. Харків: Академія ВВ МВС, 2010. С. 142-147.

6. Романчук С. В., Пронтенко К. В. Організація загальної фізичної підготовки курсантів ВВНЗ з використанням засобів гирьового спорту: навч.-метод. посіб. Житомир: ЖВІНАУ, 2008. 184 с.

ТАКТИКА ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ПРАВОПОРУШНИКА ПО «ГАРЯЧИХ СЛІДАХ»

Рога Вікторія Сергіївна

курсант 301 навчального взводу
Херсонського факультету Одеського
державного університету внутрішніх
справ

Науковий керівник:

Вайда Тарас Степанович

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри спеціальної фізичної
та вогневої підготовки Херсонського
факультету Одеського державного
університету внутрішніх справ

Нерозкриті злочини призводять до безкарності та подальшого вчинення злочинів. Тому в сучасних умовах важливою умовою гарантування законності в суспільстві є швидке і повне розкриття злочинів, що зміцнює серед громадян переконання у невідворотності покарання, дає можливість компенсувати громадянам, установам і організаціям завдану злочином шкоду [1]. Прийнявши рішення про переслідування правопорушника, поліцейський в обов'язковому порядку повинен повідомити про це оперативного чергового і постійно підтримувати із ним зв'язок. Це дасть змогу черговому скоординувати роботу інших нарядів патрульної поліції для

затримання правопорушника та в найкоротший строк надіслати допомогу.

На практиці вироблено такі способи переслідування «по гарячих слідах»:

- безпосередній (правопорушник є в полі зору поліцейського і видно, куди він утікає);
- за напрямком (потерпілий чи свідки вказують напрямок втечі правопорушника чи обставини свідчать про те, що правопорушник міг утекти тільки у визначеному напрямку);
- за слідами (на місці події залишилися сліди, які вказують, куди зник правопорушник);
- за прикметами (поліцейський має опис правопорушника та шляхом опитування перехожих встановлює його місцезнаходження) [2].

Залежно від обставин під час переслідування можуть використовуватися або один із цих способів, або комбінація із двох-трьох способів. Тому, коли правопорушнику вдалось утекти з місця події до прибуття працівника поліції, у потерпілих і свідків необхідно з'ясувати:

- кількість і прикмети злочинців;
- напрямок, у якому вони зникли;
- час із моменту скоєння злочину чи правопорушення.

Поліцейському під час переслідування потрібно враховувати:

- об'єктивні обставини – особливості території (наявність прохідних дворів, глухих кутів, зупинок транспорту, місць можливого укриття); час доби та кліматичні умови; кількість злочинців, їх тактика (можливість сховатися у певному місці, дії в групі чи кожен окремо); наявність зброї чи спецзасобів;
- суб'єктивні обставини – знання відповідної території працівником поліції; сприйняття обстановки; наявність професійних і тактико-спеціальних умінь та навичок, фізична та психологічна підготовленість.

Працівнику поліції під час переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні злочину, необхідно пам'ятати, що він має право затримувати таких осіб за наявності підстав:

- цю особу застали на місці скоєння злочину чи безпосередньо після його вчинення;

- коли очевидці, зокрема й потерпілі, вкажуть на цю особу, що саме вона вчинила злочин;
- на підозрюваному або його одязі будуть виявлені явні сліди злочину.

Сприятливі умови для швидкої і цілеспрямованої діяльності з розкриття злочину, звичайно, виникають тоді, коли розслідування починається негайно після вчинення злочину за його добре збереженими, ще невидозміненими та незникнувшими матеріальними й ідеальними слідами.

Розшук злочинця (злочинців) здійснюється від місця вчинення злочину з поступовим розширенням кола пошуку (за принципом «спіралі»), з одночасним перекриттям території навколо зазначеного місця та можливих шляхів відходу злочинця. При цьому передбачені наступні дії:

- негайне і повне оповіщення особового складу про скоєний злочин, прикмети злочинця, можливі шляхи його відходу та здійснення їх перекриття;
- ведення активного пошуку на перекритих (блокованих) та прилеглих до них територіях, у районах, а також обстеження дворів, будинків, підвалів, горищ тощо на шляху проведення заходів;
- забезпечення постійного та гнучкого керування залученими до розшуку силами і засобами [3, с. 86-87].

Протягом здійснення розшукових заходів по «гарячих слідах» необхідно забезпечити тісну взаємодію всіх служб територіальних органів Національної поліції і патрульних нарядів, оскільки своєчасне прибуття на місце події та оперативне проведення розшукових заходів забезпечуватимуть швидке розкриття злочинів.

Основними силами, які здійснюють розшук злочинців по «гарячих слідах», є патрульні наряди, які задіяні в охороні публічного порядку в системі єдиної дислокації на території населеного пункту, та слідчо-оперативні групи. Обов'язково застосовується службовий собака.

Крім цього, до участі у зазначених заходах залучаються створені за рахунок наявної кількості особового складу пошукові групи.

До складу пошукової групи входять:

- працівник поліції з числа оперативного складу (керівник групи), що працює за спеціально розробленим графіком;
- поліцейський-кінолог зі службово-розшуковим собакою.

Пошуковій групі, з урахуванням оперативної обстановки в районі (місті), визначається час несення служби (у вечірній період). Групі надається автомобіль із числа наявних у відділі, а у виняткових випадках – виділений підприємством, організацією. Також визначається порядок несення служби, підтримання зв'язку, взаємодії з іншими нарядами, що несуть службу на території району (міста) роз'яснюються особливі обов'язки [3, с. 87].

Як правило, в кожному відділі поліції утворюється одна пошукова група. Однак залежно від оперативної обстановки, кількості особового складу та наявності автотранспорту їх може бути декілька.

Заходи для затримання злочинців вживаються за принципом «спіралі», що розкручується: чергова частина, пошукові і патрульні групи, екіпажі автопатрулів, слідчо-оперативна група, всі наряди, які несуть службу на території району (міста), де був скоєний злочин та, залежно від виду злочину і ходу пошукових заходів, усі сили і засоби, що забезпечують охорону публічного порядку на території міста в системі єдиної дислокації.

Усі види нарядів у ході розшуку злочинців по «гарячих слідах» зобов'язані правильно оцінювати оперативну обстановку, що складається, дотримуватися законності [4].

Література

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 червня 1996 року. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. (дата звернення 30.10.2019).

2. Тактико-спеціальна підготовка працівників Національної поліції: навч. посібник. О. І. Тьорло, Ю. Р. Йосипів, В. М. Синенький та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 480 с.

3. Бондаренко Я. Г. Тактична та тактико-спеціальна підготовка працівників Національної поліції України: навч. посіб. Харків: ХНУВС, 2017. 308 с.

4. Розкриття злочинів по гарячих слідах. URL: http://adhdportal.com/book_1480_chapter_65_3_Rozkrittja_zlochiniv_po_garjachikh_sldakh.html. (дата звернення 30.10.2019).

ВИМОГИ ДО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ЗАХОДУ

Сокол Руслан Сергійович

викладач кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

Жуковський Сергій Володимирович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

Поліцейський захід – це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень.

Поліцейські заходи поділяються на превентивні та заходи примусу і застосовуються виключно для виконання повноважень поліції. Обраний поліцейський захід має бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним.

Обраний поліцейський захід є законним, якщо він визначений законом. Поліцейському заборонено застосовувати будь-які інші заходи, ніж визначені законами України.

Обраний поліцейський захід є необхідним, якщо для виконання повноважень поліції неможливо застосувати інший захід або його застосування буде неефективним, а також якщо такий захід заподіє найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам.

Застосований поліцейський захід є пропорційним, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства чи держави, не перевищує блага, для захисту якого він застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди. Обраний поліцейський захід є ефективним, якщо його застосування забезпечує виконання повноважень поліції.

Поліцейський захід припиняється, якщо досягнуто мети його застосування, якщо неможливість досягнення мети заходу є

очевидною або якщо немає необхідності у подальшому застосуванні такого заходу.

Превентивний (лат. *praeventivus*) – запобіжний; той, що випереджає дії.

Також під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

Примусовий – який здійснюється через натиск з чийогось боку, примушування.

Поліція під час виконання повноважень, уповноважена застосовувати такі заходи примусу: фізичний вплив (сила); застосування спеціальних засобів; застосування вогнепальної зброї.

Окрім поліцейських заходів зазначених в Законі «Про Національну поліцію» (далі Закон) [4] поліція для виконання покладених на неї завдань вживає заходів реагування на правопорушення, визначені ст. 131 КПК України [3] а саме: виклик слідчим; привід особи, який полягає у примусовому супроводженні особи до місця її виклику у відповідності до ухвали про цей захід; затримання осіб, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення; осіб, яким тримання під вартою визначено у якості запобіжного заходу, та ст. 260 КУАП а саме: з метою припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпано інші заходи впливу, встановлення особи, складення протоколу про адміністративне правопорушення у разі неможливості складання його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ та виконання постанов по справах про адміністративні правопорушення допускаються адміністративне затримання особи; особистий огляд; огляд речей і вилучення речей та документів, у тому числі посвідчення водія; тимчасове затримання транспортного засобу, відсторонення водіїв від керування транспортними засобами, річковими і маломірними суднами; огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції.

Поліція для охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення

також застосовує в межах своєї компетенції поліцейські превентивні заходи та заходи примусу, визначені Законом.

Поліція для виконання покладених на неї завдань може застосовувати інші заходи, визначені окремими законами.

Якщо поліцейського неможливо ідентифікувати за зовнішніми ознаками, він зобов'язаний пред'явити особі документ, що посвідчує його повноваження.

Поліція може застосовувати такі превентивні заходи:

- перевірка документів особи;
- опитування особи;
- поверхнева перевірка і огляд;
- зупинення транспортного засобу;
- вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території;
- обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю;
- проникнення до житла чи іншого володіння особи;
- перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ;
- застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису;
- перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб;
- поліцейське піклування.

Під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

Законним: поліцейський захід є законним якщо вони передбачені у відповідних нормативних документах України. Тобто визначенні ст. 30, 31, 42, Закону та які визначають перелік та порядок застосування поліцейських превентивних заходів та заходів примусу:

- фізичний вплив (сила);
- застосування спеціальних засобів;
- застосування вогнепальної зброї.

Так у відповідності із ст. 8 Закону [4] поліція діє виключно на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України. Поліцейському заборонено виконувати злочинні чи явно незаконні розпорядження та накази. Накази, розпорядження та доручення вищих органів, керівників, посадових та службових осіб, службова, політична, економічна або інша доцільність не можуть бути підставою для порушення поліцейським Конституції та законів України.

Накази можуть даватись як у усній, так і в письмовій формі. У разі одержання наказу від старшого прямого начальника підлеглий зобов'язаний виконати його та повідомити про це свого безпосереднього начальника.

Скасувати наказ має право тільки начальник, який видав відповідний наказ, або старший прямий начальник.

Накази повинні бути законними, зрозумілими і виконуватися беззаперечно, точно та у визначений строк.

У разі одержання наказу, який суперечить закону, підлеглий не повинен виконувати його, про що повинен негайно поінформувати начальника, який віддав наказ, а в разі підтвердження цього наказу – письмово поінформувати старшого прямого начальника.

Віддання і виконання наказу, який суперечить закону, або невиконання правомірного наказу тягне відповідальність.

Необхідним: вважається таким у наступних випадках: 1) якщо для виконання повноважень поліції неможливо використати інший захід; 2) якщо застосування іншого засобу буде неефективним; 3) якщо такий захід заподіяв би найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам.

Пропорційним: вважається таким, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства чи держави, не перевищує блага, для захисту якого він був застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди.

Ефективним: вважається таким, якщо застосування поліцейського заходу забезпечує виконання повноважень поліції.

Згідно ст. 3 Кодексу поведінки посадових осіб по підтриманню правопорядку, прийнятому Генеральною Асамблеєю ООН у грудні 1979 року можуть застосовувати силу тільки в разі крайньої необхідності й у тій мірі, в якій це потрібно для виконання їхніх

обов'язків. У Кодексі поведінки зазначено мету, задля досягнення якої може бути застосована сила:

- для попередження злочинів;
- для проведення правомірного затримання правопорушників або осіб, які запідозрені у вчиненні правопорушення, або допомогу в такому затриманні.

Наголошується, що не може бути застосована сила, яка перевищує необхідні для цієї мети межі. Силою, що перевищує межу, необхідною для виконання завдань, слід визнавати таку силу, що завдала особі, яку затримують, шкоду, явно рівнозначну небезпечності посягання та обстановці захисту.

Щоб застосування сили було правомірним, необхідна наявність правової та фактичної підстав застосування сили, взятих в їх сукупності.

Поліцейський не нестиме відповідальності, що передбачена кримінальним законодавством, за нанесення шкоди особі, якщо його дії щодо застосування сили відповідали вимогам законодавства, яке регламентує дії в стані необхідної оборони.

Згідно ст. 36 КК України під необхідною обороною визнаються дії, вчинені з метою захисту охоронюваних законом прав та інтересів особи, яка захищається, або іншої особи, а також суспільних інтересів та інтересів держави від суспільно небезпечного посягання шляхом заподіяння тому, хто посягає, шкоди, необхідної і достатньої в даній обстановці для негайного відвернення чи припинення посягання, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони.

Перевищенням меж необхідної оборони визнається умисне заподіяння тому, хто посягає, тяжкої шкоди, яка явно не відповідає небезпечності посягання або обстановці захисту. Перевищення меж необхідної оборони тягне кримінальну відповідальність лише у випадках, спеціально передбачених у ст. 118 та 124 КК України [2].

Застосування зброї або будь-яких інших засобів чи предметів для захисту від нападу озброєної особи або нападу групи осіб, а також для відвернення протиправного насильницького вторгнення у житло чи інше приміщення, незалежно від тяжкості шкоди, яку заподіяно тому, хто посягає не є перевищенням меж необхідної оборони і не наступає кримінальна відповідальність.

Також не є злочином заподіяння шкоди правоохоронюваним інтересам у стані крайньої необхідності (ст. 39 КК України), тобто для усунення небезпеки, що безпосередньо загрожує особі чи охоронюваним законом правам цієї людини або інших осіб, а також суспільним інтересам чи інтересам держави, якщо цю небезпеку в даній обстановці не можна було усунути іншими засобами і якщо при цьому не було допущено перевищення меж крайньої необхідності.

Перевищенням меж крайньої необхідності є умисне заподіяння шкоди правоохоронюваним інтересам, якщо така шкода є більш значною, ніж відвернена шкода.

Для правомірності дій працівника поліції необхідно:

- щоб посягання було суспільно небезпечним, тобто таким, що стосується інтересів, які охороняються законом;

- посягання повинно бути наявним, тобто відбуватися в межах якогось часу. Воно починається з безпосередньої реальної загрози його виконання і закінчується в ту хвилину, коли перервано захистом або припинене самою особою, що посягає;

- посягання має бути дійсним, тобто існуючим об'єктивно, а не лише в уяві того, хто захищається;

- шкода повинна завдаватися тільки тому, хто посягає або затримується, а не стороннім особам;

- оборона допускається тільки у випадках, коли треба захистити інтереси громадян, суспільства або держави;

- захист не повинен перевищувати меж необхідності.

Поліцейський захід вживається виключно для виконання повноважень поліції, і повинен бути припинений, якщо: досягнуто мету його застосування; очевидно, що мету заходу неможливо досягнути; немає необхідності в подальшому застосуванні такого заходу.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 року. URL. <http://zakon2.rada.gov.ua>. (дата звернення 10.09.2019).

2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 року. URL. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. (дата звернення 10.09.2019).

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 року. URL. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. (дата звернення 10.09.2019).

4. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення: 10.09.2019).

**ФОРМУВАННЯ ПРАЦІВНИКАМИ ПОЛІЦІЇ КРИЗОВОГО
СТАНУ У ПРАВОПОРУШНИКА ЯК МЕТОД
ОПЕРАТИВНОГО ПРИПИНЕННЯ ВЧИНЮВАНОГО НИМ
ЗЛОЧИНУ
(НА ПРИКЛАДІ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З ТАКТИЧНОЇ ТА ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ)**

Степаненко Віктор Вікторович

кандидат юридичних наук, начальник
тренінгового центру ГУНП в
Херсонській області, доцент кафедри
професійних та спеціальних дисциплін
Херсонського факультету Одеського
державного університету внутрішніх
справ

Башарін Ігор Сергійович

начальник відділу професійного
навчання управління кадрового
забезпечення ГУНП в Херсонській
області

Вдосконалення шляхів подальшої боротьби із злочинністю вимагає в першу чергу підвищення рівня службової підготовки працівників поліції в галузі профілактики цього негативного соціального явища. Не останнім методом у зазначеній фаховій діяльності правоохоронців є припинення ними правопорушень шляхом створення кризового стану у правопорушника.

Під кризовим психологічним станом злочинця нами розуміється внутрішні відчуття особистості правопорушника під час вчинення

ним злочину, який, як правило, знаходиться в стані психологічної напруженості, що обумовлюється екстремальністю ситуації, протидією зі сторони соціального оточення (громадян) та діяльністю працівників поліції, дефіцитом часу, зростаючою тривожністю від загрози бути ввійманим (викритим, покараним і т.д.).

Працівнику поліції варто враховувати, що стани, викликані страхом, гнівом, афектом, люттю, тривогою, хвилюванням, як правило, супроводять більшість злочинів.

Психологічний вплив працівника поліції на злочинця повинен переслідувати виконання поліцейським двох основних завдань: 1) стратегічного, тобто по можливості вирішити проблему перебудови мотиваційної суті особистості злочинця; 2) тактичного, тобто сформулювати професійній цілі та завдання, яким способом скорегувати конкретну поведінку суб'єкта злочину в характерній для нього ситуації [1, с. 58-60].

Штучно створені працівником поліції ситуації щодо оперативного припинення правопорушення проходять через чотири стадії, які впливають на формування кризового стану злочинця:

- перша стадія – первинне зростання суб'єктивного напруження правопорушника (стимулює зменшення рівня ефективності застосування ним звичних способів вирішення протиправної «проблеми»);

- друга стадія – подальше зростання внутрішнього напруження особистості правопорушника в умовах, коли обрані злочинцем способи виявилися безрезультатними;

- третя стадія – максимальне збільшення напруженості злочинця, яке вимагає мобілізації зовнішніх джерел та внутрішніх ресурсів. Саме в цей час поліцейські повинні визначити пікове напруження ситуації і бути готовими випередити злочинця своїми діями;

- четверта стадія – підвищення рівня тривоги і депресії, почуттями безпомічності та безнадії, дезорганізацією особистості злочинця.

Узагальнити всі чотири способи нагнітання кризового стану у правопорушника можна наступним чином:

- необхідно здійснювати постійний контроль за діяльністю злочинця;

– моніторинг передбачає складну систему зворотного зв'язку, тобто відчуття працівниками поліції злочинця і навпаки;

– оперативний нагляд передбачає слідкування за кожним актом поведінки злочинця, включаючи фізичні наміри та зміни поточної обстановки, реакцію правопорушника (вимушений заново пропрацьовувати весь мотиваційний цикл з наступними наслідками; зустріч із новими перешкодами може привести суб'єкта злочину до добровільної відмови від його вчинення або до прийняття нового рішення щодо більш активного подолання перешкоди) [2, с. 81].

Пропозиції щодо удосконалення методики відпрацювання захисних дій на заняттях з тактичної чи фізичної підготовки. Ефективність процесу попередження злочину нерозривно пов'язаний з тим, на якому рівні підготовленості знаходиться сам поліцейський [3; 4].

Поряд з використанням психологічних впливів йому необхідно здійснювати різноманітні за складністю рухові процеси. Тому будувати тактику впливу слід нерозривно з руховою установкою, котра може полегшити його положення на випадок непередбачуваної поведінки суб'єкта злочину. У процесі тактичної підготовки розрізняють два рівня формування і функціонування установки:

– на першому рівні установка формується за результатами сприйняття ситуації: чим більше варіантів ситуацій пропрацьовується в умовах практичних занять, тим більше поліцейські збагатяться досвідом вирішення рухових завдань;

– другий рівень пов'язаний з установкою, яка фіксується без безпосереднього сприйняття, а тільки з допомогою абстрактних понять, моделювання уявної ситуації.

Доцільно на заняттях викладати одну із моделей вчинених в минулому злочинів, вибрати з них ситуацію, яка передувала основній події, і за якою працівники поліції повинні визначити конкретний зміст мотиву суб'єкта за всіма вищезазначеними пунктами.

Необхідно не тільки моделювати і аналізувати ті чи інші критичні ситуації, які виникають безпосередньо перед вчиненням злочинів, але й приймати до уваги всі властивості особистості злочинця, його життєвий досвід; з врахуванням створеної ситуації запропонувати поліцейському викласти способи впливу на особистість злочинця.

Науково-педагогічному складу відомчих ЗВО МВС України та практичним підрозділам ГУНП в областях з метою відпрацювання алгоритмів дій поліцейських у розглянутих ситуаціях, успішного формування надійних навичок профілактичних дій працівників поліції під час несення служби та забезпечення їх готовності до протидії злочинності пропонуємо моделювати зазначені ситуації з участю поліцейських, наприклад, розробляючи тактичні сценарії оперативних заходів боротьби із двома наступними типами правопорушників:

- поведінка суб'єкта із явно вираженими аморальними рисами;
- підозрювані із догідливою, обережною поведінкою, комунікабельні.

Висновки. Моделювання у процесі професійного (службового) навчання поліцейських відповідних психолого-педагогічних умов з метою цілеспрямованого впливу на формування тактики дій та навичок правоохоронця щодо створення критичного стану у правопорушника може суттєво покращити готовність працівників Національної поліції України до ефективного ведення протиборства зі злочинцями, зменшити саму ймовірність вчинення багатьох правопорушень.

Література

1. Вайда Т. С., Кузнецов О. І. Формування у майбутніх правоохоронців стійкого психоемоційного стану до дії зовнішніх небезпек (на прикладі спеціальної фізичної підготовки). Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (Одеса, 20 лютого 2009 р.). Одеса: ОДУВС, 2009. С. 58-60.

2. Плиско В. И. Формирование у сотрудников устойчивого психомоторного состояния к внешним проявлениям опасности. Киев: Редакционно-издательский центр МВД УССР, 1991. 128 с.

3. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 23.10.2019).

4. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 26 січня 2016 року № 50.

ТАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ЕЛЕКТРОШОКОВИХ ПРИСТРОЇВ КОНТАКТНОЇ ДІЇ

Ташматов В'ячеслав Абдуллайович

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки Одеського
державного університету внутрішніх справ

Прядко Віталій Михайлович

старший викладач кафедри тактико-
спеціальної, вогневої та фізичної
підготовки Одеського державного
університету внутрішніх справ

Національна поліція України [1], в ході виконання своїх функцій, має право застосовувати заходи поліцейського примусу. Ці заходи повинні застосовуватися з найменш можливою шкодою для людей. Законодавство дає право поліції на застосування відносно правопорушників, які своїми діями, загрожують життю чи здоров'я людей або поліцейського, в тому числі і вогнепальну зброю. Але застосування вогнепальної зброї є крайнім заходом. Замість зброї для припинення правопорушень або затримання осіб, що їх вчинили поліцейські можуть застосовувати спеціальні засоби.

Серед переліку спеціальних засобів, які можливо використовуватися Національною поліцією України є електрошокові пристрої контактної та контактної – дистанційної дії.

Ми розглянемо тактику застосування тільки електрошокових пристроїв контактної дії (далі – ЕШП), тому що поліція поки тільки їх має на озброєнні [2].

Такі спеціальні засоби поліцейські можуть застосовувати для:

– відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

– відбиття нападу тварин, що загрожує життю і здоров'ю особи чи поліцейського.

Разом з тим, слід звернути увагу на те, що на сьогоднішній день в Україні ЕШП являється лише – «ІР – 4» виготовлений Харківським інститутом електродинаміки. Він має такі основні характеристики:

- напруга на електродах, кВ. 45;
- потужність впливу розряду, Дж/с 5;
- напруга живлення, В 18 *;
- маса спорядженого виробу, г 350;
- габарити (довжина x ширина x висота), мм 195x70x35;
- два 9-вольтів елементу «Energizer».

Перед тим як перейти до розгляду тактики застосування ЕШП необхідно зазначити, що законодавство України не встановлює ніяких обмежень по частинам тіла людини або часовий проміжок застосування.

При цьому аналізуючи існуючий досвід ми зазначимо деякі рекомендації по застосуванню ЕШП.

Найбільш чутливими являються грудна клітина, сонячне сплетіння, низ живота, верхня частина стегон, підколінні впадини. Оскільки при застосуванні ЕШП більше 3-х секунд можлива короточасна втрата свідомості нападника, слід в такому випадку не дати ураженому током впасти на предмети, контакт з якими може потягнути отримання ним тілесних ушкоджень. Для підвищення ефективності від використання ЕШП застосовуйте пристрій несподівано для правопорушника. Застосовувати ЕШП слід короткими натисканнями з часом контакту до 3-х секунд.

Для такого використання істотно економите заряд батареї не знижуючи при цьому ефективності поразки. Таке застосування ЕШП особливо актуальне якщо правопорушників декілька [3].

Основні тактичні правила застосування ЕШП:

- при застосуванні, рука поліцейського повинна бути спочатку напівзігнута таким чином, щоб при розгинанні, можна було б продовжити час і щільність контакту ЕШП з тілом правопорушника;
- у момент застосування потрібно максимально наблизити робочі електроди до зони ураження і точно дотримуватися методики включення: робочі електроди спочатку підносять до об'єкту, а потім натискають кнопку «Пуск»;

- при включенні, не варто підносити руки близько до бойових електродів, бо можна отримати електроудар самому через «протівозахватну» зону або по повітрю;

- після розряду «вхолосту» на електродах ЕШП часто залишається залишкова напруга, що може бути небезпечно для поліцейського, але воно легко знімається дотиком землі або будь-який токопровідної поверхні;

- при використанні ЕШП у вологу погоду ефективність його використання може слабшати, а під час дощу від його застосування краще взагалі відмовитися, оскільки можна отримати удар струмом самому;

- ні в якому разі не слід недооцінювати сили правопорушника і переоцінювати можливості електрошокового пристрою з огляду на те, що індивідуальні особливості людини можуть істотно вплинути на характер і якість впливу пристрою;

- не варто нехтувати попередніми тренуваннями застосування ЕШП, з використанням тактики ближнього бою, а також заздалегідь продумувати варіанти відходу;

- необхідно підтримувати пристрій у робочому стані, не забувати про своєчасне технічне обслуговування, своєчасної підзарядки, заміні елементів живлення;

- вплив ЕШП на руки малоефективний;

- при застосуванні ЕШП слід пам'ятати – найкраще всього це деескаляція конфлікту.

При застосуванні ЕШП, одяг не завжди є перешкодою, сила заряду спроможна пробити декілька шарів тканини при безпосередньому контакті.

Забороняється застосовувати ЕШП проти осіб з явними ознаками обмежених можливостей або старості, малолітніх осіб, жінок з явними ознаками вагітності, окрім випадків групового нападу або озброєного нападу чи опору.

Не рекомендовано застосовувати ЕШП в безпосередній близькості до води і у вибухонебезпечному середовищі (на бензоколонках і т.п.).

Тактичні прийоми застосування ЕШП повинні враховувати особливості реакції людини при контакті з електричним струмом. Для досягнення враження правопорушника утримувати ЕШП в контакті з ним 2-3 секунди (але не більше 3 сек.). Миттєвий дотик

(до 1 сек.), як правило, малоефективний, може викликати лише локальні больові відчуття, супроводжуватися невеликими судомами, що недостатньо для ефективного ураження.

Більш тривалий вплив (від 1 до 2,5 секунд) може, крім болю, викликати тимчасову паралізацію, втрату рівноваги і орієнтації, тобто позбавлення можливості для активного нападу і адекватного контролю над ситуацією. При застосуванні пристрою 3-и секунди і більше, можлива втрата свідомості, нерухомий шоківий стан. Слід врахувати, що всі перераховані ефекти впливу не є гарантованими. Реакція на вплив ЕШП може бути у кожної людини різна, залежно від індивідуальних фізіологічних особливостей організму.

Література

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).

2. Іванілова Н. А., Шевчук М. А. Електрошоківий пристрій: особливості використання // Державний науково-дослідний інститут МВС України. Сучасна спеціальна техніка. № 2 (17). 2009. С. 65-70.

3. Губарев Г. Г. Класифікація електророзрядних і електрошоківих пристроїв та особливості схемно-технічних рішень. ПРАВО І БЕЗПЕКА № 2 (34) 2010. С. 76-79.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ І ГОТОВНОСТІ У ПРОЦЕСІ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ

Тимофєєв Володимир Павлович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Кир'янова Вероніка Олегівна

курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Починаючи стрільбу з бойової зброї кожен хто бере її до рук відчуває страх, тривогу та почуття того, що ти не впораєшся з цим завданням. Адже під час стрільби ці проблеми домінують в роботі центральної нервової системи вони загальмовують її функціональну діяльність – це тягне за собою почуття напруженості психіки і всіх систем в організмі курсанта. Щоб досягти відмінного результату під час стрільби потрібно враховувати всі психологічні данні курсанта його характер, темперамент та схильності, оскільки поганий результат після стрільби та власна не самовпевненість з кожним разом все більше відбивають бажання брати зброю до рук. Тому я вважаю, що для окремих курсантів повинна бути вибудована спеціальна програма психологічної підготовки, що в подальшому дасть можливість позбавитись від негативних домінантів та допоможе покращити власні результати.

Проблема кожного курсанта під час застосування вогнепальної зброї це тривожність, ця проблема майже у всіх курсантів, в деяких це явище більш виражене, а в деяких менше це залежить від багатьох психологічних особливостей кожної людини. Тривожність – це «переживання емоційного дискомфорту, пов'язане з очікуванням неблагополуччя, з передчуттям небезпеки, що загрожує». Розрізняють тривожність як емоційний стан і як стійку властивість, рису особистості або темпераменту [1].

Тривожність як риса особистості пов'язана з генетично детермінованими властивостями функціонуючого мозку людини, що спричиняються постійно підвищеним почуттям емоційного порушення, емоцій тривоги [2]. Під час стрільби, якщо особа знаходиться у стані тривожності то її показники після виконання вправи скоріше будуть поганими, а ніж відмінними, тому що організм в цей час переживає стрес це впливає на те, що м'язи руки стріляючого будуть або сильно перенапружені або рука, яка утримує зброю буде сильно розслаблена, що при пострілах призведе до великих кутових відхилень зброї і як наслідок промахів в мішень. Щоб подолати психологічні перешкоди необхідно створити сприятливі умови, при яких ми забезпечимо досягнення цих елементів:

- виведення до автоматизму навичок правильних рухів тіла стріляючого та правильного суміщення мушки та цілика;

- формування навичок під час натискання на спусковий гачок, наслідки після різкого або повільного натискання пальцем на спусковий гачок;

- прицілювання стріляючого в яких випадках дії будуть правильними, а в яких випадках ні;

- негативний вплив надмірного перевантаження м'язів плечового поясу у момент очікування та в момент натискання на спусковий гачок;

- правильний хват та зусилля на утримання зброї під час стрільби;

- здатність стріляючого самостійно контролювати правильність своїх дій під час пострілу;

- підтримка уваги стрільця після виконання вправи зі стрільби та під час перевірки зброї після стрільби.

Можна зазначити, що за нетривалий відрізок часу подібні способи навчання стрільця дають можливість подолати труднощі психологічного бар'єра, що виникає в процесі навчання. Зокрема, це добре спостерігається при порівняльному аналізі контрольних результатів стрільців (як чоловіків, так і жінок) [3].

Для того щоб кожний курсант зміг подолати свій психологічний бар'єр та навчитись влучно та правильно стріляти викладач (керівник стрільб) повинен розробляти для кожного стрільця спеціальну програму, яка містить і психологічну підготовку, наприклад:

- вироблення технічних прийомів для удосконалення техніки стрільби;

- багаторазове виконання спеціальних стрілецьких вправ, що призводять до автоматичного запам'ятовування;

- звикання нервової системи до поганих і добрим пострілів;

- багаторазове виконання на тренуваннях пострілів в «десятку» і звикання до них.

Вогнева підготовка це дуже важливий та дуже важкий етап підготовки курсанта, який відіграє особливу роль як на початку навчання так і під час всього періоду служби. Тому, щоб набути необхідні навички зі стрільби треба спочатку подолати всі свої внутрішні страхи та тривогу, адже влучна стрільба та відсутність внутрішніх психологічних перепон – це в майбутньому чиєсь врятоване життя або своє власне. Для того щоб, розробити план заняття для кожного курсанта окремо потрібно багато часу, як

позаурочно так і під час заняття вогневої підготовки. Але це єдине правильне рішення, що допоможе випускати більш підготовлених працівників. Адже постійний брак часу, кількість відведених годин з вогневої підготовки та відсутність патронів є великою проблемою під час навчання. Також, потрібно проводити заняття з курсантами впроваджуючи нові методичні заходи для підвищення особистих здібностей та навичок, тобто їх повне осучаснення та оновлення.

Література

1. Психологія. Підручник. М.: "Проспект", 1998. 294 с.
2. Аракелов Н. Е., Лысенко Е. Е. Психофизиологический метод оценки тревожности // Психологический журнал. 1997. № 2. С. 34-38.
3. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2018. № 4. С. 83.

ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Трусило Євгеній Юрійович

курсант 3 курсу, факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Геращенко Олександр Сергійович

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ

Тактико-спеціальна підготовка є дуже важливим і невід'ємним елементом в діяльності поліції, яких необхідний за для озброєння поліцейського необхідними знаннями, навичками та уміннями для досягнення бажаної мети в певній події чи ситуації. Також тактико-спеціальна підготовка є складовою частиною системи службової

підготовки працівника Національної поліції України і охоплює комплекс навчальних дисциплін, мета яких – постійне навчання особового складу Національної поліції умілим діям в екстремальних ситуаціях, підготовка керівного складу до виконання службово-бойових завдань в умовах надзвичайного стану або складної оперативної обстановки в мирний і військовий час, а також тактиці несення патрульної служби.

В основу тактико–спеціальної підготовки працівника поліції, зокрема відносять, розробку та детальне вивчення тактичних прийомів та засобів, вивчення і відпрацювання тактичних дій та бойових порядків, які саме використовуються при ліквідації масових заворушень та забезпечення публічної безпеки й порядку, правові підстави застосування превентивних та примусових заходів, а також маневрування силами і засобами під час виконання спеціальних операцій.

Тактико-спеціальна підготовка передбачає собою вивчення окремих екстремальних ситуацій вивчає їх характер та зміст, умови та причини які сприяють їх виникненню, розкриває закономірності та розробляє принципи дій сил поліції, щодо наслідків надзвичайних ситуацій, а саме їх ліквідація та розробляє стратегічні дії спеціально створених угруповань поліції.

Відповідно до вище наведеного можна сказати, що тактико–спеціальна підготовка, як і будь яка система, повинна ґрунтуватися та відповідати певній нормативно-правовій базі, яка саме безпосередньо регламентує її діяльність, як цілком законною.

Правову основу тактико–спеціальної підготовки складають: Конституція України [1], міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, Законом України «Про Національну поліцію України» [2] та іншими законами України, постановами Верховної Ради України, актами Президента України, актами Кабінету Міністрів України, актами Міністерства внутрішніх справ України та іншими нормативно-правовими актами. Така дисципліна включає в себе як теоретичні положення так і практичні. Теоретичні положення знаходяться і містяться в статутах, підручниках, посібниках, наукових працях, наказах, настановах. Практичні ж положення охоплюють діяльність керівників усіх рівнів формувань та підрозділів усього складу поліції, щодо ведення службово-бойових дій. Така підготовка також має важливе значення,

яке реалізується в ході забезпечення державної безпеки та державного, що безпосередньо покладається на правоохоронні органи та відповідні військові формування, що саме передбачено в Конституції України [1]. Роль тактико–спеціальної підготовки є дуже висока, як це показує досвід їх дій в екстремальних ситуаціях. Воно зумовлено тим, що негативні наслідки надзвичайних ситуацій техногенного, соціального і природного характеру можуть бути успішно припинені завдяки добре організованим і злагодженим діям підрозділів поліції та з мінімальними втратами. Тактико–спеціальна підготовка є найдинамічнішою частиною спеціальних знань у сфері правоохоронної діяльності, тобто швидко приходять все нові і нові зміни що вдосконалюють теоретичну та практичну складову. Це проявляється у науково–технічному прогресі удосконалення засобів озброєння, розповсюдження різноманітних новітніх технологій.

Говорячи про тактико–спеціальну підготовку, цікаво дізнатися саме поняття тактика. Вона має вікові корені та належить до галузі військових наукових знань. Тактика – це складова частина військового мистецтва, що охоплює теорію і практику підготовки й ведення бою підрозділами, частинами та з'єднаннями різних видів збройних сил, родів військ і спеціальних військ [3, с. 690].

Тактико–спеціальна підготовка є потрібною і одною з найголовніших дисциплін, знання та навички здобуті якою в певних випадках можуть врятувати життя та здоров'я працівникам поліції та громадянам.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року. URL. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. (дата звернення 10.10.2019).
2. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).
3. Тактико–спеціальна підготовка працівників Національної поліції: навч. посібник / С. В. Албул, Ю. Р. Ніколаєв, О. І. Тьорло, Ю. Р. Йосипів та ін. Одеса; Львів: ОДУВС; Льв ДУВС, 2018. 480 с.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ ВІД ЗАГРОЗИ ХОЛОДНОЮ ЗБРОЄЮ

Удренас Галина Іванівна

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри тактико-спеціальної, вогневої
та фізичної підготовки Одеського
державного університету внутрішніх
справ

Професійна діяльність працівників поліції постійно пов'язана із ризиком, так як їх робота часто здійснюється в екстремальних умовах, небезпечних для життя та здоров'я як громадян так і самих поліцейських. Тому кожен працівник поліції повинен в першу чергу володіти навичками самозахисту та ефективно застосовувати їх на практиці.

Практичне вивчення способів захисту від загрози холодною зброєю в руках злочинця надасть можливість швидко і правильно оцінити обстановку, що склалася та обрати найбільш ефективні дії і прийоми.

Проблемами формування готовності правоохоронців до діяльності в умовах боротьби з озброєним супротивником досліджували ряд вчених: С.А. Антоненко, В.І. Барко, В.І. Пліско, А.Р. Лушак, Л.С. Узун, та ін. Однак питання системи захисних дій від загрози холодною зброєю потребує постійного удосконалення.

Згідно зі ч. 2 ст. 30 Закону України «Про Національну поліцію» поліція для охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення застосовує в межах своєї компетенції поліцейські превентивні заходи та заходи примусу, визначені цим Законом [1]. Тому саме для виконання даних законодавчо закріплених завдань працівникам поліції необхідно здобути теоретичні основи та практичні навички захисних дій від загрози холодною зброєю.

Слід зазначити, що володіння прийомами рукопашного бою як під час боротьби з озброєним злочинцем, так і зі злочинцем без зброї, значно зменшує кількість трагічних випадків в поліції. Тим самим,

підвищуючи ефективність діяльності правоохоронців у боротьбі зі злочинністю та авторитету поліцейських серед громадян.

Варто звернути увагу, що засоби та знаряддя вчинення злочинів нині існують найрізноманітніші. Так, якщо посилатися на статистичні дані, то саме ніж є найбільш типовою зброєю під час вуличних бійок і побутових сутичок. Тому прийоми самозахисту від нападу злочинця з холодною зброєю в руках залишаються актуальними для поліцейських.

Високий рівень фізичної підготовленості, досконале володіння технікою та тактикою застосування заходів фізичного впливу, навичками самозахисту і прийомами рукопашного бою в штатних та екстремальних умовах оперативно-службової діяльності є професійним обов'язком кожного поліцейського.

Проаналізувавши спеціальну літературу, ми дійшли висновку, що успішність діяльності працівників поліції у боротьбі з озброєним правопорушником залежить від розвитку їх фізичної, психологічної та техніко-тактичної підготовленості. А захисні дії від загрози холодною зброєю являються одним із елементів системи спеціальної фізичної підготовки [2, с. 153].

Під системою захисних дії від загрози холодною зброєю слід розуміти сукупність елементів, що складають єдиний процес навчання, виховання поліцейського, які необхідні для відбиття нападу та захисту від холодної зброї.

На думку науковця В.В. Бондаренка стандартного шаблону дій працівника поліції під час виникнення небезпечних умов, пов'язаних із зіткненням з озброєною особою, не має. Це пояснюється тим, що на розвиток ситуації збройного зіткнення справляють вплив як зовнішні (погодні умови, освітленість, час доби, дистанція тощо), так і внутрішні чинники (мотивація, психологічний стан та підготовленість правопорушника).

Тому до виконання поставлено завдань в умовах ризику необхідно підходити творчо. Враховуючи що слабка орієнтованість у незвичних умовах для поліцейських супроводжується втратою швидкості реакції та точності рухів.

Готовність протистояти нападу озброєного злочинця – це уміння прогнозувати розвиток ситуації, можливі дії супротивника, результат сутички, ступінь погрози. Для цього необхідні знання закономірностей у поведінці злочинця в різних умовах, його

психології, небезпечних і несподіваних способів нападу, сформовані уміння і навички виконання прийомів обеззброєння та розвиток професійно-важливих якостей [3, с. 215].

Аналізуючи фізичні якості, які необхідні для ефективного реагування слід зазначити, що успішно в умовах ризику діють підготовлені поліцейські з розвиненими швидкісними, силовими та координаційними якостями. Тож позитивні зрушення у навчанні поліцейських захисту від загрози холодною зброєю відбудуться коли буде більше приділятися уваги необумовленим навчально-тренувальним поєдинкам, у якому один із асистентів виконує атакуючу дію, а інший захисну.

Це сприятиме активності особи, яка виконує захисні дії та розвивати логічне мислення, вміння аналізувати та творчо мислити під час проведення захисних дій від загрози холодною зброєю. Тому що, обумовлені навчально-тренувальні поєдинки несуть пасивне очікування нападу з боку правопорушника як наслідок, неможливість протистояти на належному рівні супротивнику [4, с. 271].

Знання техніки і тактики нанесення ударів холодною зброєю та оволодіння ними значно допомагає працівникові поліції успішно вести захист із супротивником, правильно оцінювати його наміри, відчувати реальну загрозу, розрахувати свої дії для його знешкодження, використовувати найефективніші захисні дії. Для оволодіння технікою ударів ножом рекомендується використовувати такі вправи: виконання положення напоготові до бою на місці, в русі з кроком та при пересуванні; виконання ударів по групі мішеней і після перекидів та падінь.

На нашу думку навчання правоохоронців технічних і тактичних складових захисту від загрози холодною зброєю потрібно будувати за принципом від простого до складного.

Це надасть пристосувати зміст і процес навчання захисних дій до індивідуальних можливостей кожного поліцейського. Комплекс дій при захисті від ударів ножом з подальшим обеззброєнням супротивника складається з кількох взаємопов'язаних елементів: психологічні дії, захист за допомогою пересування, нанесення ударів руками та ногами, пересування із відбивом руки, захоплення руки з ножом, больовий прийом або кидок. Для оволодіння технікою та тактикою необхідно враховувати загальні принципи протидії правопорушника з ножом: принцип прийняття бойової стійки,

недопустимості, попередження, випередження, використання малих зусиль, м'якого і жорсткого, контроль і фіксація, концентрація зусиль та ін. Озброєна рука має бути у разі можливості позбавлена вільного руху, тобто зафіксована та контрольована [5, с. 127].

Отже, на основі проведених досліджень визначено поняття системи захисних дій від загрози холодною зброєю, до якої входять наступні елементи: розвинені необхідні фізичні якості, психологічна підготовленість, техніко-тактична підготовленість.

Для ефективної підготовки поліцейських до боротьби із правопорушником, озброєним холодною зброєю, потрібно використовувати в комплексі всі елементи визначеної системи захисних дій, формувати необхідні технічні навички на фоні розвинутих необхідних фізичних якостей та психологічних якостей. Тому кожен поліцейський повинен саморозвиватися та удосконалювати свої вміння та навички для захисту себе та громадян.

Література

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).
2. Використання заходів фізичного впливу з тактичним осмисленням ситуацій відповідно до ступеня загрози: [монографія] / В. І. Пліско, О. М. Носко. Чернігів: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, 2014. 284 с.
3. Вплив експериментальної методики навчання майбутніх правоохоронців на успішність сутичок в умовах нападу озброєного супротивника / В.І. Пліско, В. В. Бондаренко// Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Чернігів: ЧНПУ, 2015. Т. 2. Вип. 91. С. 214–217.
4. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ: [навчальний посібник] / М. І. Ануфрієв, С. Є. Бутов, О. Ф. Гіда, С. М. Решко. К., 2013. 336 с.
5. Антоненко С. А. Формування рухових навичок рукопашного бою і психологічної стійкості майбутніх співробітників

ТАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК СКЛАДОВА ТСП

Ульянов Олексій Іванович

кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки Одеського
державного університету внутрішніх
справ

Тактико-спеціальна підготовка є складовою системи службової підготовки співробітника Національної поліції і охоплює комплекс навчальних дисциплін, мета яких – навчання особового складу НП умілим діям в екстремальних ситуаціях, підготовка керівного складу до виконання службово-бойових завдань в умовах надзвичайного стану або складної оперативної обстановки в мирний і військовий час, а також тактиці несення патрульної служби [1, с. 12].

На сьогоднішній день серед науковців існує стійке переконання в тому, що тактико-спеціальна підготовка є найдинамічнішою частиною галузі соціальних та спеціальних знань у сфері забезпечення внутрішньої безпеки держави від протиправних посягань та охоплює дві складові частини, а саме, спеціальну тактику та тактику професійної діяльності.

Оскільки заявлена тема стосується тактики професійної діяльності поліції, акцентуємо увагу саме на цій діяльності, зазначивши, що основою курсу тактико-спеціальної підготовки є спеціальна тактика, яка включає комплекс поліцейських заходів, способів, прийомів та методів щодо дій правоохоронних органів в екстремальних ситуаціях.

Тактика професійної діяльності, включає тактику несення служби нарядами патрульної поліції, основні задачі, порядок організації і несення служби по охороні публічної безпеки та порядку, забезпеченню безпеки, боротьби з правопорушеннями на

вулицях, площах, транспортних магістралях і в інших публічних місцях [2, с. 13].

Таким чином, основним структурним підрозділом Національної поліції на який покладено завдання щодо охорони публічної безпеки та порядку є патрульна поліція, що здійснює цілодобове патрулювання вулиць, а також першим реагує на виклики 102, з метою забезпечення публічного порядку і безпеки, захисту прав громадян, безпеки дорожнього руху, забезпечує публічний порядок і безпеку в разі проведення масових заходів, залучається до ліквідації наслідків аварії, катастрофи, стихійного лиха.

Як слушно зазначає В.В. Бондаренко, патрульні є першою ланкою оборони суспільства в протистоянні протиправним явищам, вони перебувають в епіцентрі соціальних конфліктів і мають бути зорієнтовані на конструктивне їх вирішення. Працівники цього підрозділу першими опиняються на місці злочинів, а отже, мають забезпечувати реалізацію принаймні початкових заходів на місці події, охороняючи сліди злочинів до приїзду вузькопрофільних фахівців (детективів, слідчих, експертів [3, с. 29].

Враховуючи важливість завдань які виконує патрульна поліція її діяльність повинна бути чітко врегульована нормативно-правовими актами. Натомість існують прогалини в законодавстві, яке регламентує діяльність цього структурного підрозділу.

Відповідно до ст. 13 Закону України «Про Національну поліцію» у складі поліції функціонують: кримінальна поліція; патрульна поліція; органи досудового розслідування; поліція охорони; спеціальна поліція; поліція особливого призначення [4].

Акцентуємо увагу на положеннях ст. 13 з приводу того, що в зазначеному Законі прописано, що в складі поліції функціонує саме патрульна поліція, а не патрульна служба.

Відповідно до вказаного Закону Наказом Національної поліції України від 06 листопада 2015 року №73 затверджене Положення про Департамент патрульної поліції, який є міжрегіональним територіальним органом Національної поліції України який організовує та здійснює контроль за діяльністю патрульної поліції, надає їм організаційно-методичну і практичну допомогу [5]. Разом з тим, Наказом МВС України від 23.06.2015 року №742 затверджено Положення про Департамент патрульної служби Міністерства внутрішніх справ, який є міжрегіональним територіальним органом

Міністерства внутрішніх справ, у своїй діяльності керується Конституцією України, міжнародними угодами та договорами, Законом України «Про поліцію», іншими законодавчими актами України, постановами Верховної Ради України, указами і розпорядженнями Президента України, постановами і розпорядженнями Кабінету Міністрів України, цим Положенням, нормативними актами Міністерства внутрішніх справ України [6].

Основними завданнями ДПС МВС є реалізація державної політики і здійснення практичних заходів щодо: забезпечення громадської безпеки та публічного порядку, безпеки осіб, захисту їх прав, свобод та законних інтересів, безпеки дорожнього руху; запобігання кримінальним, адміністративним правопорушенням та їх виявлення і припинення, здійснення в межах та в порядку, установленому законодавством України, заходів, спрямованих на розкриття злочинів по гарячих слідах, а також протидія злочинності.

Як бачимо, серед нормативно-правових актів, яким керується Департамент патрульної поліції вказано Закон України «Про поліцію». Посилання на даний Закон є принаймні не коректним з двох причин:

- по-перше, такого нормативно-правового акта як Закон України «Про поліцію» не існує, чинним є Закон України «Про Національну поліцію»;
- по-друге, на час видання зазначеного наказу Закону України «Про Національну поліцію» прийнято ще не було.

Водночас, Наказом МВС України від 02 липня 2015 року №796, затверджено Положення про патрульну службу МВС в п. 4 якого зазначено, що працівники ПС МВС мають право застосовувати заходи фізичного впливу, у тому числі прийоми рукопашного бою, спеціальні засоби та вогнепальну зброю, у випадках та порядку, визначених статтями 12-15, 15-1 Закону України «Про міліцію» [7].

Дата видання зазначеного наказу повністю співпадає з датою прийняття Закону України «Про Національну поліцію» тому є не зрозумілим посилання на статті 12-15, 15-1 Закону України «Про міліцію», а не на статті 44-46 Закону України «Про Національну поліцію».

Крім того, посилання на постанови Кабінету Міністрів України відповідно до яких було затверджене вказане Положення втратили

чинність, або не відповідають Закону України «Про Національну поліцію».

Таким чином, створена колізія діяльності двох окремих підрозділів – у складі Національної поліції – патрульної поліції, у складі МВС України – патрульної служби.

На сьогоднішній день проблемою є відсутність нормативного акту який би детально врегульовував діяльність патрульної поліції, адже відомо, що Закон – це нормативно-правові акти, що видаються законодавчими органами (у нашій державі – Верховною Радою України), мають вищу юридичну силу та регулюють найважливіші суспільні відносини, тому необхідно прийняти підзаконний нормативний акт замість Статуту Патрульно-постової служби міліції України, який регламентував би порядок організації й несення служби щодо забезпечення публічної безпеки та порядку, виконання інших завдань поліції, алгоритм дій працівників поліції в типових і екстремальних ситуаціях.

Література

1. Тактико-спеціальна підготовка працівників Національної поліції: навч. посібник / О. І. Тьорло, Ю. Р. Йосипів, В. М. Синенький та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 480 с.
2. Комісаров О. Г., Собакарь А. О., Соболев Е. Ю. та ін., 2017 Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ.
3. Бондаренко В. В Професійна підготовка працівників патрульної поліції: зміст і перспективні напрями: монографія. К.: ФОП Кандиба Т. П., 2018. 524 с.
4. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 10.10.2019).
5. Про затверджене Положення про Департамент патрульної поліції: наказ Національної поліції України від 06 листопада 2015 року №73.
6. Про затвердження Положення про Департамент патрульної служби Міністерства внутрішніх справ:Наказ МВС України від 23.06.2015 року № 742.
7. Про затвердження Положення про патрульну службу МВС: Наказ МВС України від 02 липня 2015 року № 796.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ ЗАГАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ЗВО МВС УКРАЇНИ

Шпак Марина Олександрівна

курсант 404 взводу факультет
підготовки фахівців для підрозділів
превентивної діяльності Одеського
державного університету внутрішніх
справ

Науковий керівник:

Пашаєв Арзу Закір огли

викладач кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки
Одеського державного університету
внутрішніх справ

Одним із завдань фізичної підготовки курсантів ЗВО МВС України є досягнення та вдосконалення загального рівня фізичної підготовки курсантів для подальшого проходження служби у відповідних підрозділах Національної поліції України. Відповідно до чинного законодавства, а саме ч. 1 ст. 42 Законом України «Про Національну поліцію», поліція під час виконання повноважень може застосовувати один із заходів примусу – фізичний вплив (силу). Фізичним впливом є застосування будь-якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників. Поліцейський може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не забезпечує виконання поліцейським повноважень, покладених на нього Законом України «Про Національну поліцію» [1].

Без належного рівня фізичної підготовки поліцейський не може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою). Фізична підготовка є основним елементом підвищення рівня загальної фізичної підготовки та

готовності до подальшої професійної діяльності. За допомогою спортивною спрямованості (спеціалізації) можна покращити фізичну підготовленість, набути нових професійно-прикладних умінь та навичок, загалом підвищити рівень здоров'я.

Фізична працездатність майбутнього офіцера Національної поліції України під час освітнього процесу у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання знаходить свій прояв під час, практичних занять з тактичної та фізичної підготовки, а також під час несення служби в добовому наряді та патрулюванні [2, с. 172-179].

Фізична підготовка – одна з важливих складових частин спортивного тренування. Вона представляє собою процес, який спрямований на розвиток фізичних якостей: швидкісних задатків, сили, витривалості, гнучкості, координаційних здібностей. Фізична підготовленість розглядається як результат процесу фізичної підготовки – набуття знань, формування різних вмінь та навичок і виховання фізичних якостей, тобто, як результат процесу фізичного виховання курсантів ЗВО МВС України [3, 150-152].

На сучасному етапі реформування Національної поліції України, однією із важливих вимог до майбутніх поліцейських є проведення швидкої та якісної перевірки фізичного рівню. Кандидати мають змогу проявити себе у якості майбутнього правоохоронця, як сильні, фізично загартовані та тактично підготовлені. Перевірка стану здоров'я діючих працівників щорічно під час служби в Національній поліції України є також особливо важливою.

Для виконання своїх професійних обов'язків, кожен поліцейський має бути фізично розвиненим та підтягнутим, сильним та фізично загартованим, витримувати тривале фізичне навантаження і обов'язково володіти різними прийомами, необхідних, як для захисту життя та здоров'я громадян, так і безпосередньо поліцейського. Саме тому значне місце в діяльності працівника поліції посідає фізична підготовка. Щоденно стикаючись з різними службовими ситуаціями поліцейському іноді необхідно проявити свої фізичні вміння, знання та навички, використовуючи які він може законно та відповідно до створеної загрози застосувати фізичну силу, наприклад прийоми боротьби чи рукопашного бою тощо [4, с. 192].

Поліцейський ні в якому разі не повинен порушувати права людини, завдавати безпідставно тілесних ушкоджень, посиляючись на свій емоційний стан, а навпаки контролювати та розуміти, що відбувається та визначити рівень ситуації. Для цього необхідно розраховувати свої сили, знати та точно дотримуватися вимог діючого законодавства, проаналізувати та визначити чи є дані дії актуальними, інакше кажучи законно, необхідно, пропорційно та ефективно застосовувати даний поліцейський захід, що зазначено у ст. 29 Закону України «Про Національну поліцію» [1].

Нами не один раз розглядалися питання рівня фізичної підготовки курсантів та поліцейських [5; 6; 7] і тому вважаємо, що було б доцільно запровадити на нормативному рівні наказом МВС України – окрему програму для курсантів ЗВО МВС України з більш вимогливими фізичними нормативами та зазначеним часом на їх виконання. Розробити вправи, які дійсно будуть показувати фізичний рівень кожного курсанта, на теперішній час існує дуже багато систем загальної фізичної підготовки, серед яких можна виділити систему Табата та тактичний фітнес – на які слід орієнтуватися. Рівень загальної фізичної підготовки курсантів ЗВО МВС України повинен бути на такому рівні, щоб кожен майбутній офіцер поліції належно виконував повноваження покладені на нього чинним законодавством.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення 01.10.2019).
2. Ільницький І., Ковчак М. Вплив фізичної активності на здоров'я людини // *Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення: матеріали IX Всеукр. наук.-прак. конф. з міжнарод. участю*. Л.: ЛДУФК, 2014. С. 177–179.
3. Бака М. М., Корж В. П., Фізичне і військово-патріотичне виховання молоді. Київ: Пошуково-видавниче агентство «Книга Пам'яті України», 2004. 460 с.
4. Фізичне виховання: навч. посіб. / Присяжнюк С. І., Краснов В. П., Третяков М. О., Раєвський Р. Т., Кійко В. Й., Панченко В. Ф. Київ: Центр учб. літ., 2007. 192 с.

5. Коломієць Ю. М., Пашаєв А. З., Уварова О. Ю. Удосконалення рівня фізичної підготовки курсантів ВНЗ МВС України шляхом проведення секційної роботи із спортивних єдиноборств // *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України*: зб. наук. пр. (24 травня 2018 р., м. Харків) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки ф-ту № 2. Харків: ХНУВС, 2018. С. 73–76.

6. Пашаєв А. З. о., Трішин К. О. Проблемні питання рівня фізичної підготовки працівників патрульної поліції // *Службова підготовка як система заходів, спрямованих на удосконалення знань, умінь та навичок працівників Національної поліції України*: матеріали круглого столу, м. Одеса, 02 листопада 2018 р. Одеса: ОДУВС, 2018. С. 125–127.

7. Пашаєв А. З. о., Проскурня Є. Є. Проблемні питання підвищення рівня фізичної підготовки та самозахисту працівників патрульної поліції у руслі євроатлантичної інтеграції України // *Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 14-15 лютого 2019 р.) / Національний університет оборони імені Івана Черняхівського; за заг. ред. В. Свистун, О. Петрачкова. К.: НУОН, 2019. С. 95–98.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
Баськов В. В. Охорона громадського порядку в умовах міста як одна із першочергових задач органів та підрозділів МВС України.....	5
Бойко О. І., Дембицька Т. П. Комунікація, як особистий захист поліцейського.....	9
Бойко О. С., Крук О. М. Основні складові частини вогневої підготовки для поліцейських.....	11
Бурангулов А. В. До питання про визначення поняття взаємодії органів і підрозділів МВС України під час проведення спеціальної операції.....	13
Бутенко В. С. Комплексне заняття з тактико-спеціальної та спеціальної фізичної підготовки: як основна форма навчання поліцейського.....	18
Вайда Т. С., Круглик М. І. Стройовий вишкіл курсантів ЗВО МВС України як важлива умова зміцнення службової дисципліни сучасних поліцейських.....	20
Вайда Т. С., Кузнецов О. І. Методичні рекомендації керівникам занять щодо проведення стройового навчання курсантів ЗВО МВС України.....	27
Вайда Т. С., Саратовський О. В. Щорічне оцінювання фізичної підготовленості особового складу закладів вищої освіти МВС України: сучасний стан і напрями удосконалення системи фізичного виховання (на прикладі Херсонського факультету ОДУВС).....	36
Валсєв Р. Г. Застосування поліцейськими сили та спецзасобів: окремі проблеми термінології та класифікації.....	43
Васюта Ю. В., Крук О. М. Вогнева підготовка як складова службової підготовки для поліцейських з використанням інноваційних технологій.....	48
Вдовиченко О. М. Тлумачення поняття «публічна безпека і порядок» в нормативно-правових актах України.....	52
Венгер Т. О., Каменщик О. В. Тактико-спеціальна підготовка як основа службово-бойової діяльності поліцейських.....	56
Возіян В. А. Особливості надання поліцейськими домедичної допомоги при черепно-мозковій травмі.....	59

Волков Ю. М. Питання правового регулювання застосування вогнепальної зброї працівниками Національної поліції України під час забезпечення публічного порядку та безпеки.....	62
Волошинов А. А. Деякі аспекти фізичної підготовки курсантів першого курсу ЗВО МВС України під час табірної збори.....	65
Гаврилін В. О., Білобров В. М., Миронов Ю. О. Роль фізичної підготовки у професійній підготовці курсантів Донецького юридичного інституту.....	68
Голобородько В. В., Тимофєєв В. П. Особливості вогневої підготовки поліцейських для ведення вогню на близькій відстані.....	72
Головацький О. О. До питання про особливості тактики ведення переговорів із терористами, які захопили заручників.....	76
Головко В. М., Носкова Т. І. Фізична підготовка як комплекс заходів спрямований на формування та вдосконалення умінь та навичок поліцейського.....	79
Грибачова В. Д., Волков Ю. М. Особливості системи професійного відбору майбутніх правоохоронців.....	83
Домброван Н. В., Домброван О. І. Характеристика адміністративно-правових актів, які складають основу регламентації діяльності чергової служби органів (підрозділів) НПУ.....	87
Домніцак В. В., Коломієць Ю. М. Сучасні напрямки підвищення професійно-прикладної фізичної підготовки співробітників Національної поліції України.....	92
Дулгер В. В., Геращенко О. С. Вимоги до зброї, що перебуває у власності громадян України під час її перевірки поліцейськими.....	96
Дулгер В. В., Пашасєв А. З. о. Особливості фізичної підготовки поліцейських підрозділів поліції особливого призначення Національної поліції України.....	100
Дьорова О. М. Порядок надання поліцейськими домедичної допомоги постраждалим при підозрі на пошкодження хребта.....	104
Журавський Д. В., Омельченко В. М. Тактична рукоятка для пістолета Макарова як засіб та умова покращення стрільби для стрільців-працівників Національної поліції України.....	107
Завгородній Д. А., Пархоменко А. О. Вплив стресу на результати стрільби.....	110

Зінченко Д. А., Вайда Т. С. Формуванні військово-патріотичних якостей майбутніх офіцерів-правоохоронців як чинник підвищення фахової готовності кадрів Національної поліції.....	114
Зінковський А. С., Каменщик О. В. Роль спеціальної фізичної підготовленості працівників Національної поліції при удосконаленні виконання службових обов'язків з охорони громадського порядку.....	119
Зубченко Л. В., Голик В. А. Вплив регулярних занять з фізичної підготовки на формування мотивації у курсантів – майбутніх поліцейських.....	122
Казначеев Д. Г., Настич Т. М. Проблеми психологічного стану поліцейських, що виникають через специфічність професії.....	126
Карапет'янц С. І., Кузнєцов С. О. Особливості фізичної підготовки працівників Національної поліції України.....	129
Коломієць Ю. М., Федоряєва К. О. Фізична підготовка як складова службової підготовки працівників Національної поліції України.....	132
Конєв О. Ю. Фундаментальні психологічні та професійні вимоги щодо володіння поліцейськими вогнепальною зброєю в надзвичайних умовах.....	138
Корженко О. М., Бахчеван Є. Ф. Актуальні питання первинної професійної підготовки поліцейських в сучасних умовах.....	142
Красовицький С. В., Тимофєєв В. П. Особиста безпека поліцейських в сучасних умовах.....	147
Лимарь М. В., Бахчеван Є. Ф. Проблемні питання підготовки поліцейських з надання невідкладної домедичної допомоги.....	151
Лопасєва О. М., Александрова Є. О. Важливість занять з вогневої підготовки під час навчання майбутніх поліцейських.....	155
Лопасєва О. М., Латиш А. В. Особливості тактико-спеціальної підготовки майбутніх поліцейських.....	158
Мердов С. П., Гаврилін В. О. Важливість проведення аналізу навчального середовища при розробці навчальних курсів з фізичної підготовки для поліцейських.....	162
Мосузенко В. Ю. Правова основа діяльності Національної поліції України.....	166
Мох Т. П., Трішин К. О. Ризики поліцейського під час прийняття рішення щодо використання вогнепальної зброї.....	171

Мукоїда Р. В. Фізична підготовка співробітників поліції старших вікових груп.....	174
Наточій А. Д., Латиш А. В. Тактичні особливості підготовки поліцейських для виконання завдань із забезпечення публічної безпеки та порядку в Україні.....	177
Ніколаєв О. Т. Деякі міркування з приводу організації системи вогневої підготовки в Національній поліції України.....	181
Пашаєв А. З. о., Берназ Д. В. Тактичний фітнес при фізичній підготовці поліцейських.....	186
Пашаєв А. З. о., Зазеріна М. С. Удосконалення рівня фізичної підготовки курсантів ЗВО МВС України шляхом використання вправ за системою «ТАБАТА».....	190
Перчик О. М. Сучасна кадрова політика, як дієвий засіб підвищення ефективності функціонування Національної поліції України.....	193
Плескачова В. С., Казначєєв Д. Г. Психологічна підготовка працівників поліції до дій в екстремальних ситуаціях.....	196
Починок Ю. О., Вайда Т. С. Удосконалення тактики дій поліцейських щодо припинення масових заворушень як ефективна умова забезпечення громадського порядку у суспільстві.....	198
Проскурня Є. Є., Ком'яга А. В. Особливості жіночих тренувань з гірями, в контексті вдосконалення фізичної підготовки жінок-поліцейських у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання.....	202
Рога В. С., Вайда Т. С. Тактика переслідування правопорушника по «Гарячих слідах».....	207
Сокол Р. С., Жуковський С. В. Вимоги до поліцейського заходу.....	211
Степаненко В. В., Башарін І. С. Формування працівниками поліції кризового стану у правопорушника як метод оперативного припинення вчинюваного ним злочину (на прикладі удосконалення практичних занять з тактичної та фізичної підготовки).....	217
Ташматов В. А., Прядко В. М. Тактика застосування поліцейськими електрошокових пристроїв контактної дії.....	221
Тимофєєв В. П., Кир'янова В. О. Проблеми формування психологічної стійкості і готовності у процесі вогневої підготовки.....	224

Трусило Є. Ю., Геращенко О. С. Тактико-спеціальна підготовка: теоретико-правовий аспект.....	227
Удренас Г. І. Особливості захисту працівників поліції від загрози холодною зброєю.....	230
Ульянов О. І. Тактика професійної діяльності як складова ТСП.....	234
Шпак М. О., Пашасв А. З. о. Шляхи вдосконалення рівня загальної фізичної підготовки курсантів ЗВО МВС України.....	238

Наукове видання

Службова-бойова підготовка як основа професійної діяльності
поліцейських

м. Одеса, 15 листопада 2019 року

Підписано до друку 07.11.2019. Формат 60х90/16. Папір офсетний.
Гарн. «Times New Roman» Друк цифровий. Ум. друк. арк. 11,56.
Наклад 100 прим.
Видавництво ОДУВС
м. Одеса, вул. Успенська, 1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3507 від 25.06.2009 р.